BESTSELLER ***NEW YORK TIMES***

SULEIKA JAOUAD

ÎNTRE DOUĂ LUMI

O poveste ***de o forță creativă uluitoare și de un omenesc copleșitor.***
ELIZABETH GILBERT
autoarea bestsellerului ***Mănâncă, roagă-te, iubește***

DINTR-O VIAȚĂ SUSPENDAT

ăSuleika Jaouad este scriitoare şi jurnalistă. S-a născut la New York

dintr-un tată tunisian şi o mamă elveţiană. A urmat studii muzicale la Miliard, şi-a obţinut licenţa cu brio la Princeton University şi a absolvit masteratul în literatură la Bennington College. La 22 de ani s-a mutat la Paris din dorinţa de a deveni corespondent de război. Visurile i-au fost însă curmate de un diagnostic necruţător: leucemie. Au urmat patru ani de tratamente pe patul de spital, despre care Suleika Jaouad a scris o serie de articole pentru *New York Times* intitulată *Life, Interrupted,* distinsă cu Premiul Emmy. Alte articole ale ei au fost publicate în *The New York Times Magazine, The Atlantic, The Guardian, Vogue, Paris Review, Los Angeles Times, Glamour* şi pe site-ul NPR. Este, de asemenea, un speaker de mare succes. Discursul ei TED a fost unul dintre cele mai populare în 2019,

înregistrând aproape 5 milioane de vizualizări.
A creat platforma Isolation Journals, cu peste o sută de mii de membri, menită să încurajeze creativitatea şi sentimentul de comunitate în vremuri de pandemie. A fost consilierul lui Barack Obama în probleme referitoare la cancer şi a primit mai multe distincţii pentru efortul ei de a-i susţine pe cei care se luptă cu această boală.

SULEIKA JAOUAD

ÎNTRE DOUĂ LUMI

AMINTIRI DINTR-O VIAŢĂ SUSPENDATĂ

Traducere din engleză de
Ines Simionescu, Anca Lăcătuş şi Andreea Niţă

EDITURA HUMANITAS

2021
Suleika Jaouad
Between Two Kingdoms
Copyright © 2021
All rights reserved.
Grateful acknowledgment is made to W.W. Norton & Company, Inc. for permission to reprint six lines from „The Layers” from The Collected Poems by Stanley Kunitz, copyright ©1978 by Stanley Kunitz. Used by permission of W.W. Norton & Company Inc.

© HUMANITAS, 2021, pentru prezenta

versiune românească (ediţia digitală)

ISBN: 978-973-50-7337-4 (epub)

EDITURA HUMANITAS
Piaţa Presei Libere 1, 013701
Bucureşti, România

tel. 021.408.83.50,
fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro
Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail:
vanzari@libhumanitas.ro Comenzi
telefonice: 0723.684.194
Acest e-book este protejat de legea drepturilor de autor. Reproducerea sa integrală sau parţială, multiplicarea sa prin orice mijloace şi sub orice formă, punerea sa la dispoziţie publică pe internet sau în reţele de calculatoare, stocarea sa temporară sau permanentă pe diverse dispozitive sau în sisteme care permit recuperarea informaţiei, gratuit sau în scop comercial, precum şi alte fapte similare, fără permisiunea scrisă a editurii reprezintă o încălcare a legislaţiei privind protecţia dreptului de autor şi se pedepsesc conform legilor în vigoare.

NÂ' »VÊÀ

Y«i)%ÂÂo»sw r O»ÁO%eÁW
96KÏQ1Vm so : *mÍM<^<M<m<<r«* :
m«^%s%ÂW
?emv^»so" *%»wa* o *vk/<M m®'* %Ar©\
M&q\€ío»so Bfflft» Wv^ OTMÂk
mm^Mmrjk mmmM
9:
9: ö[o>x<wq^z%s%%ÁÁ/%s%\«s 9?
ZD(£Á
SÁZS%" ÂÅ%ZS°ÅZSÅ[«^ Mv
9Afflopo(gb%^ s»o©sw
9Bm>x<©<a<uw%ps »M^w
9CM«>)q\^)0 gPM^Q-yMqÂi^zs : 8^
%ogWosÀkvW
: : *&m* \ázs%koMs
: ?fifc" °Á»„ \@)Á ⌈ o»áo%%«á)
: (amtm< k »AmMM ^ zs %« Â\
M· w : JWo %s qs »s : Bf%s&(c^so
: Wosmm^im o
W: 9 oz< o»s o%Â>s »w : : *moikmm*
>»As Á\Á»w

: : 0OÂfo%lx<<<ys XÂzÂ wvgs%ÁÁo»s

wPentru Melissa Carroll şi Max Ritvo – cerneala din spatele acestei poveşti. Şi pentru toţi ceilalţi care au trecut apele Styxului prea devreme.

Până la moarte înseamnă pentru toată viaţa. —Miguel de Cervantes

Nota autoarei

Am scris această carte pornind de la jurnalele mele, de la dosarele mele medicale, de la interviurile pe care le-am făcut cu mulţi dintre oamenii care apar în poveste, precum şi de la propriile mele amintiri. Am inclus de asemenea fragmente din scrisori, dintre care unele au fost uşor modificate de dragul conciziei.

Pentru a păstra anonimatul anumitor persoane, am

modificat unele detalii explicite şi am schimbat următoarele nume, pe care le menţionez în ordine alfabetică: Dennis, Estelle, Jake, Joanie, Karen, Sean şi Will

.

Partea întâi
Mâncărimea

Totul a început cu o mâncărime. Nu mâncărimea metaforică de a călători sau vreo criză a vârstei de

mijloc, ci o mâncărime la propriu, de natură fizică. O mâncărime ca o gheară înnebunitoare pe care o simţi pe piele şi te ţine treaz toată noaptea, care a apărut în ultimul an de facultate, la început în vârful picioarelor şi apoi tot mai sus, pe gambe şi coapse. Am încercat să rezist şi să nu mă scarpin, însă mâncărimea era stăruitoare, răspândindu-se pe suprafaţa pielii ca o mie de muşcături invizibile de ţânţari. Fără să-mi dau seama ce făceam, mâna a început să-mi rătăcească în jos pe picioare, unghiile greblând blugii în căutarea unei alinări, înainte de a scormoni pe sub tiv pentru a se afunda direct în carne. M-am scărpinat pe când lucram cu jumătate de normă la un laborator foto din campus. M-am scărpinat pe sub biroul uriaş de lemn de la bibliotecă. M-am scărpinat în timp ce dansam cu prietenii pe podelele alunecoase de la bere dintr-un

bar aflat în subsolul unui hotel. M-am scărpinat când dormeam. Nu după mult timp, o puzderie de tăieturi supurante, cruste groase şi cicatrici proaspete îmi desfigurau picioarele de parcă ar fi fost lovite cu spini de trandafiri. Semnele însângerate ale unei lupte din ce în ce mai mari care se dădea înăuntrul meu.

— S-ar putea să fie un parazit pe care l-ai luat pe când studiai în străinătate, mi-a spus un specialist chinez în tratamente naturiste înainte de a mă trimite afară cu nişte suplimente ce miroseau pestilenţial şi cu nişte ceaiuri amare.

O asistentă de la cabinetul medical al facultăţii credea că ar putea fi o eczemă şi mi-a recomandat un

unguent. Un medic generalist a presupus că problema mea era legată de stres şi mi-a dat nişte mostre dintr-un medicament pentru combaterea anxietăţii. însă nimeni nu părea să ştie ceva sigur, aşa că am încercat să nu dau prea multă importanţă. Am sperat că va trece de la sine

.în fiecare dimineaţă, întredeschideam uşa camerei de cămin, cercetam atent holul, după care fugeam înfăşurată în prosop spre baia

comună, înainte să-mi poată vedea cineva picioarele. îmi spălam pielea cu o cârpă udă, privind cum dârele roşietice se încolăceau la vale pe scurgerea duşului. Mă ungeam cu un strat gros din tot felul de alifii făcute la farmacie cu loţiune tonică de hamamelis şi mă ţineam de nas în timp ce beam amestecul de ceaiuri amare. Când s-a făcut prea cald ca să port blugi în fiecare zi, mi-am cumpărat un set de colanţi negri opaci. Mi-am luat aşternuturi închise la culoare ca să ascund urmele ruginii. Iar atunci când făceam sex, ţineam lumina stinsă.

Odată cu mâncărimea a apărut şi somnolenţa. Aţipeam câte două, apoi patru, apoi şase ore. Oricât aş fi dormit, corpul meu nu părea să se odihnească. Am început să moţăi pe când repetam cu orchestra şi în timpul interviurilor de angajare, înainte de un

termen-limită şi la cină, dar mă trezeam şi mai secătuită de puteri.

— Niciodată în viaţa mea nu m-am simţit atât de obosită, le-am mărturisit într-o zi prietenilor mei, în drum spre cursuri.

— Nici eu, nici eu, m-au consolat ei.

Toată lumea era obosită. Văzuserăm mai multe răsărituri de soare în ultimul semestru decât în toată viaţa noastră, un amestec de multe ore petrecute la bibliotecă pentru lucrarea de diplomă şi de petreceri în care ne dezlănţuiam până la ziuă. Locuiam în inima campusului Universităţii Princeton, la ultimul etaj al unui cămin în stil gotic cu turnuleţe şi garguie care rânjeau. După încă o noapte albă, prietenii mei se adunau la mine pentru un ultim pahar înainte de culcare. Camera avea ferestre mari ca de catedrală, şi ne plăcea să stăm pe

marginea pervazului, balansându-ne picioarele în afara clădirii, privind petrecăreţii beţi turtă care mergeau împleticindu-se în drum spre casă în timp ce primele raze de soare de culoarea chihlimbarului brăzdau curtea pavată cu dale de piatră. Momentul absolvirii se întrezărea, şi noi eram hotărâţi să savurăm împreună aceste ultime săptămâni înainte de a ne împrăştia cu toţii, chiar dacă asta însemna să ne forţăm corpurile până la limită.

Şi totuşi, mi-era teamă ca oboseala mea să nu fie cu totul altceva.

Singură în pat, după ce pleca toată lumea, simţeam că sub pielea mea avea loc un festin, ceva care îşi croia drum prin artere, înfigându-şi colţii în sănătatea mea mintală. În adâncul sufletului, mă îndoiam că exista vreun parazit. Am început să mă

întreb dacă adevărata problemă nu eram cumva chiar eu.
în lunile care au urmat, m-am simţit de parcă m-aş fi aflat pe mare, la un pas de înec, agăţându-mă de orice ar fi putut să mă ţină la suprafaţă. O vreme am reuşit. Am terminat facultatea, după care m-am alăturat colegilor mei în exodul în masă către New York. Am găsit un anunţ pe Craigslist pentru un dormitor liber într-un apartament mare cât un etaj situat pe Canal Street, deasupra unui magazin de materiale pentru artişti plastici. Era în vara anului 2010 şi un val de căldură înghiţise tot oxigenul din oraş. Pe când ieşeam de la metrou, duhoarea de gunoi putrezit m-a izbit în faţă. Navetişti şi hoarde de turişti care cumpărau genţi de designer contrafăcute se înghionteau pe trotuare. Apartamentul se afla la etajul trei, unde se ajungea numai pe jos, şi,

când m-am pomenit în faţa uşii de la intrare după ce îmi târâsem valiza, maieul meu alb cu bretele subţiri devenise transparent. M-am prezentat noilor mei colegi de apartament; erau nouă. Aveau cu toţii un pic peste douăzeci de ani şi aspirau să ajungă ceva în viaţă: trei actori, două modele, un *chef,* un designer de bijuterii, un student doctorand şi un analist financiar. Pentru opt sute de dolari pe lună fiecare dintre noi avea propria peşteră fără ferestre, separată printr-un perete fals şi subţire ca o foaie de hârtie pe care un proprietar avar îl construise pentru a scoate cât mai mulţi bani.

Obţinusem o stagiatură pe timpul verii la Centrul pentru Drepturi Constituţionale, iar când m-am prezentat în prima zi mi s-a părut copleşitor să mă aflu în aceeaşi încăpere cu unii dintre cei mai de

temut apărători ai libertăţilor civile din ţară. Munca părea importantă, însă stagiatura nu era plătită, iar traiul la New York te secătuia de bani. Am cheltuit rapid cei două mii de dolari pe care i-am economisit în timpul anului. Chiar dacă lucram seara ca babysitter sau la restaurant, abia dacă aveam din ce trăi.

Gândul la viitorul meu – scump, dar gol – mă umplea de groază. însă, în momentele în care îmi dădeam voie să visez cu ochii deschişi, mă şi încânta. Posibilităţile legate de cine aş fi putut deveni şi unde aş putea ajunge păreau infinite, firul vieţii desfăşurându-se mult dincolo de ceea ce puteau vedea ochii minţii mele. Mi-am imaginat o carieră de corespondent străin în nordul Africii, de unde este tatăl meu şi unde am locuit o perioadă scurtă de timp, când eram copil. Am cochetat, de asemenea, cu ideea de a face dreptul,

care părea o cale mai prudentă de urmat. Sinceră să fiu, aveam nevoie de bani. Reuşisem să fac o facultate din Ivy League numai pentru că beneficiasem de o bursă integrală. însă aici, în lumea reală, nu aveam plasele de siguranţă – conturi de economii, relaţii familiale, joburi pe Wall Street cu salarii de şase cifre – pe care le aveau mulţi dintre colegii mei.

Mi-era mai uşor să mă îngrijorez din cauza situaţiei incerte ce se întrezărea decât să mă confrunt cu o altă schimbare, şi mai neliniştitoare. în ultimul semestru, pentru a combate oboseala, am consumat la greu băuturi energizante cu cofeină. Când acestea au încetat să-şi mai facă efectul, un băiat cu care m-am întâlnit o perioadă scurtă de timp mi-a dat câteva dintre pastilele lui de Adderall ca să supravieţuiesc pe perioada examenelor de dinainte de absolvire. Curând însă

nici ele nu au mai fost de ajuns. Cocaina era de bază la petrecerile din cercul meu de prieteni şi erau mereu prin preajmă nişte tipi care ofereau o liniuţă gratuit ici şi colo. N-a spus nimeni nimic atunci când m-am apucat şi eu. Şi colegii mei din apartamentul de pe Canal Street s-au dovedit a fi nişte petrecăreţi de prima mână. Am început să iau amfetamine aşa cum unii oameni îşi mai pun în cafea o doză de espresso – un ajutor la care apelam de nevoie, o modalitate de a stăvili epuizarea tot mai profundă. în jurnalul meu, am scris: *Rămâi pe linia de plutire.*

Spre sfârşitul verii, aproape că nu mă mai recunoşteam. Sunetul înăbuşit al ceasului meu deşteptător se târa ca un cuţit bont prin somnul lipsit de vise. în fiecare dimineaţă, mă dădeam jos din pat împleticindu-mă şi mă aşezam în picioare în faţa oglinzii înalte cât

camera făcând inventarul pagubelor. Zgârieturi şi dâre de sânge uscat îmi acopereau picioarele în noi locuri. Părul îmi atârna până în talie în nişte bucle lipsite de formă, haotice, fiind prea obosită ca să le mai pieptăn. Semicercuri umbroase mi se adânceau sub ochii mari şi injectaţi. Prea epuizată ca să mai fac faţă soarelui, am început să ajung din ce în ce mai târziu la programul de stagiatură; apoi, într-o bună zi, nu m- am mai dus deloc.

Nu-mi plăcea persoana care devenisem – mă repezeam cu capul înainte la începutul fiecărei zile, în permanentă mişcare, dar fără să am un simţ al direcţiei; reconstruiam pierderile de memorie, noapte de noapte, ca un fel de detectiv privat; nu-mi respectam niciodată promisiunile; eram prea jenată ca să le răspund la telefon părinţilor. *Nu sunt eu asta,* mă gândeam, holbându- mă cu dezgust la

imaginea mea din oglindă. Trebuia să-mi revizuiesc atitudinea. Trebuia să-mi găsesc un loc de muncă adevărat, unul plătit. Trebuia să mă îndepărtez puţin de grupul din facultate şi de colegii de apartament din Canal Street. Trebuia să plec naibii din New York, şi asta cât mai repede.

într-o dimineaţă de august, la câteva zile după ce am renunţat la stagiatură, m-am trezit în zori, am ieşit cu laptopul pe scara de incendiu şi am început să- mi caut locuri de muncă. Fusese o vară fără ploi, iar soarele ardea, înnegrindu-mi pielea şi lăsându-mi peste tot pe picioare, acolo unde scărpinatul îmi făcuse cicatrici, nişte puncte mici şi albe la fel ca cele din scrierea Braille. Un post de asistent la o firmă americană de avocatură din Paris mi-a atras atenţia şi am decis pe loc să mă înscriu. Mi-am petrecut toată ziua lucrând la scrisoarea de intenţie.

Am avut grijă să precizez că franceza era limba mea maternă şi că vorbeam puţin araba, sperând astfel să am un avantaj faţă de ceilalţi candidaţi. Să fiu asistentă de avocat nu era pentru mine postul ideal – nici măcar nu ştiam cu adevărat ce anume presupunea –, însă părea o ocupaţie pentru oameni cu scaun la cap. Întâi de toate, mă gândeam că o schimbare de peisaj m-ar putea salva de la comportamentul meu din ce în ce mai nesăbuit. Să mă mut la Paris nu era un lucru pe care voiam neapărat să-l fac înainte de sfârşitul vieţii; era planul meu de salvare.

Cu câteva nopţi înainte de a pleca definitiv din oraş, mă aflam la cea de-a treia petrecere din seara aceea, unde consultanţi financiari cu gulerele ridicate stăteau aplecaţi peste liniile de cocaină groase ca nişte omizi, transpirând în timp ce discutau animat

despre portofoliile lor de acţiuni, preţurile chiriilor pe perioada verii în Montauk şi câte şi mai câte. Era 5 dimineaţa, iar acela nu era locul în care trebuia să mă aflu. Voiam să merg acasă.

Stând singură pe trotuar, scăldată în fumul albăstrui al ţigării, mă uitam la cerul nopţii cum începea să se lumineze în jurul meu. Manhattanul dormea la acea oră efemeră de linişte după ce camioanele de gunoi îşi terminaseră turele şi înainte să se deschidă cafenelele. Aşteptam de zece minute un taxi, când un tânăr pe care l-am recunoscut de la petrecere a venit spre mine, cerându-mi o ţigară. Era ultima pe care o mai aveam, dar i-am dat-o. A aprins ţigara, făcându-şi căuş mâna mare cât o mănuşă de baseball. Mi-a zâmbit pe când sufla fumul, amândoi trecându-ne greutatea de pe

un picior pe altul în timp ce ne priveam sfios, apoi uitându-ne la strada pustie.
— Vrei să-l luăm împreună? a întrebat el.
Un taxi singuratic venea spre noi, iar întrebarea părea destul de nevinovată, astfel că am spus bineînţeles, şi am urcat. Abia după ce i-am dat şoferului adresa mea, mi-am dat seama că mă întrebase dacă luăm acelaşi taxi fără să ştie încotro mă îndrept.
Ştiam că nu trebuia să mă urc în maşină cu persoane necunoscute. Tatăl meu, care locuise în East Village în anii '80, când oraşul era înţesat de infracţiuni, ar fi fost total împotrivă. însă era ceva legat de acest tânăr care mă făcea să mă simt în siguranţă şi care mă intriga. Părul lung şi dezordonat, decolorat pe alocuri de soare, îi adumbrea ochii albaştri şi inteligenţi. Suplu, cu maxilarul bine definit şi gropiţe în obraz, era deosebit

de chipeş, însă avea o postură îngrozitoare, adoptând o ţinută modestă care sugera că nu era conştient de cât de bine arăta.

— S-ar putea să fii cel mai înalt om pe care l-am cunoscut vreodată, i-am spus eu, studiindu-l cu coada ochiului. Avea o înălţime impozantă de 1, 98 metri şi stătea cu genunchii înghesuiţi în spatele scaunului şoferului.

— Mi s-a mai spus, a răspuns el. Vorbea încetişor şi avea o anume delicateţe, în ciuda staturii impozante.

— îmi pare bine de cunoştinţă. Eu sunt...

— Am vorbit mai devreme, nu-ţi mai aduci aminte?

Am ridicat din umeri, apoi i-am aruncat un zâmbet spăsit:

— A fost o noapte lungă.

— Nu-ţi aduci aminte când ai încercat să-mi arăţi interiorul pleoapei? Sau când ai recitat *Mary*

avea un miel micuţ în limba latină? m-a tachinat. Dar atunci când ţi-ai presărat în cap aşchii din ascuţitoare şi spuneai întruna *cascarones*[1]*!* de te apuca groaza? Nu-ţi aduci aminte nimic din toate astea?

1. „Coji de ouă”, în spaniolă, în original (n. tr.).

— Ha, ha! Foarte amuzant, am spus eu, lovindu-l în joacă cu pumnul în umăr.

Atunci mi-am dat seama că flirtam.

Mi-a întins mâna ca pentru a face cunoştinţă.

— Eu sunt Will.

Am discutat tot drumul spre centrul oraşului, iar atracţia dintre noi creştea cu fiecare stradă pe lângă care treceam. Când am ajuns la blocul meu, am coborât amândoi din taxi şi am rămas pe trotuar: eu gândindu-mă dacă ar trebui să-l invit sus, el prea politicos ca să întrebe. Nu mă mai culcasem până atunci cu un

necunoscut – în ciuda unor decizii îndoielnice pe care le luasem, am fost întotdeauna uşor romantică şi o monogamă în serie –, însă eram tentată. Am stat o clipă pe gânduri.

— Ţi-e foame? a întrebat Will.

— Mor de foame, am răspuns eu; uşurată, l-am îndepărtat de intrarea în bloc.

Am mers pe Canal Street, trecând pe lângă saloane mari, specializate în extensii de păr, cu obloanele trase, pe lângă raţele la rotisor care atârnau în vitrinele magazinelor cu delicatese şi vânzătorii de fructe de pe trotuar, care îşi aşezau standurile din carton. Am intrat în cafeneaua din cartier; eram primii clienţi din acea zi.

La o cafea şi-un *bagel,* Will mi-a povestit cum s-a mutat recent din China, unde a lucrat pentru o organizaţie din domeniul sportului care derula programe de asistenţă în

atletism pentru tineretul local. Am fost impresionată să aflu că vorbea mandarina. Pentru moment stătea în casa naşilor lui de botez şi îşi luase liber câteva săptămâni ca să-şi dea seama ce va face în continuare. Era serios şi stângaci, avea ceva de tocilar, un aer de tătic pus pe glume. Numai că sub înfăţişarea aceea aparent relaxată am bănuit că era un pic pierdut şi destul de vulnerabil. Două ore mai târziu, ne aflam încă acolo, discutând în continuare. *îmi placi cu adevărat,* îmi aduc aminte că mă gândeam, în timp ce ne ridicam pentru a pleca. Al doilea meu gând a fost: *Păcat că mă mut pe alt continent.*

După micul dejun, Will şi cu mine ne-am întors la blocul meu şi am urcat scările spre apartament. Ne-am petrecut toată ziua în pat, aţipind, flecărind şi glumind. Eram obişnuită cu tipi care erau agresiv de îndrăzneţi,

înarmaţi cu un arsenal de replici şmechere de agăţat, însă pentru Will părea de-ajuns să stăm acolo unul lângă altul. Când, după mai multe ore, tot nu încercase încă să mă sărute, m-am întors cu faţa spre el şi am făcut eu prima mişcare. în cele din urmă, am avut acea aventură de-o noapte – apoi de două şi de trei. Cu el era altfel; am lăsat luminile aprinse. Nu am simţit nevoia să ascund nimic. Era tipul de bărbat care te face să te uiţi cu mai multă generozitate la părţile tale care te umplu de dezgust. Era tipul de bărbat pe care, dacă împrejurările ar fi fost altele, mi-aş fi dorit să-l cunosc pe îndelete.

în ultima mea dimineaţă la New York, o lumină de culoarea lămâii s-a strecurat în bucătărie pe când făceam cafeaua, iar claxoanele furioase ale taxiurilor şi şuierăturile autobuzelor abia se auzeau de jos. Am intrat în

vârful picioarelor în dormitor, am mai adunat câteva haine, ultimele, şi le-am îndesat în valiză. Trăgând fermoarul, m-am uitat la trupul deşirat al lui Will înfăşurat în cearşafuri, cu faţa lui angelică de la somn. Arăta atât de liniştit aşa cum stătea acolo întins, încât nu am vrut să-l trezesc. Din cauza mutărilor dese din copilărie, mi-e greu să-mi iau la revedere de la cineva. în drum spre ieşire, i-am lăsat un bileţel în pantofi, în care-i spuneam: *îţi mulţumesc pentru distracţia neaşteptată. Inshallah-, drumurile noastre se vor întâlni din nou într-o zi.*

2. „Cu voia lui Dumnezeu”, în arabă, în original (n. tr.)

.Métro, boulot, dodo-

3. „Metrou, slujbă, somn”, în franceză, în original (n. tr.).

Dacă în Manhattan te muţi ca să-ţi lansezi cariera, la Paris te duci ca să trăieşti fantezia unei alte vieţi, şi exact asta intenţionam să fac şi eu. Am ieşit de la *métro* şi am luat-o pe străzile din Le Marais, cu valiza mea roşie voluminoasă zuruind în urma mea, oprindu-mă la fiecare câţiva metri pentru a privi

galeş cafenelele de la stradă, brutăriile şi faţadele acoperite de iederă ale noului meu cartier. Prin prietenul unui prieten, am fost suficient de norocoasă să găsesc o garsonieră mobilată de închiriat într-o clădire din secolul al XVIII-lea de pe rue Dupetit Thouars. Am luat şubredul ascensor de marfă din fier forjat

până la etajul trei. După ce am descuiat uşa, diferenţa dintre Canal Street şi noua mea casă m-a făcut să vreau să dansez de bucurie pe preşul de la intrare. *Lumină! Linişte! Intimitate! Podele din lemn de esenţă tare! O cadă roz uriaşă în formă de scoică!* Apartamentul nu putea fi mai mare de treizeci şi şapte de metri pătraţi, însă mie mi se părea un palat, şi era numai al meu

.Mi-am petrecut weekendul instalându-mă, mi-am desfăcut bagajele, mi-am deschis un cont bancar, mi-am cumpărat noi aşternuturi şi am făcut curat în bucătărie. Luni dimineaţă, am luat un *métro* până la firma de avocatură, care se afla într-o casă elegantă cu etaj, lângă Parc Monceau, în Arondismentul opt. M-au întâmpinat pe hol o mulţime de asistente de avocaţi care ţăcăneau cu tocurile lor pe pardoseala din marmură şlefuită în timp ce eu mă familiarizam cu împrejurimile. Avusesem tot felul de slujbe ciudate încă din adolescenţă – plimbasem câini, fusesem babysitter, asistent personal, profesoară de contrabas, plasatoare la restaurant –, dar era pentru prima dată când lucram într-un mediu corporatist. Biroul avea tavanele înalte de şase metri, cu muluri complicate pe margini, picturi în rame

aurii şi o scară interioară circulară, de dimensiuni grandioase. Avocaţii stăteau la birourile lor din lemn, cu ţigara într-o mână şi cafeaua espresso în cealaltă, ceea ce m-a frapat ca fiind foarte franţuzesc şi foarte şic. La prânz, câţiva dintre noi am mers până la cafeneaua din colţ pentru a lua masa pe îndelete şi am comandat fripturi şi două sticle de vin, pe cheltuiala firmei. Când m-am întors, am primit un telefon de serviciu Blackberry şi mi-a fost prezentat dulapul cu materiale consumabile. Dotată cu un teanc de caiete de avocatură de un galben-aprins şi pixuri elegante, m-am aşezat la birou, simţindu-mă ca un adult în toată regula în timp ce mă lăsam pe spate în scaun şi îmi aprindeam o ţigară, privind cu bucurie în jur.

în loc să iau metroul, am decis să merg pe jos până acasă după prima mea zi de muncă. La apus, aleile

înguste şi întortocheate din Le Marais au căpătat un aer medieval. Felinarele stradale au prins viaţă şi, pe când hoinăream, am început să visez la cea care aş fi putut deveni. Duşi erau prietenii care nu-mi fuseseră cu adevărat prieteni – ci doar oameni care aveau chef să facă prostii şi să piardă nopţile. Până şi mâncărimea părea să se mai fi potolit. Despărţită printr-un ocean de toate astea, m-am imaginat petrecându-mi weekenduri liniştite şi solitare explorând oraşul, mergând la picnic în Grădinile Tuileries şi citind o carte bună într-o cafenea micuţă pe care o descoperisem după colţ. Mi-aş fi luat o bicicletă cu coş, pe care l-aş fi umplut cu alimente în fiecare duminică la piaţa din Place de la République. Aş fi început să port ruj roşu şi tocuri înalte, la fel ca celelalte asistente de avocaţi. Aş fi învăţat să gătesc renumitul cuşcuş al mătuşii mele

Fatima şi aş fi găzduit petreceri în noua mea locuinţă. Hotărâtă să petrec mai puţin timp vorbind despre lucrurile pe care le doream şi mai mult timp făcându-le efectiv, m-aş fi înscris la unul dintre atelierele de ficţiune organizate de Shakespeare and Company, celebra librărie de pe malurile Senei. Mi-aş lua poate chiar şi un câine, un spaniei King Charles îndesat, căruia i-aş da numele de Chopin.

însă nu aveam timp liber, iar în cele câteva duminici în care ajungeam la piaţă, fructele şi legumele cumpărate rămâneau în frigider până se mucegăiau de tot. în schimb, am fost împinsă spre o viaţă pe care francezul o descrie drept *„Métro, boulot, dodo”*. La sfârşitul primei mele săptămâni de muncă, îmi era clar că nu eram făcută pentru o carieră în domeniul juridic. Preferam scrierea

creativă în locul documentelor legale şi pantofii comozi ai mărcii Birkenstock în locul celor cu tocuri înalte. Firma era specializată în arbitraje internaţionale, lucru care mi s-a părut interesant la început, însă, de fiecare dată când încercam să citesc rezumatele care ajungeau pe masa mea, jargonul juridic mi se părea de neînţeles, iar conţinutul plictisitor de moarte. Majoritatea zilelor mi le petreceam la subsolul clădirii, revizuind materiale, listând şi punând în ordine mii de documente în biblioraturi frumos organizate, astfel ca avocaţii să poate ajuta corporaţiile lipsite de suflet să se îmbogăţească şi mai mult. Pentru că se aşteptau să fiu disponibilă la orice oră din zi şi din noapte, dormeam cu telefonul de serviciu pe pernă şi cu alarma setată la miezul nopţii, ca să pot verifica e-mailurile urgente. Deseori nici nu mai

apucam să plec de la birou; asistenţii de avocaţi aveau atât de multe nopţi lucrate, încât am început să le ţinem evidenţa. Pe lângă toate astea, aveam un şef dubios care ascundea cataloage cu încălţăminte pentru femei în sertarul de la birou, iar atunci când credea că nu mă uit, îmi făcea repede poze la picioare cu telefonul. După încă o săptămână de lucru de nouăzeci de ore, felul mea de-a mă destinde era să-mi iau un *pairi au chocolat* pe fugă şi să merg undeva să dansez. La finalul unei nopţi târzii, târâm după mine pe oricine se nimerea să-mi fie alături la un vechi club de jazz pe nume Aux Trois Mailletz, unde cântam fals la pian şi beam vin până când ni se învineţeau buzele.

Viaţa mea la Paris nu era fantezia pe care mi-o imaginasem, dar puneam la cale o schimbare. Corespondenţa mea cu Will a început pe neaşteptate,

mesajele scurte de tipul bună-ce-mai-faci-cum-merge-treaba transformându-se într-un schimb de e-mailuri lungi şi glumeţe, urmate de plicuri burduhoase pline de scrisori scrise de mână şi articole din *New Yorker* adnotate cu grijă. Will mi-a trimis o ilustrată de la o cabană din White Mountains, din statul New Hampshire, unde plecase cu prietenii la sfârşit de săptămână: „Nu avem curent electric, doar o sobă pe lemne de la 1900, şi nu se aud decât bufniţele, lemnul trosnind în şemineu şi vântul, mi-a scris el. Mi s-a făcut poftă să călătoresc pe drumurile mărginaşe din ţară. Vrei să mergem într-o excursie cu maşina?" Gândul la noi doi plimbându-ne cu maşina prin ţară mi-a făcut inima să tresară.

La final, semnam întotdeauna în acelaşi fel – „nu este nevoie să-mi scrii înapoi cu acelaşi număr de cuvinte" –, însă corespondenţa noastră devenea

mai profundă şi mai frecventă pe măsură ce treceau săptămânile şi lunile. Am citit fiecare dintre scrisorile de la el iar şi iar de parcă ar fi fost nişte hărţi codificate care ofereau indicii secrete şi informaţii preţioase despre cel care ţinuse pixul în mână. I-am povestit lui Will despre parcursul meu accidentat de la absolvirea facultăţii şi despre noua mea viaţă în străinătate: „Mi-am petrecut primele 36 de ore la Paris într-o solitudine totală, cu laptopul şi telefonul închise. Am mers peste tot prin oraş, până când mi s-a rupt tocul la unul din pantofi şi a trebuit să iau un taxi ca să ajung acasă". în ciuda încercărilor mele de a duce o viaţă mai ascetică, mi-am ales un nou grup de prieteni – Lahora, o yoghină văduvă; Zack, un fost coleg de facultate care se pregătea să devină mim; Badr, un tânăr om de afaceri marocan căruia îi plăcea la nebunie să

meargă prin cluburi să danseze; şi David, un expatriat vârstnic care arăta ca un playboy internaţional şi dădea petreceri extravagante. *Nu poţi condamna la singurătate un suflet care simte nevoia să zboare,* a răspuns Will. Cum să nu mă topesc la o asemenea replică?

I-am spus lui Will despre visul meu de a deveni jurnalistă şi i-am trimis un eseu despre conflictul arabo-israelian la care lucram de câteva luni. Ce coincidenţă, mi-a răspuns; şi el avea ambiţii jurnalistice. Se angajase recent ca asistent universitar, spera să găsească de lucru ca redactor şi mi-a trimis mesaje atent formulate despre cum aş putea să-mi îmbunătăţesc textul. în ciuda timpului petrecut împreună în ultima mea săptămână la New York, aceste mici momente de apropiere sufletească au venit ca o surpriză, deoarece numai prin

intermediul scrisorilor am început să ne cunoaştem cu adevărat unul pe altul, corespondenţa noastră de modă veche oferind o alternativă mai sigură şi mai sinceră la jocul de-a şoarecele şi pisica pe care îl presupun întâlnirile amoroase. Nu după mult timp, m-am îndrăgostit atât de tare de noul meu prieten prin corespondenţă, încât numai la el mă gândeam, numai pe el îl visam, numai despre el vorbeam. Speram ca omul din spatele paginii scrise să fie la fel de minunat precum cel plăsmuit din cerneala literelor.
Era o după-amiază târzie de toamnă, una dintre rarele zile în care aveam puţin de lucru la serviciu şi dezbăteam cu Kamilla, asistenta de avocat cu care împărţeam acelaşi birou, dacă ar trebui să-l invit pe Will să mă viziteze la Paris. Nu-mi dădeam seama dacă subtextul romantic al scrisorilor noastre era doar în capul meu, însă

eram îngrijorată că, dacă nu luam curând iniţiativa, corespondenţa noastră avea să păleasc㠎n următoarea oră, am compus mai multe versiuni ale unui e-mail adresat lui Will, încercând să găsesc tonul potrivit, undeva între entuziasmul sincer şi relaxarea detaşată.

— *Allez, ma chérie, courage-,* în ritmul ăsta o să stai aici toată noaptea, mi- a spus Kamilla, dându-mi un pupic pe obraz înainte să plece.

4. „Haide, draga mea, curaj", în franceză, în original (n. tr.).

Când m-am hotărât asupra variantei finale, afară era întuneric, iar biroul aproape gol. Am numărat până la zece, simţindu-mă teribil de imatură în timp ce-mi făceam curaj să apăs Send. Când am reuşit în sfârşit să fac pasul, am simţit un fior, eclipsat imediat de neliniştea pe care mi-o stârnea aşteptarea. Timpul părea să se scurgă cu încetinitorul. Am fumat

jumătate de pachet de Gauloise, am stat pe internet, mi-am reorganizat biroul. La nouă, am luat în cele din urmă *le métro* spre casă. Mi-am verificat e-mailul. Tot nimic. M-am frământat în timp ce-mi pregăteam pentru cină o felie de pâine prăjită cu Nutella. Oare exagerasem sau interpretasem greşit situaţia? Urma să fac o baie şi să merg la culcare şi, dacă nu primeam nici un răspuns până atunci, aveam să mi-l şterg din minte.

La miezul nopţii, am verificat pentru ultima dată. Aveam un mesaj nou în Inbox. L-am deschis şi am descoperit o confirmare de zbor. Destinaţia: Paris, Franţa.

Will a sosit peste o lună, exact la timp pentru Ziua Recunoştinţei. Mi-am petrecut weekendul din ajunul sosirii lui într-o agitaţie nebună. Am frecat cada până când sclipea de curăţenie, am măturat podelele prăfuite şi mi-am

dus aşternuturile la spălătorie. Am mers la Marché des Enfants Rouges şi am cumpărat o pâine şi o roată urât mirositoare de Camembert, un borcan cu castraveţi muraţi, felii de mezeluri şi un bucheţel de lavandă uscată. în drum spre casă, am cumpărat nişte vin şi, în ultima clipă, am intrat în coaforul de peste drum ca să-mi refac tunsoarea, căci aveam mare nevoie de o schimbare, în dimineaţa sosirii lui Will, m-am trezit în zori şi mi-am schimbat ţinuta nu mai puţin de şase ori înainte să mă hotărăsc asupra celei mai flatante perechi de jeanşi, a unei malete negre mulate şi a creolelor mele de aur care îmi poartă noroc. Când am reuşit să plec spre aeroport, aveam deja o oră întârziere.

O briză ceţoasă mătura rue Dupetit-Thouars în timp ce tocurile cizmelor mele răsunau puternic şi grăbit pe trotuarul alunecos de la

ploaie. Aproape că ajunsesem la *métro* când am auzit telefonul sunând. Era un mesaj de la Will, care îmi spunea că avionul lui aterizase mai devreme şi că luase un taxi spre adresa mea; cineva îl lăsase să intre în bloc şi aştepta în faţa uşii apartamentului meu. Am iuţit pasul înapoi şi am început să urc câte două trepte odată, făcând o pauză la etajul doi, ca să-mi trag sufletul. Inima îmi bătea ca un metronom dat la maxim, fruntea îmi era lipicioasă, iar respiraţia sacadată. Am remarcat că în ultimele săptămâni respiram mai greu. Mi-am propus să nu uit să-mi fac un abonament la o sală de sport. Mi-am dat la o parte părul de pe faţă, am inspirat adânc şi am dat colţul.

— Salut, salut! a strigat Will când m-a zărit, îndreptându-şi spatele, cu faţa încreţindu-i-se într-un zâmbet mare, care îi dezvelea dantura.

A ezitat o clipă înainte să mă îmbrăţişeze, amândoi dintr-odată prea timizi ca să ne sărutăm, fie numai şi pe obraz. în braţele unui bărbat care nu era tocmai un străin, dar nici mai mult de-atât, am avut sentimentul stabilităţii pentru prima dată după luni întregi.

— *Bienvenue,* i-am spus când ne-am tras unul din braţele celuilalt şi l-am poftit să intre în casă.

Garsoniera mea era micuţă, iar în afară de bucătărie şi de baie, aveam doar o cameră cu rol universal.

— Aici e dormitorul, i-am spus arătând patul suspendat. Asta e camera de zi, i-am zis făcând semn spre canapeaua de un roşu-aprins. Aici e sufrageria, am continuat, prezentându-i vechiul cufăr de lemn care era deopotrivă măsuţă de cafea, birou şi dulap.

Era primul loc în care stăteam singură şi, chiar dacă era puţin spartan

şi încă nu-mi făcusem timp să cumpăr perdele, eram mândră de el.

— Şi iată, am spus, încheind turul, pe când deschideam larg marile ferestre logie pentru a da la iveală o mică terasă.

— Minunat, mi-a confirmat Will.

Restul zilei este neclar şi îmi vin în minte numai instantanee: pălăvrăgeala însufleţită din camera de zi în timp ce ne beam cafeaua, multele cadouri ambalate individual pe care Will le-a aşezat pe cufăr, plimbarea agale de-a lungul Senei, unde am râs de studenţii americani veniţi la studii în străinătate care purtau berete şi vorbeau o franceză îngrozitoare.

— Nici să nu te *gândeşti* să mă săruţi aici, l-am avertizat eu când am trecut pe Pont des Arts, unde îndrăgostiţii agăţau lacăte de grilajul metalic.

M-a sărutat abia târziu în seara aceea, după ce ne-am destins bând o sticlă de vin roşu.

Will m-a urmat pe scară spre patul suspendat, o chestie ieftină şi şubredă făcută din patru stâlpi din lemn şi o platformă din placaj subţire pe care chiriaşul dinainte le asamblase cam îndoielnic. Pe când stăteam întinşi unul lângă altul, m-am simţit altfel decât în cele trei nopţi pe care le-am petrecut împreună la New York. O stângăcie tandră plutea în aer în timp ce ne dezbrăcăm. Lumina lunii năvălea pe fereastră, dând cicatricilor de pe picioarele mele o nuanţă argintie. Sub noi, picioarele patului se legănau.

— Naiba să te ia, IKEA, am spus eu.

— Dacă se prăbuşeşte cu noi? a întrebat Will, sincer îngrijorat.

— închipuie-ţi-l pe tata citind mâine titlul de ziar: CUPLU DE

AMERICANI GOI-PUŞCĂ MORŢI ÎNTR-UN MORMAN DE RESTURI DE LA IKEA.

Will a sărit pe scară.

— O secundă, trebuie să fac o evaluare.

S-a asigurat că şuruburile erau prinse cum trebuie, legănând şi zguduind cadrul în vreme ce eu mureau de râs.

— O evaluare seismică!

La capătul vizitei lui de două săptămâni, Will s-a întors la New York, dar numai ca să-şi strângă lucrurile şi să-şi dea demisia. *Se mută la Paris ca să fim împreună* – am scris eu în jurnal iar şi

iar până când a început să pară real. Stând în *métro* în drum spre locul de muncă, un zâmbet tâmp mi-a luminat faţa. *Bucuria este o emoţie înspăimântătoare, să nu ai încredere în ea,* am adăugat eu. Şi asta pentru că, în spatele bucuriei, o furtună începea să prindă putere, o presimţire tulburătoare, ceva sălbatic, umed şi întunecat se

dezlănţuia sub pielea
mea

.Cojile de ouă

1

De la vârsta de şaptesprezece ani, nu stătusem niciodată fără prieten mai mult de o lună sau două. Nu eram mândră de asta şi nu credeam că e sănătos, însă aşa s-a întâmplat. Cât am fost în facultate, am avut o relaţie serioasă cu un tip extraordinar de deştept, britanic de origine chineză, care studia literatura comparată. A fost primul meu prieten adevărat, mă ducea la cine elegante în oraş şi în vacanţă pe Plaja Waikiki, însă, pe măsură ce treceau semestrele, deveneam tot mai neliniştită, dorindu-mi să fi avut mai multă experienţă înainte să-l fi întâlnit. în vara dinaintea ultimului an de facultate, relaţia cu el s-a încheiat când am avut o aventură pătimaşă cu un tânăr producător de filme etiopian. A urmat un tip din Boston pe care l-am cunoscut pe când mă documentam în timpul vacanţei de iarnă la Cairo; avea o aplecare pentru farsele de proporţii monumentale şi pentru activism şi tocmai fusese arestat fiindcă aruncase un steag palestinian de zece metri de pe una din laturile unei piramide. O săptămână mai târziu, pe când beam whisky de contrabandă la un bar cu vedere spre Marea Roşie, şi-a sunat părinţii: „Am întâlnit-o pe fata cu care mă voi căsători”, i-a anunţat el dându-mi telefonul înainte să apuc să protestez. Ne-am despărţit la puţină vreme după aceea. în apropierea absolvirii, am început să mă întâlnesc cu un texan de origine mexicană care aspira să devină scenarist. Am fost împreună timp de două luni dezastruoase la New York, pe când eu făceam practică, iar el servea la mese într-un hotel elegant din centrul oraşului. Se purta urât când se îmbăta, şi era beat în cea mai mare parte a timpului.Nu tratam deloc uşor aceste relaţii. Mă dedicam total celui cu care eram, mistuită de ideea unei vieţi petrecute împreună. însă, chiar şi în timpul celor mai intense perioade, eram conştientă de existenţa unui semn de ieşire care strălucea palid undeva în depărtare – şi adevărul era că mă aflam mereu pe punctul de a alerga spre el. Eram îndrăgostită de ideea de a fi

îndrăgostită. Altfel spus, eram tânără: prea impulsivă şi nesăbuită cu emoţiile celorlalţi, prea preocupată de mine însămi şi de ce îmi rezerva viitorul ca să mă gândesc la promisiunile încălcate.

Cu Will era altceva. Era altfel decât orice bărbat cu care mai fusesem. Era o combinaţie bizară de trăsături – în parte sportiv, în parte intelectual, în parte clovnul clasei – şi putea înscrie la coşul de baschet cu aceeaşi naturaleţe cu care recita versuri de W.B. Yeats. M-a cucerit prin grija pe care o avea faţă de cei din jur, prin felul în care-i făcea să se simtă în largul lor. Cu cinci ani mai mare decât mine, avea o înţelepciune tihnită şi rezervată, dar şi un spirit jucăuş, ceea ce-l făcea să pară deopotrivă mai în vârstă, dar şi mai tânăr decât era. Când Will a reapărut în pragul apartamentului meu din Paris, de data asta cu o geantă de voiaj în care se afla tot ce deţinea el, semnul de ieşire din relaţia noastră a dispărut. M-am implicat total. Will şi-a desfăcut bagajele şi şi-a împăturit hainele în mici teancuri ordonate pe raftul pe care-l golisem ca să-i fac loc. Scormonind în geanta lui de voiaj, a scos o boxă portabilă şi m-a întrebat dacă putea să pună nişte muzică. Hip- hopul anilor '90, cu Warren G reluat la greu, răsuna prin tot apartamentul. M- a umflat râsul văzându-l cum cânta rap şi cum dansa pe podeaua de lemn. M- a luat de mână şi m-a învârtit în jurul bucătăriei, cât pe ce să răsturnăm o tigaie.

— Mă încurci, i-am spus eu plesnindu-l uşor cu prosopul de bucătărie.

Făceam plăcinta păstorului pentru prânz, ca să-l impresionez cu talentele mele culinare. Cu o concentrare maximă, am tăiat morcovii, am sotat ceapa, am prăjit bine carnea până s-a făcut maronie şi am pasat cartofii pentru piure, în afară de ouă jumări, de ocazionalul bol cu paste şi de cina mea emblematică, pâine prăjită unsă cu Nutella, a fost prima masă pe

care am pregătit-o de la zero, după ce o sunasem pe mama mai devreme în acea dimineaţă pentru reţetă. Bucătăria era cât o debara mică cu multe rafturi şi, în lipsa ferestrelor sau a unui ventilator, se făcuse o căldură înăbuşitoare. Mi-am şters fruntea cu şervetul de bucătărie, dar mi s-a brobonit din nou în timp ce aşezam în straturi toate ingredientele într-o caserolă, după care am presărat puţină brânză deasupra, înainte să dau la cuptor întreaga nebunie. Nu mult după aceea, apartamentul a început să miroasă a unt şi plante aromatice proaspete; mirosea pentru prima dată ca o casă adevărată.

în cealaltă cameră, Will aranja masa pe cufăr. Am venit la el şi am întredeschis ferestrele ca să intre puţin aer. începuse să ningă şi câţiva fulgi leneşi s-au lăsat purtaţi în apartament. Will a venit lângă mine la fereastră şi mi-a cuprins talia cu ambele mâini, trăgându-mă spre el.

— De mâine încep să-mi caut de lucru, a spus el îngropându-şi faţa în părul meu. Ar trebui să caut şi o şcoală pentru învăţarea limbii, undeva unde să pot lua lecţii, cel puţin până învăţ destulă franceză ca să pot spune: „Vreau trei baghete şi o sticlă de Orangina, vă rog”.

Muşchii abdominali ai lui Will erau fermi şi calzi aşa cum îi simţeam pe omoplaţi. Mi-am închis ochii, lipindu-mă de el, şi am încercat să-mi aduc aminte când mai fusesem atât de fericită. Nu am reuşit.

— Stai aşa, mi-a spus Will, îndepărtându-se.

A luat din bibliotecă aparatul şi mi-a făcut o poză în faţa ferestrei, profilată pe cerul de iarnă. Când mi-a arătat fotografia, m-am speriat de cum arătam. Pielea mi-era aproape translucidă. Pleoapele-mi erau albastre ca ouăle de măcăleandru, de parcă toate venele ar fi plutit la suprafaţă. Până şi buzele păreau secătuite de viaţă.

4

— Culoarea perlelor, a spus Will cu generozitate, sărutându-mă.

Două săptămâni mai târziu, Will a împlinit douăzeci şi şapte de ani. Ca să sărbătorim mutarea lui recentă şi ziua lui de naştere, mi-am luat liber câteva zile de la serviciu şi l-am surprins cu un plic în care erau două bilete de tren pentru Amsterdam. Era ianuarie 2011 şi, pe când ieşeam din gară, respiraţia noastră s-a răsucit ca un fuior în aerul tare al dimineţii. Speram să explorăm oraşul pe jos. Itinerarul cuprindea: o vizită la casa Annei Frank, o pauză de alimentare la piaţă pentru a testa heringul marinat şi un tur cu barca de-a lungul canalelor. însă nu am ajuns prea departe. Mă opream la fiecare stradă, căci o tuse profundă îmi scutura trupul, lăsându-mă în pragul leşinului, buimacă, cu tâmplele pulsându-mi ca nişte diapazoane.

Mă simţeam atât de epuizată, încât am ajuns să ne petrecem mai tot weekendul la hotelul nostru amărât de două stele din Cartierul Roşu. Aşternuturile de la hotel erau găurite de la mucurile de ţigară, o fereastră murdară dădea spre un canal, iar ţăcănitul mecanic al unui radiator stricat se auzea până pe holurile întunecate. Dar când eşti îndrăgostit te poţi afla oriunde şi totul ţi se pare o aventură. De fapt, când am ajuns, m-am întors către Will şi i-am spus entuziasmată: „E cel mai tare hotel în care am fost
vreodată!”

Deşi nu mă simţeam bine, eram hotărâtă ca prima noastră excursie împreună să fie memorabilă. Aşa se face că în după-amiaza zilei de naştere a lui Will, mă aflam într-o cafenea de la subsol, cumpărând o cutie de ciuperci psihedelice de la un băiat alb şi slăbănog cu o frizură rasta.

— Haide, nu fi aşa de încuiat, i-am spus lui Will, care nu le mai încercase până atunci şi părea neliniştit.

5

— Bine, în regulă, a fost el de acord în cele din urmă. Dacă mayaşii au avut dreptate, atunci ăsta-i ultimul an al omenirii. Hai s-o facem cum se cuvine.

Am mers câteva străzi până la un restaurant etiopian ca să luăm cina, iar atunci când chelnerul nu se uita, am presărat un pumn de ciuperci peste o tocană groasă de linte, picantă.

— Eşti ţicnită, ştii asta? a râs Will, scuturându-şi capul în timp ce lua din lintea preschimbată cu ajutorul unei bucăţele de *injera*-.

5. Pâine etiopiană fermentată (n. tr.).

Ceaţa s-a lăsat peste oraş pe când ne întorceam la hotel după cină. înaintând cu greu pe străzile cu zloată şi peste podurile îngheţate, ne feream de bicicliştii care ne claxonau gonind pe lângă noi. în plimbarea noastră prin Cartierul Roşu, întrezăream siluete strălucind în spatele ferestrelor cu perdele. Un semafor s-a făcut portocaliu, roşu, verde, după care a explodat într-un curcubeu. Puteam vedea hotelul nostru de acolo de unde ne aflam, firma cu lumini de neon licărind ca un tăciune aprins. Am grăbit pasul, încercând să ajungem în camera noastră înainte ca drogurile să-şi facă pe deplin efectul. Când am intrat, porii mi se transformaseră în torţe minuscule care scoteau flăcări. Mi-am scos de pe mine toate hainele şi m-am întins pe saltea, încercând să mă răcoresc. între timp, Will a început să construiască un fort din cearşafuri şi perne, înălţând un cort deasupra patului.

— Vino aici, este foarte *gezellig,* am spus bătând uşor cu palma spaţiul gol de lângă mine.

Gezellig, expresia olandeză intraductibilă care înseamnă în linii mari „comod", a devenit noul nostru cuvânt preferat. Will s-a strecurat sub acoperişul din cearşafuri şi s-a aşezat lângă mine.

— Doamne, arzi toată, a spus el, punându-mi o palmă pe frunte.

6

Am crezut atunci că era vorba despre faptul că drogurile îşi făceau bine treaba. însă în următoarele ore febra a tot crescut până când am zis că iau foc. Am început să tremur. Pârâiaşe de transpiraţie se adunau în golul claviculelor şi îmi amintesc că m-am simţit fragilă pentru prima dată în viaţa mea.

— Parcă aş fi făcută din coji de ouă, i-am spus iar şi iar. Hai să rămânem aici pentru totdeauna, bine?

Will s-a îngrijorat şi mi-a propus să mergem la urgenţe.

— Lasă-mă să am grijă de tine, a spus el.

— *Non merci,* sunt rezistentă, am zis eu, arătându-mi bicepşii.

— Putem lua un taxi până acolo şi ne întoarcem într-o clipă.

Am refuzat, scuturând hotărâtă din cap, până când a renunţat. Nu voiam să fiu unul dintre turiştii aceia nesăbuiţi care călătoreau la Amsterdam, consumau ciuperci în exces şi ajungeau la spital.

în după-amiaza următoare, am luat trenul înapoi spre Paris. Febra şi halucinaţiile s-au risipit, dar sentimentul de fragilitate a rămas. Cu fiecare zi care trecea, mă simţeam tot mai slăbită, mai puţin dinamică. Era ca şi cum cineva îmi ştergea sufletul cu o radieră. Silueta vechiului meu sine era încă perceptibilă, însă viscerele mele erau reduse la un palimpsest fantomatic

.Călătoream prin spaţiu şi îmi luam avânt

7

Când m-am întors la Paris, am mers să văd un medic dintr-un motiv cât se poate de obişnuit pentru o fată de douăzeci şi doi de ani: să mă asigur că nu rămân însărcinată. Clinica era un labirint sordid cu pereţii jupuiţi, cu săli de aşteptare aglomerate şi neoane pâlpâitoare. Ceilalţi pacienţi, dintre care majoritatea păreau să fie imigranţi de descendenţă nord-africană, la fel ca mine, vorbeau unii cu alţii într-un amestec de arabă şi franceză, în timp ce-şi admonestau copilaşii care se foiau neliniştiţi sau frunzăreau revistele. Uitându-mă în jur, am simţit durerea înţepătoare a dorului de casă. Trecerea de la pediatrul meu cu buzunarul plin de acadele, care mă cunoştea de-o viaţă, la această clinică neprietenoasă şi dărăpănată îmi amintea realitatea bulversantă: acum eram de una singură. Nu mai eram un copil, însă nu mă simţeam pregătită pentru lumea fluorescentă, birocratică a maturităţii.

în cele din urmă, mi-am auzit numele. Un hematolog mi-a ridicat mâneca bluzei şi mi-a cercetat braţul căutând o venă pe care să o poată folosi. îmi fusese teamă de ace dintotdeauna. Mi-am întors faţa, am rămas cu privirea aţintită în podea şi mi-am ţinut respiraţia în timp ce seringa îmi străpungea pielea. Cu coada ochiului am văzut cum ţâşneşte sângele. Nu-i mare lucru, mi-am spus eu. Am răsuflat pe măsură ce tubul se umplea. Era aproape gata.

O oră mai târziu, am fost zorită în cabinetul medicului, unde un bărbat cu mustaţă îmbrăcat într-un halat de laborator stătea aşezat de partea cealaltă a unui birou mare din lemn. Am luat loc.

— Ce vă aduce la noi? m-a întrebat el în franceză.

— Aş vrea să trec pe pastile, am spus eu.

— N-ar trebui să fie o problemă.

S-a uitat în jos pe o foaie de hârtie, verificând rezultatele analizei mele de sânge, şi a făcut o pauză, încruntându-se uşor.

înainte de a discuta despre diferitele opţiuni, aş vrea să ştiu dacă v-aţi simţit obosită în ultimul timp

.Am aprobat energic dând din cap.
— Analizele dumneavoastră de sânge arată că sunteţi anemică – numărul celulelor roşii este scăzut.
Probabil că păream îngrijorată.
— Nu te speria, a adăugat el, anemia este destul de des întâlnită la femeile tinere. Ai o menstruaţie puternică?
Am ridicat din umeri, nefiind sigură ce anume însemna „puternică”.
— Bănuiesc că da.
După un deceniu de dureri de burtă, orice fel de menstruaţie mi se părea prea puternică.
— Atunci asta s-ar putea să fie, a spus medicul. îţi voi prescrie anticoncepţionale şi un supliment alimentar pe bază de fier. Ar trebui să-ţi revii în curând.
în călătoria spre casă în *métro,* am numărat stopurile până în rue Dupetit- Thouars, încă năucită de noutatea faptului că mă aştepta un bărbat acasă, într- un apartament care era al meu. Dând buzna pe uşă, cu obrajii roşii de la frig, l-am îmbrăţişat pe Will, apoi, în vreme ce scoteam dopul de plută al unei sticle de vin, i-am povestit despre anemie şi despre suplimentele din fier.
— De-aia m-am simţit eu aşa al naibii de *fatiguée.*
Eram plină de speranţă şi i-am zâmbit.
— Tu cum ţi-ai petrecut ziua?
— Mila şi-a julit cotul în caruselul din Champ de Mars şi a plâns, dar am reuşit s-o liniştesc şi totul a fost în regulă. Aşadar aş spune că a fost *une bonne journée.*
Will lua lecţii de limba franceză şi începuse să lucreze ca „tătacă” – o dădacă de sex masculin –, poreclă pe care mi-o interzisese în mod expres, dar pe care o foloseam cât de des puteam. în fiecare după-amiază, pe când eu mă aflam la firma de avocatură, o lua pe Mila, în vârstă de patru ani, de la grădiniţă şi o ducea la diverse activităţi extracurriculare. Fetiţa avea obrajii rotofei şi un nor ţepos de zulufi castanii în jurul capului. Activitatea ei preferată era să stea pe umerii lui Will, de unde putea vedea tot ce se întâmpla pe stradă în timp ce ronţăia un croasant şi striga oricui ar fi stat să asculte:

„Sunt cea mai înaltă fată din tot Parisul!” Pe când Will îmi povestea ultima lor aventură, îi adunam din păr firimiturile de foitaj ca nişte fulgi.

Jobul de tătacă era temporar, doar până când Will îşi găsea ceva ca lumea la Paris şi, cu toate că nu-şi folosea deloc diploma, nu părea să-i pese. Erau bani care veneau regulat, fără să fie impozitaţi, pentru care nu avea nevoie de viză de muncă, iar să descoperi un oraş străin cu ajutorul unui ghid în vârstă de patru ani nu era nici pe departe cel mai rău mod de a-ţi petrece după-amiezile. Eu, pe de altă parte, eram mai puţin optimistă în privinţa slujbei, îmi era tot mai greu să-mi duc la capăt ziua de muncă. Mâncărimea se mai potolise de când mă mutasem la Paris, însă epuizarea era atât de intensă, încât beam opt căni de espresso pe zi. îmi făceam griji că oboseala mea profundă ar fi putut însemna cu totul altceva. *Poate că pur şi simplu nu mă pot integra în lumea reală,* am scris în jurnal, însă medicul de la clinică mi-a dat altă explicaţie: anemia, ceea ce însemna că oboseala ţinea de *mine,* dar nu spunea nimic *despre mine,* o distincţie pentru care eram recunoscătoare.

Se făcuse târziu, iar sticla de vin stătea acum goală pe cufăr. Am sărit în picioare şi am decretat că era timpul să facem promisiunile de Anul Nou, aşa cum plănuiserăm cu câteva săptămâni înainte. îmi plăcea nespus ritualul anual al angajamentelor: umpleam întotdeauna jurnalele cu liste şi visuri. Senzaţia că plănuiam ceva, oricât de firavă, contrabalansa nesiguranţa şi confuzia pe care le simţeam cu privire la viitor. Deşi Will nu era tocmai omul planurilor, mi-a făcut pe plac. Să vină primăvara, a spus el, şi avea să se înscrie la şcoala doctorală, poate la Sciences Po, Institutul de Studii Politice din Paris. Am jurat că-mi găsesc alt loc de muncă, unul care să nu mă lase secătuită de puteri la sfârşitul fiecărei zile, unde să fac altceva decât fotocopii sau să-mi ascund picioarele de şeful meu.

Pe parcursul următoarelor două luni, am încercat să-mi respect angajamentul: mi-am pus la punct CV-ul, am trimis cereri de

angajare şi am contactat foşti profesori şi mentori pentru a le cere sfatul. însă cea mai mare parte a timpului am petrecut-o în mohorâta sală de aşteptare a clinicii, unde am revenit de vreo şase ori pentru diferite răceli, accese de bronşită şi infecţii ale tractului urinar. De fiecare dată eram repartizată unui alt medic. De fiecare dată îmi raportam de la zero istoricul medical, lista afecţiunilor mele recente mărindu- se cu fiecare vizită. Luam suplimentele de fier aşa cum mi se recomandase, însă, în loc să mă simt revitalizată, mă simţeam din ce în ce mai vlăguită. Faptul că medicii se schimbau permanent m-a făcut să mă întreb cine-mi
ţinea de fapt evidenţa – dacă era cineva care se ocupa cu adevărat de mine.

într-o după-amiază, în timp ce mi se făcea un alt test de sânge de „rutină", am simţit cum mi se umplu ochii de lacrimi.

— Ce s-a întâmplat? m-a întrebat medicul care îmi lua sânge.

Nu mai ştiam nici eu.

Când eşti obosit toată ziua, în fiecare zi, timp de multe luni, nu bagi de seamă că te îmbolnăveşti. Când mi s-a recomandat să consult un medic de la Spitalul american din Paris eram atât de slăbită, că mi-era greu să urc şi să cobor scara patului suprapus. într-o după-amiază de vineri neobişnuit de caldă pentru sfârşitul lui martie, am plecat de acasă pentru programare. Ceea ce ar fi trebuit să fie o călătorie de treizeci de minute cu metroul a durat ore întregi, iar eu am ajuns într-un cartier din Paris pe care nu l-am recunoscut. M-am plimbat în cerc, căutând spitalul, dându-mi apoi seama că am coborât în altă staţie. Pe când aşteptam un autobuz care să mă ducă la Neuilly-sur- Seine, suburbia din vestul Parisului unde se afla spitalul, m-a cuprins ameţeala. împrejur, casele somptuoase şi maşinile scumpe sclipeau sub razele soarelui. Păsările zburătăceau prin frunzele de tei în formă de inimă. O mamă mergea de mână cu doi copilaşi blonzi pe trotuarul umbrit. Capul a început să mi se învârtă. Stele sclipitoare îmi punctau vederea şi dintr-odată casele, maşinile, păsările, mama s-au transformat în nişte picăţele aurii pe un fond negru ca smoala. Acum o clipă eram

în picioare; iar în următoarea m-am prăbuşit într-o parte, izbindu-mă cu capul de trotuar.

— *(Za va, mademoiselle*? m-a întrebat o doamnă mai în vârstă după ce am căzut, cu buzele subţiri ţuguiate a îngrijorare.

— *Non,* am răspuns eu, începând din nou să plâng.

Nu puteam da de Will, care era cu Mila la lecţia ei săptămânală de înot, iar părinţii mei se aflau la aproape şase mii cinci sute de kilometri depărtare. Călătoream prin spaţiu şi îmi luam avânt, rotindu-mă din ce în ce mai departe de Pământ. Nu mă mai simţisem niciodată atât de singură.

Atunci când am ajuns în cele din urmă la spital, deja se înserase. Un bărbat care s-a prezentat drept dr. K mi-a aruncat o privire în sala de consultaţii şi a hotărât să mă interneze pentru mai multe analize. *„Vous n'avez vraimentpas bonne mine*[6]*”,* mi-a spus el. (Traducere: Arăţi ca dracu'.) Un infirmier m-a împins în sus pe scări într-un scaun cu rotile spre o cameră albă cu o fereastră mare. Soarele apunea şi mă uitam cum norii vineţii şi întunecaţi se rostogoleau la orizont, vestind ameninţător ploaia. Ultima oară când îmi petrecusem noaptea într-un spital fusese atunci când mă născusem.

6. „Chiar nu arătaţi prea bine”, în franceză, în original (n. tr.).

Spitalul american din Paris nu semăna cu nici un alt spital din Statele Unite pe care îl văzusem vreodată. Camera mea era luxoasă, mai mare decât garsoniera în care locuiam, iar pereţii erau scăldaţi în raze de soare. Aşteptam cu nerăbdare tăvile cu micul dejun care soseau negreşit lângă patul meu în fiecare dimineaţă, aromele de croasant cu unt şi de cafea cu lapte trezindu-mă la viaţă. Odată cu micul dejun venea o doză zilnică de Prednison, un steroid comun, prescris din motive care au rămas neclare, dar în şaptezeci şi două de ore m-a făcut să mă simt suficient de binedispusă pentru a coborî scările până în curtea spitalului, unde mi-am petrecut după-amiezile scriind în jurnal, împrumutând ţigări de la ceilalţi pacienţi în halate de bumbac şi privind cu ochi sticloşi spre straturile de flori. Seara, după ce o culca pe Mila, Will venea la mine la spital. Aducea jocul de

Scrabble şi stăteam până târziu vorbind şi jucând partidă după partidă. O asistentă i-a oferit un halat pentru vizitatori ca să rămână peste noapte.

— îţi mulţumesc că eşti aici, am murmurat eu ameţită, când eram pe punctul să adormim în paturi separate.

— Sunt cel mai fericit să pot fi cu tine, acestea au fost cele mai fericite luni din viaţa mea, a spus Will, luându-mi mâna. Nu mai este nimeni ca tine. Nimeni nu mă face să vreau să trăiesc mai mult ca tine – să-mi doresc să fiu *eu.* Apetitul tău pentru a cunoaşte lumea din jur şi pentru a te cunoaşte pe tine mă face să-mi doresc să fiu mai bun. Ceea ce construim împreună este important, iar în curând vei pleca de aici şi ne vom putea întoarce la viaţa noastră.

în săptămâna cât am stat în spital, medicii mi-au făcut toate analizele care le-au trecut prin cap, de la HIV la lupus şi la febra zgârieturii de pisică. Toate au ieşit negative. Am răspuns la nenumărate întrebări: nu, nu au existat operaţii chirurgicale sau spitalizări anterioare; nu aveam alte afecţiuni medicale; unul din bunici a murit de cancer la prostată, iar celălalt de infarct, dar nu ştiam să fie alte boli în familie; dacă iei în calcul dansatul în cluburi de noapte, atunci da, fac mişcare în mod periodic. Când dr. K s-a uitat la celulele mele roşii la microscop, a descoperit că erau mărite şi a menţionat ceva referitor la faptul că s-ar putea să am nevoie de o biopsie a măduvei spinării.

— Cât alcool consumi? m-a întrebat el într-o după-amiază, stând în picioare lângă patul meu.

— Prea mult, mi-am dat eu cu părerea. Am terminat recent facultatea.

L-am privit cum făcea nişte însemnări pe un caiet în timp ce ieşea din

încăpere. în cele din urmă, a decis că nu era necesară o biopsie pentru cineva de vârsta mea. Aveam încredere în el. în fond, tinereţea şi sănătatea ar trebui să meargă mână în mână.

— Ai nevoie de odihnă, a conchis dr. K. încă nu m-am dumirit cu celulele tale roşii, dar nu văd nici un motiv de îngrijorare. Plec în

concediu, aşa că o să vedem cum te mai simţi peste vreo două săptămâni.
Acestea fiind spuse, m-a externat cu diagnosticul „sindrom de epuizare” şi mi-a oferit o lună de concediu medical.
în *métro,* în drum spre casă, am scris în jurnal:
DETALII MEDICALE DE REŢINUT
1) Dr. K poartă ochelari Prada.
2) O asistentă era să ne surprindă pe Will şi pe mine făcând sex în baia din rezerva mea.
3) Poţi comanda cremă de zahăr ars şi şampanie direct în camera ta de la cantina spitalului.
4) Sunt aproape sigură că locul ăsta e un fel de club privat deghizat în spital.
5) Ce p—a mă-sii mai e şi „sindromul epuizării”?
Adevărul e că eram încântată de concediul lung de o lună pe care mi-l luam de la serviciu, însă restul nu prea avea sens. în lipsa dozei zilnice de Prednison, energia mea începuse deja să scadă. Trântită, în metrou, în scaunul rece din plastic, luptându-mă să rămân trează, mi-am dat seama că dr. K se gândise probabil că munca grea şi distracţia nebună erau singurii vinovaţi aici. Aveam senzaţia că nici el, nici ceilalţi medici pe care îi consultasem nu mă luau în serios. însă nici eu nu prea mă luasem în serios. Nu mi-am spus şi eu părerea. în schimb, am respins îndoielile care-mi dădeau târcoale. Ei erau cei cu diplomele medicale, nu eu.
La câteva zile după ce m-am întors acasă de la spital, am aflat că aveam un interviu de angajare. îmi petrecusem ultimele săptămâni trimiţându-mi CV- ul, fără prea mare succes, la diverse ziare şi reviste. Spre deosebire de alte cariere, unde existau un drum clar de urmat, scări corporatiste de urcat sau diplome de obţinut, lumea jurnalismului era pentru mine pe cât de enigmatică, pe atât de inaccesibilă. Habar n-aveam cum să fac ca să fiu şi eu parte din ea.

— începe pur şi simplu să scrii articole şi să-ţi prezinţi subiectele în faţa editorilor, mi-a spus cineva, însă slujba mea de zi cu zi nu-mi prea lăsa loc pentru aşa ceva.

Chiar dacă mi-ar fi lăsat, nu ştiam nici un editor şi, chiar dacă aş fi ştiut, nu aveam destulă încredere în mine pentru aşa ceva. Aşa că i-am scris fostului meu profesor de jurnalism, care mi-a sugerat să mă interesez la *International Herald Tribune,* care îşi avea sediul la Paris, de posibile posturi pentru începători. Spre surprinderea mea, cei de acolo mi-au răspuns, spunând că aveau nevoie de un colaborator, un reporter care să facă documentare pentru a-i ajuta pe reporterii cu experienţă să acopere revoluţia care tocmai izbucnise în Tunisia – cunoscută mai târziu sub numele de Primăvara Arabă. Voiau să mă prezint imediat pentru un interviu.

în ziua următoare, m-am îmbrăcat cu o rochie neagră strânsă pe corp pe care am avut norocul să o găsesc la un magazin second-hand, mi-am aranjat buclele încâlcite într-o coadă împletită, am aplicat un strat în plus de fard de obraz peste pomeţii palizi şi am plecat la interviu. Gâfâind pe scările de la *Tribune,* am remarcat că îmi revin bine cunoscuta ameţeală şi respiraţia întretăiată, însă erau lucruri mai importante asupra cărora trebuia să mă concentrez în ziua aia. Ţăcănitul tastaturilor răsuna în tot biroul, un etaj întreg fără pereţi despărţitori în care stăteau înghesuite dulapuri şi birouri pline cu teancuri de cărţi, monitoare şi căni murdare de cafea. Privind în jur la mulţimea de reporteri cu experienţă aşezaţi la birourile lor, nu mi-am făcut nici o iluzie. Ştiam că şansele mele de a obţine un post erau firave, însă pentru prima dată puteam întrezări calea spre o profesie care mă entuziasma. Brusc, mi-am dat seama că mă pregătisem pentru meseria asta fără să vreau, în şcoală, îmi aglomeram semestrele cu tot felul de cursuri de limbi străine – arabă, franceză, spaniolă, farsi –, în ideea că într-o zi aş putea trăi şi munci în locuri îndepărtate cu o mai mare uşurinţă. îmi petreceam verile învăţând şi făcând cercetări în afara ţării, ceea ce-mi permitea să călătoresc oriunde, din Addis Abeba şi Munţii Atlas, din Maroc, până în Cisiordania. Cât despre Tunisia, nu era doar o ţară pe care o cunoşteam şi o iubeam, era ţara mea natală: locul de unde se trăgea tatăl meu, unde locuia încă întreaga mea familie extinsă şi de unde îmi obţinusem cu mândrie paşaportul. Despre toate astea a venit

vorba la interviu, iar editorii cu care m-am întâlnit păreau să fie încântaţi. La fel eram şi eu. Am plecat gândindu-mă că muncisem pentru asta toată viaţa mea de adult, după care am râs în sinea mea – nu era vorba decât de patru ani.

Nu m-am mai întors niciodată în birourile de la *Tribune*. într-o săptămână, eram din nou în spital. De data asta, stăteam întinsă pe o targă mobilă la urgenţe, privind în gol din cauza durerii. Afte dureroase îmi colonizaseră interiorul gurii. Aveam pielea albastru-cenuşie, la fel ca o carne stricată. Will m-a strâns uşor de mână în timp ce doctoriţa de gardă mi-a spus:

— Nu vreau să te sperii, dar ceva clar nu e în regulă. Numărul celulelor roşii a scăzut semnificativ.

M-am holbat la ea, fără să ştiu ce voia să spună.

— Dacă scade mai mult de atât, nu te vei mai putea îmbarca în avion.

Şi-a aşezat mâna uşor pe braţul meu şi a continuat spunând că avea o fiică de vârsta mea şi că, dacă ar fi fost mama mea, ar fi vrut să vin acasă cu primul avion.

S-au făcut aranjamentele necesare pentru a putea zbura înapoi la New York a doua zi de dimineaţă, la prima oră. Am insistat, de asemenea, să cumpăr biletul de întoarcere la Paris cu două săptămâni mai târziu. Aveam nevoie să cred că era o călătorie dus-întors. Will s-a oferit să mă însoţească, dar eu nu vedeam de ce – trebuia să aibă grijă de Mila, iar eu urma să mă întorc în curând. Pe când îmi luam la revedere de la el în aeroport, i-am spus să nu-şi facă griji. Apoi un bărbat în vârstă în uniformă bleumarin m-a condus într-un scaun cu rotile prin Charles de Gaulle. Urechile îmi ardeau în timp ce mă împingea în faţa liniilor de securitate şi în avion, trecând de furnicarul de familii care aşteaptă să se îmbarce şi de cei care călătoresc în interes de afaceri şi poartă cu ei serviete elegante din piele naturală. M-am gândit că doctoriţa de la urgenţe exagerase atunci când insistase să folosesc scaunul cu rotile. îmi amintesc că-mi făceam griji să nu fiu demascată ca o impostoare,

însă cei de la coada de îmbarcări cu prioritate, dacă mă observau, se uitau la mine cu un sentiment vizibil de milă.

Avionul a decolat. încolăcită în poziţie fetală pe două scaune goale, tremuram sub o pătură subţire, fără să reuşesc să mă încălzesc. Mi-au plăcut dintotdeauna avioanele, senzaţia pe care o ai pe măsură ce avionul se înalţă, iar pământul devine din ce în ce mai mic până când dispare printre nori, însă acum am ţinut storul de la fereastră tras. Eram prea obosită pentru a face ceva – să mă uit la un film sau să mănânc gustările pe care stewardesa îngrijorată mi le tot oferea. însă, aşa obosită cum eram, obrajii umflaţi din cauza aftelor nu mă lăsau să dorm. Doctoriţa de la urgenţe îmi prescrisese codeină pe timpul zborului şi înghiţisem vreo două pastile, sperând ca durerea să mă mai lase. Valuri de greaţă au început să-mi scuture corpul, în timp ce mintea îmi plutea între conştienţă şi inconştienţă.

Am visat că avionul era un penitenciar zburător suspendat deasupra Atlanticului şi că eram pedepsită pentru băutura, ţigările şi porcăriile pe care le băgasem în corpul meu în ultimul an. Am visat că mă aflam la reuniunea de cinci ani de la terminarea facultăţii şi că prietenii mei stăteau cu spatele la mine, râzând şi sorbindu-şi cocktailurile pe o peluză verde-deschis, luxuriantă, căminele profilându-se în depărtare, sticlind sub soarele portocaliu. I-am strigat, însă atunci când s-au întors au privit prin mine. în vis, totul avea sens. *Poate că nu mă recunosc,* m-am gândit eu. Am îmbătrânit după absolvire – rău de tot. Stând în scaunul cu rotile din aeroport, eram numai piele şi os, cu doar câteva fire lungi de păr argintiu atârnând de scalpul aproape chel. Pupilele erau lăptoase de la cataractă, iar gura un hău lipsit de dinţi. I-am strigat din nou. *Sunt eu,* am strigat, *Suleika.* însă de data asta nimeni nu s-a mai întors.

1

Când mi-am deschis din nou ochii am simţit zgomotul surd al roţilor avionului pe pista de aterizare. Eram acasă.în Statele Unite

Mi-am strigat părinţii pe numele lor mic încă de când am început să vorbesc, fapt ce nu ni s-a părut niciodată ciudat până când nu ne-a atras atenţia un profesor de la şcoală, uluit.

Mama mea, Anne, o femeie minionă cu ochii de un albastru deschis şi musculatura zveltă şi puternică a unei balerine, este de loc dintr-un sat elveţian bucolic aflat la o oră de Geneva. A crescut într-o casă din piatră plină de cărţi vechi, antichităţi şi un gramofon care cânta întotdeauna muzică clasică. Ferestrele de la camera ei de zi dădeau într-o piaţă cu vedere spre un castel medieval şi un lac sclipitor, unde mama îşi petrecea weekendurile înotând şi vâslind cu băieţii din zonă. Era un *garçon manqué,* o tipă băieţoasă, cu părul tuns scurt şi nasul veşnic într-un roman. Tatăl ei, Luc, fizician şi activist pentru mediu, era strict, aproape agresiv, dar de asemenea progresist. A refuzat să-şi ia maşină din cauza emisiilor de carbon şi a interzis plasticul la el acasă. în podul casei, ţinea un atelier de tâmplărie unde făcea jucării cioplite de mână pentru Anne şi cei trei fraţi ai ei. Mama sa, Mireille, bibliotecară, nu era interesată de activismul soţului său. îi plăceau foarte mult lucrurile frumoase, avea o colecţie impresionantă de pulovere din caşmir şi o grădină de trandafiri căţărători, fiind cunoscută pentru uimitoarele ei tarte elveţiene cu mere. Există un mod corect şi un mod incorect de a te comporta, spunea Mireille întotdeauna, şi îşi supunea copiii la nişte lecţii riguroase de etichetă. Cât Anne a fost adolescentă, s-a opus constrângerilor impuse de părinţi şi atmosferei din satul izolat.După terminarea şcolii de arte din Lausanne, mama a câştigat o bursă la New York, unde intenţiona să devină o pictoriţă faimoasă. A închiriat un apartament micuţ lângă calea ferată, la intersecţia dintre 4th Street şi Avenue A în East Village. Era la apogeul anilor '80, iar cartierul consta într-o reţea de blocuri acoperite cu graffiti şi

terenuri neamenajate pline cu moloz. Străzile fremătau de energie şi peste tot se aflau tineri scriitori şi muzicieni care debordau de creativitate şi ambiţie. Mama nu mai fusese niciodată într-un asemenea loc.
Agitaţia este trăsătura noastră definitorie de familie. Mama avea o etică a muncii demnă de un cal de povară şi nu se oprea niciodată din treabă din zori şi până-n seară. îşi câştiga traiul zugrăvind case şi vânzând trandafiri în restaurante şi cafenele, suficient cât să închirieze atât apartamentul, cât şi o garsonieră pe care o împărţea cu doi artişti. Curând a găsit o îndeletnicire mai bănoasă şi a început o mică afacere chiar în apartamentul ei. „Şcoala Internaţională de Limbi Străine, cu ce vă pot ajuta?", răspundea ea la telefon, făcând pe secretara. Şcoala, dacă putea fi numită astfel, consta în mama şi prietenii ei, o echipă care venea de peste tot din Europa. I-a angajat ca să le predea oamenilor de afaceri şi familiilor bogate din oraş ore de franceză, italiană, germană şi spaniolă. în cele din urmă, avea să economisească suficient încât să depună un mic avans pentru a cumpăra apartamentul, care se vindea cu patruzeci de mii de dolari, o avere la vremea respectivă.

La cinci ani după venirea lui Anne la New York, umorul ei inteligent şi părul scurt, nasul aristocratic şi pometii eleganti i-au atras atenţia tatălui meu, Hédi, într-un club de jazz din centrul oraşului. Nu a fost deloc greu pentru Hédi să o cucerească. înalt şi bronzat, cu o coamă de bucle negre şi o strungăreaţă fermecătoare, tocmai alergase la Maratonul oraşului New York şi era în cea mai bună formă. Locuia la câteva străzi distanţă, pe 7th Street, între Avenue B şi Avenue C, atât de aproape, încât în curând se vedeau tot timpul. Aveau în comun *lingua franca,* nomadismul şi dragostea lor pentru gătit, cinema şi arte. Aveau aceleaşi valori boeme, cheltuindu-şi banii pe vin bun, bilete la teatru şi călătorii, dar se certau deseori, amândoi fiind încăpăţânaţi şi independenţi. Prioritatea mamei era pictatul, şi nu avea nici un interes să fie soţia

cuiva. Tatăl meu nu se hotărâse încă dacă să rămână în Statele Unite sau să se întoarcă în ţara lui natală, pentru a se stabili şi a-şi construi o viaţă acolo. La doi ani de când se cunoscuseră, am fost concepută în apartamentul lui Hédi din Tompkins Square Park. *Un accident,* mi-am imaginat că gândea mama, care îşi jelea libertatea în timp ce făcea pipi pe beţigaş. (Mai târziu, îşi va reevalua sentimentele: *O surpriză,* îmi va spune ea.)

La patruzeci de ani, Hédi era cu aproape zece ani mai în vârstă decât Anne.

Preda la liceu la Şcoala Internaţională a Organizaţiei Naţiunilor Unite şi era translator cu liberă practică pentru franceză şi arabă. A fost extraordinar de bucuros de sarcină, însă lui Anne îi era greu să se vadă mamă şi nu prea o încânta căsătoria. Cei mai mulţi prieteni ai ei de acasă, din Elveţia, aveau parteneri şi copii fără a se căsători oficial vreodată. Căsătoria i se părea sufocantă şi de modă veche. Insista că nu aveau nevoie de o foaie de hârtie ca să-şi legitimeze relaţia. Câteva luni mai târziu, s-a răzgândit, dar numai pentru ca tata să-i poată da fără probleme mamei sale vestea sarcinii. A urmat o ceremonie civilă. O fotografie Polaroid din ziua aceea îi arată stând în picioare pe treptele Primăriei din centrul Manhattanului, privindu-se radios, îmbrăcaţi în nişte costume supradimensionate în timp ce ţin în mână ceea ce socoteau ei a fi buchet de nuntă: două crenguţe, încă pline de frunze, care fuseseră smulse dintr-un copac rămuros din oraş.

Ştiu toate astea deoarece mama mea şi cu mine suntem apropiate – nici un subiect nu este exclus din discuţie, nici un eveniment major de viaţă nu rămâne neexplorat. Cu accentul ei pronunţat, tunsoarea ei băieţească, părul neras la subraţ şi salopeta pătată de vopsea, nu semăna cu nici o altă mamă pe care o cunoşteam. Când mi-a venit menstruaţia la treisprezece ani, a fost prima căreia i-am spus, iar în ziua următoare m-a surprins cu cea mai ciudată masă de prânz aniversară din lume, ţinând toasturi

emoţionante despre feminitatea mea incipientă, în timp ce tatăl şi fratele meu se foiau jenaţi în scaune. Ca adolescentă, i-am spus odată că plănuiam să-mi păstrez virginitatea până la căsătorie. „Nu fi idioată”, mi-a spus mama, „trebuie să ştii ce-ţi place înainte să te angajezi la ceva pentru toată viaţa”.

Eram mereu pe drumuri în acei ani de început – ne plimbam din East Village în Munţii Adirondack, apoi stăteam prin Franţa, Elveţia şi Tunisia, însă mereu ne întorceam în Statele Unite, unde tatăl meu îşi asigurase un post de profesor prin care i se garanta că va fi luat în considerare pentru o eventuală titularizare la Skidmore, un mic colegiu de arte liberale din Saratoga Springs, New York. în ciuda ezitărilor iniţiale, lui Anne îi plăcea să fie mamă şi, după ce s-a născut fratele meu, a hotărât să-şi pună cariera pe planul doi pentru a se concentra asupra noastră. A abordat parentingul cu aceeaşi creativitate şi vioiciune care răzbăteau din picturile ei abstracte cu insecte, flori şi faguri de miere – toate ajungând să arate mai mult sau mai puţin ca nişte vagine. în timpul iernilor cu ninsoare de la nord de New York, îşi punea schiurile de fond şi o şapcă de baseball aşezată de-a-ndoaselea şi patina până în staţia noastră de autobuz, aflată la câteva străzi distanţă, ca să ne preia. A transformat podul casei în atelier, unde ţinea ore de artă şi unde ne petreceam după-amiezile stând cu picioarele încrucişate pe podelele din scânduri late, jucându-ne cu seturi de guaşe şi acuarele. Ne-a învăţat despre pointilism, ne-a prezentat operele de artă ale lui Georges Seurat şi ne-a dat beţigaşe cu vârfuri vătuite înmuiate în vopsea ca să creăm propriul peisaj din punctuleţe.

în fiecare seară înainte de culcare, ne citea fabule şi poveşti cu zâne în franceză. Dacă eram foarte cuminţi, ne făcea masaj cu ulei de migdale. „Ce ar trebui să grădinărim astăzi?”, obişnuia ea să spună, masându-ne spatele de parcă ar fi plivit un teren pietros, făcându-ne să ţipăm în timp ce ne pişcă sub omoplaţi ca să „planteze seminţe”. Avea un simţ al umorului încântător de sumbru

şi era celebră pentru farsele cu care uneori mergea puţin cam prea departe. Odată, de 1 aprilie, sărbătoarea ei preferată din tot anul, ne-a trimis pe e-mail mie şi fratelui meu „veştile proaste” că tatăl nostru şi-a pierdut locul de muncă, aşa că urma să renunţăm imediat la studiile universitare şi să ne angajăm cu normă întreagă. Apoi a uitat tot şi a plecat la film, lăsându-ne să ne frământăm ore întregi. Acest aer ştrengăresc şi plin de îndrăzneală făcea ca prezenţa ei să fie eliberatoare şi magică; era, astfel, accesibilă, nu ca unul dintre acei adulţi care îţi aminteau permanent cât eşti de imatur. După ce am plecat de acasă, după ce am absolvit şi m-am mutat într-o zonă cu alt fus orar, telefonul a devenit cordonul nostru ombilical. Vorbeam zilnic, deseori de mai multe ori pe zi.

Relaţia mea cu Hédi este altă poveste. Tatăl meu a fost o enigmă pentru mine. A crescut sub guvernare colonială franceză în Gabés, un oraş din sudul Tunisiei cu o oază pe coasta mediteraneeană. Nici unul dintre părinţii săi nu ştia să scrie sau să citească. Tatăl lui, Mahmoud, lucra la biroul de corespondenţă din cadrul primăriei. Era iubitor, dar sever, un om care credea ferm în zicala *„qui aime bien châtie bien*” – un fel de „bătaia e ruptă din rai”. Mama lui, Sherifa, blândă şi plină de abnegaţie, avea un tatuaj berber pe bărbie şi cozi lungi împletite vopsite cu henna, pe care le acoperea cu o eşarfă. Tatăl meu glumea că, de fiecare dată când venea acasă de la şcoală,
Sherifa dădea naştere unui copil. Familia trăia de pe azi, pe mâine şi numai şapte dintre cei treisprezece copii ai ei au supravieţuit acelor ani postbelici de sărăcie şi boală. Tatăl meu, al doilea dintre fraţi, nu era cel mai studios, însă era cel mai descurcăreţ şi mai ambiţios. După ce a absolvit Universitatea din Tunis, a ajuns în cele din urmă la Londra, apoi la Paris, pentru a-şi continua studiile, înainte de a emigra în Statele Unite, unde şi-a luat doctoratul în literatură franceză.

6

L-am venerat pe tatăl meu, profesorul cu costume de in alb şi pălării de fetru care întorcea privirile, şi i-am admirat memoria uluitoare pentru limbi străine, dar eram şi puţin speriată de el. Era un *bon vivant,* generos şi plin de charismă, însă, la fel ca tatăl lui, se aprindea repede, temperamentul lui ameninţând să dea în clocot. Ne-a crescut pe fratele meu mai mic, Adam, şi pe mine la fel cum a fost crescut şi el, cu duritate şi cu convingerea că „laudele te fac să fii moale". Nu avea răbdare pentru copilării. „Oamenii interesanţi nu discută despre bârfe sau evenimente banale, discută despre *idei",* îmi spunea el ori de câte ori eram prea vorbăreaţă sau îl enervam.

Abia în timpul liceului, odată ce m-am decis asupra studiilor, tatăl meu şi cu mine am descoperit un teren comun. îmi plăcea nespus să stau în fotoliul din biroul lui, citindu-i cărţile. Avea o bibliotecă din podea şi până în tavan, plină cu sute de volume de clasici, de poezie, romane şi teorie literară. Ori de câte ori nu înţelegeam un cuvânt, îl căutam într-unui dintre dicţionarele de pe raftul de jos, notându-l în vocabularul pe care-l ţineam la sfârşitul jurnalului. Sub îndrumarea lui, am început să citesc în franceză, descoperind operele lui Baudelaire, Flaubert, Camus, Sartre şi Fanon. Deşi am vorbit ceva arabă în perioada în care am locuit în Tunisia pe când eram copil, de atunci o uitasem aproape de tot şi m-am hotărât să reînvăţ limba maternă a tatălui meu. în facultate, inspirată de ariile lui de interes, m-am specializat în studiul Orientului Apropiat, cu o specializare secundară dublă în franceză şi studii de gen. îi trimiteam tatălui meu fiecare articol pe care îl scriam, iar el le bibilea ore în şir, trimiţându-mi corecturi cu roşu şi sugestii de lecturi ulterioare. Pentru lucrarea mea de diplomă, m-am dus în Tunisia să adun poveşti de la femei în vârstă, inclusiv de la bunica mea, şi le-am intervievat cu privire la Codul Statutului Personal, o serie de legi postcoloniale progresiste care vizau stabilirea egalităţii între femei şi bărbaţi. *„Je suis fier de toi[2]",* mi-a spus tata atunci când am reuşit să absolv *summa cum laude* şi am

7

primit câteva premii pentru lucrarea de diplomă. Era o manifestare rară a mândriei părinteşti.

7. „Sunt mândm de tine”, în franceză, în original (n. tr.).

Ca dar de absolvire, părinţii mi-au dat o valiză roşie, o chestie mare şi pătrăţoasă cu roţi care se rotesc şi alunecă uşor, cumpărată la reducere de la T.J. Maxx. A fost bună mai târziu în acea vară când am primit postul de la Paris. îmi amintesc ce optimişti păreau părinţii mei în timp ce-mi urau călătorie frumoasă. *„Ton premier boulot! Ça va être super!”-,* au spus ei când m-au adus la aeroport. Au insistat să-mi facă o ultimă fotografie cu valiza lângă bordură, iar eu mi-am dat peste cap ochii conturaţi puternic cu creion negru, aruncându-le un zâmbet nonşalant înainte de-a o lua la fugă spre terminal. Eram atât de preocupată de ceea ce mă aştepta, încât aproape că am uitat să mă întorc ca să le fac încă o dată cu mâna. Nici unul dintre noi nu ştia că urma să mă întorc şapte luni mai târziu. Numai că atunci nu avea să mai facă nimeni fotografii sau să flecărească despre planurile mele viitoare.

8. „Primul tău loc de muncă! Va fi extraordinar!”, în franceză, în original (n. tr.).

Un însoţitor de zbor m-a ajutat să-mi iau valiza şi după aceea mi-a parcat scaunul cu rotile în holul pentru sosiri al Aeroportului Internaţional John F. Kennedy.

— Domnişoară, sunteţi sigură că pot să vă las aici?

Am dat din cap că da. Ca de obicei, tatăl meu întârzia. Punctualitatea nu fusese niciodată punctul forte al familiei noastre.

în timp ce aşteptam, uşile rotative împingeau afară unul după altul călătorii obosiţi. După aproape o oră, l-am zărit pe tatăl meu, cu pălăria lui neagră din fetru lăsată pe o parte a capului extrem de chel, mergând agale prin mulţime. Ochii lui, închişi la culoare şi cu gene groase ca ale unei vaci de lapte, cercetau încăperea, căutând pe cineva care semăna cu fiica lui.

— Hédi, am strigat eu, agitându-mi mâinile în aer. Hédi, aici!

8

Vedeam cum şocul i se întipăreşte pe chip, trăsăturile îmblânzindu-i-se pe măsură ce se obişnuia cu obrajii mei umflaţi, cu buzele albăstrui şi hanoracul care atârna pe trunchiul meu emaciat. S-a aplecat să mă sărute.

— *Salut, ma belle. Désole-*, am fost întors de pe autostradă, a spus el.

9. „Bună, frumoasa mea. îmi pare rău", în franceză, în original (n. tr.).

împingând scaunul cu rotile cu o mână şi trăgând valiza roşie cu cealaltă, m-a condus spre parcarea unde aştepta vechea dubiţă a familiei. Am urcat, m- am aşezat pe bancheta din spate şi m-am întins, prea secătuită de puteri pentru a mai putea spune ceva în timpul călătoriei de trei ore şi jumătate spre Saratoga Springs. E ciudat să te întorci acasă. Totul miroase la fel, arată la fel, se simte la fel, dar tu eşti diferit; diferenţa dintre cine erai atunci când ai plecat şi cel care eşti acum devine mai clară în vechiul decor. Când am oprit în faţa casei unde locuia familia mea de când aveam doisprezece ani, mama era afară, grădinărea. A deschis uşa dubiţei şi m-a ajutat să mă ridic în picioare.

— *Mori Dieul* a spus ea cu mâna la gură, atunci când s-a uitat mai bine la mine. De ce nu mi-ai spus că e atât de rău?

— Este un nou look pe care-l încerc, stilul *heroin-chic,* am răspuns eu.

în ciuda umorului negru care o caracteriza, mama nu a râs.

— N-ai văzut ce-i mai rău, a spus tata. Sus, arată-i gura.

Mi-am tras în jos buza inferioară, tresărind de durere în timp ce dădeam la iveală trei noi afte, luni pline lăptoase, rotunde şi umflate, care apăruseră în timpul zborului. Părinţii mei s-au uitat cu subînţeles unul la altul, dar n-am reuşit să descifrez ce voiau să spună.

Mi-am târât picioarele până în casă, direct spre scările din faţă şi apoi în dormitorul meu; mi-am relaxat umerii în timp ce inhalam aroma familiară a cărţilor prăfuite şi priveam cu coada ochiului

posterul îngălbenit al legendarului cântăreţ tunisian Aii Riahi. M-am întins, un somn greu ţintuindu-mă la pat. După câteva ore, m-am trezit în sunetul tălăngii elveţiene din care suna mama ca să ne cheme la cină – un tribut adus originilor sale şi o sursă de profundă iritare pentru fratele meu şi pentru mine. Mi-am dus mâinile la urechi, încercând să adorm din nou. Când n-am răspuns, şi-a făcut apariţia tata, bătând la uşă.

— *Labess?* a întrebat el, argou tunisian pentru: Ce s-a întâmplat?

— Nu-mi e foame, am mormăit eu, trăgându-mi perna peste cap.

— Au trecut atâtea luni de când nu te-am mai văzut. Măcar vino să stai puţin cu noi.

— Sunt prea obosită, am spus eu.

— Ai dormit câteva ore. Străduieşte-te un pic. O să te simţi mai bine odată ce te ridici. Hai să mâncăm şi să facem o plimbare prin cartier.

— Hédi, *te rog.*

Am stat nemişcată o vreme după ce tatăl meu a renunţat şi a plecat, un amestec de vină şi îndoială împiedicându-mă să adorm din nou. Ştiam că ceva era în neregulă, dar aveam încă momente când mă întrebam dacă nu cumva inventam totul – dacă simptomele mele erau reale sau închipuite. Poate că într-adevăr trebuia să mă străduiesc mai mult.

M-am sculat din pat şi mi-am croit drum spre palierul din capul scărilor. Scările păreau să continue la infinit în timp ce coboram cu greu, simţindu-mi membrele ca nişte containere umplute cu ciment. Când am ajuns jos, eram atât de secătuită de puteri, încât m-am prăbuşit pe podeaua de stejar, încercând să-mi recapăt forţele. îi puteam auzi pe ai mei în bucătărie. Am tras cu urechea, cedând vechiului instinct din copilărie.

— Am lăsat-o să cumpere un bilet de întoarcere la Paris peste două săptămâni, dar mă îndoiesc că o să fie în stare să plece, a spus mama. în nici un caz prea curând.

— La ce te gândeşti când auzi de simptomele: afte bucale, pierdere în greutate, infecţii frecvente şi un număr redus de celule roşii? a întrebat tata.

Mama a tăcut.

— HIV, a spus el, ca şi cum se gândise o vreme la acest lucru. Ştiu că rezultatele analizelor au ieşit negative, dar am citit pe internet că poate dura şi câteva săptămâni înainte ca virusul să-şi facă simţită apariţia. Ai văzut cât au băut ea şi prietenii ei la absolvire? Şi asta era chiar în faţa noastră. Cine ştie ce-o fi făcut când nu eram acolo? Poate se culca cu te miri cine sau lua droguri, nu avem de unde să ştim.

Am simţit că faţa îmi ia foc. Un val de adrenalină mi-a răbufnit în piept şi am alergat în sus pe scări, cu pulsul ridicat, trântind uşa de la dormitor cu mâinile tremurânde. Eram furioasă pe tata pentru că făcea speculaţii pe la spatele meu pe seama stării mele de sănătate şi a caracterului meu. M-am simţit, totodată, şi foarte ruşinată. Pe undeva, avea dreptate; departe de casă fiind, făcusem o parte din lucrurile de care se temea. însă ce m-a zguduit cel mai tare era că tatăl meu, care întotdeauna făcea pe durul, părea să-mi ducă

grija. îmi era tot mai greu să cred replica pe care o auzisem adesea de când eram copil: *Totul va fi bine*

.6

Scindarea

Eram acasă de o săptămână. îmi amintesc doar vag cum mi-am petrecut timpul. Am văzut mulţi medici, am dormit o grămadă şi am

11

vorbit pe Skype cu Will. Am tras de mine ca să mă plimb în jurul casei împreună cu ai mei. Cel mai bine mi-a rămas în memorie tăcerea apăsătoare care s-a lăsat peste casa noastră; îngrijorarea care plutea în aer; teama şi frustrarea tot mai mari pe care le simţeam aşteptând să se clarifice totul.

Astăzi a fost Pastele, însă l-am stricat, am scris în jurnal. *Anne a pregătit timp de şase ore o masă incredibilă pentru mine şi tata. Nu numai că n-am mâncat nimic, dar m-am holbat la ei tot timpul cu o mină sumbră. Miercuri sunt programată pentru o biopsie la măduva spinării şi mi-e groază de ce m- aşteaptă.*

„Preventiv" a fost cuvântul pe care l-a folosit medicul atunci când a propus biopsia. A fost o procedură chinuitoare şi umilitoare care presupunea să stau întinsă cu faţa în jos pe o masă de consultaţii, cu jeanşii adunaţi în jurul gleznelor. Medicul mi-a curăţat regiunea lombară cu Betadine, în timp ce-mi explica că osul pelvian, bogat în măduvă, era locul predilect pentru biopsii. Mi-a injectat lidocaină în zona lombară, introducând acul din ce în ce mai adânc până când a atins osul. Deşi straturile de la suprafaţă ale pielii erau amorţite, aveam să simt totuşi o durere, m-a avertizat medicul. Mi-am încleştat dinţii în timp ce înfigea o seringă subţire în os ca să tragă celulele de măduvă prin nişte aspirări rapide care-mi provocau greaţă. Apoi a urmat un ac mult mai mare – douăzeci şi cinci de centimetri de oţel inoxidabil strălucitor –, cu un mâner din plastic în partea de sus pe care îl folosea pentru a fora tot mai adânc în măduvă. Oasele mele erau tinere şi puternice, mi-a spus medicul, punând un pantof sus pe masa de consultaţie şi mormăind în timp ce fora în osul meu pelvian. Când a tăiat o bucată mică şi solidă de măduvă, mi-am muşcat interiorul obrazului, simţind gustul sângelui. Odată procedura încheiată, am rămas acolo ca ameţită, cu un bandaj mare pe locul biopsiei şi spatele pulsând de durere. Medicul m-a asigurat că nu se aştepta să găsească nimic anormal, însă, dată fiind

situaţia mea care se înrăutăţea, voia să-şi ia toate măsurile de precauţie.

O săptămână mai târziu, pe 3 mai 2011, am primit un mesaj pe robotul telefonului. Veniseră rezultatele preliminare ale biopsiei, iar medicul voia să ne vedem cât mai repede posibil. Când am ajuns împreună cu părinţii la clinică, personalul şi ceilalţi pacienţi plecaseră deja acasă. Programul se terminase, iar luminile din cabinet erau slabe, aruncând umbre peste teancurile de reviste şi pereţii verzui. Medicul ne-a întâmpinat în sala de aşteptare şi a luat loc. Nu a vorbit pe ocolite.

— Biopsia a confirmat ceea ce bănuiam, dar am sperat să nu fie cazul. Ai ceva care se numeşte leucemie mieloidă acută.

A pronunţat diagnosticul lent, ca un profesor de limbi străine care ne învăţa un nou cuvânt.

Nu ştiam ce însemna, dar îmi puteam da seama că nu era de bine. Mi-am întors privirea de la feţele disperate ale părinţilor mei. înţepenită în scaun, am repetat iar şi iar diagnosticul în minte. *Le-u-ce-mi-e. Le-u-ce-mi-e. Le-u-ce- mi-e.* Suna precum numele unei flori exotice, frumoasă şi otrăvitoare.

— Este o formă agresivă de cancer care atacă sângele şi măduva spinării, a spus medicul, umerii căzându-i puţin pe sub halatul de laborator. Va trebui să acţionăm cu rapiditate.

Cum reacţionezi la un diagnostic de cancer la vârsta de douăzeci şi doi de ani?

Izbucneşti în lacrimi?

Leşini, sau ţipi?

în acel moment, mi-a inundat trupul un sentiment neaşteptat şi pervers: uşurarea. După lunile deconcertante în care nu am fost diagnosticată corect, aveam în cele din urmă o explicaţie pentru mâncărime, pentru aftele bucale, pentru prăbuşirea stării mele de sănătate. Nu eram totuşi ipohondră, nu-mi inventasem simptomele. Oboseala mea nu era un semn că petreceam prea mult sau că nu

eram în stare să mă integrez în lumea reală, ci ceva concret, ceva ce puteam pronunţa.

Tot ce a spus medicul după aceea – că situaţia era gravă şi că trebuia să încep tratamentul imediat – s-a topit într-un zumzet îndepărtat. în schimb, mă simţeam de parcă ar fi stat deasupra mea cu un bisturiu, despicându-mi viaţa, scindându-mi psihicul în identităţi separate: jumătate din mine dansa cu un *mariachi* după ce băusem nişte shoturi de tequila la Don Juan, un bar din Paris, făcându-mi prietenii să fluiere şi să ovaţioneze; iar cealaltă jumătate plângea în fiecare noapte într-o rezervă sterilă de spital după ce vizitatorii plecaseră acasă.

Diagnosticul a creat o fractură ireparabilă între viaţa mea de dinainte şi viaţa mea de după

.7

Urmările

Nu suntem genul de oameni care să plângă în public. Când am ajuns seara acasă, mama s-a retras în atelierul ei şi a închis uşa; eu m-am închis în dormitorul meu, încolăcită în poziţie fetală, şi mi-am tras pătura peste cap; tata s-a dus să facă o plimbare lungă prin pădurea din apropierea casei, revenind câteva ore mai târziu cu ochii injectaţi. Fratele meu, Adam, studia în Argentina, era primul an de facultate, iar părinţii mei şi cu mine am luat hotărârea să-l cruţăm de vestea diagnosticului până când nu aflam mai multe despre ce anume presupunea tratamentul. Cât despre prietenii mei, nu aveau nici cea mai vagă idee că mă simţeam rău sau că mă întorsesem în Statele Unite; mă întrebau în continuare pe pagina mea de Facebook dacă ar putea veni să mă viziteze la Paris.

Stând întinsă în pat, am simţit nevoia să le spun şi altora vestea îngrozitoare. Dacă rosteam cu voce tare ce aflasem, ar fi început,

poate, să devină real. Am luat telefonul şi l-am sunat pe Jake, unul dintre primii oameni pe care i-am cunoscut la facultate, pe care îl consideram unul dintre cei mai apropiaţi prieteni ai mei. Voiam să exersez înainte să caut cuvintele adecvate pentru Will, şi aveam încredere că Jake ar înţelege – dar nici până în ziua de azi nu mi s-a mai întâmplat să-mi închidă cineva telefonul atât de repede. Şi-a cerut scuze, spunându-mi că ar fi vrut să poată sta de vorbă, dar avea ceva de făcut. Mi-a promis că mă sună înapoi mai târziu. Nu m-a sunat. Nu aveam să mai aud nimic de el câteva luni. Atunci am înţeles prima oară că pentru cei din jur cancerul este incomod şi că, atunci când oamenii nu ştiu ce să spună, deseori nu spun nimic.

înainte să-mi pierd curajul de tot, l-am sunat pe Will. Eram încă la începutul relaţiei. Ce puteam să sper? Să lase totul şi să se mute din nou – să vină în Saratoga şi să locuiască cu mine şi cu părinţii mei, pe care nici măcar nu-i cunoştea? în timp ce telefonul suna, m-am îmbărbătat trăgând adânc şi lacom aer în piept.

— Au venit rezultatele biopsiei. Am ceva care se numeşte leucemie mieloidă acută, i-am spus eu cu vocea răguşită. Nu ştiu ce-o să fie mai departe. Ştiu că nu te-ai angajat la aşa ceva.

I-am spus apoi puţinele lucruri pe care le ştiam despre diagnostic şi că nu puteam să revin la Paris prea curând. Acasă avea să însemne în viitorul apropiat dormitorul copilăriei mele, după care urma să mă internez ca să încep chimioterapia. S-a scurs o secundă, poate două, dar tăcerea a părut să dureze o veşnicie. Am auzit paşi şi sunetul unui dulap care se închidea. Era dimineaţă la Paris, şi mi l-am imaginat plimbându-se agitat prin apartamentul nostru, cu părul ciufulit şi o cană de cafea în mână.

— Iau primul avion spre New York, a spus el. Plec chiar acum la aeroport.

Abia atunci am început să plâng.

Cancerul este un bun subiect de bârfă. în douăzeci şi patru de ore, vestea despre diagnosticul meu s-a întins în orăşelul nostru ca un

foc prin tufişurile de salvie. Luminiţa de la telefonul părinţilor mei clipea roşiatic: la capacitate maximă. Un mesaj de la un vecin care întreba dacă veştile erau adevărate şi, dacă erau, cum putea să ajute. Un altul, de la un prieten din copilărie pe care nu-l mai văzusem de mai bine de zece ani, oferindu-se să vină în vizită. O colegă a tatălui meu care ne spunea că va trece cu un vas cu chili pentru cină. Şi confirmarea de la un bărbat pe care familia mea avea să-l numească „Gurul cancerului" referitoare la o programare despre care noi uitaserăm cu totul.

Făcusem programarea cu câteva zile înainte să primesc diagnosticul, deoarece o cunoştinţă a mamei de la şedinţele de yoga a spus că se pricepea să descifreze misterele medicale.

— Poate îţi dă nişte suplimente alimentare ca să te simţi mai bine, a spus mama.

Părea rezonabil. Atunci când fratele meu şi cu mine eram mici, ne-a învăţat că fast-foodul, sucul şi cerealele îndulcite erau otravă. Magazinul cu alimente sănătoase, acupuncturistul, specialistul în tratamente naturiste chinezeşti şi homeopatul erau întotdeauna prima noastră oprire – la medicul alopat apelam ultimul. Copil fiind, mi se părea jenantă obsesia mamei legată de sănătate. (De Halloween, ea împărţea alune fără coajă, mere şi creioane în loc de bomboane.) însă, de-a lungul anilor, mi-am însuşit devotamentul ei pentru medicina alternativă şi pentru tot ce e organic, şi am ajuns să le preţuiesc.

Câteva ore mai târziu, mama conducea, iar eu stăteam pe scaunul pasagerului, uitându-mă cum reperele copilăriei mele se estompau în depărtare – strada principală din centrul oraşului Saratoga, unde cântam pentru bancnote mototolite de un dolar ca adolescentă, anticariatul unde m- am sărutat prima oară, şcoala generală unde am ajuns fără să ştiu o boabă de engleză. Am condus mai departe, pe drumuri de ţară cu două benzi, până când am ajuns, patruzeci şi cinci de minute mai târziu, într-un mic parc de rulote

dintr-o zonă împădurită de la periferia unui oraş de care nu mai auzisem niciodată. Am tras lângă o casă prefabricată, cu peluza acoperită de ornamente, am coborât din maşină şi am bătut la uşă.

A răspuns un bărbat cu părul gălbui şi cu un pântece imens, care se revărsa peste blugi. Mama i-a împărtăşit imediat vestea diagnosticului meu. înainte să apuc să-mi dau geaca jos, şi-a încleştat mâna cărnoasă în jurul braţului meu şi s-a aplecat suficient de aproape încât să-i simt respiraţia mucedă pe obraz.

— întâi de toate, trebuie să lămurim un lucru, a spus el, privindu-mă până în străfundul pupilelor. O *să mori* dacă mergi mai departe cu chimioterapia.

Gurul cancerului mi-a explicat că va folosi o tehnică de testare a muşchilor ca să înţeleagă mai bine ce se întâmplă. Mai exact, urma să-mi pună picături din extracte de diferite flori pe limbă şi să evalueze forţa cu care răspundea corpul meu. în următoarea oră, am stat ca o sperietoare de ciori în camera de zi a rulotei, schimbând priviri uluite cu mama, în timp ce Gurul cancerului îmi apăsa mâinile întinse, se juca cu sute de fiole mici din sticlă şi mâzgălea ceva pe o bucată de hârtie.

— Te poţi aşeza acum, a spus el în cele din urmă.

Epuizată, m-am afundat în canapea lângă mama, amândouă nerăbdătoare ca şedinţa să se termine cât mai curând. însă Gurul cancerului abia începuse.

— Am veşti bune şi veşti proaste, i-a spus el mamei. Vestea proastă este că fiica dumneavoastră are într-adevăr leucemie.

A pronunţat cuvintele solemn, de parcă cineva s-ar fi îndoit de acest adevăr.

— Vestea bună este că o pot vindeca.

Gurul cancerului a început apoi să predice, bătând cu piciorul în pământ şi agitându-şi mâinile în aer, ca un teleevanghelist cu minţile tulburate de cocaină. Timp de o oră şi jumătate, ne-a

bombardat cu o serie de poveşti despre bolnavi de cancer care nu i-au luat în seamă sfaturile şi au ales să se trateze în spital.

— N-au mai plecat de acolo! a strigat el cu glas tunător. Au murit în chinuri groaznice, induse de chimioterapie! Vrei să ţi se întâmple şi ţie acelaşi lucru? Vrei?

Aş vrea să pot spune că mama şi cu mine i-am închis gura individului – că i-am spus exact unde să-şi bage sticluţele cu extracte florale, însă, atunci când te temi pentru viaţa ta, nu mai eşti tu însuţi, devii incapabil să te exprimi. Pe când Gurul cancerului ne bombarda cu teoriile lui, mama şi cu mine ne afundam tot mai mult în pernele pătate, cu model *paisley,* de pe canapea. Abia când ne-a condus spre chicineta aflată în partea din faţă a rulotei şi a încercat să-mi ia sânge cu mâinile nespălate, mama a bătut cu pumnul în masă şi a spus cu vocea tremurândă:

— Cred că e timpul să plecăm.

Ne-am pus paltoanele pe noi şi am plecat, însă numai după ce gurul a insistat, în drum spre ieşire, să cumpărăm suplimente alimentare cu vitamine şi vreo zece litri de suc de aloe vera în valoare de două sute de dolari.

Cât a durat drumul spre acasă, mama şi cu mine am tăcut năucite.

— Nu-mi vine să cred că te-am supus la aşa ceva, a spus ea. Cred că sunt cea mai rea mamă din lume. îmi pare foarte, foarte rău...

Mai târziu voi ajunge să văd acest incident – ca pe multe altele de pe lungul drum suprarealist al luptei cu cancerul – într-o lumină tragicomică, însă atunci mă apăsa un puternic sentiment de responsabilitate. în doar patruzeci şi opt de ore, diagnosticul meu ne dăduse vieţile peste cap, trăgându-ne pe toţi prin uşa care ducea în această lume străină şi derutantă.

Aşadar, înainte ca mama să termine ce avea de spus, i-am tăiat vorba.

18

— Eu sunt de vină. Eu v-am băgat pe toţi în nebunia asta. Acasă, în siguranţa dormitorului meu, m-am transformat într-un adevărat reporter de investigaţii. După douăzeci de minute de căutare pe internet, am descoperit că Gurul cancerului nu era de fapt kineziterapeut, cum pretindea el, ci veterinar. Zece ani mai târziu, a fost adus în faţa instanţei de judecată pentru şaptezeci şi unu de capete de acuzare potrivit cărora exercitase meseriile de medic şi stomatolog pe o altă specie decât cea pentru care era autorizat: specia umană. Una dintre acuzaţii detalia modul în care utilizase ace nesterilizate pentru a-şi injecta pacienţii cu urină. Aceste acuzaţii veneau după o investigaţie anterioară, din 1995, care l-a găsit vinovat de practică medicală neautorizată după ce a sfătuit o pacientă să bea doisprezece litri de apă şi să consume o sută de suplimente alimentare pe zi, ducând la spitalizarea femeii respective.

în continuare, am jurat să învăţ tot ce puteam despre diagnosticul meu: să devorez revistele de specialitate, să întocmesc o listă de experţi cu care să vorbesc, să scotocesc tot internetul după informaţii. Trebuia să găsesc o cale prin care să preiau controlul asupra a ceea ce mi se întâmpla şi am decis că, cu cât ştiam mai multe despre boala mea, cu atât aveam şanse mai mari să supravieţuiesc. *Cunoaşterea înseamnă putere,* nu-i aşa? Dar căutând informaţii despre noul meu diagnostic în următoarele câteva ore, nu m-am simţit deloc mai puternică. Statisticile peste care am dat m-au împietrit. Frica mi s-a accentuat când am aflat că numai unul din patru pacienţi cu tipul meu de leucemie supravieţuieşte cinci ani după primirea diagnosticului. M-am întrebat dacă părinţii mei ştiau asta. Am sperat că nu.

La patruzeci şi opt de ore după ce am aflat diagnosticul, am văzut de după perdeaua din dormitor o maşină care a oprit în faţa casei, cu cauciucurile scrâşnind pe pietrişul de pe alee. Venise Will, proaspăt coborât din avionul de Paris. S-a oprit pe bordură ca să privească

strada împrejmuită de copaci cu coroane bogate şi casa victoriană cu obloane verzi, flancată de tufele de liliac, narcise şi dicentra de care mama se îngrijea în fiecare după-amiază. Pentru o clipă, n-am ştiut ce mă neliniştea mai mult: faptul că Will se întâlnea cu părinţii mei pentru prima dată sau chimioterapia pe care eram programată să o încep peste câteva zile. în trecut, tatăl meu fusese întotdeauna nemilos cu prietenii mei – deşi mai corect ar fi să spun că abia dacă îi băgase în seamă. Acum însă reacţia lui a fost cu totul alta. Când l-a întâlnit pe Will, i-a strâns mâna şi nu mai contenea să-i mulţumească pentru că venise.

— Mă bucur mult că te afli aici, i-a spus tata.

Pentru prima dată, părinţii mei nu au desfăcut canapeaua extensibilă din atelier, cum făceau când venea un băiat pe la mine şi rămânea peste noapte. Bănuiesc că aveam cu toţii probleme mult mai mari decât să păstrăm aparenţele. Era umezeală şi foarte cald când Will şi cu mine ne-am dus la culcare în noaptea aceea, aerul fiind la fel de apăsător ca o pătură de lână plină de apă. Ne-am dezbrăcat şi am făcut sex în dormitorul meu din copilărie, cu pereţii roz plini de postere, atenţi să nu-i trezim pe părinţii mei, care dormeau în camera de alături. După aceea, Will a început să plângă.

— Ne aşteaptă multe lucruri urâte, a spus el. Trebuie să ne protejăm relaţia cu orice preţ

.Mărul putred

Mama mea, o pianistă talentată de muzică clasică, m-a învăţat primele game şi a început lecţiile cu mine de când eram la grădiniţă, însă abia în clasa a patra m-am apucat de muzică din proprie iniţiativă. Domnişoara McNamara, profesoara de muzică de la şcoala primară Lake Avenue, stătea înaintea clasei cu vreo zece instrumente cu coarde alături.

— Veniţi şi alegeţi-vă instrumentul, ne-a invitat ea.

Gândul că mi-aş putea alege instrumentul a fost o revelaţie pentru mine. Viorile şi violoncelele aveau cea mai mare căutare, dar pe mine m-a intrigat obiectul acela mare de lemn de la capătul rândului, care stătea sprijinit de tablă. Contrabasul. Era mai înalt decât mine – mai înalt decât Richard Saxton, cel mai înalt băiat de la mine din clasă – şi, mai mult, profesoara mi-a spus că eram, din câte-şi amintea, singura fată care se arătase interesată de el. Am simţit o atracţie stranie pentru forma lui robustă, pentru trunchiul zvelt din lemn şi gâtul lung care se curba în sus într-un fel de melc. I-am ciupit corzile, groase ca nişte viermi, din găurile sale sub formă de *f* ieşind un amestec plăcut de note joase. Cu numele meu de nepronunţat şi părinţii mei imigranţi, m-am simţit întotdeauna ca un fel de paria la şcoală, iar contrabasul m-a frapat prin faptul că părea el însuşi un intrus în orchestră. în după-amiaza aceea am luat instrumentul acasă şi i-am dat un nume: Charlie Brown. Urma să fiu contrabasistă.

Bine, în regulă, a spus mama, câtă vreme promiţi să te ţii de lecţiile de pian

.La şaisprezece ani, mi s-a oferit o bursă pentru programul preuniversitar de la Şcoala Juilliard din New York. în următorii doi ani, m-am trezit în fiecare sâmbătă la ora patru dimineaţa, iar tata mă ducea cu maşina patruzeci şi cinci de minute până în Albany ca să iau trenul spre New York – o călătorie de trei ore cu Amtrak –, unde abia ajungeam la timp pentru ora de teoria muzicii de la nouă. După o zi lungă de repetiţii cu orchestra, ateliere cu diverşi maeştri şi audiţii, îmi urcam contrabasul în autobuzul M66 şi mergeam în partea cealaltă a oraşului, în cartierul Upper East Side, unde rămâneam peste noapte la prietena mea Caroline, după care luam

trenul spre casă dimineaţa următoare. Peste tot pe unde mergeam, venea şi contrabasul cu mine. Atrăgea privirile – şi uneori atenţia nedorită a vreunui bărbat care se oferea să mă ajute. Tăbârcirea lui prin metrouri, autobuze şi trotuarele din Manhattan era o corvoadă – mai ales pentru o adolescentă care insista să poarte încălţăminte nepractică –, dar merita. Când mă prezentam undeva ca să cânt, mă simţeam de parcă îmi făcusem deja încălzirea.

Şase ani mai târziu, în zilele de după aflarea diagnosticului meu, făceam aceeaşi navetă de patru ore la New York şi stăteam peste noapte în casa aceleiaşi prietene din adolescenţă. însă acum mă întâlneam cu noua mea echipă medicală. Medicul din Saratoga spusese că boala era prea avansată ca să fie tratată pe plan local şi că era nevoie să mă transfer la un centru oncologic din Manhattan.

Tatăl lui Caroline supravieţuise cancerului de două ori şi, atunci când a aflat că eram bolnavă, i-a sunat imediat pe părinţii mei pentru a le oferi ajutorul. Ne-a recomandat unui oncolog renumit şi a insistat cu generozitate să rămânem în apartamentul lor atât cât aveam nevoie. Să pot locui acolo a fost un privilegiu extraordinar, după cum aveam să-mi dau seama în curând. Dacă nu ar fi fost asigurarea de sănătate pe care am primit-o prin intermediul angajatorului tatălui meu, ajutorul pentru incapacitate de muncă de la jobul meu de asistentă de avocat, care m-a ajutat să plătesc facturile medicale din ce în ce mai mari, şi prietenii care ne-au pus la dispoziţie casele şi relaţiile lor, familia mea ar fi colapsat financiar, iar eu aş fi murit sigur.

Totul în aripa de oncologie de la Mount Sinai era de culoare bej, asemenea piureului pe care-l mănâncă bebeluşii: covoare bej, pereţi bej, scaune din plastic bej. Sala de aşteptare era plină de pacienţi, dintre care mulţi fără păr pe cap, unii în scaune cu rotile, alţii sprijinindu-se în cadre ortopedice. Will şi părinţii mei m-au însoţit la această primă consultaţie şi, pe când ne aşezam, am băgat de seamă că eram de departe cel mai tânăr pacient din încăpere. Lângă

recepţie era un frigider cu îngheţată, un gest plin de consideraţie, aşa că m-am servit cu o îngheţată de căpşune. Gheaţa a amorţit cele şase afte care-mi sfâşiau interiorul gurii. Un televizor licărea într-un colţ al sălii de aşteptare, cu sunetul dat la minimum. Pe ecran am observat un chip cunoscut, o blondă voluptuoasă care făcea salată din pepene verde şi brânză feta, decorată cu tulpiniţe de mentă. Am recunoscut-o. Fusese cu mine la facultate, iar acum se pare că era gazda unui show culinar de televiziune care se difuza în timpul zilei. A, şi părea să fie însărcinată – o burtică rotundă profilându-i- se sub şorţ. Ce ciudat să fiu aici, în încăperea asta deprimantă, m-am gândit eu nevenindu-mi să cred, în timp ce colegii mei erau afară, îşi construiau cariere, făceau copii, călătoreau prin lume şi-şi trăiau tinereţea aşa cum era normal.

După aproape două ore de aşteptare, am fost conduşi într-o cameră sterilă, unde ne-a întâmpinat un bărbat în vârstă care purta un halat alb de laborator şi o cravată din mătase albastră.

— Sunt dr. Holland, a spus bărbatul, cu un zâmbet mare şi cald.

îşi pieptănase cu grijă părul alb, avea sprâncenele stufoase şi un nas proeminent. Deşi era adus de spate, avea o prezenţă impunătoare.

— Regula numărul unu: nu dai mâna cu nimeni, m-a instruit el sever, lăsându-mi mâna să atârne în gol. Numărul tău redus de celule roşii te face extrem de vulnerabilă la agenţii patogeni, iar de acum înainte trebuie să fii foarte atentă.

Dr. Holland era şeful secţiei de oncologie de la Spitalul Mount Sinai. Era considerat unul dintre părinţii fondatori ai chimioterapiei şi contribuise la inventarea tratamentelor salvatoare pentru nenumăraţi bolnavi de cancer. în anii '50, atunci când a terminat facultatea de medicină, leucemia era încă văzută ca o sentinţă la moarte. El şi colaboratorii lui au fost porecliţi „cowboy-i cercetării” de către colegii lor, întrucât au încercat să trateze boala incurabilă

cu ajutorul mai multor medicamente citostatice administrate simultan, nu succesiv. Studiul clinic pe care l-a condus dr. Holland pentru a stopa leucemia s-a dovedit a fi un succes, iar de atunci a devenit tratamentul standard pentru pacienţi ca mine. Acum, în ciuda faptului că se apropia de nouăzeci de ani, lucra în continuare cinci zile pe săptămână, atât pentru a consulta pacienţi, cât şi pentru a conduce studii de cercetare. Ochii lui, măriţi de ochelarii enormi cu rame metalice, nu ratau nimic în timp ce ne studia pe mine şi pe cei care mă însoţeau.

— Dumneavoastră trebuie să fiţi mama şi tatăl, a spus el dând din cap înspre părinţii mei. Şi dumneata eşti...? a întrebat el întorcându-se spre Will.

— Prietenul, a răspuns Will.

— Foarte bine. Mă bucur să vă văd pe toţi aici, a spus dr. Holland. Suleika va avea nevoie din plin de sprijinul vostru. Iar voi va trebui să vă îngrijiţi foarte bine astfel încât să fiţi puternici pentru ea.

În următoarea jumătate de oră, dr. Holland ne-a pregătit pentru ceea ce urma în timp ce mama îşi lua conştiincios notiţe. Aveam să fiu internată în spital mâine sau poimâine şi să stau aproximativ trei săptămâni sub un tratament agresiv cu citostatice. Obiectivul era să scăpăm de cât mai multe celule de leucemie posibil – sau „celule blastice", în jargon medical. Aceşti monştri mari, imaturi, care se înmulţesc rapid arătau prezenţa cancerului în măduva mea osoasă. Tratamentul de chimioterapie, cunoscut ca „şapte plus trei", consta în două medicamente foarte puternice administrate intravenos, citarabină şi daunorubicină, pe care urma să le iau timp de şapte zile. Toţi aceşti termeni noi mă intimidau, şi m-am trezit că-mi doream să fi fost mai atentă la orele de ştiinţă din liceu.

— Dacă totul merge bine, o să pleci acasă pentru recuperare cât de curând şi-o să te poţi bucura de restul verii, a spus el plin de optimism, dar atent să nu facă vreo promisiune.

24

Dr. Holland mi-a cerut apoi să urc pe masa de examinare. S-a uitat în gura mea, ţâţâind la vederea aftelor, şi şi-a făcut o însemnare ca să-mi prescrie ceva pentru durere. Mi-a auscultat inima şi plămânii şi mi-a palpat abdomenul concav. Pe la mijlocul consultaţiei, am fost întrerupţi de doi medici, un bărbat între două vârste cu mustaţă grizonantă şi o tânără cu cercei lungi de culoarea smaraldului.

— îmi pare rău să vă întrerup, a spus unul din ei. Tocmai au sosit şi celelalte rezultate ale biopsiei şi trebuie să le vedeţi urgent.

Toţi cei trei medici au ieşit precipitat din cameră, lăsându-ne singuri. Will, părinţii mei şi cu mine am rămas aşezaţi fără să scoatem un cuvânt, schimbând priviri îngrijorate.

Când s-au întors câteva minute mai târziu, dr. Holland avea o mină sumbră. Ne-a explicat că rezultatele testelor ulterioare dezvăluiau că leucemia mea era mult mai complicată decât s-ar fi gândit cineva. Aveam o tulburare rară a măduvei spinării numită sindrom mielodisplazic, cunoscut şi sub numele de preleucemie, care trecuse nediagnosticată. Cel mai probabil o aveam de mult timp, ceea ce explica atacul lent al simptomelor cu care mă confruntasem în ultimul an – mâncărimea, epuizarea, anemia, respiraţia întretăiată şi răcelile frecvente –, înainte ca afecţiunea mea să devină mai acută şi să se transforme în leucemie în toată regula. Sindromul mielodisplazic îi afecta în mod obişnuit pe pacienţii trecuţi de şaizeci de ani, ne-a explicat dr. Holland. Nu avea o cauză cunoscută, deşi era legat de expunerea la substanţe chimice toxice precum benzenul, pesticidele şi metalele grele de tipul plumbului.

— Când erai copil, te luam cu mine în atelier şi pictam cu tine la piept, într-un sling, mi-a spus mama, cu faţa împietrită de vină. Se poate oare ca expunerea la vaporii de vopsea să fi provocat boala?

25

— Nu e vina nimănui, a spus dr. Holland cu blândeţe. Uneori aceste lucruri se întâmplă pur şi simplu şi nu ştim de ce. Nu trebuie să vă învinuiţi.

Până în acel moment, tot ce ştiam despre măduva spinării venea din bucătăria franceză – *boeuf ă la moelle,* felul de mâncare elegant servit ocazional cu pâine prăjită. Dr. Holland ne-a explicat că măduva, un organ aflat în adâncul corpului omenesc, era un ţesut viu, spongios, care umplea aproape orice os. La o persoană sănătoasă, măduva era responsabilă de producerea tuturor celulelor sangvine: celulele albe care luptă împotriva infecţiei, celulele roşii, care asigură oxigenul, şi trombocitele, care opresc sângerarea. La o persoană cu sindrom mielodisplazic, procesul era perturbat; în loc să se dezvolte normal, celulele sangvine mureau în măduvă sau imediat după ce intrau în sistemul circulator. Chiar şi după un proces îndelungat de chimioterapie, aveam să ajung în cele din urmă la ceva numit „distrugerea măduvei spinării". Alţi termeni de rău augur pe care nu-i înţelegeam încă, precum „anomalii cromozomiale multiple „, „monosomie şapte" şi „prognostic prost", au fost de asemenea menţionaţi.

Toate acestea însemnau că, pe lângă chimioterapie, aveam să am în cele din urmă nevoie de un transplant de măduvă. Era o procedură periculoasă şi complicată, cu o rată ridicată a mortalităţii, însă era singura mea speranţă de tratament, după cum ne-a explicat dr. Holland. Aveam să fiu eligibilă pentru un transplant numai dacă chimioterapia reuşea să reducă procentul de blaşti leucemici din măduvă sub 5% – şi, bineînţeles, dacă găseam un donator adecvat. în lipsa unui donator, vindecarea era incertă sau chiar imposibilă. Să găseşti un donator era deosebit de greu pentru minorităţile subreprezentate în registrele privind măduva spinării. Dat fiind că eram americancă la prima generaţie şi proveneam dintr-o familie mixtă din punct de vedere etnic, m-am trezit într-o situaţie înspăimântătoare. Aş fi pierdut mult timp căutând un donator cu

părinţi elveţiano-tunisieni. Fratele meu, care studia încă peste hotare, în Argentina, era cea mai mare speranţă a mea. Ar fi trebuit să plece de la facultate şi să ia imediat avionul spre New York ca să fie testat. însă dr. Holland a avut grijă să ne tempereze optimismul. Deşi fraţii prezentau cele mai mari şanse de potrivire, verdictul era pozitiv doar în 25% dintre cazuri. Credeam că aflarea unui diagnostic avea să pună capăt lunilor de nesiguranţă. Mă înşelasem. După cum aveam să aflu, medicina era mai mult o artă decât o ştiinţă în asemenea cazuri.

Dr. Holland a oftat, arătând dintr-odată foarte obosit.

— Ne aşteaptă un drum foarte lung şi dificil. E nevoie de un medic tânăr ca să trateze leucemia, şi nu mă pot ocupa singur de tine. îi desemnez pe medicii Navada şi Silverman să te îngrijească, a spus el arătând spre colegii lui. Vom lucra împreună ca să fim siguri că primeşti cel mai bun tratament. îţi promitem să facem tot ce putem ca să te ajutăm să răzbeşti.

Mai târziu în seara aceea, stăteam în întuneric fără să pot dormi. Era ora trei dimineaţa, iar Will sforăia uşor lângă mine. Mi-am deschis laptopul şi am început să citesc despre transplantul de măduvă şi despre chimioterapia pe care eram programată să o încep peste câteva zile. Acolo, pe lista cu efectele secundare, înghesuită între vomă, pierderea părului, leziuni cardiace şi colaps al diferitelor organe, am văzut ceva care m-a supărat mai mult decât oricare dintre veştile rele pe care le primisem până atunci: tratamentul împotriva cancerului menit să-mi salveze viaţa avea să mă lase, cel mai probabil, infertilă. Când primisem diagnosticul, simţisem mai întâi uşurare, apoi şoc, confuzie şi groază. Iar acum, altceva: un sentiment dureros de deposedare.

Cancerul este o urgenţă, iar oncologii sunt primii care intervin: sunt antrenaţi să-l învingă, iar orice altceva trebuie să aştepte. însă nici unul dintre medicii care se ocupau de mine, în momentul în care a fost concepută schema de tratament, nu a menţionat infertilitatea ca

pe un potenţial efect secundar. Abia după ce i-am întrebat despre infertilitate în cadrul consultaţiei noastre de a doua zi, oncologii mi-au spus ce opţiuni aveam: puteam urma un tratament de păstrare a fertilităţii, prin criogenarea ovulelor sau a embrionilor. în funcţie de unde mă aflam în ciclul menstrual, procesul putea să dureze mai multe săptămâni şi presupunea să amân chimioterapia, ceea ce mă sfătuiau ferm să nu fac. în cele din urmă, însă, alegerea era a mea.

Oricât aş fi apreciat sprijinul lor, faptul că nu mi-au comunicat un lucru atât de important mi s-a părut o încălcare timpurie a încrederii în relaţia noastră pacient-medic. Cei mai mulţi pacienţi afectaţi de tipul meu de leucemie sunt trecuţi de mult de vârsta fertilităţii. Deşi echipa mea medicală era hotărâtă să-mi salveze viaţa cu orice preţ, şansele mele de a deveni mamă într-o zi nu păreau să-i intereseze câtuşi de puţin. Mi-am dat atunci seama pentru prima oară că, oricât de excepţionali şi de plini de compasiune ar fi medicii care mă îngrijesc, trebuie să am iniţiativă şi să învăţ să-mi apăr singură interesele.

La douăzeci şi doi de ani, mă interesase maternitatea doar în măsura în care încercasem să nu devin mamă înainte să fiu pregătită pentru asta. Mi-am adus aminte că, de puţinele ori în care a trebuit să cumpăr un test de sarcină în facultate, am simţit un val de uşurare stând în camera mea de cămin, în vreme ce apărea numai o linie, nu două. însă acum, când luam în calcul posibilitatea de-a nu mai avea niciodată copii, gâtul mi-a înţepenit de durere. Am crezut întotdeauna în secret că dacă rămâneam însărcinată avea să fie la fel cum fusese pentru mama: organic şi neplanificat, însă o surpriză bine-venită. Nu mai credeam acest lucru.

După consultaţia cu oncologii mei, am mers cu părinţii şi cu Will la un restaurant din apropiere ca să luăm prânzul. Oriunde mă uitam pe trotuar vedeam numai femei însărcinate, tinere mame ducându-şi nou-născuţii în cărucioare şi şcolari în uniformă ţopăind şi cântând în drum spre casă. Privindu-i, am simţit o dorinţă

arzătoare, un instinct primordial trezindu-se la viaţă. Deşi nu eram încă sigură dacă voiam să am copii, eram hotărâtă să fac tot ce-mi stătea în putinţă ca să-mi păstrez deschisă această opţiune pe viitor. Dubiţa familiei se afla la intersecţia străzilor 59th şi York. Will mi-a şters abdomenul cu alcool în timp ce fixa acul. Părinţii mei ne priveau de pe scaunele din faţă, studiindu-l în tăcere pe tânărul pe care-l cunoşteau de nici trei săptămâni. Acul era plin cu gonadotropină, un hormon care stimulează ovarele să producă ovule. O asistentă medicală de la o clinică de fertilitate ne- a arătat cum să facem injecţiile pe o pernă de culoarea pielii. Pentru că mie mi-era frică de ace, fie Will, fie mama îmi administraseră injecţiile în fiecare dimineaţă şi în fiecare seară în ultimele zece zile, pişcându-mi pielea de pe abdomen şi injectând-o cu fiolele ce conţineau medicaţia. Aici, la capătul călătoriei noastre din Saratoga în Manhattan, era rândul lui Will.

Eram prinşi într-un ambuteiaj şi întârziasem la ultima consultaţie de la clinica de fertilizare. Atmosfera era tensionată. Imediat ce se terminau tratamentele de fertilizare, trebuia să mă internez în spital şi să încep chimioterapia, aşa că urma să lipsesc de acasă câteva săptămâni. în seara de dinainte, stăteam la masă în curtea părinţilor mei în timp ce tata gătea calmari la grătar cu sos iute în care pusese *harissa*, preferatul lui încă din copilărie. Mama a aprins lumânările, iar Will a ajutat la pregătirea mesei. Ar fi trebuit să savurez ultimele zile de libertate, însă eram agitată din cauza medicamentelor de fertilizare. îmi dădeau o stare proastă şi mă balonau, astfel că-mi simţeam blugii apăsându-mi stomacul plin de vânătăi. M-am uitat peste masă la Will. Nu eram împreună decât de şase luni, dar iată că eram cu părinţii mei, discutând dacă era mai bine să criogenăm embrioni sau ovule. Era o situaţie stranie, orice s-ar fi spus.

— îmi pun viaţa în pericol amânând chimioterapia, am spus eu. M-am apucat să fac tratamentul de fertilitate, cred că ar trebui

să merg pe varianta cu embrionii din moment ce are şanse mai mari de succes.

— însă pentru embrioni ai nevoie de... *spermă,* a spus mama, accentul ei elveţian învăluind straniu cuvântul.

— Mă gândeam c-aş putea găsi un donator, de la o bancă de spermă, de exemplu.

— Zău? a întrebat ea. Nu ai şti cine este donatorul, cum arată, de unde este, ce istoric medical are...

— Eu sunt mărul putred aici! am răbufnit.

Nu voisem să fiu aşa dură, iar mama părea gata să izbucnească în lacrimi. Tata se uita fix la calmar, conversaţia ieşind de mult din zona lui de confort.

Will s-a întors către mine şi a spus:

— Aş putea fi eu donatorul tău de spermă. Ştiu cât de mult înseamnă asta pentru tine, dar, desigur, alegerea e a ta.

Am simţit atunci că-l iubesc mai profund decât am crezut că e posibil să iubeşti pe cineva. Îl iubeam pentru că venise să-mi fie aproape în timpul celei mai îngrozitoare săptămâni din viaţa mea. Îl iubeam pentru că s-a înţeles imediat cu părinţii mei şi ne-a făcut pe toţi să râdem, în ciuda circumstanţelor înfiorătoare care ne aduseseră laolaltă. Şi îl iubeam pentru că era dispus să discute despre ovule, spermatozoizi şi embrioni, despre viitorii mei copii, poate chiar despre viitorii *noştri* copii, şi despre cum ar putea să vină pe lume. Îl iubeam, de asemenea, pentru că era suficient de bărbat ca să discute despre toate astea de faţă cu tata, în loc să fugă cât îl ţineau picioarele.

La clinica de fertilizare, pereţii erau goi, cu excepţia unui indicator pe care scria: ACCESUL COPIILOR INTERZIS. Mai multe femei, unele singure, altele cu partenerii, stăteau în scaune de pluş, aşteptând ca doamna în halat să strige următorul nume. Am bănuit că cele mai multe nu beneficiau de nici o subvenţie. Tratamentele de fertilitate puteau costa până la douăzeci şi cinci de mii de dolari şi

deseori banii nu erau acoperiţi de asigurare. Pe mine mă ajutase echipa mea medicală să-mi asigur o donaţie prin intermediul unei organizaţii numite Fertile Hope pentru a putea plăti factura.

De obicei la doctor nu ştii de ce se află acolo necunoscutul de lângă tine, însă aici toată lumea venise din acelaşi motiv. Atmosfera din încăpere era tensionată. Nimeni nu vorbea, însă fiecare părea să-i cântărească pe ceilalţi din ochi. Cele mai multe paciente păreau să aibă treizeci şi ceva de ani, câteva poate săriseră de patruzeci. Judecând după cum erau îmbrăcate, am bănuit că aveau locuri de muncă la care se întorceau după consultaţie. Stând acolo cu părinţii şi prietenul meu, în hanoracul din facultate pe care scria PROMOŢIA 2010, m-am simţit cât se poate de nelalocul meu.

O asistentă medicală m-a chemat în camera de consultaţie. Mi-a luat sânge ca să-mi testeze nivelul de estrogen, apoi mi-a dat să beau un pahar cu suc de mere. După aceea m-am schimbat într-un halat de bumbac. Stăteam întinsă pe masă, prosopul de hârtie foşnind sub mine în timp ce-mi cuibăream picioarele în cele două pedale metalice. Ginecologul, un bărbat cu părul vopsit negru, a pus un prezervativ mare din cauciuc pe o baghetă de ecografie transvaginală. M-am strâns în mine când am auzit cum a stors lubrifiantul pe vârful baghetei şi-am închis ochii văzându-l că se apropie. Medicul a dat drumul la monitor şi mi-a căutat ovarele până când au apărut foliculii, sacii plini cu lichid unde se maturizează ovulele, semănând cu un fagure de miere.

— Felicitări, se pare că sunteţi pregătită pentru recoltare, a spus medicul, arătând cu capul spre ecran. V-aţi hotărât dacă vreţi embrioni, sau criogenaţi numai ovulele?

— în clipa asta, mă gândesc la embrioni, am spus eu. Prietenul meu Will s- a oferit să fie donatorul meu de spermă.

— înţeleg, a răspuns medicul cu glas neutru. Atunci cred că ar fi o idee bună să vă întâlniţi cu asistentul social să completaţi actele necesare înainte să plecaţi.

Ovulele mele, sau „bebeticulele”-, cum am început să le spunem Will şi cu mine, aveau să fie extrase chirurgical a doua zi. Urma să mi se facă anestezie, iar procedura, despre care medicul m-a asigurat că ar trebui să fie rapidă şi în cea mai mare parte nedureroasă, nu ar fi durat mai mult de o jumătate de oră. Ovulele aveau apoi să fie fecundate de spermatozoizi într-un vas Petri pentru a forma embrioni, care urmau a fi depozitaţi într-o bancă de criogenare.

10. în original, *totsicles,* joc de cuvinte în care au fost alăturaţi termenii *tots* („copilaşi”) şi *testicles* („testicule”) (n. tr.).

Câteva minute mai târziu, asistenta socială ne-a chemat pe Will şi pe mine în biroul ei. Ne-a sfătuit ferm să nu optăm pentru embrioni, date fiind obstacolele juridice şi emoţionale care puteau să apară nepreväzut mai târziu: *Nu eram de prea puţin timp împreună ca să avem un copil? Dacă ne despărţeam ? Şi ce avea să se întâmple cu embrionii dacă nu supravieţuiam ?* Am încercat să formulez un contraargument, dar nu am reuşit. Will stătea fără să spună nimic, cu capul aplecat adânc în pământ, holbându-se la pantofi. Amânasem decizia cât de mult se putuse. Acum medicul care se ocupa de fertilizare se întorsese, aşteptând un răspuns, însă pe mine mă frământau propriile întrebări: *Cum aş putea face o asemenea alegere într-un interval aşa scurt de timp? Cum aş putea alege între speranţa pe care o aveam pentru viitorul nostru împreună şi faptul de necontestat că nimic nu era garantat? între fiorul noii iubiri şi stringenţa rece a logicii?* Secundele treceau şi în cele din urmă a trebuit să dau un răspuns. Cu inima îndoită, i-am spus
medicului să criogeneze numai ovulele.

Şi acest episod, la fel ca orice altceva în zilele acelea, părea că se întâmplă la momentul nepotrivit. însă aceasta era

noua mea realitate. Din câte ştiam, femeile din sala de aşteptare nu aveau cancer, dar eram legată de ele. Sânii mei, la fel ca ai lor, erau dureroşi şi inflamaţi din cauza injecţiilor cu hormoni. Trupurile noastre ne dădeau semne să ne pregătim de sarcină, deşi nici una dintre noi nu avea certitudini. Chiar dacă nu voiam un copil prea curând, faptul că-mi păstram şansa de-a avea unul la un moment dat părea singura mea punte către un viitor nesigur

.Fata din Bulă

Era o dimineaţă perfectă de primăvară în cartierul Upper East Side din Manhattan, cerul fiind de un albastru viu şi strălucitor. Am parcat dubiţa şi am mers pe jos cele zece străzi până la Spitalul Mount Sinai, trecând pe lângă parada de portari în uniformă de pe Fifth Avenue. Am observat norii plutind uşor pe deasupra noastră ca nişte bucăţi de hârtie. Am văzut explozia de culori din Central Park, verdele delicios al frunzelor tinere înmugurind în copaci, petele roz-aprins ale arbuştilor de azalee, galbenul-pal al lalelelor înălţându-se de la pământ. Mi-am deschis ochii larg, încercând să cuprind totul, să memorez senzaţia pe care mi-o dădeau razele de soare trecând prin părul meu, felul în care aerul de primăvară îmi mângâia ceafa.

Când am ajuns la treptele intrării principale a spitalului, părinţii mei s-au oprit ca să-mi dea un lănţişor din argint cu un talisman din turcoaz.

— Pentru fiecare etapă pe care o parcurgi în tratamentul tău, îţi voi da câte un talisman, mi-a spus mama; deşi zâmbea, avea ochii îngheţaţi de o tristeţe pe care nu o mai văzusem niciodată.

Şi Will avea un cadou şi mi-a înmânat o agendă Moleskine. înăuntru, sub „în caz de pierdere, vă rog s-o returnaţi lui:” scrisese porecla mea din copilărie, „Susu” şi „1.000.000 de dolari recompensă celui care o înapoiază proprietarului”. Când am deschis uşile din sticlă şi am păşit înăuntru, am tras o ultimă gură de aer curat şi am ţinut-o în plămâni cât de mult am putut, ştiind că va trece mult timp până când voi ieşi din nou afară

.Am fost condusă la etaj către secţia de oncologie, într-o rezervă mohorâtă cu pereţi complet albi şi două paturi de spital. Ambele erau goale, aşa că l-am ales pe cel de lângă fereastră. Mi-am aşezat rochia preferată în dulap la fel ca un atlet care-şi agaţă tricoul în cui şi m-am schimbat într-un halat de spital cu spatele gol. Pe încheietura dreaptă mi s-a pus o brăţară electronică, o măsură de precauţie împotriva pacienţilor care, îndopaţi cu analgezice sau pierduţi în ceaţa demenţei, încearcă uneori să fugă din spital. Am

semnat atât de multe formulare, încât le-am pierdut şirul, inclusiv unul prin care o desemnam pe mama drept reprezentantul meu în probleme medicale. Am completat, de asemenea, declaraţia anticipată de tratament-. Apoi am fost dusă în sala de operaţie, unde mi-au implantat un cateter în piept, creând o linie centrală prin care urmau să-mi fie administrate medicamentele necesare chimioterapiei şi cele intravenoase.

11. în original, *advance directive,* un document prin care viitorii pacienţi îşi manifestă anticipat opţiunea pentru un anumit tip de tratament, în eventualitatea în care nu vor mai putea lua singuri decizii (n. tr.).

Când m-am trezit în sala de recuperare, m-am uitat în jos la pieptul meu însângerat. Dintr-o rană aflată sub claviculă, ieşea un tub din plastic cu trei capete care atârnau la fel ca tentaculele unui monstru marin. Am fost şocată să-mi văd corpul desfigurat. M-am aplecat peste mânerele tărgii pe roţi şi am vomitat. Până atunci, cu excepţia aftelor bucale, afecţiunea mea fusese în cea mai mare parte invizibilă. într-un fel, începeam să-mi dau seama că viaţa mea de dinainte era acum spulberată – cea care fusesem nu mai exista. Nu mai aveam să semăn niciodată cu ea. Până şi numele îmi fusese schimbat, chiar dacă neintenţionat. Pe când eram dusă înapoi în secţia de oncologie, am observat că pe plăcuţa aflată în afara rezervei mele scria S. JAQUAD – un *q* apăruse acolo unde ar fi trebuit să fie litera O. Eram pe un teritoriu nou. Şi cu fiecare pas pe care îl făceam mă simţeam din ce în ce mai puţin eu însămi.

Două asistente au intrat în rezerva mea ducând perfuzii cu medicamente împotriva senzaţiei de greaţă şi cu citostaticele care urmau să se scurgă picătură cu picătură în venele mele în următoarea săptămână. Asistenta mai tânără s-a prezentat spunând că o cheamă Younique. Părea cam de vârsta mea, iar părul ei, negru ca smoala şi făcut cu ondulatorul, era prins la spate într-un coc practic. Am privit-o cu aerul sceptic al cuiva care este pe cale să se lase otrăvit de un străin.

— Să fii atentă la ăsta micu', m-a avertizat Younique, arătând spre punga mai mică.

Conţinea unul dintre medicamentele pentru chimioterapie şi avea culoarea sucului de fructe.

— Unii îi spun Diavolul Roşu pentru că poate avea efecte secundare neplăcute. Dacă ai nevoie de ceva, apeşi pe butonul de apel.

Will şi părinţii mei m-au privit de pe scaunele lor pliante până când soarele alb-strălucitor a devenit portocaliu-închis. Am umplut tăcerile cu glume proaste şi cu un şuvoi de flecăreli. îmi adusesem papucii de casă şi animăluţul de pluş preferat, precum şi un teanc de cărţi pe care aveam de gând să le citesc cât stăteam în spital.

— Mă simt de parcă m-am mutat la cămin în prima zi de facultate, am spus eu cu entuziasm, frunzărind *Război şi pace* de Tolstoi. O să mai recuperez din lecturi. Poate chiar o să scriu ceva cât mă aflu aici.

Vorbeam serios – voiam să merg înainte, să încerc să realizez ceva. Funcţionasem într-o stare de exaltare bizară de la primirea diagnosticului, adrenalina şi teama asaltându-mi corpul, un optimism disperat prelingându-se prin arterele mele. Boala letală care îmi distrugea sângele şi măduva, tristeţea spartană a acestei rezerve de spital, efectele secundare înspăimântătoare ale chimioterapiei – eram sigură că nimic din toate astea nu avea să mă învingă. Dimpotrivă, aveam convingerea că o să mă întărească. Cine ştie? Poate aveam să devin unul dintre acei foşti pacienţi bolnavi de cancer care înfiinţează o fundaţie de cercetare sau care aleargă la ultramaratoane. însă cel mai mult îmi doream să pot alina îngrijorarea care se citea pe faţa părinţilor mei şi pe chipul lui Will – să-i conving că aveam să fiu bine. îmi zâmbeau palid, murmurând cuvinte de încurajare, în timp ce eu pălăvrăgeam întruna.

în cele din urmă cerul s-a întunecat.

— Mergeţi acasă şi odihniţi-vă puţin, le-am spus părinţilor mei şi lui Will, care stăteau în apartamentul prietenei mele, la câteva străzi distanţă.

Păreau epuizaţi, dar nu se clinteau. Numai după ce-am insistat, s-au ridicat să plece.

— Eşti sigură că te descurci singură? m-a întrebat mama, zăbovind în pragul uşii.

— Mă simt foarte bine, am spus eu veselă, făcându-le cu mâna.

Abia după ce-au plecat, expresia curajoasă pe care mă străduisem s-o menţin toată ziua pe chip a început să se destrame. Secţiile de oncologie, poate mai mult decât oricare alte locuri de pe pământ, sunt lipsite de muzică. În locul unei melodii curgătoare, se aude un bipăit neîncetat. În timpul zilei, holurile răsună de apeluri medicale, urmate de răspunsuri: asistente care strigă unele la altele; pacienţi care solicită, uneori urlând, morfină; asistente care se dau peste cap pentru a-i găsi pe medici; vizitatori care le caută înnebuniţi pe asistente. Însă, în unele privinţe, acele zgomote – oricât de enervante – sunt o distragere bine-venită, un semn că „maşinăria" spitalicească este într-o stare bună de funcţionare. Orele liniştite de dinainte de înserare, sunetele goale ale suferinţei tăcute, sunt cele mai înspăimântătoare.

Younique mi-a dat un somnifer înainte să merg la culcare. În câteva minute am căzut într-un somn adânc, fiind trasă într-un hău mai negru decât noaptea în timp ce visam la toţi pacienţii care existaseră înaintea mea şi care împărţiseră cu mine aceeaşi pernă de spital, feţele lor supte apărându-mi intermitent în vis. Ameţită şi dezorientată, m-am trezit pe la două noaptea la auzul unui scâncet care m-a smuls din coşmarurile mele. La început, credeam că am halucinaţii, însă, când am aprins lumina, am descoperit că mai era o pacientă cu mine în rezervă, o femeie de şaptezeci şi ceva de ani care sosise noaptea. Îşi ţinea ochii strânşi, iar gura îi era strâmbată

de o durere agonizantă în timp ce gâfâia scurt şi repede printre buzele crăpate. Gemea, răsucindu-se de pe o parte pe alta, sub efectul sedativ al medicamentelor. Prezenţa acestei necunoscute, cufundată în durerea ei, mi-a îngăduit să întrezăresc ce mă aştepta. Am stins lumina şi am tras draperia verde străvezie dintre cele două paturi, ca să nu mai văd nimic. Am închis ochii, încercând să-mi adun puterea şi optimismul pe care le simţisem mai devreme în cursul zilei. Nu mă aştepta însă decât o spaimă îngrozitoare.

Am ridicat receptorul şi am format numărul lui Will, încercând să nu fac zgomot.

— Ai păţit ceva? a întrebat el cu o voce somnoroasă.

Am încercat să vorbesc, dar n-am putut să scot nici un sunet.

— Mă urc într-un taxi, ajung acum, a spus el.

O jumătate de oră mai târziu, silueta lui deşirată umplea cadrul uşii. A mers în vârful picioarelor pe lângă noua colegă până în partea mea de cameră şi s-a strecurat lângă mine, picioarele-i lungi trecând dincolo de marginea patului de spital.

— Ce se întâmplă atunci când jucătorii din NBA se îmbolnăvesc de cancer? Li se fac paturi pe comandă? am murmurat eu.

— Bună întrebare, a răspuns Will. Să ne bucurăm atunci că eşti tu pacienta.

M-am ridicat mai sus pe saltea astfel încât să stăm cu frunţile lipite. M-am relaxat sprijinită de Will şi m-am lăsat moale în braţele lui, inspirându-i parfumul cald, ca de săpun, ca o grămadă de rufe abia scoase din uscătorul maşinii.

Când m-am trezit în dimineaţa următoare, colega mea de rezervă era într-o stare de spirit mult mai bună.

— Sal'tare, Park Avenue! mi-a strigat ea în timp ce mă îndreptam spre baia comună, care se afla în partea ei de cameră.

Era a cincea oară când mergeam de dimineaţă – operaţia de extragere a ovulelor mă lăsase cu o infecţie urinară dureroasă.

— Bună, am spus eu sprijinindu-mă de stativul pentru transfuzii. Eu sunt Suleika; mă bucur să te cunosc.

— Estelle, a răspuns ea, făcându-mi cu mâna din patul ei. încântată.

— De ce mi-ai spus Park Avenue?

— Pentru că ai coafura aia elegantă.

Mi-am dus fără să vreau mâna la părul proaspăt tuns – un bob până la bărbie, care-mi încadra faţa. Cu câteva zile înainte să mă internez îi cerusem unei coafeze să-mi scurteze părul care îmi ajungea până în talie. O măsură preventivă împotriva chimioterapiei care avea să-mi ceară tribut în scurt timp întreaga podoabă capilară.

— înainte aveam părul lung, i-am explicat lui Estelle. Mă gândisem să mă rad în cap înainte să vin aici, dar mama mi-a spus că nu e pregătită să mă vadă aşa. Am făcut, aşadar, un compromis. Coafeza îmi dăduse părul tăiat, o coadă lungă, împletită, castaniu-roşcată, şi o rugasem pe mama să o doneze celor de la Locks of Love. Câteva luni mai târziu, am găsit-o într-o cutie de lemn pentru bijuterii, bine ascunsă în atelierul ei.

— Eu zic că-ţi stă bine foarte bine, dar o să-ţi spun Park Avenue, dacă nu te superi, a spus Estelle. Am mintea tulbure de la chimioterapie şi ştiu că n-o să reţin cum te cheamă.

Am râs, dând aprobator din cap.

— Pe tine ce te aduce aici?

Voiam s-o întreb ce tip de cancer avea, dar nu eram sigură care era codul bunelor maniere între pacienţi.

— Cancer de ficat în stadiul IV. Dar tu? O tânără ca tine n-ar trebui să fie aici. Ar trebui să te plimbi pe-afară cu prietenul tău. Să nu crezi că nu v-am auzit noaptea trecută!

Am roşit.

— Leucemie, stadiul... Nu ştiu. Nu i-am întrebat încă pe medici.

— Operaţie? Radiaţii? Chimioterapie? a întrebat Estelle de parcă am fi discutat despre arome de suc italian.

— Chimioterapie, prima rundă. Mi-au spus c-o să stau aici vreo trei săptămâni.

— Uf, e o perioadă lungă. Ar fi bine să te plimbi prin secţie şi să faci puţină mişcare cât mai poţi.

La sfatul lui Estelle, am învăţat să profit de momentele în care aveam suficientă energie ca să explorez. Folosindu-mă de stativul pentru perfuzii ca de un skateboard improvizat, m-am perindat prin secţia pentru pacienţii cu cancer, intrând în vorbă cu asistentele şi cu ceilalţi pacienţi; în câteva zile, mi-am făcut câţiva prieteni.

— Regina adolescentă de la oncologie, m-a încoronat Will în glumă.

Dat fiind că depăşeam cu un an vârsta maximă pentru secţia de pediatrie, dar eram cu două decenii mai mică decât cei mai mulţi dintre pacienţii de la secţia pentru adulţi, simţeam că nu-mi găsesc locul; încercam însă să fac faţă situaţiei cât puteam de bine.

într-una dintre sesiunile mele de skateboarding l-am întâlnit pe Dennis, care avea vreo patruzeci şi ceva de ani şi nu părea să aibă niciodată vizitatori. Atunci când tăvile noastre cu mâncare au venit mai multe zile la rând cu mâncarea încă îngheţată – vreun geniu uitase, pesemne, să le mai bage la microunde –, Dennis a declarat greva foamei, mergând din uşă în uşă pentru a-i coopta şi pe ceilalţi. Deşi susţineam întru totul activismul spitalicesc, eram totuşi preocupată de sănătatea lui. După o zi sau două, l-am rugat pe Will să meargă să-i ia cel mai spumos milkshake de ciocolată pe care îl avea de oferit cartierul Upper East Side, ceea ce l-a făcut să renunţe imediat la greva foamei.

în rezerva de lângă mine, se afla o femeie care dormea mereu. Am zărit-o de câteva ori ghemuită în pat când treceam pe acolo. Era atât de scheletică, încât semăna cu un cadavru, pielea ei având o nuanţă gălbuie ca de ceară. Fiica ei adolescentă venea să o viziteze aproape zilnic. Apoi, într-o după- amiază, am auzit un plânset şoptit, înăbuşit, urmat de un muget animalic de durere care a străpuns

zidul dintre rezervele noastre. M-am dat jos din pat şi am privit din pragul uşii mele cum asistentele o conduceau pe fiică afară pe hol, consolând-o în timp ce suspina. La scurt timp, trupul lipsit de viaţă al mamei a fost dus de acolo cu targa şi şi-a făcut apariţia un îngrijitor pentru a curăţa camera. A doua zi la prânz, un alt pacient îi luase deja locul.

Noul meu vecin era din Algeria. Numele lui era Yehya şi i se administra un tratament pentru limfom. Avea abdomenul mărit, noduli limfatici ca nişte prune coapte care îi ieşeau din gât şi cele mai subţiri picioare pe care le-am văzut vreodată. Ne-am împrietenit rapid, flecărind într-un amestec de franceză şi arabă despre locurile noastre natale, despre credinţă şi despre cât de norocoşi eram să ne fi îmbolnăvit în America, unde aveam acces la astfel de îngrijiri medicale. Era sărbătoarea Ramadanului, iar soţia lui îl vizita în fiecare seară, aducând un vas uriaş plin cu *iftar* – mâncarea pe care o consumă musulmanii după ce apune soarele pentru a întrerupe postul –, însă rareori lua mai mult de o înghiţitură.

într-una din zile, medicii l-au mutat pe Yehya într-o rezervă privată, câteva camere mai încolo, cu o fereastră care dădea spre Central Park. A plâns de recunoştinţă şi s-a lăsat în genunchi pentru a se ruga, dar a căzut fără să vrea şi s-a lovit la cap de linoleumul de pe podea.

— Ce s-a întâmplat? au strigat asistentele atunci când au auzit izbitura, grăbindu-se înăuntru şi cerând o tomografie cerebrală.

Mai târziu, Yehya mi-a mărturisit că le minţise pe asistente spunându-le că se împiedicase.

— Nu voiam să par un musulman nebun, mi-a zis el.

Boala complica totul, chiar şi – poate mai ales – rugăciunea. Trecuse aproximativ o săptămână de când eram internată în spital şi făceam chimioterapie. Mă simţeam relativ bine, chiar plină de viaţă prin comparaţie cu ceilalţi pacienţi de la etajul meu, dintre care

mulţi erau ţintuiţi la pat ori aveau nevoie de scaune cu rotile pentru a se putea deplasa. Deşi ar fi exagerat să spun că îmi *plăcea* să fiu în spital, nu eram totuşi nefericită. Atunci când nu-mi petreceam timpul cu ceilalţi pacienţi, Will şi cu mine jucam întruna Scrabble. Părinţii mei mă vizitau în fiecare zi, răsfăţându-mă cu mici cadouri şi mâncare gătită în casă. Şi, pe măsură ce vestea diagnosticului meu se răspândea, prietenii au început să vină unul câte unul, aducând şi ei buchete de flori. Mă simţeam suspendată – pentru prima dată în viaţa mea, nimeni nu aştepta nimic de la mine. Puteam să-mi petrec timpul aşa cum voiam. Ţineam un jurnal şi m-am înscris la un curs de arte şi meserii. Un voluntar de la spital mă învăţa să tricotez şi făceam un fular pe care aveam de gând să i-l dăruiesc lui Will.

În naivitatea sau poate chiar aroganţa mea, începusem să cred că fusesem cruţată de efectele secundare mai periculoase ale chimioterapiei. În afară de oboseala obişnuită şi de aftele bucale, mă simţeam la fel ca înainte. În fiecare dimineaţă, îmi examinam scalpul în faţa oglinzii căutând semne că părul începea să-mi cadă, însă era gros şi lucios, bine înrădăcinat. Mă gândeam că m-aş putea număra printre puţinii pacienţi care nu-şi pierd podoaba capilară în timpul chimioterapiei şi am regretat ceea ce acum părea decizia pripită de a-l tunde scurt. Am început chiar să visez că mă voi muta cu Will după externare. Poate că la sfârşitul verii aveam să mă simt destul de bine ca să pot merge din nou la lucru.

Naivitatea nu are însă viaţă lungă.

După vreo zece zile, am fost mutată într-o rezervă privată – „izolator” i-au spus medicii – şi mi s-a interzis sub orice formă să mai ies. Nu mă aşteptam la aşa ceva. Eram uimită şi puţin enervată de regulile stricte care însoţeau noul meu spaţiu, însă totodată uşurată că eram singură în cameră. Oricine intra în rezerva mea, pe care o poreclisem „Bula”, trebuia să poarte armura obligatorie – masca pe faţă, mănuşile şi halatul chirurgical. Celulele mele roşii erau decimate de chimioterapie, hemoglobina şi trombocitele

scăzuseră brusc la niveluri periculos de mici. Rezultatele analizelor arătau că nu mai aveam celule albe aproape deloc – *zero,* a spus medicul care era de gardă, făcându-şi mâinile căuş, în formă de 0. în scurt timp aveam să închei chimioterapia, iar de-a lungul săptămânii care urma măduva mea, să sperăm vindecată de leucemie, ar fi început să se refacă, iar celulele mele sangvine să se înmulţească încet-încet. Odată ce nu mai aveam nevoie de transfuzii ca să- mi menţin nivelul de celule roşii şi de trombocite, urma să fiu externată din spital şi să mă întorc acasă. însă, până atunci, sistemul meu imunitar era inexistent, iar medicul m-a prevenit că orice agent patogen străin sau un simplu strănut îmi puteau fi fatale.

Cam în aceeaşi perioadă, s-au făcut simţite efectele secundare ale chimioterapiei. Ţesutul care-mi căptuşea gâtul pe dinăuntru a început să se desprindă, un efect îngrozitor de dureros al chimioterapiei, numit mucozită, din pricina căruia nu puteai să mănânci, să bei sau să vorbeşti mai tare decât în şoaptă.

— Eşti gata de petrecere? a glumit Younique prima dată când mi-a fixat perfuzia pentru morfină.

Binecuvântate fie asistentele extraordinare care au simţul umorului: fac totul să fie mai uşor de îndurat. însă, chiar şi cu morfină, durerea era prea intensă ca să pot înghiţi ceva. în afară de urmele lăsate de ace şi de vânătăile care îmi acopereau acum braţele, o mulţime de punctişoare vineţii de dimensiunea vârfului de ac mi-au apărut peste tot pe piept şi pe gât. în lipsa trombocitelor, celulele din sânge care ajută organismul să formeze cheaguri, capilarele de la nivelul pielii se spărseseră, iar sângele ieşea la suprafaţă. Evitam să mă uit în oglindă.

Şi apoi, inevitabilul s-a întâmplat: într-o dimineaţă, m-am trezit din somn şi am descoperit un ghemotoc de fire de păr pe pernă. Pe la prânz, părul îmi cădea în smocuri, lăsând goluri peste tot pe suprafaţa scalpului. Treceam obsesiv cu mâna peste pielea capului, adunând pumni întregi de păr pe care-i puneam în mici grămăjoare

pe masa de lângă pat. Căderea părului mi-a confirmat ceea ce ştiam, dar nu putusem să accept, şi mi-am petrecut restul după-amiezii luptându-mă cu lacrimile. în acea seară, Will m-a ajutat să îndepărtez şi ceea ce mai rămăsese; era ca şi cum am fi smuls buruieni dintr- un pământ umed. Până seara, eram complet cheală. Trecuseră mai bine de patru săptămâni de când eram internată şi mă aşteptam ca hemograma mea să arate mai bine după chimioterapie, dar, spre uimirea mea, nu se vedea nici o îmbunătăţire. Medicii m-au asigurat că nu era cazul să mă îngrijorez – deocamdată –, însă bineînţeles că nu i-am ascultat. între timp, devenisem complet dependentă de transfuzii. Sângele unor necunoscuţi curgea prin venele mele, pungă după pungă, zi după zi. Uneori încercam să- mi imaginez cine erau aceşti donatori – un profesor, un actor celebru, o ghicitoare în cărţi de tarot? Nu mi-i puteam închipui, însă datorită lor eram încă în viaţă.

Era înnebunitor să fiu înţepată, palpată şi închisă zile la rând într-o încăpere fără să ştiu când aveam să ies. Ferestrele nu se deschideau. Becurile fluorescente îmi ardeau ochii. Mă durea stomacul, mă durea capul, mă dureau mâinile şi picioarele, totul mă durea, chiar şi să respir. De fiecare dată când eram înţepată sau eram spălată cu buretele, voiam să izbesc stativul pentru perfuzii de perete. Când am slăbit atât de mult încât brăţara electronică îmi aluneca de pe mână, am început să mă gândesc la evadare. Central Park mă bântuia de la fereastră. în timpul unei furtuni, am simţit un dor visceral de a merge afară şi de a sta în ploaia torenţială – fie şi numai pentru un minut. în cele din urmă, într-o zi când durerea devenise suportabilă, mi-am ascuns brăţara electronică sub pernă şi, atunci când asistentele nu se uitau, am ieşit tiptil pe hol şi m-am strecurat în lift cu tot cu stativul pentru perfuzii. Am ajuns până la cantina de la parter. Apoi am îngheţat. Era vremea prânzului, iar oamenii se vânturau în jurul meu, se loveau de mine în trecere. M-a cuprins o neliniştе crescândă gândindu-mă la microbii din aer. îmi

era greu să respir. Dacă aveam să cad? Dacă leşinam? Câteva minute mai târziu, eram din nou în camera mea. *Bip, bip,* ciripea perfuzia mea. Curios, m-am simţit din nou în siguranţă.

Dacă cineva putea înţelege prin ce treceam, aceia erau ceilalţi pacienţi, însă nu mi se îngăduia să am de-a face cu ei, pentru că riscul să mă infectez era prea mare. îmi lipsea camaraderia lor şi am încercat să ţin evidenţa progresului lor jucând un fel de telefonul fără fir cu ajutorul asistentelor. Estelle fusese externată şi se recupera acasă în Staten Island. Ultimele tomografii ale lui Dennis se aprinseseră precum Calea Lactee, o constelaţie de noi tumori apărându-i în plămâni. Şi el avea să aibă nevoie în cele din urmă de un transplant de măduvă. Cât despre Yehya, trecea în continuare prin faţa camerei mele după-amiaza şi, dacă nu se uita nimeni, deschidea puţin uşa, îmi făcea semn că totul e ok şi-mi spunea că Allah mă veghea.

Aveam încă voie să primesc vizitatori din afară, dar şi aici lucrurile erau complicate. Cei cu care jucasem Beer Pong în facultate nu mă căutaseră încă şi, cu toate că nu eram surprinsă, tăcerea lor mă afecta. Am încercat, în schimb, să mă concentrez asupra celor care şi-au făcut apariţia – prietena mea Mara, care a venit să mă vadă aproape în fiecare zi, şi o droaie de prieteni din copilărie, foşti colegi de clasă şi de birou care au trecut pe la mine cu daruri, în zilele care au urmat diagnosticului, îmi făcea plăcere compania lor, chiar mi-o doream. însă cu timpul am devenit alergică la privirile pline de milă şi la încurajările celor care ţineau cu tot dinadinsul să mă înveselească aducându-mi cărţi poştale cu „însănătoşire grabnică" şi urându-mi la nesfârşit să fiu puternică şi să nu mă dau bătută . Au început să mă irite cei care se plângeau că au avut o zi stresantă la serviciu sau că îşi rupseseră degetul mare de la picior şi nu mai puteau merge la sală câteva săptămâni; mi-era greu să nu mă simt exclusă atunci când prietenii

mei îmi povesteau despre vreun concert sau despre o petrecere la care merseseră împreună.

Şi mai supărători erau cei care făceau un fel de turism în caz de dezastru: oameni pe care nu-i cunoşteam bine, dar care apăreau de te miri unde, neanunţaţi, cu o dorinţă exagerată de-a ajuta sau de-a fi martori la carnavalul medical care devenise viaţa mea. Se holbau la capul meu chel, cu ochii în lacrimi, iar eu trebuia să-i consolez pe ei. Sau mă bombardau cu recomandări medicale nesolicitate, povestindu-mi despre un medic extraordinar pe care-l cunoşteau sau despre prietenul unui prieten care se vindecase singur de cancer cu uleiuri esenţiale, miez de sâmburi de caise, clisme cu cafea sau printr-o detoxificare cu sucuri. Ştiam că majoritatea erau bine intenţionaţi şi făceau tot ce puteau, astfel că zâmbeam şi dădeam aprobator din cap, dar în sinea mea spumegam de furie. Pe măsură ce starea mea se înrăutăţea, veneau din ce în ce mai puţini – şi, atunci când veneau, am început să mă prefac că dorm.

Nu eram de tot singură, în ciuda încercărilor mele de-a mă izola. Dr. Holland a venit să mă vadă aproape în fiecare zi în timpul pauzei de prânz. Era amabil cu asistentele şi cu personalul spitalului. Spre deosebire de alţi medici curanţi, care puteau fi tăioşi şi condescendenţi, el era răbdător şi mă trata întotdeauna cu demnitate, atent să mă facă să mă simt întâi de toate om şi abia după aceea pacient. După ce mă examina, se aşeza în fotoliul de lângă patul meu şi discutam despre orice, de la politică la istoria artei şi lecturile noastre preferate.

Will, care în continuare nu avea loc de muncă, trăia practic în camera mea de spital, dormind cu mine în fiecare noapte într-un pat pentru vizitatori mult prea scurt pentru el. Părinţii mei veneau în timpul zilei, stăteau cu rândul la capul meu şi mă ademeneau cu toate gustările mele preferate în încercarea de-a mă convinge să mănânc. De când eram în spital, trecusem de la mărimea 38,

normală pentru vârsta mea, la mărimea 30 – aceeaşi pe care o avusesem în clasa a şasea –, însă adesea aveam dureri prea mari ca să pot înghiţi, darămite să dau pe gât o furculiţă de pilaf cu ciuperci. Mă străduiam să par vioaie când erau ei prin preajmă, însă mi-era greu să rămân trează mai mult de câteva minute. Mama mi-a cumpărat un poster cu o pictură de Vermeer şi l-a pus pe peretele de lângă patul meu. Pictura înfăţişa o tânără cântând la lăută într-o cameră întunecată, cu faţa întoarsă spre fereastră şi expresia gânditoare, parcă dornică de plecare.

— îmi aminteşte de tine, mi-a spus mama.

Ştiam cât de norocoasă eram să am parte de asemenea iubire – pe mulţi dintre pacienţii de pe secţie nu îi vizita nimeni –, însă, chiar şi cu părinţii mei şi cu Will alături, mă simţeam dureros de izolată. Euforia de după primirea diagnosticului şi toate planurile mele măreţe se evaporaseră de mult. Nu mai aveam energie să scriu în jurnal. Pe andrelele mele şi pe fularul împletit pe jumătate se aduna praful. Nu am citit *Război şi pace* sau oricare dintre cărţile pe care le ţineam pe noptieră. Eram plictisită de moarte, însă eram prea epuizată ca să fac ceva în sensul ăsta.

într-o după-amiază, după mai bine de cinci săptămâni petrecute în spital, o echipă de medici cu măşti albastru-deschis şi-au făcut apariţia la mine în rezervă. S-au aplecat peste patul meu, privindu-mă atent. Ochi şi cravate. Şi halate albe de laborator.

— Din păcate, avem nişte veşti proaste, a spus o gură din spatele măştii. Când te-ai internat, aveai 30% celule blastice în măduva spinării. Rezultatele ultimei tale biopsii arată că numărul lor a crescut cu mai mult de jumătate, la aproape 70%.

— Puteţi reveni când este şi mama aici? am şoptit eu.

M-am simţit brusc ca un copil.

Mai târziu, cu părinţii lângă mine, medicii mi-au explicat că măduva spinării era aproape de colaps şi că tratamentele standard nu funcţionau în cazul meu. Tata părea distrus. Mama era pe

punctul de-a ceda nervos, dar, când mi-a surprins privirea, a clipit rapid ca să-şi înăbuşe lacrimile şi şi-a recompus chipul într-o expresie stoică. Medicii mi-au recomandat să mă înscriu în faza a doua a unui studiu clinic experimental, ceea ce însemna că nu se ştia încă dacă noua combinaţie de medicamente pentru chimioterapie era sigură şi eficientă sau dacă era mai bună decât varianta standard de tratament. într-o vreme când totul părea nesigur, nu voiam un studiu experimental. Tânjeam după fapte, statistici şi dovezi clare că tratamentele care mi se aplicau meritau să-mi distrug sănătatea mintală şi fizică şi vieţile celor pe care îi iubeam. Oricât aş fi susţinut cercetarea ştiinţifică, nu voiam deloc să fiu un porcuşor de Guineea. Voiam un tratament.

— N-ar fi mai bine să-mi petrec timpul cu voi sau să fumez iarbă pe o insulă tropicală sau orice altceva se presupune că ar trebui să faci atunci când eşti pe moarte? i-am întrebat pe ai mei.

Nimeni n-a ştiut ce să spună. Nici medicii nu aveau un răspuns pentru mine, însă continuau să insiste că studiul era cel mai indicat pentru mine şi că, cu cât aşteptam mai mult, cu atât aveam mai puţine opţiuni. în cele din urmă, am fost de acord.

Pe 4 iulie, cu o zi înainte să împlinesc douăzeci şi trei de ani, am primit o permisiune specială de a părăsi Bula pentru câteva minute – prima oară când păşeam în afara rezervei mele de spital în aproape şase săptămâni, cu excepţia planului meu eşuat de a evada. Auzisem că puteai vedea focurile de artificii de pe coridorul din spate, de lângă ascensoare. După ce am îmbrăcat armura obligatorie, Will şi cu mine am plecat pe hol, trăgând după noi stativul cu perfuzii. Ne-am oprit la uşa lui Yehya, pentru a vedea dacă voia să ni se alăture. Era prea obosit ca să se dea jos din pat, însă avea nişte cadouri pregătite pentru mine pe noptieră – o brăţară a prieteniei de culoare roz şi o plăcuţă din lemn pictată în culori aprinse pe care scria SUNT FÂNUL TĂU NUMĂRUL 1! –, pe care le cumpărase soţia lui de la magazinul de cadouri al spitalului.

Will m-a ajutat să-mi pun brăţara şi a luat plăcuţa. Apoi l-am luat pe Dennis, am trecut toţi trei pe lângă camera asistentelor şi am ieşit din secţie.

Când am sosit, un grup de pacienţi erau deja adunaţi în hol şi priveau pe fereastră. Din spatele sticlei groase, nu puteam vedea decât vag, la fel ca peştişorii aurii care se uită prin peretele unui acvariu murdar. însă dacă te aplecai spre stânga şi-ţi întindeai gâtul spre dreapta, puteai întrezări focurile de artificii din depărtare. Erau roşii, albastre şi aurii; explodau sus în aer, împroşcând culoare peste zgârie-nori, numai că se aflau la kilometri distanţă şi nu le puteam auzi din spatele barierei noastre fonice. Focurile de artificii, oraşul, locuitorii săi – lumea – păreau la fel de îndepărtate ca luna. între timp, alarma aparatului de perfuzii al unui bătrân se declanşase şi nu se mai oprea, bipăitul fiind suficient de puternic încât să scoată pe oricine din sărite.

— îmi pare rău că am înjurat, am spus eu întorcându-mă spre Will şi Dennis, dar e cea mai deprimantă chestie pe care-am văzut-o vreodată.

Umerii mi se zguduiau. La început, am crezut că urma să izbucnesc în plâns, însă m-a pufnit râsul. Dintr-odată toată lumea râdea. Se auzeau chicoteli, hohote şi lacrimi, toate din cauza situaţiei absurde în care ne găseam

.10

Opriţi timpul

După aproape două luni petrecute în Bulă, medicii m-au trimis acasă pentru vreo două săptămâni, ca să-mi refac forţele înainte de a începe studiul clinic. Numărul celulelor blastice era în continuare

înfricoşător – suficient de mare încât, dacă nu aş fi fost aşa de slăbită, aş fi început imediat noul tratament, însă riscul ca medicamentele să mă ucidă era mai mare decât riscul pe care-l implica faptul că aceste celule continuau să se înmulţească în măduva spinării şi în sânge. Aşadar, mai bolnavă ca niciodată, dar fără să urmez vreun tratament, am revenit în Saratoga.

Afară pe terasă, m-am bucurat să-mi pot mişca picioarele, să inspir şi să expir, să simt razele soarelui pe piele. Ca un deţinut eliberat după o lungă condamnare, mă minunam de orice: de ploaia fină care îmi stropea faţa; de licuricii care sclipeau în grădină la crepuscul; de aroma coastelor la grătar care venea de la vecin peste gardul viu dintre case.

Am încercat să mă bucur cât mai mult de noua mea libertate. Când mă simţeam în stare, Will mă ajuta să urc în dubiţă, mă înfofolea în pături, şi plecam în drumuri lungi la ţară. Dacă aveam energia necesară, mergeam la o plimbare. Erau opt minute de mers pe jos de acasă până în centrul oraşului Saratoga; douăzeci dacă aveai leucemie. Extravaganta cursă anuală de cai care atrăgea pariori, turişti şi purtători de pălării mari în fiecare vară era în plină desfăşurare. La fiecare colţ de stradă găseai câte-un cântăreţ. Pe strada principală, Broadway, se înghesuiau un grup de motociclişti cu Harley-uri, care îşi parcaseră motocicletele în şiruri lungi de-a lungul străzii, şi cartofori care preferau să meargă în baruri modeste ca să vadă cursele la televizor.

Să fiu afară era o schimbare bine-venită faţă de Bulă, însă cu capul meu chel ca o lună, cu ochii lipsiţi de gene, cu sprâncenele pe cale de dispariţie şi cu masca pe faţă, am început imediat să simt privirile insistente. La secţia de oncologie, mă încadram perfect în peisaj. Acum, oriunde mă duceam, ieşeam în evidenţă. Cancerul vorbea în locul meu înainte să apuc să spun eu vreun cuvânt, şi se lăsa imediat liniştea atunci când intram undeva. Aveam şi avantaje; am primit multe cafele şi îngheţate gratuite în vara aia, casieriţe cu

ochii umezi spunându-mi: „Să te faci bine, drăguţă. E din partea casei”. însă alteori, privirile stăruitoare mă făceau să mă simt ca o ciudată. într-o după- amiază, pe când ieşeam din baie la biblioteca publică, o fetiţă m-a arătat cu degetul şi a început să ţipe.

Cel mai adesea însă, nu mă simţeam destul de bine ca să mă aventurez pe- afară. O epuizare zdrobitoare mă ţinea legată de vechea canapea de piele din camera de zi, cu Will lângă mine. Se pricepea de minune să mă înveselească ori de câte ori aveam o zi proastă.

— Zi de film, anunţa el de parcă alegeam să ne petrecem ziua în casă. Ai o mare lacună în ceea ce priveşte cultura pop americană, aşa că am făcut un program. Astăzi studiem sfârşitul anilor '80. Vom începe cu *Chiulangiul, Şcoala de sâmbătă* şi *Un prinţ în America.* Apoi vom lua pauza de prânz.

Viaţa unui îngrijitor este dictată în ultimă instanţă de ciclul decăderii şi de nevoile trupului unei alte persoane. Will îşi luase rolul în primire cu un entuziasm şi un devotament care uimeau pe toată lumea. în fiecare dimineaţă, o ajuta pe mama să pregătească budincă de orez făcută în casă, singurul fel de mâncare pe care îl puteam tolera, şi ceai de verbină infuzat cu frunze proaspete de mentă, menit să-mi taie greaţa, pe care mi le aducea apoi la pat. îi ajuta pe părinţii mei la treburi prin casă şi juca baschet după-amiaza cu fratele meu, care era acasă pe perioada verii. îmi organiza cutia cu pastile, îmi schimba pansamentul care acoperea cateterul şi mă însoţea de fiecare dată când aveam programare la medic. Nu se plângea niciodată, nici măcar atunci când rata petrecerile pe plajă la care mergeau prietenii lui. îmi spunea întruna că nu voia să fie nicăieri altundeva decât alături de mine. îmi plăcea să cred că, dacă ar fi fost el în locul meu, l-aş fi tratat cu aceeaşi răbdare şi generozitate, însă o parte din mine se îndoia că lucrurile ar fi stat aşa.

Părinţii lui Will au venit în vizită vara aceea tocmai din California, ca să ne arate susţinerea lor. Era prima oară când îi întâlneam şi m-am întrebat ce aveau să creadă văzându-mă în carne şi oase, palidă şi mohorâtă, cu tuburi ieşindu-mi din piept. Mă speria gândul că undeva în adâncul lor şi-ar fi dorit o altfel de parteneră pentru unicul lor fiu. Cineva ca fosta prietenă a lui Will, care avea părul bogat, blond şi mătăsos, un post de redactor la o revistă prestigioasă şi ovare funcţionale – cineva care avea perspective, nu un prognostic.

Dacă părinţii lui aveau astfel de gânduri, ştiau să le ascundă. Au tras maşina în faţa casei, râzând zgomotos, gata să ofere îmbrăţişări largi, călduroase. în câteva minute, tatăl lui, Sean, un irlandez impunător cu mustaţă albă şi ochi albaştri sclipitori, m-a tras deoparte:

— Fiul meu e un om mai bun de când te-a cunoscut pe tine, mi-a spus el. Vreau să-ţi mulţumesc pentru asta.

Mama lui, Karen, o hipioată blondă radioasă, care purta rochii de in şi bijuterii din mărgele colorate, avea talentul fiului ei de a-i face pe cei din jur să se simtă bine. Mi-a tot repetat cât de frumoasă şi de curajoasă eram cu capul chel.

— Ar trebui să-ţi ţii părul scurt şi când o să te simţi mai bine, a spus ea.

Familiile noastre şi-au petrecut weekendul împreună, explorând oraşul
Saratoga. Ne-am plimbat prin grădinile de trandafiri Yaddo, o celebră tabără de creaţie pentru artişti aflată la periferia oraşului. Am mers pe pista de curse şi am pariat doi dolari pe caii cu cele mai frumoase nume. (Nu se ştie cum, dar am pierdut de fiecare dată.) Seara, mâneam în curtea din spatele casei, sub bolta metalică acoperită de plante agăţătoare, pe care mama o decorase cu ghirlande luminoase şi felinare din hârtie. Părinţii noştri se înţelegeau atât de bine, încât ne era greu să mai strecurăm şi noi

vreun cuvânt la cină. Sean, jurnalist şi regizor de filme documentare care relatase războiul din Irak, discuta despre Orientul Mijlociu cu tatăl meu, în timp ce mamele noastre îşi găsiseră în comun dragostea pentru arte. Will şi cu mine schimbam priviri pe furiş şi ne dădeam ochii peste cap în timp ce părinţii noştri îşi continuau flecăreala.

în ultima zi a vizitei lor, am mers cu toţii la piaţa din oraş. Soarele îmi bătea direct în pălăria de paie de culoare albastră, cu boruri largi. Mă chinuiam să ţin pasul cu ceilalţi, care se plimbau de la o tarabă la alta, gustând din dulceaţa de mure făcută în casă, din măsline şi din brânză. Mi-am cerut scuze şi m-am retras la o masă de picnic, aşezându-mă pe un scaun la umbră. Zbârnâitul unui arcuş şi ţipetele copiilor care alergau pe iarbă se învolburau în jurul meu ameţindu-mă. Mi-am făcut vânt cu pălăria; îmi doream să mă pot teleporta înapoi la liniştea şi răcoarea patului meu.

Când a venit timpul să ne îndreptăm spre casă, am rămas în urmă, încercând să ascund un şchiopătat. Nu voiam să distrug un weekend altminteri perfect, dar, când am ajuns acasă, mâinile şi picioarele îmi tremurau, iar rochia mi-era leoarcă de transpiraţie. I-am îmbrăţişat de rămas- bun pe părinţii lui Will, promiţând să-i vizitez în California când mă simţeam mai bine, după care am intrat în casă.

— Cum te simţi? m-au întrebat părinţii mei după câteva ore în care nu mă clintisem de pe canapea.

— Bine, am insistat eu, încleştându-mi dinţii.

O durere surdă îmi pulsa între picioare ca o inimă. Eram prea jenată ca să spun unde anume – să-i spun mamei sau medicului meu, un bărbat de modă veche, purtător de papion, sau oricui altcuiva, de altfel: *mă doare păsărică* sau să dau vreo altă descriere anatomică vagă. Am sperat că durerea va trece de la sine. însă câteva zile mai târziu nu mai puteam merge deloc. în timp ce Will şi familia mea se

pregăteau de cină, eu stăteam întinsă pe canapea, cu dinţii clănţănindu-mi. Când mama mi-a luat temperatura, aveam 38,3°C.

— Gata, mergem la spital, a hotărât ea.

Mama conducea, iar Will stătea cu mine pe bancheta din spate, ţinându-mi capul în poală, în timp ce goneam pe autostrada întunecată. Cam la jumătate de oră, Will îmi lua temperatura, care continua să crească. Mama accelera, cu o expresie îngrijorată. Trei ore mai târziu, când am ajuns la Podul Tappan Zee, care trecea peste râu spre Manhattan, conducea cu 32 km la oră peste limita de viteză, iar febra urcase la 40°C.

Era duminică noaptea în camera de urgenţe a Spitalului Mount Sinai. Zona de aşteptare era înţesată de lume, oamenii făceau ture pe lângă automatele cu mâncare, stăteau trântiţi, pe jumătate adormiţi, în scaune de plastic sau îşi strângeau câte un membru însângerat învelit în tifon; mamele îşi legănau pruncii care plângeau, diabeticii se chinuiau să meargă cu picioarele umflate. Toţi aşteptau ca persoanele de la triaj – asistentele şi recepţionerele – să le strige numele. Triajul, procesul prin care experţii medicali stabilesc cine este consultat primul, poate stârni instinctul de supravieţuire al celor care aşteaptă. Fiecare consideră că urgenţa lui ar trebui să aibă prioritate, şi să-i vezi pe ceilalţi că ţi-o iau înainte poate fi un motiv de panică. Camerele de urgenţă aglomerate nu scot ce-i mai bun în oameni.

— Fiica mea are leucemie şi febră foarte mare, s-a răstit mama, de obicei amabilă, la recepţioneră, la patruzeci şi cinci de minute după ce ajunsesem. Sistemul ei imunitar este compromis grav şi, dacă o lăsaţi să mai aştepte mult, o s-o aveţi pe conştiinţă.

Ameninţarea ei a funcţionat şi, pentru o perioadă scurtă de timp, ne-am simţit victorioşi când o asistentă a venit să ne ia. însă, de cealaltă parte a uşilor batante de oţel de la camera de urgenţă, haosul era şi mai mare. Tărgile mobile acopereau fiecare centimetru al pardoselii. Pacienţii plângeau şi gemeau, unii strigau după ajutor.

O femeie în scaun cu rotile, cu privirea feroce, tulbure, vorbea în dodii, susţinând că fusese otrăvită de colegii de muncă.

Nu aveam unde să mă duc, şi abia dacă mama şi Will aveau loc să stea în picioare. îmi aduc aminte că m-am uitat la Will şi mi s-a părut copleşit de situaţie. Cred că mama a avut aceeaşi senzaţie, pentru că i-a propus să ia o pauză, dacă simţea nevoia.

— Mda, bănuiesc că nu prea are rost să stăm toţi trei aici, a spus Will. Aş putea să mă întâlnesc cu un prieten să bem ceva.

Câteva minute mai târziu, plecase.

Am fost pusă într-un pat aflat la un braţ distanţă de un tânăr cu *dreadlocks*. Stătea întins fără să se mişte, cu ochii închişi, hainele lui murdare făcând un contrast puternic cu cearşaful tărgii pe roţi. Un medic a tras perdeaua între noi ca să avem intimitate, însă, chiar şi aşa, auzeam fiecare cuvânt pe care-l rosteau. în următoarele minute, am aflat că tânărul avea SIDA şi hemoglobina 3.0.

— Vrei o transfuzie de sânge? a întrebat medicul.

— Nu, a murmurat tânărul.

— Atunci îţi dai seama că vei muri, da?

— Bine.

Nu mult după aceea, a venit un infirmier să le împartă sendvişuri pacienţilor. Tânărul era prea slăbit ca să-şi ţină sendvişul în mână, aşa că salata verde şi feliile de salam palid au căzut între paturi, răspândindu-se pe linoleum.

— Care-i treaba cu el? Cineva trebuie să-l ajute! am strigat eu la mama.

Ăsta e ultimul lucru pe care mi-l amintesc înainte de-a da ochii peste cap.

Următoarele douăsprezece ore s-au derulat într-o serie de pierderi de cunoştinţă sub impactul febrei, punctate de străfulgerări de lumină fluorescentă.

55

Cadrul întâi: M-am trezit cu trei medici care se uitau între picioarele mele cu lanterna. Am simţit că mă înroşesc de ruşine. Tot încercam să-mi strâng genunchii, dar o mână înmănuşată îi ţinea depărtaţi.

— O tăietură mică pe labiile interioare, a spus o voce din spatele unei măşti.

— Infecţie, posibilă septicemie, a adăugat altă voce.

— Mă laşi să mă uit şi eu? a întrebat a treia voce.

Pielea din jurul tăieturii, au spus, era necrozată.

Cadrul al doilea: „Unde mă aflu?”, am întrebat eu panicată. Gura de oţel a unui ascensor s-a căscat deschizându-se la un etaj pe care nu l-am recunoscut. Am fost dusă pe targă într-o cameră cubică de mici dimensiuni, albă, înăbuşitoare, cu proiectoare de un portocaliu incert. O asistentă mi-a explicat că fusesem internată în secţia de geriatrie. Spitalul era plin şi trebuia să-mi petrec noaptea acolo până când se elibera o rezervă la oncologie. Mi s-a părut hilar – într-adevăr, mă simţeam ca şi cum aş fi avut optzeci de ani –, dar n-am avut puterea să explic de ce râdeam, de parcă cineva mi-ar fi spus o glumă deosebit de bună.

Cadrul al treilea: *Mi-e frig, mi-e frig, mi-e frig,* îi repetam mamei, dar, cu fiecare pătură pe care o punea peste mine, mi-era şi mai frig. Nimic nu putea să mă încălzească. Dinţii îmi clănţăneau violent şi am început să tremur necontrolat.

— Puteţi să chemaţi un doctor? a strigat cineva.

Mai târziu voi afla că aveam febră neutropenică, ceea ce însemna că aproape nu mai aveam celule care să se opună infecţiei şi care să se lupte pentru mine.

Cadrul al patrulea: Temperatura mi-a crescut, şi-a tot crescut, până când termometrul a arătat 41°C. Când am încercat să spun ceva, cuvintele au ieşit neclar, străin. Cuprinsă de friguri, mă zvârcoleam; m-am scăpat pe mine. Will şi-a făcut apariţia în cadrul uşii chiar în clipa în care o asistentă încerca să-mi strecoare o ploscă sub şezutul gol.

— Spune-i să aştepte afară, am gemut eu către mama, dintr-odată coerent, în timp ce-mi acopeream faţa cu mâinile.
Cadrul al cincilea: Oncologul meu de obicei zâmbitor, dr. Holland, nu zâmbea când a venit.
— Sunaţi-l pe soţul dumneavoastră şi spuneţi-i să vină la spital, l-am auzit zicându-i mamei.
Era în toiul nopţii, tatăl meu era acasă în Saratoga, la trei ore şi jumătate de mers cu maşina.
— Nu pot să-l sun dimineaţă? a întrebat mama. Nu vreau să-l sperii.
Dr. Holland i-a pus mâna pe umăr şi a privit-o direct în ochi.
— Anne, cheamă-ţi soţul. Se poate întâmpla orice.
Când m-am trezit a doua zi, mă uitam obsesiv prin cameră, încercând să-mi dau seama unde eram şi ce anume se întâmplase. Părinţii mei stăteau lângă patul meu, părând mai bătrâni cu câteva decenii. O asistentă s-a aplecat asupra mea şi mi-a dat un pahar de carton cu o pastilă de oxicodonă. Câteva minute mai târziu, vomitam în bazinetul din plastic de lângă patul de spital. Medicamentele şi faptul că eram în viaţă m-au izbit ca un tren de marfă, iar uşurarea mi-a dat o stare de euforie.
Camerele din secţia de geriatrie erau mai mari şi mai frumoase decât cele de la oncologie. îmi plăcea locul, dar nu şi asistenta vopsită blond care vorbea prea mult.
— înainte am lucrat la oncologie, a spus ea în timp ce-mi plasa vârful argintiu al termometrului sub limbă. îmi aduc aminte de o fată pe nume Joanie. Era o fetiţă dulce, cam de vârsta ta. De fiecare dată când venea cu o nouă infecţie, îmi venea să plâng. Când a murit, a fost pur şi simplu prea trist. Numai când mă uit la tine şi mă întristez, îmi aduci aminte de Joanie. Aşa că acum lucrez aici, la geriatrie.
Boala mă învăţase să am două realităţi distincte. Pe de o parte, erau cuvintele pe care le ţineam pentru mine – *te rog să nu mai vorbeşti,*

nu vezi cât suntem de speriaţi –, pe de alta, cuvintele pe care le rosteam cu voce tare: „Joanie a avut noroc c-ai fost asistenta ei”. în noaptea aceea, Will a venit să facă schimb cu părinţii mei. S-a întins stângaci în fotoliul de lângă patul meu, acoperindu-se cu o pătură subţire din bumbac. în secţia de geriatrie nu mai erau paturi libere pentru vizitatori. în noaptea asta, ca în multe alte nopţi, renunţa la confortul lui ca să fim aproape unul de altul.

— Cred că ar trebui să ne căsătorim, am spus ca din senin, oxicodona făcându-mă puţin prea slobodă la gură.

îmi era teamă că, dacă aşteptam, nu vom mai avea această şansă.

— Eu sunt de acord, a răspuns Will fără să clipească.

Am stat treji până târziu în noapte, punând la cale cu mult entuziasm detaliile logistice, lista invitaţilor şi gândindu-ne pe care dintre prietenii mei muzicieni să-i rugăm să ne cânte. Mi-am sunat cele mai bune două prietene din facultate, Lizzie şi Mara, care s-au oferit imediat să ajute. Lizzie şi mama ei urmau să meargă cu Will să cumpere verighete în cartierul diamantelor; Mara ne-a pus la dispoziţie casa părinţilor ei pentru desfăşurarea ceremoniei. Avea să fie o nuntă restrânsă, o petrecere de toamnă în curtea din spatele casei, cu câţiva dintre cei mai apropiaţi prieteni şi câteva rude. Dacă nu interveneau alte spitalizări, speram să o putem face curând – în mod ideal în următoarele săptămâni.

Câteva zile mai târziu, s-a eliberat o rezervă la oncologie şi am fost transferată la etaj. Cu numai trei luni în urmă, secţia de oncologie îmi păruse o ţară străină; acum, culmea, mă simţeam ca acasă înconjurată de corul monitoarelor care bipăiau, printre pacienţii cu părul căzut. Eram la locul meu. Când m-am întâlnit cu Younique, ne-am salutat ca nişte prietene care se revăd după o lungă despărţire.

— Ei, salut, domnişoară Suleika! Am auzit că te-ai întors. Ce mai faci, ce mai face bărbatul ăla grozav al tău?

— Ne căsătorim, am răspuns eu cu entuziasm.

Am întrebat de prietenii mei. Younique s-a aşezat pe marginea patului, netezindu-mi pătura cu mâini delicate. Yehya se dusese – „Nu, nu plecase înapoi în Algeria", m-a corectat ea. Murise în camera cu vedere frumoasă spre parc şi cu soţia lui alături. Cât despre Dennis, făcea progrese în vederea efectuării unui transplant până când, într-o după-amiază, organele au început să-i cedeze unul după altul. Oricât au încercat, medicii nu au reuşit să-l resusciteze. Nu a venit nimeni să-l ridice.

Younique mă mângâia pe spate în timp ce încercam să procesez veştile. Nu mă puteam gândi decât la faptul că *eu urmez*

.**11** *Blocată*

întotdeauna am ţinut un jurnal. Biblioteca din dormitorul copilăriei mele este plină de zeci de carneţele colorate, fiecare descriind un nou capitol din viaţa mea. Paginile se citesc ca nişte conversaţii cu mine însămi, scrise în tuşe groase şi rapide: viziuni febrile despre viitor, minciuni despre aventuri nocturne pe care nu le-am avut niciodată, deşi aş fi vrut, scurte povestiri autobiografice în care încercam neconvingător să ascund că protagonista ambiţioasă eram chiar eu, poezii slabe şi liste, întotdeauna liste – cu ce trebuie sau nu trebuie făcut şi cu ceea ce-mi doresc. La doisprezece ani purtam cu totul alte conversaţii decât la şaisprezece sau la douăzeci de ani. însă toate aveau ceva în comun: priveau înainte.

Cu perspectiva morţii atât de aproape, ceea ce faci cu atâta plăcere când eşti tânăr – să-ţi imaginezi viitorul – a devenit pentru mine un exerciţiu înspăimântător, care mă arunca în disperare. Cândva, viitorul mi se părea nelimitat. Acum stătea sub semnul damnării – un spaţiu întunecat unde nu mă aşteptau decât noi tratamente otrăvitoare şi incertitudini înfricoşătoare. Gândul la trecut îmi trezea o nostalgie pe care preferam să nu o cultiv, o

amintire dureroasă a tot ceea ce pierdusem şi pierdeam în continuare: prietenii, tinereţea, fertilitatea, părul, talismanul pe care-l primisem de la părinţi în prima zi de chimioterapie, care se pierduse undeva pe drumul dintre spital şi casă; propria-mi minte, deoarece chimioterapia mă făcea să fiu confuză şi lentă; credinţa că voi reuşi să supravieţuiesc până la efectuarea transplantului.

Faptul că sufeream de o boală potenţial fatală m-a transformat într-un cetăţean de mâna a doua pe tărâmul timpului. Zilele mele erau un fel de urgenţă prelungită, viaţa mea fusese redusă la patru pereţi albi, la un pat de spital şi la lumini fluorescente, trupul îmi era perforat de tuburi şi fire care mă ţineau legată de diverse monitoare şi de stativul meu pentru perfuzii. Lumea de dincolo de fereastră părea tot mai îndepărtată, câmpul meu vizual devenise un vârf de ac. Timpul era o sală de aşteptare – îi aşteptam pe medici, aşteptam transfuziile de sânge şi rezultatele analizelor, aşteptam zile mai bune. încercam să mă bucur de prezent: de momentele în care mă simţeam suficient de bine ca să mă plimb prin secţia de oncologie cu părinţii mei, de vocea lui Will, care-mi citea cu voce tare în fiecare seară înainte de culcare, de weekendurile în care fratele meu venea să mă viziteze – de faptul că eram toţi împreună acum, când încă mai era posibil. însă, oricât m-aş fi străduit, nu puteam înăbuşi tristeţea şi vina care mă îmboldeau când gândurile mi se îndreptau, inevitabil, spre ceea ce avea să se întâmple cu Will şi cu familia mea dacă nu supravieţuiam.

Din cauza infecţiei pierdusem vreo două săptămâni, dar studiul clinic era programat să înceapă în momentul în care medicii considerau că sunt suficient de puternică. Eram unul dintre cei 135 de pacienţi din Statele Unite care participau. în primele nouă zile ale fiecărei luni primeam o combinaţie de două medicamente puternice, azacitidină şi vorinostat, după care aveam aproximativ două săptămâni ca să mă recuperez înainte de următorul ciclu. Studiul se desfăşura cu pacienţi nespitalizaţi, ceea ce însemna că

atunci când nu aveam programare la medic sau nu eram spitalizată pentru complicaţii, aveam să stau acasă în Saratoga. întregul proces dura şase luni – dacă totul mergea conform planului.

Pe măsură ce frunzele din arţarul bătrân din curtea părinţilor mei căpătau o nuanţă de portocaliu-aprins, o oarecare nelinişte se aşternea peste lungile zile solitare pe care le petreceam alături de Will. Fusese permanent alături de mine de când primisem diagnosticul şi avea de gând să rămână lângă mine cât dura studiul clinic. în mod egoist, îmi plăcea să-mi petrec timpul cu el. Chiar dacă eram la pat, cheală, ocazional incontinentă şi locuiam cu părinţii, însuşi faptul de a avea un prieten îmi dădea un sentiment de normalitate, mă făcea să mă simt încă tânără, dorită, chiar frumoasă. Ştiam însă în sinea mea că situaţia nu putea dura. Nimeni nu putea trăi încontinuu în lumea celor bolnavi; nu i-aş fi dorit asta nici celui mai mare duşman al meu. Ştiam că, dacă voiam ca relaţia noastră să dureze, trebuia să-l încurajez pe Will să-şi trăiască viaţa.

— Hai să-ţi găsim un loc de muncă, i-am spus cu blândeţe într-o după- amiază.

Tocmai terminaserăm cel de-al cincilea joc consecutiv de Scrabble.

A oftat.

— Da, da, şi eu m-am gândit la asta. Chiar mi-ar prinde bine nişte bani în perioada asta, dar nu vreau să te las să treci singură prin toate astea.

— N-o să mă simt mai bine, cel puţin nu foarte curând, am spus eu.

A fost de acord că nu putea să-şi suspende viaţa pe termen nelimitat.

La început, Will a căutat locuri de muncă aproape de casa părinţilor mei, dar singurele opţiuni erau să fie barman sau ospătar în centrul oraşului Saratoga. Am lărgit raza căutărilor şi, când am văzut un anunţ pentru un post de redactor la o mare publicaţie de

ştiri din Manhattan, l-am îndemnat să se înscrie. A ezitat. Saratoga era la trei ore şi jumătate de mers cu maşina – prea departe ca să facă naveta în fiecare zi. Dacă obţinea postul ar fi însemnat să stăm separaţi în timpul săptămânii. Când Will şi-a exprimat îngrijorarea cu privire la distanţă, mai ales că studiul urma să înceapă, iar sănătatea mea era atât de şubredă, am refuzat să le iau în serios. Voiam să fie fericit, însă o parte din mine trăia prin el. Era genul de slujbă pe care mi-ar fi plăcut s-o am eu dacă trupul meu n-ar fi încercat să mă distrugă. Prin urmare, m-am apucat să-l ajut – i-am revizuit scrisoarea de intenţie, am repetat cu el pentru interviu şi i-am găsit un loc în apartamentul unui prieten în caz că primea postul. Când a primit telefonul care-l anunţa că slujba era a lui, l-am îmbrăţişat cu toată puterea care mai rămăsese în oasele mele fragile, ca de pasăre.

— Ne aşteaptă vremuri mai bune, am spus eu, şi nu glumeam.

Nu mult după aceea, într-o dimineaţă răcoroasă de toamnă, ne-am îndreptat spre gara din Saratoga, unde Will s-a urcat în trenul rapid Ethan Allen ca să înceapă noul job. Când s-a întors spre mine, am zâmbit larg, apoi i-am făcut energic cu mâna până când s-au închis uşile. Stând în picioare pe peron, am privit roţile duduind pe şine şi am auzit trenul şuierând în apropierea curbei până când a dispărut. Singură, am simţit cum entuziasmul îmi scade, apoi se înnegurează.

Ajunsă acasă la părinţii mei, am urcat scările până în camera mea, am încuiat uşa şi m-am aruncat pe pat, cu faţa în jos. Am rămas acolo nemişcată o vreme, ţinându-mi respiraţia. Apoi am început să urlu în pernă – un urlet profund, din acelea care îţi sparg un vas de sânge, plin de frustrare şi invidie faţă de Will, faţă de prietenii mei, faţă de oricine începea un nou job, călătorea, descoperea lucruri noi – fără să se lupte cu boala. Faptul că toată lumea îşi începea viaţa, iar a mea se terminase înainte de a începe părea o nedreptate de nedescris. Când am rămas fără aer, cu

plămânii arzându-mi, m- am ridicat în picioare, m-am dus în partea cealaltă a camerei la micul birou din lemn lipit de fereastră şi mi-am deschis jurnalul.

Lumea merge înainte, iar eu sunt blocată, am scris.

Cu Will plecat în timpul săptămânii, eram şi mai tentată să-mi plâng de milă, aşa că am început să caut ceva care să-mi ocupe vremea cu folos. în primă fază, m-am hotărât să mă înscriu la un curs de scriere creativă la Skidmore, facultatea de pe strada noastră, unde tata preda la Departamentul de franceză, iar fratele meu termina ultimul an. Dar n-am prins decât o zi de cursuri. Studiul clinic deja începuse, şi în două săptămâni eram din nou internată cu febră neutropenică. Aftele bucale mi s-au înmulţit şi au devenit atât de dureroase, încât la externare medicii mi-au prescris un plasture cu fentanil, un opioid de o sută de ori mai puternic decât morfina.

îmi petreceam zilele în pat, sprijinită de perne. Până să mă lovească boala, mă mândrisem întotdeauna cu faptul că eram ambiţioasă. Rămăşiţele realizărilor din copilărie care îmi umpleau dormitorul – panglici, trofee, premii şi diplome – îşi râdeau acum de mine. Hotărâtă să găsesc ceva util de făcut, m-am apucat să învăţ pentru GRE—, ca să pot aplica apoi la şcoala doctorală. Mi-am petrecut următoarele săptămâni împrospătându-mi cunoştinţele de algebră, făcând teste practice şi căutând programe de doctorat în relaţii internaţionale şi studii despre Orientul Apropiat. Am fost din nou internată înainte să mă pot înscrie la examen – de data asta din cauza unei infecţii provocate de cateterul din piept, care a fost îndepărtat chirurgical şi înlocuit cu unul nou –, însă, imediat ce m-am întors acasă, m-am înscris pentru a da examenul mai târziu în săptămâna aceea, înainte ca o altă complicaţie să-mi poată deturna planul. în dimineaţa cu pricina, mama mi-a făcut un mic dejun special cu „alimente bune pentru creier”: omletă cu o porţie de varză kale sotată şi ovăz fiert cu seminţe de in şi afine. M-am

străduit să iau câteva guri, chiar dacă nu-mi era foame. în drum spre centrul de testare din Albany, am aţipit pe bancheta din spate, încercând să-mi conserv energia. Când am ajuns, o recepţionistă morocănoasă m-a informat că n-aveam voie să intru în sala de examen cu fesul împletit care îmi acoperea capul chel. Mama i-a explicat că făceam chimioterapie, dar recepţionista n-a părut impresionată.

12. Graduate Record Examination este un test standardizat care se cere la admiterea în majoritatea universităţilor sau şcolilor doctorale americane (n. tr.).

— Astea sunt regulile.

Deşi tremuram de frig, cu capul chel sticlind sub luminile strălucitoare, eram hotărâtă să termin testul ăla blestemat. Am folosit tot timpul alocat, trei ore şi patruzeci şi cinci de minute, ca să termin. La sfârşit, eram într-o stare de delir, mi se-nchideau pleoapele de oboseală, dinţii îmi clănţăneau febril, dar încheiasem. Când am primit rezultatele câteva săptămâni mai târziu, erau mediocre, dar nu aveam de gând să renunţ. în luna următoare, m-am înscris la o serie de programe de doctorat din ţară, solicitând scrisori de recomandare de la foşti profesori, scriind eseurile de admitere necesare şi completând formularele pentru bursă. Când am apăsat în cele din urmă pe butonul de Depunere pentru documentele mele de înscriere, mă aşteptam să mă simt victorioasă, dar în adâncul sufletului ştiam că muncisem degeaba. Chiar dacă eram admisă la doctorat, era exclus să mă simt suficient de bine ca să particip la cursuri.

Am renunţat să mai scriu în jurnal după aceea. Mă resemnasem tot mai mult că, pentru moment, alta era preocuparea mea de căpătâi: să merg înainte. Studiul clinic s-a dovedit mai dur decât aş fi crezut. Toxicitatea medicamentelor era atât de mare, încât după fiecare ciclu eram dusă de grabă la camera de urgenţe şi rămâneam în spital mai multe săptămâni, luptându-mă cu episoade succesive de febră neutropenică şi alte complicaţii care îmi

ameninţau viaţa, de la colită la septicemie. Aftele bucale se înmulţiseră în aşa măsură, încât, chiar şi cu plasturii cu fentanil şi un cocktail de medicamente suplimentare, durerea nu mă lăsa nici o clipă. Am început să ţin o sticlă cu morfină lichidă pe noptieră şi, ori de câte ori mă apucau durerile în mijlocul nopţii, luam câteva guri ca să pot adormi din nou. Mă întrebam deja dacă efectele secundare ale studiului clinic şi ale calmantelor care îmi fuseseră prescrise nu aveau să mă omoare înaintea leucemiei. M-am gândit deseori să părăsesc studiul. Dacă nu ar fi fost rugăminţile lui Will şi ale părinţilor mei, cred că aş fi renunţat.

în timpul uneia dintre multele mele spitalizări din acea toamnă, le-am împărtăşit medicilor planurile mele de nuntă. Mă aşteptam să fie entuziasmaţi de veştile bune, însă s-au arătat mai degrabă îngrijoraţi decât bucuroşi. în mai puţin de o oră, o asistentă socială a apărut în uşa camerei mele de spital, cerând să stea de vorbă cu părinţii mei şi cu mine.

— Obiectivul este să ajungi să faci transplantul de măduvă, a spus ea. După cum sunt sigură că ştii, e vorba de o procedură scumpă – un transplant poate costa mai bine de un milion de dolari. Din fericire, eşti trecută pe asigurarea tatălui tău, care va acoperi majoritatea cheltuielilor, dar, dacă te căsătoreşti, s-ar putea să pierzi dreptul de a rămâne pe poliţa lui. Nu credem că merită riscul. Cel puţin până când nu te simţi mai bine.

I-am aruncat o privire furioasă asistentei sociale. Era tânără şi frumoasă, cu părul lung blond-căpşună curgându-i în valuri peste umeri. Pe un deget suplu, cu manichiură perfectă, purta un inel de logodnă cu un diamant uriaş. Ştiam că nu era decât mesagerul şi ştiam că avea dreptate, însă nu m-am putut abţine să n-o urăsc. Nunta se amânase, alături de nenumărate alte planuri, obiective şi proiecte ce fuseseră alungate în purgatoriu până când lucrurile nu se schimbau. De atunci, nimeni n-a mai pomenit de nuntă.

înăuntrul meu avea loc o scindare: pe de o parte, eram pacienta binevoitoare, tânără, îndrăzneaţă şi veselă, determinată să lupte cu boala şi să nu se lase înfrântă de circumstanţele îngrozitoare, pe de altă parte, eram, mai nou, invidioasă, îmi sărea ţandăra repede şi dormeam şaisprezece ore pe zi, izolată în camera de spital. Duminica seara, când Will îşi făcea bagajele pregătindu-se să plece din Saratoga pentru o nouă săptămână de lucru, voiam să par bucuroasă, să îl susţin. încercam. însă, pe măsură ce săptămânile treceau şi mă simţeam din ce în ce mai rău, devenea tot mai greu. Nu era corect să mă supăr pe el pentru că pleca – mai ales că eu îl convinsesem să-şi caute un loc de muncă –, însă o furie pe care n-o mai simţisem niciodată creştea vertiginos înăuntrul meu; o

ţineam în frâu deocamdată, însă ameninţa să mistuie totul în jur. Will, asistenta socială, toţi cei care trăiau în lumea celor sănătoşi – nu ei erau duşmanul, boala era. Ştiam asta, dar cu fiecare zi, cu fiecare vis amânat, era din ce în ce mai greu să fac distincţia

1

.Melancolia studiului clinic

Părinţii mei erau siguri că eram deprimată în iarna aceea. Luasem obiceiul să apăs cât mai des posibil pe butonul de pe stativul pentru perfuzii care îmi furniza un gogoloi de morfină direct în vene. Abia aşteptam ceaţa indusă de medicamente, un răgaz bine-venit de la flecăreala neîncetată a minţii mele. Vorbeam din ce în ce mai puţin, închizându-mă în mine. Uneori, din cauza frustrării şi a furiei, mă dezlănţuiam, pentru ca după aceea să mă adâncesc şi mai mult în mine. Simţeam tot mai puternic *l'appel du vide—;* intram în nişte înfundături din care nu mai ştiam nici eu cum să mă ridic.

13. „Chemarea neantului", în franceză, în original (n. tr.).

Atunci când nu dormeam sau nu-mi era greaţă de la medicamente, eram ocupată să stabilesc recordul mondial pentru numărul de episoade din *Anatomia lui Grey* văzute consecutiv. Priveam inertă episod după episod, disperată după orice mi-ar fi putut distrage atenţia de la rapida deteriorare a stării mele mintale şi fizice. în mod bizar, serialele din lumea medicală aveau ceva care mă liniştea – răni înfiorătoare din care ţâşneau torente de sânge fals, pacienţi care ajungeau pe masa de operaţie, unde erau salvaţi de medici superbi, zeci de ambulanţe care intrau cu roţile scrâşnind în curtea spitalului în urma unei noi tragedii care implica tot oraşul. Faptul că-mi asaltam creierul cu aceste imagini mă făcea mai puţin sensibilă la propria-mi dramă medicală. Intrigile erotice îmi aprindeau, de asemenea, imaginaţia în privinţa hoardelor de tineri rezidenţi pe care-i vedeam bântuind pe holuri. într-o zi, la spital, am întrebat-o pe una dintre rezidente dacă viaţa ei semăna cu ce se întâmpla în serial.

— Toată lumea e mult mai puţin atrăgătoare, a spus ea. însă facem la fel de mult sex.Când nu mă uitam obsesiv la *Anatomia lui Grey,* cel mai mult îmi plăcea un film intitulat *Un colţ de rai,* în

care Kate Hudson joacă rolul unei tinere independente care este diagnosticată cu cancer de colon – sau „cancer la cur” după cum îi spune ea – şi se îndrăgosteşte de chipeşul ei medic oncolog. Atenţie, *spoiler:* în cele din urmă ea moare, însă are parte de o înmormântare veselă, cu umbrele roz, panglici aruncate în aer, şampanie şi o paradă. Toată lumea, inclusiv eu, e de părere că filmul e groaznic de prost, însă e cam singura descriere a cancerului la tinereţe peste care am dat şi care m-a făcut să mă simt mai puţin izolată. De fiecare dată când vedeam filmul – şi l-am văzut de zeci de ori – plângeam neconsolată ore în şir, ceea ce era o uşurare, dat fiind că-mi era din ce în ce mai greu să simt ceva în ultima vreme. îmi dădea ocazia să mă confrunt cu singurul subiect despre care prietenii şi familia mea refuzau să discute, chiar dacă se gândeau mereu la el: posibilitatea că aş putea muri, şi asta în curând.

Ţinând cont de toate astea, nu e de mirare că părinţii mei îşi făceau griji pentru mine – şi că erau vehemenţi în atitudinea lor.

— De ce nu te înscrii într-un grup de susţinere pentru pacienţii bolnavi de cancer sau nu iei legătura cu prietenii tăi mai vechi din Saratoga? m-au întrebat. Ia o pauză de la televizor, ieşi puţin din casă, fă ceva amuzant. N-ar fi drăguţ?

Ideea unui grup de susţinere nu mă atrăgea câtuşi de puţin, însă m-am străduit să iau legătura cu unii dintre prietenii mei din copilărie, din acelaşi motiv pentru care am acceptat să fiu otrăvită iar şi iar cu medicamente experimentale despre care nu se ştia încă dacă erau eficiente şi sigure: nu voiam ca părinţii mei să se îngrijoreze mai mult decât o făceau deja. Am căutat-o pe Molly, pe care o cunoşteam de la grădiniţă şi care locuia într-un orăşel din apropiere, unde lucra la o fermă de albine. Am vorbit la telefon într-o zi şi am stabilit să mergem la mall, singurul loc de întâlnire pentru tinerii din suburbii care se plictiseau de moarte. în ziua respectivă, am scos o bluză şifonată şi o pereche

de jeanşi negri din valiza mea de la Paris, care zăcea nedesfăcută într-un colţ al camerei mele. Hainele atârnau pe corpul meu scheletic, însă nu aveam nimic altceva de purtat. Renunţasem de mult la hainele civile pentru uniforma de pacient: treninguri comode, halate, pijamale şi papuci de casă. Aveam picioarele atât de subţiri şi de osoase, încât a trebuit să împrumut o pereche de cizme de-ale mamei, cu o jumătate de număr mai mici decât purtam eu. Mi-am acoperit capul chel cu o perucă roz-aprins, potrivind-o în oglindă. Uitându-mă în trusa de machiaj pentru prima dată după luni de zile, mă gândeam să-mi creionez sprâncenele, însă am fost întreruptă de mama, care bătea energic din talangă.

— Nu uita că trebuie să-ţi fac injecţiile înainte să pleci! a strigat ea de la baza scărilor.

M-am crispat toată când a apărut în uşa camerei mele ţinând în mâini două seringi. Asistentele din cadrul studiului clinic o învăţaseră cum să-mi administreze injecţiile pentru chimioterapie. Ideea nu era rea, pentru că-mi permitea să petrec mai mult timp acasă înainte să ajung din nou la spital pentru vreun acces de febră neutropenică, însă ritualul a ajuns în scurtă vreme să mă îngrozească, un gust metalic de frică acoperindu-mi limba la vederea acelor. Ştiam că eram norocoasă să am o mamă care mă îngrijea cu o asemenea dăruire. De la primirea diagnosticului, să mă supravegheze devenise principala ei preocupare. încercam să-mi reamintesc că unii oameni, ca prietenul meu Dennis, nu aveau pe nimeni care să le poarte de grijă. însă, în acel moment, îmi era greu să fiu recunoscătoare.

Mama stătea pe marginea patului meu şi începuse să-mi cureţe braţul în cercuri concentrice folosind şerveţele umede cu alcool.

— îmi pare rău, îmi pare rău, îmi pare rău, spunea ea ca să mă pregătească.

4

Cu fiecare zi care trecea, injecţiile deveneau tot mai chinuitoare. Chiar
dacă mama era atentă să alterneze braţele, la încheierea fiecărui ciclu al studiului, pielea din jurul împunsăturilor de ac se descuama în straturi. Sub împunsăturile de ac, se formaseră chisturi tari ca piatra, cea mai uşoară atingere făcându-mă să plâng de durere. Când mama a inserat primul ac în muşchi, m-am strâmbat, apoi am ţipat. Când a terminat a doua seringă, nu mai puteam să mă uit în ochii ei. Mintea logică încearcă să-şi reamintească faptul că uneori trebuie să suferi ca să te simţi mai bine. însă corpul are propria lui memorie: îşi aminteşte cine l-a rănit. La nivel iraţional, mă simţeam înşelată de cei care, în percepţia mea, mă „otrăviseră" (oamenii în halate albe, cei care îmi luau sânge, mama) şi de cei care mă încurajau să gândesc pozitiv (prietenii, felicitările Hallmark, sectorul de „cărţi despre cancer" de la Barnes & Noble). Să văd partea bună a lucrurilor părea să fie o pedeapsă în sine.

Mult mai târziu, mama îmi va arăta jurnalul ei din acea iarnă: *O sun pe prietena mea Catherine ca să anulez ceaiul de mâine-dimineaţă. Aş vrea să-i spun: „Catherine, cum de ni se întâmplă nouă toate astea, lui Suleika?" în schimb, spun ba una, ba alta, o întreb despre fiul ei, despre soţul ei. Mă simt cumva mai bine, deşi sufăr în acelaşi timp, pentru că ceea ce am de spus este despre transfuzii, oboseală şi realitate. Am lacrimi în inimă, dar nu văd lumina zilei niciodată. Numai atunci când Suleika nu vorbeşte cu mine îmi pierd toată puterea. Comunicarea, iubirea, râsul, prezenţa ei – sunt singurele care fac situaţia suportabilă, care ne permit să mergem înainte ca Ulise.*

Poate dacă aş fi citit rândurile astea atunci, s-ar fi schimbat ceva – deşi mă îndoiesc. Suferinţa te face egoist, te poate transforma într-un om crud. Atunci când zaci pe-o targă mobilă, simţi că nu exişti decât tu şi furia ta, foşnetul hârtiei de pe masa

5

de examinare sub membrele tale vinete, felul în care îţi tremură inima de frică atunci când medicul intră în cameră cu ultimele rezultate ale biopsiei. însă, dacă ai noroc, nu eşti singur, mai e cineva în încăperea aia care suferă, a cărei viaţă a fost suspendată de boală.

Mama s-a dus direct în pat, aşa cum făcea deseori după ce-mi administra injecţiile, iar tata m-a condus cu maşina la mall. Nu apucasem să-mi iau permisul de conducere, dar, chiar dacă l-aş fi luat, n-aveam voie să urc la volan în starea mea. Unul dintre efectele secundare ale tratamentului pentru cancer şi ale calmantelor era slăbirea capacităţilor motorii şi a abilităţii cognitive; un altul îi privea pe părinţii mei, care urmăreau tot ce făceam, mereu gata să intervină în cazul în care trupul meu se hotăra să intre în colaps.

— Nu vrei să parchez şi apoi să te conduc înăuntru? m-a întrebat tata în timp ce trăgea în faţa intrării în mall.

— Mă descurc, tată, am replicat eu, încercând să-mi ascund frustrarea.

Detestam cum, de când fusesem diagnosticată, toată lumea, mai ales
părinţii mei, mă trata ca pe un copil.

M-am plimbat pe lângă restaurante, uitându-mă după Molly. Cum nu reuşeam s-o găsesc, m-am aşezat în faţă la Burger King; încercam să-mi liniştesc senzaţia de agitaţie din stomac trăgând adânc aer în piept. Am presupus că emoţiile erau de vină. Ultima oară când mă văzusem cu Molly fusese în gimnaziu. Un incident dintr-o zi fierbinte de vară care implicase o sticlă de vodcă, nişte *tacos* şi mai multe ore petrecute la plajă se terminase cu Molly vomitând şi cu mama ei ţipând la mine că eram o „influenţă proastă” pentru ea. N-am mai avut voie să ne vedem de atunci. După facultate, Molly s-a mutat înapoi acasă pentru a-şi îngriji mama, care acum avea Alzheimer. Când a aflat că am

cancer, Molly mi-a trimis un mesaj drăguţ, în care mă întreba dacă voiam să ne-ntâlnim. Am ezitat, nevrând să accept o ofertă despre care credeam că fusese făcută din milă, însă, aşteptând-o, mi-am dat seama că nu-mi mai păsa. Acum, că eram în lume, eram fericită să am planuri cu altcineva în afară de părinţii mei sau de actorii din *Anatomia lui Grey*.

Molly a sosit în cele din urmă, cu o jumătate de oră mai târziu. Arăta la fel, dar era mai înaltă, cu părul blond lăsat pe spate şi bocanci negri care-i făceau picioarele să pară şi mai lungi decât erau. S-a scuzat pentru că mă făcuse să aştept, apoi a spus: „M-am oprit puţin pe drum. Am crezut c-o să te ajute cu chimioterapia”. Mi-a făcut cu ochiul şi mi-a dat un săculeţ care mirosea a marijuana.

Am mers spre cinema pălăvrăgind şi am cumpărat bilete la filmul următor, apoi ne-am aşezat în scaunele pluşate. Am încercat să mă concentrez asupra filmului, însă mirosul de floricele şi de transpiraţie stătută mi-a făcut stomacul să se agite şi mai abitir. Exact când simţeam bine-cunoscuta senzaţie de panică urcând pe esofag, m-a trăsnit: în graba mea, uitasem să iau medicamentele împotriva greţurilor. Am sărit din scaun, încercând să ajung la baie la timp, însă nu am reuşit să ajung decât până la coşul de gunoi de lângă standul cu gustări. Am vomat şi am tot vomat, corpul meu cutremurându-se violent. Un grup de adolescente care stăteau la rând mă priveau insistent.

— Pfui, a spus una dintre ele.

— Panarama e *beată moartă,* a râs batjocoritor alta.

Le-am ignorat. De când începusem studiul clinic, nu era prima dată când îmi goleam în public conţinutul stomacului şi nu avea să fie nici ultima. Deja nu mă mai deranja să fiu pusă în situaţii umilitoare în faţa unor necunoscuţi.

Când am terminat, m-am întors în scaunul meu ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat. Nu eram pregătită să merg acasă încă,

7

chiar dacă tremuram şi-mi era greaţă. Voiam să petrec măcar o seară ca o tânără normală. Am stat acolo cu ochii închişi, încercând să-mi liniştesc stomacul, în timp ce se derula genericul de final.

După aceea, Molly m-a dus acasă cu maşina. Când am oprit în faţa casei, strada era întunecată, cu excepţia unei lumini palide aprinse la etaj, care se răsfrângea peste rafturile roşii ale bibliotecii, înaltă din podea şi până în tavan. Tata stătea la biroul lui, aplecat peste un teanc de hârtii, citind ceva. *Probabil chestii medicale,* m-am gândit eu. Negocierea cu compania de asigurări şi descifrarea jargonului medical deveniseră un job cu normă întreagă.

— *Bonne nuit,* i-am spus lui tata, băgându-mi capul pe uşa de la biroul lui, înainte să mă duc în camera mea.

— Cum a fost?

— Foarte frumos..., am zis eu. Nu voiam să-l necăjesc spunându-i adevărul.

Tata părea epuizat. Avea cearcăne, era pământiu şi tras la faţă. Am simţit nevoia să-l îmbrăţişez, să-i spun că-l iubesc, însă nu aveam tipul acela de relaţie.

Molly mi-a dat asta, am zis eu punându-i săculeţul cu iarbă pe birou. Cred că ai mai multă nevoie de el decât mine

.Proiectul de o sută de zile

— Trebuie să-ţi găseşti un hobby, ceva pe *puterea ta,* a spus terapeuta la care părinţii mei m-au forţat să merg.

Cuvintele ei par de bun-simţ acum, însă la vremea respectivă le-am considerat o revelaţie. Nunta, cursul de scriere creativă, examenul pentru şcoala doctorală, înscrierea la

doctorat, vizita la mall împreună cu Molly – toate acestea ar fi avut logică în contextul fostei mele vieţi. Trebuia să găsesc ceva ce puteam face de acasă sau de pe patul de spital. Trebuia nu numai să- mi accept limitările – epuizarea şi greaţa, mintea înceţoşată şi spitalizările constante –, ci şi să găsesc o cale de a face ceva util din suferinţa mea.

— Am auzit că gătitul poate fi destul de liniştitor, a propus terapeuta.

Aici m-a pierdut. Oamenii îmi făceau deseori astfel de sugestii. Voluntarii de la spital îmi propuneau o serie de activităţi ca să-mi treacă ziua mai uşor – să împletesc şi să decorez cu mărgele, să fac colaje şi bijuterii. Prietenii mi-au trimis puzzle-uri, cărţi de colorat pentru adulţi şi jocuri de societate. însă nimic din toate astea nu era pe gustul *meu.* Sunt *bolnavă,* voiam să spun – nu sunt nici pensionată şi nici la grădiniţă.

în cele din urmă însă, am fost de acord să încerc ceva ce am numit Proiectul de o sută de zile. Nu ştiu cine a venit primul cu ideea, dar planul era aşa: familia mea, Will şi cu mine aveam să ne alocăm câteva minute zilnic ca să lucrăm la un proiect creativ în următoarele o sută de zile. Ideea era să ne organizăm vieţile în jurul unui mic act de imaginaţie; cu timpul, a devenit mai mult de atât.

Pentru proiectul lui de o sută de zile, Will s-a gândit să-mi trimită mici filmuleţe în care să povestească despre absolut orice, de la vreme la calitatea pizzei de la cantina spitalului.

Astăzi transmit în direct din Central Park, spunea într-unui din filmuleţe. Vreau să ţi-l prezint pe vânzătorul meu preferat de hotdogi. Rafiki, ia

spune pentru Suleika „Cum merge treaba?”

.Mă uitam la videoclipurile lui ori de câte ori mă simţeam singură. Câteodată îmi făceam griji că distanţa dintre noi devenea de netrecut, însă filmuleţele mă ajutau să mă simt aproape de el, de lumea din afara ferestrei mele.

Cât despre mama, ea a decis să picteze în fiecare dimineaţă câte o mică placă ceramică meşteşugită chiar de ea. La final, a reunit plăcile într-un mozaic mare şi multicolor, pe care l-a atârnat de perete în dormitorul meu.

— Scutul lui Suleika, l-a numit ea, spunându-mi că are puteri protectoare.

A încercat să-şi ascundă durerea în artă, dar m-am întrebat dacă imaginile,
majoritatea păsări aflate la ananghie – căzând, cu faţa în sus, cu ciocurile deschise a disperare –, nu reflectau starea ei de spirit reală. *Le cœur qui saigne,* inima care sângerează, scria pe una din plăcuţe.

Pentru proiectul lui, tata a scris 101 povestiri despre copilăria lui, le-a imprimat şi le-a legat într-o cărticică pe care mi-a dăruit-o apoi în dimineaţa de Crăciun. A fost prima dată când aveam acces la trecutul său. A scris despre drumul pe care familia lui îl făcea la peşterile Matmata din Tunisia în fiecare primăvară, ca să viziteze altarul sfântului ocrotitor Sidi Gnaw. A scris despre stră-stră-străbunica mea Oumi 'Ouisha, vindecătoarea oraşului, care îl trimitea pe tata să-i aducă ierburi şi plante din deşert, pe care le ţinea sub pat în timp ce le murmura incantaţii la ureche pacienţilor. A scris despre şocul pe care l-a avut când, băiat fiind, a vizitat pentru prima dată „plaja franceză” din cealaltă parte a oraşului, unde expaţii din colonii stăteau la plajă în bikini şi în slip.

— Femeile noastre, atunci când făceau baie în mare, ceea ce se întâmpla o dată pe an, în timpul *Awossu,* intrau în apă până la genunchi, complet îmbrăcate. Le spuneam „corturi plutitoare”.

Una dintre însemnări m-a bântuit multă vreme după ce am citit-o. Era povestea surorii mai mici a tatălui meu, Gmar, cea „cu

chipul frumos”. Nu mai auzisem niciodată de ea – nu auzisem pe nimeni din familia mea extinsă nici măcar să-i pronunţe numele, care înseamnă „lună” în arabă. Citindu-i povestea, am înţeles de ce. Gmar stătuse la pat cea mai mare parte a scurtei sale vieţi, slăbită din cauza unei afecţiuni misterioase, până într-o dimineaţă dogoritoare de vară când „şi-a dat sufletul”, după cum s-a exprimat tata. Avea patru ani când a murit Gmar, însă auzea şi-acum plânsetele mamei lui răsunând în toată casa. N-a îndrăznit niciodată s-o întrebe de ce anume suferea Gmar, de teamă să nu-i stârnească amintiri dureroase. Din câte ştiam, nu existau cazuri de cancer în familia tatălui meu, dar, citind povestirea, primul gând a fost că Gmar şi cu mine aveam aceeaşi boală. în mod bizar, mă liniştea gândul că nu eram singura.

Cât despre proiectul meu de o sută de zile, am hotărât să revin la ceea ce m-a alinat întotdeauna în vremuri grele: un jurnal. Mi-am promis că, oricât de rău m-aş simţi sau oricât de epuizată aş fi, aveam să scriu în fiecare zi, chiar şi numai o propoziţie.

Oamenii rămân adeseori fără cuvinte când se confruntă cu o tragedie, însă cuvintele în ziua aceea şi în cele care au urmat s-au revărsat din mine, mai întâi cu precauţie, apoi exuberant; mintea mea s-a trezit ca dintr-un somn lung, iar gândurile veneau mai repede decât le puteam nota. Nu mai scrisesem niciodată aşa până atunci. Nimic din scrisul meu nu privea spre viitor. Fiecare propoziţie era ancorată în prezent. Am crezut întotdeauna că voi fi genul de scriitoare care va spune poveştile altora, dar m-am trezit gravitând spre persoana întâi. Boala m-a făcut să privesc înăuntru.

Ca pacient, eşti încontinuu rugat să-ţi cercetezi trupul, să te supraveghezi şi să povesteşti ce descoperi: *Cum te simţi? Cât de tare te doare pe o scară de la unu la zece? Vreun simptom nou? Te simţi pregătită să pleci acasă?* Am înţeles acum de ce atât de mulţi scriitori şi artişti, bolnavi fiind, au devenit memorialişti. Scrisul le dădea sentimentul că sunt stăpâni pe situaţie, că pot

restructura realitatea cu ajutorul cuvintelor. „Asta oferă literatura – un limbaj suficient de puternic pentru a spune cum stau lucrurile”, a scris Jeanette Winterson. „Nu este un loc unde să te ascunzi. Este un loc în care să te regăseşti.”

Au fost zile, bineînţeles, când eram prea obosită ca să scriu mult, însă faptul de a ţine un jurnal mi-a reaprins dragostea pentru cuvinte, iar asta m-a inspirat să încep din nou să citesc serios. Mama îmi dăduse un exemplar cartonat din jurnalul Fridei Kahlo şi m-am cufundat în el. Am fost impresionată când am aflat că – la o vârstă nu cu mult mai mică decât aveam eu când a lovit leucemia –, Kahlo se pregătea să urmeze studii medicale în Ciudad de México. într-o zi, în timp ce mergea spre casă, autobuzul în care se afla s-a ciocnit cu un tramvai. A suferit fracturi ale claviculei, coastelor, coloanei vertebrale, cotului, pelvisului şi piciorului. Piciorul drept i-a fost zdrobit, iar umărul stâng i-a fost dislocat. A fost străpunsă de balustrada metalică a tramvaiului, care i-a intrat prin şoldul stâng şi a ieşit prin diafragma pelviană. Rănile au ţintuit-o la pat luni de zile.

înainte de accident, Kahlo visase să devină medic. După aceea, a fost nevoită să-şi abandoneze planurile, însă timpul cât a stat închisă în casă, în convalescenţă, a făcut-o să-şi descopere o nouă pasiune. „Nu m-am gândit niciodată la pictură până în 1926, când mă aflam la pat din cauza unui accident de maşină”, a spus ea. „Mă plictiseam îngrozitor stând în pat, imobilizată în ghips... aşa că m-am hotărât să fac ceva. Am [furat] de la tatăl meu nişte vopsele pe bază de ulei, iar mama mi-a comandat un şevalet special, pentru că nu puteam sta în şezut, şi am început să pictez.”

Kahlo şi-a transformat izolarea într-un spaţiu luminat de metaforă şi semnificaţie. Folosind un şevalet mic pe care îl putea ţine în poală şi o oglindă agăţată deasupra capului în baldachinul patului, astfel încât să se poată vedea pe sine, a început să picteze autoportretele graţie cărora avea să devină una dintre cele mai renumite artiste din toate timpurile. însă corsetul din

ghips care-i susţinea coloana vertebrală rănită – însuşi corpul ei – a fost prima ei pânză, la care se întorcea iar şi iar. De-a lungul vieţii, a deţinut zeci de corsete, obiecte de tortură, dar şi de frumuseţe, de încarcerare şi de inspiraţie, care aveau să-i marcheze existenţa şi cariera. Le-a împodobit pe fiecare, acoperind ghipsul cu bucăţele de material şi imagini cu maimuţe, păsări cu pene viu colorate, tigri şi tramvaie. Uneori îşi picta cicatricile, chiar şi lacrimile. „Mă pictez pe mine însămi deoarece sunt mai tot timpul singură", spunea ea. „Sunt propria-mi muză, eu sunt subiectul pe care îl cunosc cel mai bine. Subiectul pe care vreau să-l cunosc mai bine."

Operaţiile şi perioadele de convalescenţă ale lui Kahlo, iubirile şi suferinţele din dragoste au continuat să trăiască în picturile sale după ce ea a murit, iar în cele din urmă a căpătat un statut aproape legendar ca sfântă ocrotitoare a celor neadaptaţi şi a celor bolnavi. Ar fi putut un om sănătos să picteze astfel de capodopere? m-am întrebat. Puteau fi opera cuiva care nu se confruntase niciodată cu fragilitatea îngrozitoare a corpului uman? Mă îndoiam.

Eu nu eram Frida Kahlo, desigur, prin urmare nu ştiam încă cum să mă inspir din propria-mi nefericire. însă povestea ei a stârnit ceva în mine. Am început să cercetez lungul şir de artişti şi scriitori ţintuiţi la pat, care şi-au transformat alchimic suferinţa în sursă de inspiraţie: Henri Matisse, convalescent în urma cancerului intestinal, a proiectat Capela Rozariului din Veneţia pictând din pat tavanul apartamentului său cu o pensulă ataşată de un băţ lung. Marcel Proust şi-a petrecut mare parte din viaţă la pat din cauza astmului şi a depresiei severe care îl chinuiseră încă din copilărie şi a scris cele şapte volume ale romanului *în căutarea timpului pierdut* dintr-o cameră căptuşită cu plută, menită să-l protejeze de sunetele lumii din afară. Roald Dahl credea că durerea cronică de care suferea îi lansase cariera de scriitor: „Mă îndoiesc că aş fi scris vreun rând sau că aş fi fost în stare să scriu vreun rând dacă o tragedie oarecare nu mi-ar fi

scos mintea de pe făgaşul normal”, îi scria el unui prieten. în toate aceste cazuri, neputinţa fizică şi limitările care decurgeau din ea au avut darul de a stimula imaginaţia şi productivitatea. Cum scria Frida Kahlo: „La ce-mi mai trebuie picioare când am aripi să zbor?”

M-am hotărât să-mi redefinesc supravieţuirea ca pe un act de creaţie. Dacă nu puteam vorbi din cauza aftelor provocate de chimioterapie, aveam să găsesc noi moduri de comunicare. Atâta vreme cât eram ţintuită la pat, imaginaţia mea avea să devină vehiculul care îmi permitea să călătoresc dincolo de graniţele camerei mele. Dacă trupul meu era atât de secătuit încât aveam numai trei ore funcţionale pe zi, urma să-mi clarific priorităţile şi să profit la maximum de timpul pe care-l aveam.

1

Prin urmare, mi-am reorganizat dormitorul astfel încât să am la îndemână tot ce-aş fi avut nevoie: o noptieră plină de pixuri, carneţele şi hârtie; un raft plin cu romanele şi volumele de poezie pe care le iubeam cel mai mult; o tablă de lemn pe care o puneam pe genunchi în loc de birou. Am scris când eram acasă şi când mă aflam din nou la spital. Am scris până când furia, invidia şi durerea s-au risipit – până când n-am mai auzit bipăitul persistent al monitoarelor, şuieratul ventilatoarelor şi alarmele care se declanşau permanent. Nu puteam deocamdată intui unde avea să mă ducă proiectul meu de o sută de zile, însă ştiam sigur că îmi găsisem puterea.Tangou către transplant

Cu aproape un an în urmă, la scurt timp după ce primisem diagnosticul, l-am sunat pe Skype pe fratele meu, care studia în Argentina. Trebuia să-i spun că aveam leucemie şi că – fără nici o presiune – el era singura mea speranţă de vindecare. La început a crezut că-i jucam o farsă.

— Nu-i amuzant, a spus el.

— Vorbesc serios, am zis eu. Aş vrea să fie o glumă.

Părinţii mei şi cu mine nu-i spuseserăm prea multe despre boala mea, ca să-l ferim de griji, şi a fost şocat să înţeleagă cât de gravă era de fapt situaţia. Fără să ezite, şi-a luat liber de la programul lui de studii din străinătate şi, câteva zile mai târziu, s-a îmbarcat într-un avion cu destinaţia New York pentru a face testele necesare.

Rezultatele au arătat că Adam se potrivea perfect – avea un punctaj de zece din zece pe scara donatorilor –, aşa că am sărbătorit, încântaţi de vestea bună. Eram într-o stare de spirit atât de grozavă, încât aveam chiar şi umor. La scurtă vreme, fratele meu mi-a dat o nouă poreclă.

2

— Salut, Suleikemia, spunea el în fiecare dimineaţă.

După o vreme, ne-a lovit însă realitatea a ceea ce urma să se întâmple – dintr-odată, familia noastră se baza pe fratele meu. Adam insista că se bucura să poată fi de ajutor, însă presiunea exercitată asupra lui era enormă. Când a debutat studiul clinic, Adam se afla în ultimul an de facultate şi, în timp ce prietenii lui scriau cereri de angajare şi se ţineau de petreceri pe final de an şcolar, el făcea naveta din campus la New York ca să se întâlnească cu echipa mea de transplant. Mai mult, părinţii mei erau îngroziţi că ar putea face ceva care să-i pună sănătatea în pericol, aşa că au început să-l bată la cap să nu bea, să nu fumeze şi să nu piardă nopţile. într-o seară, la cină, mama i-a făcut observaţie că mânca prea mult zahăr, iar Adam şi-a pierdut cumpătul.

Ce-i asta? O variantă tâmpită a filmului *My Sister's Keeperl*- a strigat el, ieşind furios din cameră.14. Film american din 2009, despre o familie care concepe un copil ca să aibă un donator pentru sora mai mare, bolnavă de leucemie (n. tr.).

în lunile care au urmat, s-a străduit să ţină pasul cu studiile şi şi-a redus numărul de materii. A început să ia medicamente pentru anxietate şi, atunci când venea acasă în weekenduri, îl puteam auzi foindu-se în camera lui.

Toate acestea se adăugau sentimentului de vină care mă însoţise în secret de când primisem diagnosticul. Mă simţeam vinovată din cauza cheltuielilor la care îmi supuneam familia. Pentru teancul de facturi medicale şi coplăţi. Pentru venitul pierdut. Când m-am îmbolnăvit, mama a renunţat la pictură ca să mă îngrijească permanent, iar tata lipsea adesea de la ore din cauza urgenţelor mele medicale şi se gândea deja dacă nu era mai bine să-şi ia liber semestrul următor. Mă simţeam vinovată ori de câte ori aveam un acces de febră în toiul nopţii, ştiind că unul dintre ei avea să mă ducă cu maşina trei ore şi jumătate până la New York, gonind pe autostradă pentru a ajunge la timp la camera de urgenţe. Mă simţeam vinovată când tata se întorcea din plimbările lui lungi prin pădure cu faţa umflată de plâns. Mă simţeam vinovată când Will refuza o promovare la locul de muncă. Nu recunoştea, dar ştiam că eu eram motivul. Deja întinsese coarda cu şeful lui, cerând mereu să lucreze de-acasă pentru a-mi putea fi alături la spital; era încercănat din cauza nopţilor în care dormise pe un pat pliant, în bipăitul neîncetat al monitoarelor. Mă simţeam vinovată din cauza fratelui meu, care nu prea vorbea despre ce simte, dar care i-a mărturisit într-o seară mamei că, din postura de donor, se simţea responsabil pentru cum avea să iasă transplantul meu de măduvă. Mă simţeam vinovată pentru suferinţa şi stresul pe care boala mea le provocase celor din familie, pentru tot „spaţiul" pe care corpul meu îl ocupa cu neajunsurile lui. Mi-era imposibil să nu mă simt ca o povară.

După fiecare etapă a studiului clinic, medicii efectuau o biopsie a măduvei spinării, ca să vadă dacă mai erau blaşti leucemici – ace de douăzeci şi cinci de centimetri îmi lăsau o nouă cicatrice în partea de jos a spatelui. Rezultatele erau în general bune, dar progresul era lent.

— Numai câteva etape, spunea dr. Holland la încheierea unui nou ciclu de tratament.

Lucrurile au continuat aşa luni de zile, până când, în cele din urmă – după nenumărate biopsii şi complicaţii aproape fatale, dar şi câteva luni de spitalizare mai târziu –, am ajuns la un număr magic. Deşi studiul clinic numi eradicase complet leucemia, numărul blaştilor din măduvă scăzuse sub 5%, un nivel suficient de sigur ca să pot trece la ceea ce speram cu toţii să fie faza finală: transplantul.

Dr. Holland a făcut tot ce i-a stat în putinţă ca să ne pregătească pentru ce urma. Ne-a spus că aveam să petrec aproximativ opt săptămâni în secţia de transplant. în prima săptămână, urma să trec printr-un program intensiv de chimioterapie, al cărei scop era să elimine măduva spinării şi sistemul imunitar, astfel încât corpul meu să poată primi noua măduvă. Eram obişnuită de acum cu greaţa şi vărsăturile din timpul chimioterapiei, dar dr. Holland ne- a prevenit că tratamentul avea să fie mult mai agresiv decât tot ce mi se administrase până atunci. Corpul meu trebuia să se păzească de febră şi mucozită în lipsa celulelor albe care să-l apere. Cel mai probabil urma să fiu hrănită printr-un tub şi să fiu conectată permanent la o perfuzie cu morfină.

în săptămâna de dinainte de transplant, fratelui meu aveau să i se facă injecţii care să-i stimuleze producţia de celule stem, celule primitive care se maturizează în celule roşii, celule albe şi trombocite. Cu patruzeci şi opt de ore înainte de transplant, fratele meu urma să fie internat pentru recoltare de celule stem. Timp de aproximativ nouă ore, avea să stea într-o rezervă de spital, cu un ac înfipt în braţ, legat de o maşină care-i filtra

celulele stem din plasma sangvină prin intermediul unui proces cunoscut sub numele de afereză. Odată ce era colectată o cantitate suficientă de celule stem în pungi de perfuzie, acestea erau injectate într-un cateter venos central implantat în pieptul meu. Soarta mea stătea în acele celule stem, în capacitatea lor de a se deplasa prin sânge şi de a-şi găsi drumul spre măduva spinării, unde, dacă aveam noroc, urmau să se dezvolte şi să prolifereze. Cele două săptămâni de după efectuarea transplantului aveau să fie cele mai grele, pentru că trebuia să aşteptăm să vedem dacă transplantul dădea rezultate – dacă celulele stem se grefau cu succes în măduva spinării. Dacă transplantul reuşea, celulele donatorului aveau să-mi umple din nou măduva şi să creeze un nou sistem imunitar. Odată ce rezultatele leucogramei se stabilizau şi nu mai aveam nevoie de transfuzii, urma să fiu externată. Trebuia să găsesc o locuinţă aproape de spital, ca să pot veni la controale zilnice. Perioada de recuperare avea să dureze mai multe luni, până când noul meu sistem imunitar era suficient de puternic ca să pot ieşi afară fără mască protectoare şi mănuşi.

Printre pacienţii cu cancer, un transplant de măduvă este considerat o renaştere, o a doua aniversare – însă numai dacă reuşeşte. Transplantul în sine este periculos. Una dintre cele mai mari complicaţii posibile este maladia grefă-contra-gazdă (GCG), care apare atunci când grefa (celulele donatorului) nu recunoaşte gazda (celulele pacientului). Celulele imunitare atacă fără încetare ceea ce este străin – iată cum eradichează corpul infecţiile –, însă, în cazul GCG, ţinta este însuşi pacientul. Primele simptome, care apar de obicei într-un interval de o sută de zile după efectuarea transplantului, pot fi uşoare, ca o urticarie, dar pot fi şi mult mai grave, distrugând plămânii, ficatul, ochii şi tractul gastrointestinal. Chiar dacă transplantul ar da rezultate – chiar dacă nu aş face boala respectivă –, aş fi în continuare extrem de susceptibilă la infecţii şi la o mulţime de alte complicaţii, printre care stopul cardiac şi deteriorarea

organelor. Medicii ne-au spus că aveam aproximativ 35% şanse să supravieţuiesc pe o perioadă îndelungată. *Treizeci şi cinci la sută.* Numărul mi-a cutremurat oasele. Chiar dacă supravieţuiam pe „termen lung", posibilele efecte secundare, care, culmea, includeau şi un risc crescut de a face noi forme de cancer, erau şi ele înspăimântătoare. Mă simţeam ca şi cum aş fi mers cu un pistol lipit de tâmplă. Un joc medical de ruletă rusească. înainte de diagnosticare, expresia *„cârpe diem"* mi se păruse întotdeauna un clişeu, ceva ce auzi într-un film siropos cu Robin Williams sau în discursurile de absolvire a facultăţii. Acum, pe măsură ce se apropia momentul transplantului, fiecare zi era o cursă pentru a trăi clipa. Simţeam nevoia să mă bucur cât mai mult de fiecare lucru pe care-l făceam. Fiecare zi, fiecare oră erau nepreţuite şi nu trebuiau risipite. Timpul mă pândea ca pe o pradă. Nu eram singura care se simţea aşa. Pentru prima oară, mama a angajat un fotograf profesionist să ne facă un portret de familie. Will şi prietenii mei cei mai apropiaţi mi-au organizat o petrecere care mi s-a părut deopotrivă o urare de noroc şi un fel de rămas-bun. Iar tata a început să-mi spună „Je *t'aime*" în fiecare seară înainte de culcare. Am simţit întotdeauna că tata mă iubeşte enorm, însă era prima oară în viaţa mea când îl auzeam spunând asta cu voce tare.

Toate aceste gesturi m-au impresionat, dar m-au şi speriat. Atunci când te confrunţi cu posibilitatea morţii iminente, oamenii te tratează altfel: privirea le adastă pe fiecare aluniţă, pe conturul buzelor, îşi notează nuanţa exactă a ochilor tăi, ca şi cum ţi-ar picta portretul pentru a-l atârna mai târziu în galeria memoriei. Te imortalizează în zeci de fotografii şi de filmuleţe, încercând să oprească timpul în loc, să-ţi surprindă râsul şi toate acele momente semnificative pe care le-ar putea vizita apoi în arhiva memoriei. Atenţia lor îţi dă senzaţia că eşti comemorat încă din timpul vieţii.

însă ceea ce mă speria mai mult decât transplantul, decât efectele secundare debilitante care-l însoţeau, mai mult chiar

decât posibilitatea morţii era gândul de a rămâne în amintirea celorlalţi ca o promisiune neîmplinită. Tot ce realizasem ca adult era să fac cafele şi xerocopii pe când lucram ca asistentă de avocat şi să lupt din răsputeri împotriva unei boli pe care n-o dorisem niciodată. Nu apucasem să fac nimic de care să fiu mândră. îmi petrecusem cei douăzeci şi trei de ani pe această planetă pregătindu-mă pentru viaţă: învăţând toată noaptea pentru o bursă la o facultate bună pentru a avea, într-o zi, cariera pe care o voiam; învăţând să gătesc pentru petrecerile pe care speram să le organizez cândva; economisind banii de salariu ca să pot călători; discutând despre tot ceea ce voiam să scriu fără să am vreodată curajul să lansez în lume ceva din ce scrisesem. Ştiam că era probabil prea târziu să mai fac ceva din toate astea, dar eram hotărâtă să profit de zilele care îmi mai rămăseseră. De când mă confruntasem cu moartea, nu-mi mai păsa deloc ce credeau ceilalţi despre mine şi nu mă mai jenam să spun că speram să-mi pun amprenta pe această lume. Voiam să am o contribuţie, oricât de mică. Să las în urmă mai mult decât primisem.

După ce petrecusem aproape un an în izolare, făcând naveta între spital şi casa părinţilor mei din Saratoga, nu mai voiam să mă ascund. „întotdeauna ceea ce se află sub presiune înăuntrul nostru, mai ales sub presiunea de a fi ascuns, explodează în poezie”, scria Adrienne Rich. Voiam să înţeleg ce se întâmplase cu mine, să descifrez semnificaţia a ceea ce trăisem. Voiam ca ultimul cuvânt să-mi aparţină.

Prin urmare, am decis să-mi fac un blog.

Ideea era să creez o platformă pentru un grup de oameni care sunt mult prea adesea neînţeleşi şi trecuţi cu vederea: tinerii care suferă de cancer. încă nu ştiam cum avea să arate, însă am început să scriu în detaliu despre timpul petrecut în pat şi la spital. Cu sprijinul părinţilor mei şi cu ajutorul lui Will, m-am apucat de treabă. Am angajat un prieten fotograf pe care îl cunoşteam din liceu să facă poze; am făcut rost de o cameră

video ieftină şi mi-am petrecut ore în şir filmând şi editând videoclipuri; am studiat o mulţime de tutoriale pe YouTube ca să-mi pot construi singură un site simplu; şi, în cele din urmă, în vederea lansării mult aşteptate a blogului, am scris primele postări, spicuind din ceea ce scrisesem pentru proiectul meu de o sută de zile.

Luam blogul foarte în serios. „Am un termen-limită”, le spuneam asistentelor când veneau să mă verifice sau să-mi schimbe medicaţia. Bineînţeles, termenele-limită erau autoimpuse, însă era tare bine să am ceva de făcut – să am şi alt scop în afară de a fi pacient.

Când am publicat blogul la începutul anului 2012, aveam aşteptări modeste. Eram destul de sigură că singurii mei cititori aveau să fie Will şi părinţii mei, poate şi bunica. Dar, spre surpriza mea, prima postare a început să fie distribuită – nu numai de rude, ci şi de prieteni, foşti colegi de clasă şi chiar de profesorul meu de jurnalism din facultate, care a scris că era impresionat şi că voia s-o trimită câtorva colegi de-ai lui. Când m-am trezit în dimineaţa următoare, am descoperit că *The Huffington Post* preluase prima mea postare pe blog, intitulată „Bună ziua, aveţi cancer”, pe prima pagină: „Astăzi, în timp ce mă pregătesc pentru un transplant de măduvă, îmi dau seama că cea mai mare provocare a mea s-ar putea să nu fie de natură fizică”, am scris eu. „Cel mai greu îmi este să îndur plictiseala, disperarea şi izolarea cu care te confruntţi când eşti bolnav şi ţintuit la pat o perioadă nedeterminată de timp.” în câteva ore, umilul meu site avea mii de vizualizări. Am postat un al doilea material, de data asta mai ironic, intitulat „10 lucruri pe care nu trebuie să le spui unui suferind de cancer”, un fel de cod de bune maniere pentru apropiaţii celor care suferă de boli severe. Curând, primeam scrisori de la persoane cu care nu aveam legături de sânge, pe care nici măcar nu le cunoşteam – străini de peste tot din lume.

Una dintre primele scrisori pe care le-am primit a fost de la un tânăr cu porecla Lil' GQ, care voia să ştiu că povestea mea îi mersese la *inimă,* cum s- a exprimat el, *unui condamnat la moarte.* însă adevăratul motiv pentru care mă contacta era că, într-un fel ciudat, rezona cu situaţia mea disperată. *Ştiu că ne găsim în contexte diferite,* a scris el cu litere cursive înflorate, *dar ameninţarea morţii ne pândeşte pe amândoi.* Deşi Lil' GQ nu fusese niciodată bolnav, şi el era blocat undeva în purgatoriu, aşteptând veşti cu privire la soarta care-l aştepta.

Stând întinsă pe patul meu de spital din New York, citindu-i iar şi iar scrisoarea, era bizar să mi-l imaginez pe Lil' GQ în celula lui aflată la 2500 km depărtare, în Texas. Aveam atât de multe întrebări, lucruri pe care voiam să le cunosc. Mă întrebam dacă şi el, la fel ca mine, îşi planificase vreodată evadarea. Voiam să ştiu dacă teama lui de moarte era la fel ca teama mea de moarte. Sau era altfel să aştepţi să fii executat nu de boală, ci de gardienii în uniformă. Eram dornică să aflu mai multe detalii despre trecutul lui Lil' GQ – despre cum a ajuns să fie condamnat la moarte. Eram curioasă ce făcea ca să- i treacă timpul. Cum te trezeşti în fiecare zi, cum continui atunci când viitorul este nesigur sau, mai rău, stă sub semnul damnării?

Am încercat de mai multe ori să-i răspund, dar n-am reuşit. Blogul îmi consuma bruma de energie pe care o mai aveam. Prea slăbită ca să pot sta la birou, scriam din pat, sprijinită pe un munte de perne. Din pricina chimioterapiei, aveam mintea greoaie, cleioasă, şi lucram cu poticneli, în reprize de câte zece minute presărate de-a lungul fiecărei zile. Pentru un plus de energie, beam cappuccino cu gheaţă. Lichidul dulce îmi răcorea gura inflamată, iar cofeina mă ajuta să rămân cât de cât lucidă. Când îmi era prea rău ca să pot scrie, îi dictam lui Will, care tasta la piciorul patului, îmi dădea feedback şi mă încuraja. Era o muncă obositoare, epuizantă şi plină de satisfacţii.

Două săptămâni mai târziu, pe când aşteptam rezultatele unei ultime biopsii înainte de a începe transplantul, am primit un

e-mail. Era de la un editor de la *The New York Times* care îmi citise blogul şi voia să ştie dacă mi- ar plăcea să scriu un eseu pentru ziar. Gândul că ar publica un articol semnat de mine m-a entuziasmat aşa de tare, că eram gata să sar în sus de bucurie şi să fac roata prin rezerva mea de spital. I-am răspuns la e-mail, i-am dat numărul meu de telefon şi, spre surpriza mea, editorul m-a sunat imediat.

— Interesată? a întrebat editorul.

— Posibil, am blufat eu.

Nu mai publicasem niciodată într-un ziar adevărat. Nu mai lucrasem niciodată cu un editor. *Nu* fusesem admisă la programul de scriere creativă din primul an de facultate şi, în afară de cele două cursuri de jurnalism pe care le făcusem opţional, nu studiasem oficial scrisul. însă în multele ore în care scriam în jurnal şi visam la un blog, o idee mi s-a înfiripat în minte, devenind tot mai insistentă, până când nu m-am mai putut gândi la nimic altceva. îmi doream cu ardoare să pot exprima în cuvinte ce se petrecea în taină în oasele mele, să pot descrie acele luni nesfârşite în care zăcusem la pat, silită să reflectez în singurătate, umilinţele şi flirtările cu fatidicul, tot ce simţisem asistând la decesele în serie ale colegilor pacienţi şi ale unor părţi din mine. La drept vorbind, habar n-aveam ce făceam şi cu siguranţă nu ştiam dacă eram suficient de sănătoasă ca să reuşesc, însă ştiam că nu prea aveam ce pierde. Cancerul mă făcuse impertinentă.

— Aş vrea să scriu o rubrică săptămânală despre ce înseamnă să fii bolnav atunci când eşti tânăr, i-am spus.

Să le propui o rubrică celor de la *The New York Times* la douăzeci şi trei de ani, în condiţiile în care nu ai mai publicat nimic până atunci, era uşor arogant. îmi dădeam seama că, în loc să-mi consum puţina energie pe care o aveam scriind, ar fi fost mai înţelept să mă odihnesc, pregătindu-mă pentru transplant şi petrecându-mi timpul cu familia. Ar fi trebuit să mă gândesc ce impact avea să aibă asupra sănătăţii mele, asupra viitorului meu

şi asupra celor dragi mie faptul că împărtăşeam în timp real cele mai dificile momente din viaţa mea. Iată-mă însă plimbându-mă prin cameră cu mobilul la ureche, îmbrăcată în halatul albastru de bumbac, explicându-i editorului cum aveam de gând să transform tot ceea ce trăisem începând cu momentul diagnosticării într-o rubrică săptămânală de o mie şi ceva de cuvinte. Am putea să însoţim rubrica cu o serie de videoclipuri, am propus eu, adăugând că ştiam din proprie experienţă cât de greu putea fi să citeşti când erai bolnav şi că voiam ca proiectul să fie cât mai accesibil cu putinţă.

— în regulă, a răspuns editorul. încercăm de câteva ori ca să vedem cum merge. O să-ţi fac legătura cu unul dintre regizorii noştri, ca să discutaţi despre o posibilă serie video. Dă-mi de ştire când termini primul articol.

Am închis telefonul şi am izbucnit în lacrimi.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat mama, alarmată.

— Cred că tocmai am fost angajată.

„Scrie", spune Annie Dillard, „de parcă ai fi pe moarte". Suntem cu toţii pacienţi în fază terminală pe acest pământ – întrebarea nu e „dacă", ci „când" survine momentul morţii. Dat fiind că transplantul se apropia, cuvintele ei răsunau cu putere. Moartea pândea fiecare gură de aer, fiecare pas pe care îl făceam, fiind mai prezentă ca niciodată. Aveam o energie maniacală. Am lucrat zi şi noapte timp de o lună ca să termin primele treisprezece articole înainte să intru în secţia de transplant, ştiind foarte bine că urma să treacă mult timp înainte să mă simt suficient de bine ca să pot scrie sau să pot merge sau să pot face orice altceva. Despre ce ai scrie dacă ai şti că ai putea muri curând? în pat, aplecată deasupra laptopului, am cercetat acele locuri unde se aşternuse tăcerea în viaţa mea. Am scris despre infertilitate şi despre cum nimeni nu m-a prevenit în privinţa asta. Despre cum am învăţat să mă descurc în sistemul nostru de sănătate absurd. Despre ce însemna să te îndrăgosteşti bolnav fiind şi despre cum vorbim – sau nu vorbim – despre moarte. Am scris despre vină. Am conceput, de asemenea, un testament în cazul în care transplantul ar fi eşuat. Până în ziua de astăzi, n-am mai fost niciodată atât de prolifică. Moartea te motivează mai puternic ca orice altceva.

Pe 29 martie 2012, a debutat rubrica mea – „O viaţă suspendată" –, alături de seria de

videoclipuri care o însoţea. La numai câteva zile după aceea, urma să fac transplantul de măduvă. Confluenţa acestor momente de răscruce era ameţitoare: un vis şi un coşmar dansând tangou.La capetele opuse ale telescopului

în prima mea noapte în secţia de transplant, stăteam întinsă în patul de spital, cu ochii larg deschişi sub un halo de pungi de perfuzie. Frica era o prezenţă vie. îi puteam mirosi blana udă şi-i simţeam răsuflarea fierbinte pe piele. Am dat la o parte păturile, am coborât din pat şi am păşit peste încrengătura groasă de tuburi şi de fire care mă ţineau conectată la diverse maşini. Aşa cum făcuse regretatul meu prieten Yehya înaintea mea, m-am aşezat în genunchi şi mi-am presat fruntea de linoleumul rece, atentă să nu mă lovesc la cap. Cu un tată musulman şi o mamă catolică, crescusem cu un amalgam de credinţe şi tradiţii. Când eram cu rudele din partea elveţiană a familiei, sărbătoream Pastele şi mergeam la slujbă; când eram cu cei din partea tunisiană a familiei, posteam în timpul Ramadanului şi sacrificam un miel de Eid; iar atunci când ne aflam în Statele Unite, duceam o existenţă laică, cu excepţia Crăciunului. Deşi fusesem întotdeauna interesată de religie, nu practicasem niciodată una. Nu ştiam cum să mă rog sau cui, dar un lucru îmi era clar: aveam nevoie de tot ajutorul pe care-l puteam obţine.

Ce anume ceream, mai exact? Oare câţi oameni disperaţi nu încercaseră să negocieze cu divinitatea în aceeaşi rezervă de spital? începea să mă ia ameţeala, picioarele emaciate tremurându-mi sub greutatea corpului. Ridicându-mă cu greu, am

luat un pix fosforescent pe care mi-l făcuse cadou un prieten şi m-am îndreptat spre hol. Nu aveam de transmis nimic poetic, nici un manifest. Numai o simplă dorinţă animalică: *Lasă-mă să trăiesc,* am mâzgălit cu litere minuscule – în parte rugăciune, în parte pledoarie

.Intensitatea momentului era amplificată de faptul că mă aflam într-un loc nou. După ce m-am documentat cu privire la cele mai bune unităţi de transplant, am decis să mă transfer de la Mount Sinai la Memorial Sloan Kettering, centrul pentru tratarea cancerului cu cea mai bună unitate pentru transplanturi din oraş, dacă nu chiar din ţară. Cu toate astea, aveam emoţii cu privire la decizia luată. Tot procesul mă făcuse să mă simt ca atunci când căutam o facultate – în afară de broşurile cu pagini lucioase şi nişte întâlniri rapide, nu puteam şti dacă făcusem o alegere bună decât odată cu trecerea timpului. La secţia de transplant de la Sloan Kettering, cu monitoarele care bipăiau, echipamentul futurist şi figurile nefamiliare în halate şi măşti chirurgicale, mă simţeam de parcă m-aş fi îmbarcat la bordul unei navete spaţiale extraterestre. îmi lipseau dr. Holland şi echipa mea medicală – glumele noastre, inteligenţa excepţională şi compasiunea uluitoare pe care le aveau. în anul care se scursese, ajunsesem să-i văd pe medici şi pe asistente ca pe o familie extinsă.

— Promite-mi c-o să vii să mă vizitezi când te simţi bine, mi-a spus Younique când ne-am luat la revedere.

Săptămâna de dinaintea transplantului a fost marcată de o serie de despărţiri. Mi-am petrecut în Saratoga ultimele zile înainte să mă internez în secţia de transplant. îmi făcusem valiza

roşie pentru cele opt săptămâni de şedere în spital, adăugându-l în ultima clipă pe Sleepy, căţelul de pluş pe care-l iubisem în copilărie. Nu putusem să dorm în ajunul plecării, aşa că m- am trezit la cinci dimineaţa şi am colindat prin casă. Am aruncat o ultimă privire prin dormitorul copilăriei mele, luându-mi la revedere de la pereţii roz, de la rafurile cu cărţi şi de la posterele mele preferate. Mi-am trecut mâna peste coada de lemn a contrabasului, în semn de rămas-bun. Mi-am luat la revedere de la masa din sufragerie, unde mâncasem de atâtea ori ca o familie de-a lungul anilor, şi de la răsadurile de flori îngheţate din grădina mamei. Will şi părinţii mei au coborât să ia micul dejun şi ne-au încărcat bagajele în maşină. Am simţit o tristeţe apăsătoare în timp ce maşina se îndepărta de casă, întrebându-mă dacă aveam să mă mai întorc vreodată. Pentru cel care se confruntă cu moartea, doliul începe în prezent, cu o serie de despărţiri intime, prevestitoare, care au loc cu mult înainte ca trupul să-şi dea ultima suflare.
în secţia de transplant, eram înconjurată de oameni care erau preocupaţi întâi de toate de ce sufeream – nu neapărat de cine eram. Medicii şi asistentele cu măşti stăteau aplecaţi deasupra patului meu de spital, privindu-mă de sus, discutând despre mine ca şi cum nu m-aş fi aflat în cameră. îi dădeau Pacientului un halat de spital. Cu pacientul se vorbea, era privit, examinat, înţepat şi se şuşotea despre el. Aveau un singur scop – să vindece Pacientul pentru ca acesta să poată fi din nou el însuşi. în mod paradoxal, deşi nu trecuse decât un an de la diagnosticarea mea, abia dacă-mi aduceam aminte cum eram înainte de toate astea.

în săptămâna care a urmat, sistemul meu imunitar a fost bombardat cu douăzeci de infuzii superputernice de chimioterapie – mai multe decât făcusem în anul scurs de la diagnosticarea mea. în tot acest timp, am păstrat ordine în camera de spital. întotdeauna mi-a plăcut să organizez şi să aranjez, dar devenisem aproape obsesiv-compulsivă în timp ce-mi ordonam cărţile, pastilele şi sticlele de apă în rânduri drepte

parcă trasate cu rigla pe masa de lângă pat. Am refuzat să îmbrac halatul de spital, purtând în schimb pijamalele mele, un halat şi papuci din piele de oaie. în fiecare dimineaţă, mă ridicam din pat şi mă mutam pe canapeaua rabatabilă din rezerva mea, pe care aşternusem cearşafuri curate şi pături. Adusesem un casetofon portabil de acasă şi, în timp ce-mi revizuiam articolele pentru rubrica din *New York Times* şi răspundeam la e-mailuri, ascultam la maximum James Brown sau Bach, ca să acopăr sunetele din spital. Lucram cu furie, dornică să fac cât mai multe înainte ca efectele secundare ale chimioterapiei să se intensifice. Inevitabil au devenit mai puternice, aşa că, atunci când tastam, ţineam la subraţ o găletuşă galbenă pentru vomă.
în dimineaţa transplantului – Ziua Zero, cum este numită –, Will şi părinţii mei au sosit în rezerva mea purtând halate chirurgicale galbene şi măşti albastre. A venit apoi şi fratele meu, care m-a întâmpinat ca de obicei.

— *Salut,* Suleikemia, a spus el, aplecându-se ca să dăm noroc prin mănuşile de cauciuc.

Am râs, după care i-am răspuns:

— Sper să nu mai aud asta niciodată.

Câteva minute mai târziu, şase medici şi asistente au intrat în şir indian în cameră, şi orice urmă de umor care plutise în aer până atunci s-a spulberat.

Ţinând cont de cât de intensă fusese perioada de aşteptare, procedura în sine a fost oarecum dezamăgitoare. Toată lumea stătea aşezată solemn pe două rânduri, de o parte şi de alta a patului, ca un regiment de soldaţi, privind cum celulele stem ale fratelui meu se scurgeau picătură cu picătură dintr-o pungă de perfuzie agăţată în stativ. Am avut o senzaţie de linişte în timp ce ultimele picături se topeau în venele mele, poate pentru că nu eram cu totul prezentă. Am închis ochii şi mi-am imaginat că mă aflam peste ocean, la o cafenea din Paris împreună cu Will, apoi că ne plimbam pe străzile din Tunis. Trupul mi-era puternic, şi aveam părul din nou lung.

în câteva minute procedura s-a terminat, şi toată lumea a ieşit încolonată din cameră ca să mă pot odihni.
Cele mai dificile aveau să fie, cum m-a avertizat echipa mea de medici, zilele şi săptămânile următoare, în care aşteptam ca celulele lui Adam să se grefeze în măduva mea. Am intrat din nou în „izolare". Măsurile luate în secţia de transplant erau mult mai severe decât cele de la Mount Sinai. Un purificator special filtra orice impurităţi din aer. Mâncarea era lăsată în cuptorul cu microunde până când devenea de nerecunoscut, pentru a ucide orice potenţiali agenţi patogeni. Oricine intra în rezerva mea trebuia să se spele pe mâini şi să se blindeze de parcă ar fi intrat în contact cu substanţe periculoase – mănuşi din plastic, un halat chirurgical, o mască facială şi botoşei din plastic peste încălţăminte. Un sărut, o strângere de mână, fructele şi legumele proaspete, o simplă răceală sau o tăietură de hârtie – toate astea mă puteau ucide câtă vreme sistemul meu imunitar nu funcţiona. Până şi florile erau interzise, dar n-am vrut să le spun asta prietenilor şi rudelor, ca să nu par arogantă, aşa că buchetele de flori livrate la spital s-au adunat, nedesfăcute, la uşa mea.

Obiectivul era să ajung la Ziua 100 sau „Ziua Examinării", primul reper major în evaluarea recuperării unui pacient în urma unui transplant. Am încercat să ţin socoteala din pat, unde îmi petreceam zilele şi nopţile întinsă la un unghi de patruzeci şi cinci de grade, ca să previn umplerea plămânilor cu lichid, dar orele se topeau unele într-altele. Maşinăria mea de perfuzii atârna deasupra patului ca o marchiză şi susţinea doza zilnică de fluide, imunosupresive, antivomitive, precum şi trei tipuri de antibiotice şi o perfuzie permanentă cu morfină. Din ventilatorul din tavan ieşea un şuierat de aer rece, un fundal sonor care inducea anxietate.

Mi-am petrecut aproape două săptămâni în starea asta, fără nici un incident major. Apoi, în primele ore din Ziua 14, s-a auzit un urlet, profund, constant, atât de puternic, încât m-a trezit din somn. în rezervă era întuneric. Suna o alarmă. Tuburile erau

încolăcite în jurul meu ca nişte şerpi. Pieptul îmi era lunecos. Am simţit ceva ud ţâşnind de sub claviculă, prelingându-mi-se pe coaste. O clipă mai târziu, uşa s-a deschis, şi faţa unei asistente s-a ivit deasupra mea. Mi-a strâns umărul, şi abia atunci mi-am dat seama că ţipătul venea de la mine.

— Fir-ar să fie, i-a scăpat, în timp ce mă privea îngrozită. Avusesem un coşmar: zeci de insecte umblau pe mine şi mă rodeau. într- un atac de panică indus de medicamente, mi-am rupt cateterul din piept.

Există un moment critic, un tip special de claustrofobie rezervat spitalizărilor îndelungate care se instalează cam în cea de-a doua săptămână de când eşti încuiat într-o cameră. Timpul începe să se dilate; spaţiul se destramă. Te holbezi în tavan atât de multe ore, încât începi să vezi forme şi modele, universuri întregi apărând în crăpăturile plafonului texturat. Zidurile încep să se închidă în jurul tău. Când răpăitul ploii în fereastră te trezeşte dintr-o moţăială indusă de medicamente, tânjeşti după ea aşa cum n-ai mai tânjit după nimic în viaţa ta – să fii afară, să simţi ploaia pe ceafă, să-ţi ridici capul şi să guşti cerul cu limba. încerci să deschizi ferestrele, deşi ştii foarte bine că sunt închise ermetic. Disperarea care te cuprinde începe să semene cu nebunia.

Cei mai mulţi oameni nu ştiu cum este să trăieşti aşa, închis într-o cameră mică şi albă, fără nici o dată de externare la orizont – poate doar cei care au făcut închisoare. Cât am stat în secţia de transplant, m-am gândit adeseori de Lil' GQ, condamnatul la moarte care îmi scrisese cu câteva săptămâni în urmă. M-am întrebat cum îşi petrecea el timpul în izolare; cum – şi dacă – reuşise să-şi păstreze sănătatea mintală. Inspirată în parte de el, am început să scriu un articol despre ceea ce am numit „încancerare”:

Pentru un pacient bolnav de cancer, lexiconul deţinutului este cât se poate de relevant. Fiecare mişcare îţi este monitorizată. Decizii la fel de banale precum ce şi când să mănânci trebuie

aprobate de un superior. Chimioterapia pare un fel de pedeapsă semiletală. Personalul medical joacă rolul judecătorului. în orice moment, medicul îţi poate da o sentinţă: eliberare condiţionată, arest la domiciliu, prelungirea pedepsei şi, pentru unii, chiar condamnarea la moarte. Nu am apărut niciodată în faţa curţii de judecată, dar îmi imaginez că adrenalina pompează la fel ca în faţa unui medic care îţi spune rezultatele biopsiei.
Lil' GQ nu a fost singurul necunoscut ale cărui cuvinte mi-au ţinut companie în zilele lungi şi delirante din secţia de transplant. în fiecare dimineaţă, îmi verificam e-mailul, unde găseam zeci de însemnări de la cititorii rubricii „O viaţă suspendată”. Deşi nu puteam să ies din rezerva de spital, scrisul era portalul prin care călătoream în timp, în spaţiu şi pe alte continente.

Am primit mesaje de la tot felul de oameni, dintre care mulţi fuseseră ei înşişi bolnavi. Mi-a scris o adolescentă din Florida pe nume Unique, care se trata pentru cancer la ficat şi care mi-a trimis un mesaj alcătuit în mare parte din emoticoane. Mi-a scris Howard din Ohio, acum pensionar, fost istoric al artei, care suferise aproape toată viaţa de o boală autoimună misterioasă. „Eşti tânără, eu sunt bătrân. Tu priveşti înainte, eu privesc în urmă. Probabil că nu avem în comun decât faptul că ne confruntăm cu moartea”, a scris el. „Sensul vieţii nu se găseşte în lucrurile materiale – fie că e vorba de o cină, de jazz, de cocktailuri sau de vreo conversaţie. Sensul este ceea ce rămâne când orice altceva a fost îndepărtat.” Am primit mesaje de la mulţi oameni care nu au fost bolnavi nici măcar o zi în viaţa lor, dar care rezonau cu ideea de viaţă „suspendată”. De la soţia unui senator din Midwest care se lupta cu infertilitatea. De la un tânăr cu tulburare bipolară care ajunsese recent pe străzi şi trăia în maşină, în Boston. De la Katherine, o profesoară de liceu din California, care îşi pierduse fiul.

Ar fi trebuit să mă simt mai singură ca niciodată în secţia de transplant, însă aceşti necunoscuţi şi poveştile lor au devenit

rapid o cale de comunicare cu lumea de afară. Mă delectam cu scrisorile primite, deşi rareori aveam energia să răspund. Când o făceam, prioritatea mea erau tinerii care sufereau de cancer – ei erau oamenii mei, la urma urmei. Unul dintre ei era Johnny, un băiat în vârstă de nouăsprezece ani din Michigan, internat şi el la Sloan Kettering cu leucemie. îmi citea rubrica şi mi-a trimis un mesaj pe Twitter, la care am răspuns imediat. Era prima dată când aveam ocazia să discut cu un tânăr care avea acelaşi diagnostic ca mine. Amândoi ne aflam în „izolare", sechestraţi în bulele noastre, la etaje diferite în acelaşi spital, neputând să ne întâlnim faţă în faţă. Am conversat în schimb online, când cu umor, când pe un ton serios, adesea în intervalul unei singure fraze mai lungi. Eram amândoi năuciţi de morfină, aşa că nu aveam nici o aşteptare cu privire la punctuaţie, ortografie sau gramatică – ceea ce era o uşurare.

Johnny: Ce-ţi place mai mult din meniul spitalului?

Eu: QUESADILLA.

Johnny: DA, am avut quesadilla ieri şi-am fost în extaz.

Eu: Deci şi tu eşti internat?

Johnny: Tocmai am fost mutat la etajul pediatric... am patul din mijloc, iar vecinul trebuie să treacă pe lângă mine ca să meargă la baie plus că priveliştea nu e clar la fel de bună

Johnny: cum te simţi după tdm [transplantul de măduvă]

Eu: morocănoasă & irascibilă, asistentele vin să mă cântărească în fiecare zi la 5 dim.

Johnny: Abia aştept să simt viaţa fără cancer.

Eu: la fel. Ştii vreo magie ca să treacă timpul mai repede?

Mă durea inima pentru Johnny. Experienţa noastră comună era brutală, dar ciudat de frumoasă totodată: eram doi necunoscuţi care-şi întindeau braţele peste ecrane, într-o îmbrăţişare intimă.

După aproape trei săptămâni de la transplant – sau în Ziua Plus 20, cum îi spuneau medicii şi asistentele –, Will stătea cu spatele la mine, care stăteam întinsă pe patul de spital, şi-mi

descria ce vedea pe fereastră în dimineaţa aceea. Lumina soarelui reflectându-se peste East River. Un pod care împungea blocurile de locuinţe înnegrite de vreme. Taxiuri galbene clătinându-se pe York Avenue ca nişte piese de Monopoly. Siluete minuscule îmbrăcate la costum care făceau naveta spre serviciu. Voiam să mă duc lângă el, dar eram prea obosită ca să mă ridic şi să trag după mine stativul cu perfuzii cale de un metru şi ceva. Ştiam că o să pornească la birou în câteva minute, dar medicamentele îmi îngreunau pleoapele. Când m-am trezit, deja plecase.

Somnul îmi oferea un refugiu, puteam uita de efectele secundare ale transplantului. Firişoarele de păr care îmi crescuseră pe corp în timpul studiului clinic cădeau din nou, lăsându-mi pielea goală şi mătăsoasă, aproape larvară. Slăbisem îngrozitor, trunchiul meu deja scheletic parcă intrase la apă, însă aveam obrajii rotunzi, umflaţi de steroizii şi lichidele care îmi fuseseră pompate în organism. *Faţă de lună,* îi spuneau pacienţii bolnavi de cancer. Cu pielea întinsă sau scofâlcită acolo unde nu trebuia, cu vasele de sânge explodându-mi sub piele ca-ntr-o acuarelă, mă simţeam hidoasă – mai
puţin faţă de lună şi mai mult un monstru.

Sistemul meu imunitar era complet distrus. Aşteptam să se prindă celulele stem sănătoase ale lui Adam, dar procesul dura mai mult decât trebuia. Adam mai avea câteva săptămâni de facultate şi ar fi trebuit să se concentreze pe examenele finale, pe petreceri şi pe absolvire. însă, la fel ca părinţii mei şi ca toţi cei care intraseră în bula mea sterilă, îşi ascundea îngrijorarea în spatele unei măşti.

Mai târziu în după-amiaza aceea, m-au trezit vocile părinţilor mei. Pe când îmi întorceam capul ca să-i salut, am simţit că mi se rupe ceva în gât şi se detaşează la fel ca o bandă cu scai. M-am aplecat în faţă, cu gura plină de sânge, am adunat de pe jos o masă hidoasă de carne şi am pus-o în coşul de lângă patul meu.

— Ce s-a întâmplat? au strigat părinţii mei alarmaţi, chemând asistenta.

— Fiica dumneavoastră tocmai a vomitat ţesutul care căptuşeşte esofagul, le-a explicat ea calmă.

Chimioterapia ardea membranele mucoase care îmi căptuşeau gura, gâtul şi tractul gastrointestinal, astfel că mi-era imposibil să vorbesc sau să mănânc altceva în afară de bucăţele de gheaţă. Vomitam încontinuu fragmente de carne arsă în coşul de lângă pat. Calmantele şi medicamentele împotriva senzaţiei de greaţă îmi ofereau puţină alinare, însă mi-am petrecut mare parte din orele lucide prefăcându-mă că sunt o statuie, încercând să stau nemişcată în speranţa că mi se va linişti stomacul. Când au sosit medicii, înconjurându- mi patul într-un inel protector format din halate medicale galbene, m-au conectat la o sondă gastrică, o linie directă către o pungă cu lichid galben- verzui care arăta ca sucul Mountain Dew.

Will s-a întors în seara aceea. Renunţase la o cină de lucru ca să stea un pic cu mine. Voiam să-mi povestească totul. Făcuse ceva interesant? Luase prânzul în parc? Vreo bârfă la birou? însă am fost întrerupţi de o asistentă care venise să agaţe o pungă cu medicamente. Urma să mă ia somnul în curând. Will s-a oferit să-mi citească sau să aşeze tabla de Scrabble, chiar dacă nu puteam juca decât câteva ture. Nici nu mai ştiam de când nu mai jucaserăm.

Will era ocupat cu serviciul şi cu echipele de baschet şi de fotbal la care se înscrisese cu o săptămână înainte să mă internez în secţia de transplant. De cele mai multe ori, seara, când ajungea el la spital, eu eram deja adormită. Ştiam că avea nevoie de o supapă ca să facă faţă stresului – toţi îngrijitorii au –, dar nu puteam înţelege de ce era dintr-odată atât de ocupat. Tot mai mult părea că ne uităm unul la altul de la capetele opuse ale unui telescop.

Dinţii îmi clănţăneau în timp ce Will mă învelea într-o pătură electrică. Mi-a turnat nişte apă într-un pahar de unică folosinţă. Mi-am înmuiat limba şi am plimbat lichidul rece prin gură – o uşurare de moment pentru obrajii mei umflaţi –, înainte să scuip. Nu voiam să resping mâna care ţinea carafa cu apă. Corpul meu era adevăratul duşman. Aveam atât de multe de discutat, însă m-am simţit dintr-odată copleşită de o epuizare profundă. Pleoapele îmi erau din nou grele. Will stătea lângă patul meu. Pe când adormeam, ne ţineam de mână pe sub mănuşile de cauciuc albastru

.16

Cabana Speranţei

Am ieşit din spital pe York Avenue într-un scaun cu rotile şi mi-am ridicat faţa către soare ca să-i simt căldura pe pielea-mi pământie. Era o după-amiază călduţă de mai, dar eram înfofolită cu un fes de lână şi o jachetă de schi, iar dinţii, ca de obicei, îmi clănţăneau. Scaunul cu rotile bloca trotuarul aglomerat din faţa intrării principale în spital în timp ce aşteptam ca mama şi Will să cheme un taxi. Trecătorii se dădeau la o parte, spectatori

involuntari la mica noastră procesiune. Picioarele mi-au atins trotuarul pentru scurtă vreme când am intrat în taxi.

Trecuse un pic mai mult de o lună de când făcusem transplantul. Medicii îmi spuseseră că, deşi sistemul meu imunitar era încă inexistent, testele preliminare arătau că celulele lui Adam începeau în cele din urmă să se grefeze în măduvă. Dădeam semne de progres: în ultimele zile, trecusem de la sonda gastrică la a fi în stare să mănânc câţiva biscuiţi săraţi, puteam să merg – încet –, dar fără să fiu ajutată în cea mai mare parte a timpului, iar leucograma părea să se îndrepte în direcţia cea bună. Trebuiau să mai treacă nişte săptămâni ca să putem spune dacă transplantul a reuşit sau nu – Ziua 100 se prefigura undeva, departe –, însă deocamdată mă concentram pe o victorie mai mică: externarea.

Medicii mă trimiteau la Cabana Speranţei, un fel de casă pentru pacienţii bolnavi de cancer din centrul Manhattanului, unde urma să locuiesc în următoarele trei luni. Era o clădire din beton gri cu şaizeci de camere, care se afla în apropierea magazinului Jack's, cu produse la 99 de cenţi, şi la o stradă distanţă de Penn Station. în viitorul apropiat, trebuia să port mănuşi şi mască peste tot pe unde mă duceam. *Fără metrou, fără locuri publice, fără microbi,* m-au avertizat medicii. Am mers în scaunul cu rotile de la taxi către intrare, trotuarul fiind plin de trecători. Mi-am pus masca mai strâns peste gură.

Eram recunoscătoare pentru Cabana Speranţei şi pentru generozitatea necunoscuţilor care strânseseră bani ca s-o deschidă, dar într-o lume ideală n- ar fi trebuit să locuiesc niciodată aici. într-o lume ideală, aş fi avut locul meu. M-aş fi mutat în primul apartament al mamei mele, din East Village, pe care-l păstrase toţi aceşti ani închiriindu-l până de curând. însă sistemul meu imunitar era încă prea fragil ca să pot trăi la parterul unei clădiri de dinainte de război, chiar lângă containerele de gunoi. în plus, era prea mic ca să pot sta împreună cu Will şi cu mama. Devenise clar în ultima vreme că

să ai grijă de un pacient care suferise de curând un transplant era o muncă fără odihnă, pe care mama şi Will plănuiau să o împartă. Prin urmare, am decis că voi sta la Cabana Speranţei, iar ei puteau veni acolo la nevoie, ca într-un avanpost al îngrijitorilor. Era cel mai bun plan la care ne putuserăm gândi în împrejurările date.

S-a ruinat însă în momentul în care am ajuns la Cabana Speranţei, înăuntru, ne-a întâmpinat o recepţioneră care ne-a dat cheia de la cameră şi o serie de informaţii. Apoi mama şi cu Will m-au urmat în lift, însă recepţioneră ne-a chemat să ne spună că pacientul nu putea fi însoţit la etaj decât de un îngrijitor o dată – fără excepţie. Am încercat să ripostăm, spunând că asemenea protocoale rigide nu luau în considerare cerinţele şi imprevizibilitatea bolii, dar regulile erau reguli; era limpede că ceea ce-mi imaginasem eu – că mama şi cu Will îşi vor împărţi sarcinile natural, ca o familie – nu era posibil. Nu era loc de spontaneitate, nu aveau cum să mă susţină împreună sau să se susţină unul pe altul. Trebuia să aleg între ei.

Eram indecisă. Aveam nevoie de tipul de ajutor pe care nu-l poţi cere cu adevărat decât de la un părinte – dar simţeam că Will şi cu mine ne îndepărtam unul de altul şi nu voiam să stăm separaţi. De când primisem diagnosticul, cea mai mare teamă a mea în afară de aceea de a muri fusese să nu-l pierd, iar acum, că eram mai bolnavă ca niciodată, instinctul îmi spunea să-l ţin aproape. Prin urmare, am propus ca Will să locuiască împreună cu mine la Cabana Speranţei, iar mama să vină în vizită în timpul zilei, când el era la serviciu. în momentul acela, părea un compromis bun.

Camera pe care Will şi cu mine o împărţeam la Cabana Speranţei era sărăcăcioasă – două paturi de o persoană, mobilă de motel şi un covor maroniu –, fără lumină naturală. Pe hol se afla bucătăria comună, unde ne întâlneam cu alţi îngrijitori şi pacienţi şi schimbam replici ca: „Acum ai venit de la spital?” sau „Ce-ţi mai face tumoarea pe creier?”. Atmosfera din clădire era împovărată

de tristeţe. Toţi cei care locuiau aici lăsaseră în urmă o viaţă adevărată în altă parte.

Personalul de la Cabana Speranţei se străduia să creeze o atmosferă plăcută. Mai jos, la etajul şase, se afla o cameră de zi cu un şemineu şi o terasă spaţioasă unde pacienţii puteau primi vizite de la prieteni şi familie. Se ţineau cursuri despre meditaţia zen şi cursuri de gătit pentru cei cu sistemul imunitar slăbit, iar de câteva ori pe săptămână voluntarii organizau evenimente speciale – concerte, spectacole de comedie şi cine donate de restaurantele locale. Se organiza chiar şi un „ceai" săptămânal, găzduit de un grup de doamne din Manhattan. în fiecare miercuri după-amiază, coborau în salon îmbrăcate în costume Chanel, fâţâindu-se pe tocuri-cui, aranjând platouri cu prăjituri şi pateuri. Aceste femei erau bine intenţionate, sunt convinsă, dar mă enerva la culme cum ne vorbeau nouă, pacienţilor, rar şi tare, pe un ton condescendent, de parcă nu eram numai bolnavi, ci nu ştiam limba engleză. Am ajuns rapid să dispreţuiesc ora de ceai. Nu voiam pomana sau mila lor. Nu voiam să fiu un pretext pentru fapta bună a cuiva din săptămâna aceea.

Rutina mea post-transplant consta în principal în a dormi optsprezece ore pe zi. Atunci când nu dormeam, stăteam în pat cu ochii închişi, prea epuizată ca să mă ridic în şezut, ca să vorbesc sau să citesc. Singura excepţie era, culmea, *Cincizeci de umbre ale lui Grey*. Am devorat întreaga trilogie într-un weekend. Era atât de departe de orice comportament acceptabil, atât de diferită de ceea ce trăiam, încât părea science-fiction. Era, de asemenea, suficient de comică şi de captivantă ca să-mi distragă atenţia de la greaţa care mă copleşea.

— O întrebare clasică, i-am spus lui Will într-o dimineaţă. Ai prefera să ai leucemie mieloidă acută sau să citeşti *Cincizeci de umbre?*

— Leucemie, a spus el fără ezitare.

Will îmi pregătea micul dejun ca în fiecare dimineaţă, deşi rareori luam mai mult de o gură. Apoi mă lăsa în grija mamei

înainte să plece la serviciu. Cel mai temut moment al zilei era mersul pe jos zilnic de la Cabana Speranţei la spital, unde primeam transfuzii de sânge, eram hidratată, mi se dădeau magneziu şi alte substanţe nutritive pe care chimioterapia le eradicase. îmi era mereu atât de greaţă, încât rareori reuşeam să merg cele douăzeci de minute cu taxiul până în centrul oraşului fără să mi se facă rău. Odată, în timpul unui acces deosebit de violent de vomă pe bancheta din spate, un şofer de taxi a crezut că eram beată şi ne-a dat jos pe mama şi pe mine. Ne-a lăsat pe bordură şi a plecat înainte să apuc să-i explic situaţia.
La mai puţin de o săptămână după ce m-am mutat la Cabana Speranţei, am fost invitată să dau un interviu despre rubrică la emisiunea *Talk of the Nation* a postului naţional de radio NPR. Era o zi mare: prima mea ieşire în lume de când mă externasem. După perfuzii, mama şi cu mine am luat un taxi până la birourile NPR, aflate peste drum de Parcul Bryant. Era prima dată când dădeam un interviu şi nu mai puteam de entuziasm.

Nu înţelegeam de ce, dar, de când lansasem rubrica, primeam întruna invitaţii la interviuri. Cititorii mă abordau în sala de aşteptare a spitalului, unii chiar pe trotuarele din Manhattan, ca să-mi spună cât de mult le plăcea cum scriu şi că mă susţineau. Atenţia lor mă flata, chiar mă copleşea, iar uneori mă stânjenea. Fără să vreau, cancerul mă făcuse celebră.

Nu toată lumea îmi împărtăşea entuziasmul. Rubrica a devenit rapid o sursă de tensiune între mine şi Will. Era îngrijorat că-mi afecta sănătatea şi se plângea că alocam muncii bruma de energie pe care o aveam. Nu greşea; era adevărat că-mi simţeam ambiţia ciocnindu-se de limitările propriului corp. Creierul mi-era zdrobit de toxinele de la toate medicamentele cu care fusesem îndopată. Deşi altă dată eram în stare să-mi amintesc cantităţi vaste de informaţii în detaliu, de la culoarea bluzei pe care o purtase învăţătoarea mea în prima zi de şcoală la fragmente întregi din cărţile mele preferate, acum făceam un efort să-mi aduc aminte numele celor mai apropiaţi prieteni ai

mei sau chiar propriul număr de telefon. înainte de transplant, scrisul fusese un refugiu pentru mine; acum însemna cel mai adesea frustrare şi lacrimi. Eram însă hotărâtă să fac tot ce puteam, chiar dacă asta presupunea să-mi forţez corpul dincolo de limitele a ceea ce era prudent.

Cu o seară înainte de interviul de la NPR, am făcut o febră lejeră şi mi-am petrecut toată noaptea tremurând sub pături, o tuse urâtă zguduindu-mi plămânii la fiecare câteva minute. Mama şi Will au insistat să reprogramez, dar am refuzat. Nu ştiam când voi mai avea asemenea ocazii sau dacă aveam să mă simt suficient de bine ca să le onorez. Urma să dau interviul şi nimeni nu mă putea face să mă răzgândesc.

Când am ajuns într-un final în studioul postului NPR şi s-a făcut proba de sunet, eram deja epuizată. îmi tremurau mâinile pe paharul de plastic din care beam apă, iar vocea îmi era ca o şoaptă firavă şi istovită. Mi-am dat toată silinţa să răspund la întrebările gazdei şi la cele ale ascultătorilor care au sunat, deşi nu-mi amintesc nici un cuvânt din ce am spus atunci. Ţin minte însă că am apăsat butonul de pe panoul de control care se numea, inspirat, TUSE ca să pun în surdină tuşea uscată ce mă chinuia în timp ce încercam disperată să respir. Cred că am apăsat butonul cu pricina de vreo cincizeci de ori.

La finalul interviului, stăteam pleoştită în scaun, epuizată de efortul pe care-l făcusem ca să vorbesc şi să stau dreaptă. Moderatorul pregătise o ultimă întrebare. „Mai avem numai câteva secunde", a spus el. „Aţi putea spune că vă confruntaţi cu moartea în momentul de faţă?"

M-a luat prin surprindere. Mă gândisem îndelung la propria-mi moarte, desigur, dar era prima dată când cineva îmi punea o asemenea întrebare atât de direct. Rostită cu voce tare, la postul naţional de radio, m-a făcut să simt ameninţarea morţii mai vie şi mai iminentă decât fusese vreodată. Mi-am dat seama atunci că gazda, ascultătorii, oamenii care mă citeau – se întrebau cu toţii acelaşi lucru: Aveam să trăiesc, sau nu? Supravieţuirea mea

devenise o poveste cu suspans; oameni necunoscuţi mă urmăreau cu o curiozitate morbidă, dornici să afle ce aduceau săptămânile viitoare. Gândul mă neliniştea. M-am îmbărbătat singură, hotărâtă să pun capăt interviului într-o notă puternică, dar, atunci când am vorbit, vocea mi-a sunat la fel de subţire ca o foaie de clătită.

— Am mari speranţe pentru viitor, am şoptit eu neconvingător.

Infecţia care se cocea în plămânii mei în ziua aceea a pus stăpânire rapid pe sistemul meu imunitar. în weekend, de Ziua Mamei, în loc să iau *brunch-u*l şi să mă uit la un film cu mama în sufrageria din Cabana Speranţei, aşa cum plănuiserăm, stăteam încolăcită pe o targă în camera de urgenţe, cu ea alături. Presiunea arterială îmi scădea vertiginos, iar pulsul îmi era periculos de mare. în ciuda protestelor mele, medicii m-au reinternat în spital.

— E numai vina mea, i-am spus mamei, aducându-mi aminte de ultimele cuvinte din interviul dat la radio. Ar fi trebuit să spun că privesc cu *prudenţă* la viitor.

Ne naştem având nevoie de ajutor şi murim având nevoie de ajutor, dar mi- era greu să accept cât de neputincioasă devenisem. înapoi la Cabana Speranţei, după zilele confuze de la spital, care nu ştiam cum o să se termine, eram la fel de slăbită ca întotdeauna, complet dependentă de Will şi de mama. în săptămânile care au urmat, am devenit şi mai fragilă, iar în Ziua 70 aveam nevoie de ajutorul lor chiar şi pentru cele mai elementare lucruri, cum ar fi fost să-mi fac un duş sau să-mi pregătesc un sendviş. Din cauza slăbiciunii şi a stării permanente de greaţă, nu puteam merge, aşa că mă deplasam cu ajutorul unui scaun cu rotile. Mă trezeam în toiul nopţii, simţind cum inima îmi bătea haotic, cum rămânea în urmă şi accelera într-un mod care mă neliniştea şi mă făcea şi mai conştientă de propria mea vulnerabilitate.

Apoi, în jurul Zilei 80, mi-a apărut o urticarie negricioasă pe frunte, şi toată lumea a intrat în panică. Era primul simptom al bolii grefă-contra-gazdă pe care-l aveam – o complicaţie potenţial mortală a transplantului, despre care fusesem avertizată. Medicii mi-au mărit doza de steroizi şi medicamente antirejecţie şi m-au monitorizat îndeaproape, sperând ca totul să fie bine până la urmă.

Independenţa nu era singurul lucru pe care simţeam că-l pierd. De când mă mutasem în Cabana Speranţei, Will începuse să vină acasă tot mai târziu în fiecare seară. Mă suna în ultima clipă să întrebe dacă putea cineva să preia tura de noapte şi, dacă-i spuneam că era prea din scurt, întreba de ce nu aveam parte de mai mult ajutor. Ştiam că nu era distractiv să-ţi petreci timpul la Cabana Speranţei şi că nu-i era uşor să mă îngrijească. Nu aveam energie să-i ofer, şi totuşi aveam nevoie de el mai mult ca niciodată. Când eram împreună, îi absorbeam dragostea ca un burete, disperată să fim din nou aproape. Când am adus vorba despre cum se îndepărta tot mai mult de mine, Will a insistat că mi se părea. Cu toate astea, eram îngrijorată.

într-o seară, pe când îl aşteptam pe Will să se întoarcă de la serviciu, am primit un mesaj de la el: „O să merg la un bar din Saint Marks cu nişte prieteni. Vrei să vii?” M-am holbat la telefon, neştiind cum să-i răspund. Poate că şi-ar fi dorit cu adevărat să fiu acolo, dar amândoi ştiam că trebuiau să mai treacă săptămâni, sau chiar luni, până aveam să mă simt suficient de bine ca să ies oriunde în public. Cu atât mai puţin puteam merge într-un un bar din Saint Marks, unul dintre cele mai sumbre şi mai aglomerate locuri din centrul Manhattanului. Pe când încercam să-i răspund, ochii mi s-au umplut de lacrimi. Mi-am înfipt unghiile în podul palmei, ordonându-mi să nu plâng. *îmi pare rău, nu pot. însă cred că ştii asta,* i-am scris. Mama îşi punea paltonul ca să iasă în oraş în seara aia. Era una dintre rarele ocazii când plănuia să ia cina cu o prietenă şi, cu toate că ştiam că ar fi fost fericită să rămână cu mine, nu i-am cerut asta.

Singură în pat, l-am aşteptat pe Will. S-a lăsat noaptea, scufundând camera în întuneric, iar luminile oraşului străluceau cu putere dincolo de fereastră. Pe măsură ce orele treceau, o teamă viscerală, rece mi se acumula în stomac. Trebuia să mănânc ceva înainte să-mi iau medicamentele, dar eram prea slăbită ca să merg până la bucătăria comună de pe hol, aşa că am înghiţit pumnul de pastile cu apă. Greşeală de amator. Când s-a întors Will acasă, era trecut de miezul nopţii. Stăteam chircită peste un coş de gunoi, cu cearşafurile din jurul meu murdare de vomă şi pijamalele ude leoarcă de transpiraţie. A încremenit la piciorul patului, cu o expresie de vină pe chip. Când m-a luat în braţe să mă ducă la duş, am simţit două emoţii contrare luptându-se în inima mea: *Te urăsc, am nevoie de tine.*

Era dimineaţa Zilei 100. Stăteam într-unui dintre separeurile de plastic albastru din bucătăria comună în timp ce Will pregătea micul dejun. Ca să-i fac pe plac, împingeam cu lingura un gogoloi din fulgi de ovăz, prefăcându- mă că-l mănânc, dar gândurile mi-erau în altă parte. în câteva minute urma să plecăm la spital ca să primim rezultatele diferitelor teste şi biopsii pe care le făcusem în ultima săptămână. în mintea mea erau două situaţii posibile: transplantul funcţionase şi aveam să mă vindec sau transplantul eşuase, iar leucemia avea să revină, de această dată cu promisiunea morţii iminente. Nu mi-a dat niciodată prin cap că ar putea exista şi o a treia posibilitate.

în timp ce Will spăla vasele, mă uitam neliniştită prin e-mailurile primite de la cititori, căutând ceva care să-mi distragă atenţia. Unul anume mi-a atras privirea. Titlul spunea: *este greu să revii la cel care ai fost.* La e-mail era ataşată fotografia unui tânăr fără cămaşă care stătea într-o rezervă de spital. Avea umerii laţi şi musculoşi, iar obrajii lui rozalii emanau o strălucire nenaturală. Ca şi mine, avea capul neted şi chel, dar am fost uimită de cât de încrezător părea. I l-am arătat şi lui Will, care a scos un fluierat.

— La naiba! Arată mai bine ca mine. Mai că mi-e teamă că ţi-ai găsit un
prieten bolnav de cancer care să-mi ia locul.

Numele tânărului era Ned. Mesajul lui începea cu o poveste. în 2010, Ned se bucura de ultimul lui an de facultate, fără să aibă habar ce-l aştepta după absolvire. Scria de zor la lucrarea de diplomă şi tocmai se împrietenise cu o fată frumoasă. îşi depusese actele pentru o bursă Fulbright în Italia, unde spera să locuiască după absolvire. Apoi, când se afla acasă în Boston în timpul vacanţei de iarnă, a făcut o tomografie care arăta că avea splina mărită. După mai multe teste, medicii i-au confirmat că avea leucemie. Nu era prima dată când Ned era bolnav. Cu trei ani în urmă, fusese diagnosticat cu cancer testicular, a menţionat el în treacăt: „«Un cancer uşor», n-am avut nevoie decât de-o intervenţie chirurgicală".

Era o poveste pe care-o cunoşteam bine. Era povestea mea şi a tinerilor bolnavi de cancer, foarte mulţi la număr, despre care aflasem de la lansarea rubricii; erau poveşti care îmi aduseseră alinare, arătându-mi că erau mulţi asemenea nouă în lumea asta, o comunitate invizibilă, ascunsă vederii în rezerve de spital şi legată de stative de perfuzii.

însă după aceea povestea lui Ned a luat o direcţie neaşteptată. „îţi scriu pentru că ştiu că te vei confrunta în scurt timp cu tranziţia spre lumea reală, cu ceea ce se cheamă «normalitate«„, scria el. „Mi-a fost greu să revin la viaţa de dinainte." Citind aceste rânduri, mi-am dat seama că scrisoarea lui nu era despre cancerul la tinereţe, ci despre ceea ce se întâmpla după ce te vindecai de cancer. Era deocamdată prea devreme să mă gândesc la cum ar fi arătat viaţa mea după cancer. Eram încă blocată în Cabana Speranţei; mă deplasam încă cu ajutorul unui scaun cu rotile; eram mult prea bolnavă ca să am în vedere orice altceva în afară de rezultatele biopsiei la măduva spinării – ca să nu mai vorbim despre noţiunea de viaţă după cancer.

Câteva minute mai târziu, Will şi cu mine am coborât în holul de la Cabana Speranţei. Mama ne aştepta acolo şi împreună am ieşit afară şi am chemat un taxi. Luasem cu mine nişte pungi din plastic în caz că mi se făcea rău în timpul călătoriei, dar de data asta emoţiile, nu greaţa, îmi întorceau stomacul pe dos. Când am ajuns la spital, am luat ascensorul către secţia de transplant pentru pacienţi externi; aveam atâtea emoţii, că nu puteam scoate un cuvânt.

Recepţioneră mi-a strigat numele şi ne-a poftit într-o încăpere în partea din spate a clinicii. Mi s-a tăiat respiraţia când a intrat pe uşă asistenta, urmată de medicul ce efectuase transplantul, un tip corpolent, cu ochelari şi cu o expresie mereu severă ce masca un temperament blând.

— Vestea bună e că la ultima biopsie nu se văd celule canceroase în măduvă, a spus el. Transplantul pare să funcţioneze – deocamdată –, dar vor trece multe luni şi multe alte zile de diagnosticare ca aceasta înainte să avem certitudini.

— Şi veştile proaste? am întrebat eu.

Sperasem, bineînţeles, să nu fie nici una, dar ştiam deja destul de multe despre cum comunicau medicii ca să-mi dau seama că nu era cazul să fiu optimistă.

— Păi vestea proastă e că prezinţi un risc crescut de recidivă. Din cauza anomaliilor cromozomiale pe care le prezintă măduva ta şi a faptului că nu am reuşit să scăpăm pe deplin de leucemie înainte de transplant, există o probabilitate mare ca boala să revină. Aş vrea să începi cât mai curând un regim experimental de chimioterapie de întreţinere, îndată ce te simţi suficient de puternică.

Stând pe masa de consultaţie, mi-am îmbrăţişat genunchii la piept. Eram copleşită de disperare: aveam senzaţia că mă înec, iar vocile din jur se auzeau pierit şi îndepărtat, ca şi cum m-aş fi aflat sub apă. Mi-au revenit în minte fragmente din scrisoarea lui Ned pe care le citisem în dimineaţa aceea. „Ce poate fi atât de greu să revii la viaţa normală? mă gândeam cu amărăciune. Tot

ce vreau e o viaţă normală. Ar fi mare lucru dac-aş scăpa vreodată din camerele astea de spital.” Cancerul meu era ca un câine rău. Era închis pentru moment, dar mârâia fioros, gata să sape pe sub sârma ghimpată şi să scape. Trebuia să lupt din răsputeri ca să-l ţin îngrădit. Aveam de îndurat alte tratamente experimentale şi apoi nenumărate teste, timp de ani de zile, până să mă vindec. Mă aştepta mereu o nouă tomografie, biopsia următoare.

— Cât timp va trebui să fac chimioterapia de întreţinere? l-am întrebat pe medicul care îmi făcuse transplantul, îmbărbătându-mă în aşteptarea răspunsului.

— Mult timp, a spus el cu delicateţe. încă un an, poate mai mult.

M-am uitat la Will. Avea aerul trist, prăbuşit al unui om prins în capcană. Nu-l puteam învinovăţi. Şi totuşi, privind în urmă, îmi dau seama că asta am făcut.

17
Cronologia libertăţii

Acasă e un termen greu de definit pentru cei ca mine. Până să împlinesc doisprezece ani, fusesem deja la şase şcoli, pe trei continente. începând din clasa a şaptea, am locuit în Saratoga în cea mai mare parte a timpului, dar n- am simţit niciodată că sunt *de acolo,* aşa cum n-am simţit că aparţin nici unui loc. Mă cuprindea neliniştea când stăteam în acelaşi oraş mai mult de un an sau doi, mi-era teamă să nu rămân blocată, la fel ca o scoică lipită de fundul unei corăbii. Acesta este ghinionul oricărui copil care se naşte într-o familie mixtă şi creşte între culturi şi ţări, crezuri şi obiceiuri: va fi mereu prea alb sau prea măsliniu, cu un nume prea exotic, prea altfel pentru a aparţine pe deplin vreodată unui loc.

Viaţa de după diagnostic nu a fost mai puţin nomadă. în anul care se scursese, Will şi cu mine ne petrecuserăm în total şase luni în afara spitalului. Locuiserăm în Saratoga, în dormitorul meu de când eram copil. Locuiserăm pe la prieteni.

Şi, cel mai recent, la Cabana Speranţei, unde nu aveam voie să stăm mai mult de trei luni. Până spre sfârşitul verii, îmi trecuse însă orice înclinaţie spre nomadism. Mai mult decât orice, îmi doream să am o casă.

La sfârşitul lui august 2012, Will şi cu mine ne-am mutat din nou în apartamentul pe care-l avea mama, aflat la intersecţia dintre 4th Street şi Avenue A în East Village – acelaşi apartament în care locuise şi ea cu două decenii în urmă, atunci când a venit prima oară la New York. Atâta vreme cât Will şi cu mine ne permiteam să plătim întreţinerea, facturile şi impozitele, puteam sta acolo oricât ne doream.

Clădirea suferise multe schimbări de când o văzusem ultima oară, dar părea totodată aceeaşi. Când am ajuns, am auzit pe cineva strigând *„Le bebel”* şi l-am văzut pe Jorge, care seara lucra ca portar. Acum era bătrân, grizonant şi uşor aplecat de spate, dar îşi amintea încă ziua în care părinţii m- au adus acasă de la spital. Toate uşile din clădire erau încă vopsite în aceeaşi culoare, un verde-mentă, iar holurile erau decorate cu muluri aurii şi instalaţii de iluminat în stil art deco. Ascensorul se strica periodic, iar din robinete curgea uneori o apă ruginiu-maronie. Apartamentul minuscul se afla la parter, iar ferestrele dădeau spre containerele de gunoi din curte. Părinţii lui Will ne aduseseră un uscător de vase, ai mei ne-au împrumutat aşternuturi şi un covor tunisian frumos şi vechi, iar un prieten ne-a dat un cadru de pat. Am scotocit prin magazinele second-hand după un cufăr vechi, la fel ca acela pe care-l foloseam drept masă la Paris. O casă, oricât de mică, slab luminată sau precar mobilată, ne dădea o libertate pentru care eram teribil de recunoscători.

în prima noastră noapte în apartament, Will a aşezat două farfurii pe cufăr şi a aprins câteva lumânări. Ultima masă adevărată de care-mi aminteam era cina pe care o luasem de Paşte în secţia de transplant, dar în ultima vreme mă hrănisem prin intermediul tuburilor sau cu micile înghiţituri pe care

reuşeam să le iau din mâncarea gătită excesiv de la Cabana Speranţei. Eram mai slabă ca niciodată şi nu aveam deloc apetit, dar eram hotărâtă să mă bucur de prima noastră cină în noua casă. Libertate însemna să pot mânca o jumătate de bol de spaghete făcute în casă – şi după aceea să mă lupt toată noaptea ca să le ţin în stomac.

Libertate însemna şi să fiu răbdătoare cu Will în săptămânile care au urmat, în care s-a luptat din greu să ţină locul personalului de la spital şi al mamei, care se întorsese în Saratoga. A preluat cea mai mare parte din treburile casei, gătitul, curăţenia, şi mergea cu mine la camera de gardă atunci când, o dată la câteva săptămâni, făceam din nou febră sau mă confruntam cu o nouă complicaţie. Eram atât de slăbită, încât mi-era greu şi să merg la farmacie o stradă mai încolo, prin urmare îmi petreceam zilele singură în pat, dormind, încercând să scriu şi plictisindu-mă în faţa televizorului. Aşteptam nerăbdătoare prânzul, când Will venea cu bicicleta acasă în pauza de masă ca să vadă ce fac şi să-mi pregătească ceva de mâncare înainte să se-ntoarcă la muncă. După aceea, aşteptam să se facă şapte, când revenea acasă. Cum nu aveam voie să ies încă în locuri aglomerate, să mănânc mâncare de la restaurant sau să merg cu mijloacele de transport public, seara nu ieşeam nicăieri. Nu-l mai simţeam la fel de distant ca la Cabana Speranţei. Eram amândoi încântaţi să începem o nouă viaţă într-un loc care era al nostru. Libertate însemna să împărţim patul pentru prima oară de când făcusem transplantul şi să mă confrunt cu un corp care părea să fi uitat limbajul intimităţii fizice.

Era într-o luni dimineaţă, puţin după ora nouă. Stăteam în faţa blocului, şi cineva încerca să cheme un taxi la fiecare colţ. M-am aşezat pe bordură şi m- am gândit să aştept câteva minute, până se potolea aglomeraţia de dimineaţă a navetiştilor. începusem din nou chimioterapia şi, orice-aş fi făcut – fie că săream peste duş, îmi puneam mai multe alarme sau mergeam la culcare mai devreme cu o seară înainte –, întârziam de fiecare dată jumătate

de oră la spital. Nu mă grăbeam foarte tare – întârziam cu atâta consecvenţă, încât aproape că eram mândră de mine. Ajungeam la timp, dar era timpul meu.

Poate că speram în sinea mea că, dacă ajungeam suficient de târziu, aveau să-mi dea liber în ziua aceea. Nu eram deloc împăcată cu faptul că trebuia să fac chimioterapia de întreţinere. Acum că nu mai aveam celule blastice – nici cancer, numai ameninţarea revenirii acestuia –, mi-era mai greu să-mi adun forţele şi să mă supun torturii, chiar dacă, raţional, înţelegeam procesul. Noul meu tratament consta într-o infuzie intravenoasă cu azacitidină, un medicament pe care îl luasem în timpul studiului clinic. Urma să mi se administreze timp de cinci zile consecutiv în fiecare lună, după care aveam o pauză de trei săptămâni. Pe hârtie, nu părea mare lucru, dar ştiam din experienţă că zilele libere nu erau deloc uşoare – aveam să trag din greu acele trei săptămâni, moleşită de substanţele chimice toxice; apoi, exact când aveam să mă simt mai bine, era din nou timpul pentru cele cinci zile. Asta era viaţa mea în viitorul apropiat.

Un taxi a încetinit şi i-am făcut semn cu mâna să oprească, dar fără tragere de inimă. Şoferul era un bărbat mai în vârstă cu codiţe împletite grizonante şi un accent jamaican puternic. în timp ce acceleram pe Franklin D. Roosevelt Drive, autostrada care străbate Manhattanul pe partea de est, am zărit o tânără mergând cu bicicleta de-a lungul estuarului East River. Părea cam de vârsta mea, era bronzată, atletică, iar părul blond prins într-o coadă la spate îi dansa în vânt. într-o zi poate c-o să mă duc cu bicicleta la spital, m-am gândit eu. Odată ce mă simţeam destul de bine.

— Alo, e cineva acasă? a întrebat şoferul de taxi.

Ajunseserăm la spital, iar eu eram pierdută în gânduri.

— E totu-n regulă?

Voiam de mult să fac o glumă şi să trântesc un monolog despre ultimul meu raport citogenetic sau despre rezultatele

biopsiei când cineva mă întreba ce mai fac, doar aşa ca să-i văd reacţia. însă şoferul voia doar să fie amabil, nu să audă cum un transplant de măduvă te poate lăsa dezorientat şi buimac. Sau aproape narcoleptic în public. Prin urmare, mi-am ţinut gura, am plătit cursa şi am ieşit din taxi mulţumind rapid.

De cum am intrat în holul principal al Spitalului Sloan Kettering am simţit mirosul familiar de antiseptic înţepându-mi nările. Cu cele douăzeci de etaje ale sale, cu ascensoarele din oţel inoxidabil strălucitor şi cu pereţii împodobiţi de tablouri, spitalul semăna cu un vas gigantic de croazieră înţesat cu pacienţi bolnavi de cancer şi oameni care aveau grijă de ei. Avea chiar şi dotările ciudate, la scară mică, ale unui vas de croazieră: o platformă mobilă Starbucks, sală de mese, ocazionalul concert de muzică de cameră, un etaj dedicat activităţilor recreative, unde se afla şi o bibliotecă în care pacienţii puteau citi exemplare uzate din romanele siropoase publicate în colecţia Harlequin Romance. Clădirea era impecabil de curată şi dotată cu echipamente de ultimă oră; cu toate astea, avea un aer uzat, chiar ponosit. Sălile de aşteptare erau mobilate în stilul anilor '70, iar linoleumul care imita marmura era ros acolo unde medicii şi îngrijitorii păşiseră de-a lungul anilor. Camera de gardă era întotdeauna plină până la refuz de pacienţi în scaune cu rotile sau pe tărgi.

Am vizitat Sloan Kettering prima dată la câteva zile după ce-am primit diagnosticul, când venisem să caut o a doua opinie. Cu părul lung până în talie şi inel în nas, nu arătam ca ceilalţi pacienţi. în sala de aşteptare, un bărbat de vârstă mijlocie cu o cămaşă fără mâneci şi o bandană care îi acoperea capul lipsit de păr s-a aplecat spre tata, care era chel încă din anii '90, şi – presupunând că el era pacientul – i-a zis cu pumnul ridicat în aer:

— Ţine-te tare, frate!

îmi aduc aminte că m-am simţit răzbunată, de parcă confuzia acelui străin era o dovadă a faptului că nu aveam ce căuta acolo – că eram altfel decât acei pacienţi aflaţi în diferite

faze ale declinului. Acum pacienţii şi mirosul steril de la Sloan Kettering îmi dădeau o senzaţie de linişte. Cu puful blond ca de boboc de raţă care-mi acoperea capul neuniform, mă simţeam în largul meu aici. Ştiam regulile, vorbeam fluent jargonul medical şi mă descurcam prin reţeaua complexă de holuri şi cu ochii închişi. Lumea de afară era cea care
îmi părea străină, chiar puţin înfricoşătoare.

Am apăsat de trei ori pe dozatorul de dezinfectant pentru mâini – ritualul meu norocos – şi mi-am frecat palmele, după care am scos o pereche de mănuşi albastre de cauciuc şi o mască nouă pentru faţă şi am pornit spre ascensoare. Tremuram când uşile s-au deschis la etajul patru. Clinica de transplant de măduvă pentru pacienţii externi era neaerisită şi rece ca un congelator pentru carne. Am luat o pătură electrică din camera asistentelor – exista acolo un fel de cuptor care le menţinea calde – şi m-am aşezat pe un scaun.

Orele petrecute în sălile de aşteptare păreau nesfârşite, dar se scurgeau mai uşor când stăteai liniştit şi priveai oamenii din jur. Cu timpul, am început să mă pricep de minune la a recunoaşte diversele faze în care se găseau pacienţii: cei abia diagnosticaţi erau deseori însoţiţi de un grup de prieteni şi rude care aveau cu ei flori şi cadouri; vreun tată pe jumătate chel sau vreun fiu cu o podoabă capilară deja precară se rădea în cap în semn de solidaritate, având aerul că a făcut un mare sacrificiu. După câteva săptămâni, anturajul începea să se subţieze. Se făcea un calendar care desemna „amicul responsabil cu chimioterapia”, astfel încât prietenii şi familia să poată însoţi pacientul cu rândul. în şase luni, pacientul rămânea cu un singur îngrijitor, atât de împovărat de sarcinile lui, încât bombănea nemulţumit din cauza situaţiei parcării sau a „timpilor de aşteptare infernali”. Dacă pacientul avea ghinionul să fie bolnav de mai bine de un an sau doi, se decreta în cele din urmă că putea să vină şi singur la spital.

Astăzi, pentru prima dată de la diagnosticare, mă număram şi eu printre aceştia din urmă – şi nu eram singura. Am observat un tânăr care tocmai intrase şi-şi punea masca şi mănuşile. Părea să se apropie de treizeci de ani, era înalt şi deşirat şi avea pe cap un fes de lână. Se uita agitat prin sala de aşteptare aglomerată după un loc unde să se aşeze. Singurul scaun gol s-a nimerit să fie chiar cel din dreapta mea şi ne-am salutat din cap în timp ce se apropia.

— Suleika, nu-i aşa? a întrebat el, întinzând o mână înmănuşată. Sunt un mare admirator al rubricii tale.

A spus că-l cheamă Bret şi, cât am aşteptat, mi-a povestit despre ceea ce a descris drept o luptă pierdută cu limfomul şi despre cum el şi soţia lui luau în calcul să renunţe la viaţa lor din Chicago ca să se mute la New York, unde putea face un transplant de măduvă. L-am ascultat, apoi i-am împărtăşit ce l- ar fi putut ajuta din ceea ce trăisem eu. I-am spus că va fi bine îngrijit dacă se hotăra să facă transplantul aici şi m-am oferit să-l pun în legătură cu Cabana Speranţei, unde el şi soţia lui puteau locui gratis. Când i-au strigat numele, lui Bret nu-i mai tremurau mâinile, iar mie îmi făcuse bine conversaţia noastră – legătura pe care o stabiliserăm. Am făcut schimb de numere de telefon şi am promis să-l caut dacă ajungeam vreodată în Chicago. însă, odată ce a dispărut după perdea, am rămas din nou singură.

Când m-au chemat în cele din urmă în camera unde se făcea chimioterapia, am văzut-o pe Abby, una dintre asistentele mele preferate.

— Ai ochii roşii, a spus ea cu o urmă de îngrijorare.

— Sunt doar obosită, am zis eu, şi acest lucru era în parte adevărat.

Nu dormisem prea bine în ultima vreme. Dozele mari de steroizi pe care le luam pentru a lupta împotriva bolii grefă-contra-gazdă îmi dădeau insomnii, astfel că stăteam până noaptea târziu urmărind filme în pat. însă, înainte de a putea spune orice altceva, m-am trezit că plâng în hohote. Izbucnirea

m-a surprins. Acasă eram o fântână arteziană ambulantă, însă mă manifestam rareori în faţa altora.

Fusesem agitată în ultima vreme – zbuciumată, temătoare –, de când aflasem că trebuia să fac în continuare şedinţe de chimioterapie. Cu Will ocupat la serviciu şi cu părinţii mei înapoi acasă în Saratoga, libertate însemna să învăţ să am grijă de mine însămi. Libertatea era o imensă cutie de medicamente etichetată cu zilele săptămânii şi responsabilitatea de a lua zeci de pilule la timp. Libertate însemna să merg singură la chimioterapie, să înţeleg că eram singură. într-un fel, fusesem întotdeauna singură.

18

Corcitura

Când eram copil, în timp ce fratele meu şi prietenii noştri erau ocupaţi să urce în copaci şi să fugărească mingi de fotbal, eu colindam trotuarele şi boschetele după animale abandonate. Nu am trecut niciodată pe lângă o cutie de carton lăsată în stradă sau pe lângă un coş de gunoi fără să mă uit dacă nu fuseseră aruncaţi nişte pui de pisică înăuntru. Când adulţii mă întrebau ce voiam să mă fac când o să fiu mare, răspundeam cu toată seriozitatea din lume: Maica Tereza a animalelor fără stăpân.

în toţi acei ani, mi-am implorat părinţii să-mi cumpere un căţeluş, însă m- au refuzat de fiecare dată – ne mutam prea mult şi nu voiau o grijă în plus. în fiecare zi după ore în clasele a patra şi a cincea, mergeam cu bicicleta la spitalul veterinar din localitate, unde ajutam la curăţarea cuştilor, asistam la operaţii şi reaprovizionam dulapurile cu materiale. îmi cheltuiam alocaţia pe vechi manuale de medicină veterinară, precum şi pe hrană uscată, lapte praf pentru pisicuţe şi jucării pentru organizaţiile care se ocupau cu salvarea animalelor. Am memorat toate cele 274 de rase de câini recunoscute de Asociaţia Chinologică Americană şi mi-am obligat părinţii să-mi pună întrebări despre trăsăturile lor de comportament, despre ce aveau nevoie ca să fie sănătoşi şi despre speranţa lor de viaţă. Când aveam zece ani, de

Crăciun i-am cerut fratelui meu un incubator. în primăvară, spre consternarea părinţilor mei, duceam vreo zece pui de găină în vechiul meu landou pentru păpuşi. După aceea am început să fac un ban crescând hamsteri şi păzind animale de companie. în gimnaziu făceam pelerinaje în weekend la adăposturile pentru animale, unde îmi petreceam zilele comunicând cu câini bătrâni şi jigăriţi. îmi plăceau în mod deosebit corciturile – cu cât erau mai neîngrijite, mai rele şi mai sălbatice, mai imposibil de dresat, cu atât mai bine. Dintr-un anumit punct de vedere, cred că mă simţeam legată de ele – erau outsideri, aflaţi în căutarea unei case.

Pasiunea m-a ţinut până la facultate, când am avut grijă pentru scurtă vreme de un pisoi nou-născut pe care l-am botezat Mohamed. însă eram ocupată cu şcoala şi a trebuit să-l dau unui proprietar mai de încredere. Cu timpul, am început să am alte preocupări: călătoriile pe timp de vară, repetiţiile cu orchestra, iubiţii şi petrecerile. După absolvire, nu mai era loc în viaţa mea de adult pentru un animal de companie. Abia puteam să am grijă de mine însămi.

Un câine de terapie venea să mă viziteze în primele zile după primirea diagnosticului la Mount Sinai, un cocker spaniei mic şi energic care sărea pe patul meu de spital, trăgând în joacă de pătura din poală. Era prima dată de când mă îmbolnăvisem când cineva nu se purta cu mine ca şi cum aş fi fost de porţelan. Vizita câinelui de terapie m-a făcut să pledez din nou pentru un animal de companie, ca atunci când eram copil, şi, de când mă mutasem cu Will, îmi căşunase şi mai tare să am un câine. Petreceam ore în şir la calculator frunzărind site-urile dedicate adopţiilor de animale. Dar cunoşteam realitatea medicală: din cauza sistemului meu imunitar slăbit, era cu neputinţă să-mi iau un câine. Medicul care îmi făcuse transplantul a spus nu fără să stea pe gânduri. Cu toate astea, îmi reluam cererea o dată la câteva săptămâni.

într-o dimineaţă de octombrie, în timp ce mă aflam la Sloan Kettering pentru un control de rutină, am aflat că medicul care îmi făcuse transplantul îşi luase un scurt concediu medical. în absenţa lui, am fost repartizată unui alt medic, cu numele – foarte adecvat – dr. Barker—. Am hotărât, aşadar, să-mi încerc norocul.

15. De la englezescul *bark*, „a lătra" (n. tr.).

— Ce-aţi spune dacă mi-aş lua un câine? am întrebat eu la numai câteva minute de când începuse să mă consulte.

A stat puţin pe gânduri.

— Sigur, a răspuns dr. Barker. Nu văd de ce nu.

A spus că sistemul meu imunitar era mai puternic – nu la capacitate maximă, dar suficient de puternic –, iar să am grijă de un animal ar fi putut să mă ajute.

M-am mişcat repede. în după-amiaza aceea, l-am convins pe Will să mă ducă, după serviciu, la o organizaţie de salvare a animalelor din SoHo – „numai ca să mă uit". M-am dus direct la cel mai pricăjit. Era un terier urât, o corcitură – un „schnudel", parte schnauzer, parte pudel – cu o blăniţă albă şi rară care abia dacă îi acoperea carnea vineţie şi pestriţă şi cu urechile blegi. N-am rezistat şi am cerut să-l iau în braţe. îmi încăpea în palmă. Mârâia, avea un barbişon neîngrijit şi o sclipire răutăcioasă în priviri, părea morocănos şi puţin labil, dar plin de personalitate. A fost dragoste la prima vedere.

— Ăsta-i câinele meu, am spus.

Pe Will îl neliniştea faptul că ne expuneam la microbi şi că ne luam pe cap povara de-a avea grijă de un animal de companie în condiţiile în care eram deja excedaţi. L-am implorat, i-am promis să iau măsuri de precauţie pentru a-mi proteja sănătatea şi am venit cu un şir inepuizabil de soluţii: câinele va purta botoşei de unică folosinţă pe afară ca să nu-şi murdărească lăbuţele. M- am jurat că o să port mănuşi atunci când îl hrăneam şi curăţăm după el, că nu va dormi niciodată în pat, şi am făcut o listă cu patru prieteni care m-ar putea ajuta să am grijă de el atunci când nu mă simţeam în stare.

— Eşti neobosită, a spus Will schiţând un zâmbet.

Când i-am zis femeii de la ghişeu că voiam să-l adoptăm pe prăpădit, a spus că alte douăsprezece persoane solicitaseră adopţia înaintea noastră. Trebuia să vadă cererile şi să ceară referinţe de la ceilalţi înainte să ia o decizie. Am ezitat o clipă, după care am implorat-o.

— Aveţi idee când am putea avea veşti în acest sens? Speram să iau puiuţul înainte de următoarea tură de chimioterapie. Ştiţi ce se spune... câinii sunt cel mai bun medicament.

A fost prima şi ultima dată când aveam să invoc cancerul, dar îmi doream căţelul cu disperare. Vădit impresionată de pledoaria mea, femeia mai că nu ne-a azvârlit documentele de adopţie în faţă. În taxi, pe drumul spre casă, prăpăditul a devenit „Oscar”.

Acea primă noapte cu Oscar a fost cea mai fericită pe care am avut-o de când fusesem diagnosticată. într-o oră, a făcut pipi de două ori şi un rahat şocant de mare pe vechiul covor tunisian din camera noastră de zi, însă eram prea îndrăgostită ca să-mi pese. Will şi-a intrat imediat în rol şi împreună i- am făcut o baie, ca doi părinţi extaziaţi de noua lor progenitură. Când Oscar a căzut răpus în cele din urmă pe pieptul meu, l-am scărpinat pe burtică şi l-am privit cum doarme, lăbuţele lui negre fremătând în timp ce fugărea iepuri în vis. Căldura pe care o degaja trupul lui şi bătăile egale ale inimii pe pieptul meu m-au relaxat şi am adormit pe canapea, cu Oscar încolăcit sub braţul meu.

Realitatea m-a izbit ziua următoare, când Will a plecat la serviciu, iar eu am rămas singură cu Oscar pentru prima dată. Nu eram pregătită să fug afară de vreo şase ori pe zi cu un căţeluş incontinent în braţe, un arc de urină stropind holurile înainte să ajung eu la uşă. Chimioterapia şi transplantul mă vlăguiseră şi aveam încă mare nevoie de odihnă. Dar lui Oscar nu-i păsa câtuşi de puţin dacă mi-era greaţă sau aveam dureri prea mari ca să-l pun să facă aport. Să am grijă de el a devenit în

scurt timp cea mai temută parte a zilei. în fiecare dimineaţă, după ce Will pleca la serviciu, Oscar începea să-mi lingă unul câte unul degetele de la picioare până mă trezeam. Apoi ieşeam la plimbare. După câteva străzi, abia îşi intra în ritm, pe când eu eram epuizată şi dornică să mă târăsc la loc în pat. Mă întrebam dacă nu cumva făcusem o greşeală uriaşă.

Cu timpul, ne-am revizuit amândoi atitudinea. Eu n-am avut de ales şi a trebuit să-mi fac un program care se învârtea în jurul nevoilor lui. Oscar a renunţat să mai facă pipi pe covorul din camera de zi, iar eu am încetat să mai dorm până la prânz. Oscar şi-a făcut rapelurile, iar eu mi-am făcut din nou vaccinurile din copilărie. (Imunizările din copilărie se pierd în timpul unui transplant de măduvă.) Nevoia de a ţine pasul cu Oscar mi-a făcut bine şi fizic. Muşchii mi se atrofiaseră de la orele nesfârşite pe care le petrecusem în pat, dar, după câteva săptămâni de plimbări zilnice, urcam şi coboram amândoi scările câte două trepte deodată.

Pentru prima dată după mult timp, zilele mele nu mai erau dominate de cancer.

— în regulă, amice, am spus eu, bătând din palme ca să-l chem pe Oscar la plimbare. Tu conduci.

A luat-o înainte, trăgând de lesă în timp ce mă conducea spre parcul pentru căţei din Tompkins Square Park, unde ne făcuserăm o mulţime de prieteni noi. Era Mochi, terierul corcit căruia îi plăcea să se lupte în nisip cu Oscar; Thelma şi Louise, cei doi beagle timizi, frate şi soră, care preferau să-i privească de la distanţă pe ceilalţi câini cum se joacă; şi Max, coonhoundul uriaş, a cărui activitate preferată era să atace bordura de blană de la paltoanele femeilor. în loc să se holbeze la biata fată cu mască, trecătorii se opreau să-l mângâie pe Oscar şi să-mi spună ce drăguţ este. Vecinii de bloc îl salutau acum înainte să-mi dea mie bineţe. Şi, în loc să discutăm despre simptomele mele şi despre planul de tratament din săptămâna respectivă, Will şi cu

mine eram ocupaţi să-l învăţăm la oliţă şi să-i facem orele de dresaj. Era plăcut să nu mai fiu în centrul atenţiei.

Eram în continuare într-o remisiune fragilă, rezervată pacienţilor leucemici „cu un grad mare de risc” în primul an după transplant. Luam în continuare douăzeci şi trei de pastile pe zi şi îmi petreceam cele mai multe ore – fie de veghe, fie de somn – în pat. Mergeam în continuare săptămânal la spital pentru controale şi aveam emoţii la fiecare programare aşteptând să aud că leucograma mea era în regulă. Şi, o dată pe lună, făceam în continuare cinci zile de chimioterapie. Oscar nu putea schimba ce se întâmpla cu măduva mea, însă făcea o altfel de magie. De când îl adoptasem, mă simţeam din nou plină de energie şi îndrăzneam să sper iar la normalitate

.19

Visând în acuarele

Şederea în spital poate semăna foarte mult cu traiul într-un oraş mare. Totul în jur vuieşte: pacienţii se plimbă de colo-colo pe

holuri, rezidenţii îşi fac vizitele de dimineaţă, asistentele se adună lângă aparatul de cafea să stea de vorbă. Cu toate astea, te poţi simţi profund izolat, alienat.

De când mergeam singură la programări, îmi alinam plictiseala citind mesajele de la cititori, care continuau să-mi inunde Inboxul. Articolele pe care le scrisesem pentru rubrica „O viaţă suspendată" fuseseră preluate de diverse reviste şi ziare şi ajungeau la un public din ce în ce mai mare. Nu aveam puterea să predau un nou material în fiecare săptămână, dar am continuat să scriu câte puţin în fiecare zi, chiar şi numai un paragraf. în afară de ocazionala discuţie din sala de aşteptare sau de saluturile de pe stradă, nu mă gândisem niciodată să duc mai departe întâlnirile cu cititorii mei. Eram însă dornică să stau de vorbă cu cineva cu care aveam ceva în comun, tânjeam după un antidot împotriva singurătăţii. Pe când eram în sala de aşteptare, pregătindu-mă pentru cel de-al treilea ciclu al chimioterapiei de întreţinere, am citit un mesaj pe Facebook de la o tânără pe nume Melissa Carroll, care se trata şi ea la Sloan Kettering. I-am scris, întrebând-o dacă voia să ne vedem, şi mi-a răspuns câteva minute mai târziu, spunând că era la spital în ziua aia şi ar fi vrut să stăm de vorbă.

După ce mi-am terminat chimioterapia la clinica pentru transplant de măduvă, am urcat cu liftul să iau prânzul cu Melissa în timp ce-şi făcea perfuzia. La treizeci de ani, Melissa era unul dintre cei mai în vârstă pacienţi din secţia de oncologie pediatrică. Avea sarcom Ewing, un tip de cancer osos agresiv care afectează în mod obişnuit copiii şi adolescenţii, de aceea se afla acolo.

Secţia de pediatrie era o lume în sine. Pereţii erau împodobiţi cu picturi şi colaje vesele cu animale. Luminile fluorescente, dure şi nemăgulitoare în altă parte a spitalului, erau mai calde şi mai intime aici. Era săptămâna de dinainte de Halloween, şi medicii şi asistentele se costumaseră cu toţii. Chiar şi măştile erau în ton – erau de diverse culori, iar unele aveau

feţe zâmbitoare şi mustăţi pictate pe ele. Vizavi de biroul de triaj se afla un ţarc imens plin cu jucării, jocuri, căsuţe pentru păpuşi şi animăluţe de pluş. O fetiţă nu mai mare de cinci ani, cu pielea translucidă şi o cicatrice subţire care-i şerpuia în jos din centrul craniului, se juca cu o păpuşă într-o cutie din lemn. Când m-am uitat mai atent, am văzut că era vorba de un tomograf de jucărie. Aşezată picior peste picior lângă fetiţă, o asistentă îi explica în şoaptă cum funcţionează, amintind în mod bizar de ce se întâmpla într-o grădiniţă.

în ultimele luni mă străduisem să devin adult, de parcă maturitatea era un test pentru care puteam învăţa, pentru ca apoi să-l iau cu brio. Aveam douăzeci şi patru de ani. Aveam un căţeluş de crescut, o chirie de plătit şi articole de scris. Aveam un prieten cu care urma să mă căsătoresc după ce-mi terminam tratamentul şi mă duceam singură la chimioterapie. Dar, stând acolo între pereţii pictaţi în culori vii şi borcanele cu acadele, mi-am dorit din tot sufletul să fiu la pediatrie, unde eram mai aproape ca vârstă de mulţi dintre pacienţi, decât jos, în clinica de transplant de măduvă, cu cei trecuţi de prima tinereţe.

Am mers pe lângă ţarc până spre capătul celălalt al secţiei, unde Melissa stătea într-un fotoliu comod, cu faţa la un şir de ferestre. Peruca ei lungă şi închisă la culoare, pe care o ondula în bucle delicate, făcea un contrast izbitor cu pielea albă ca hârtia şi buzele date cu roz. însă ochii ei – enormi, cu irişi ca nişte bucăţele de sticlă verde, mărginiţi de gene lungi şi negre – îi făceau faţa imposibil de uitat. O pungă de perfuzie atârna deasupra ei, picurându-i otravă în braţele tatuate. A bătut din palme şi a zâmbit când m-a zărit.

— Suleika! a spus ea cu un uşor sâsâit.

Nu ne-am îmbrăţişat, respectând regula strictă care interzicea orice fel de contact între pacienţii cu sistemul imunitar compromis.

— E grozav aici, nu-i aşa? a spus ea. E multă lumină.

M-am aşezat în fotoliu lângă ea, iar când a venit prânzul am comandat sendvişuri în formă de stea cu unt de arahide şi gem – Melissa a spus că erau preferatele ei din meniul pentru copii. Priveam pe fereastră în timp ce mâneam şi i-am adresat zeci de întrebări, pentru că voiam să ştiu totul despre noua mea prietenă misterioasă. Melissa mi-a povestit că se născuse în Irlanda, de unde era tatăl ei, muzician, dar crescuse într-un orăşel din New Hampshire. Mi-a spus că învăţase să cânte la tobe în adolescenţă şi că-şi făcuse o formaţie indie rock exclusiv feminină, ce se destrămase repede: Spirala Mistică. După ce-a absolvit şcoala de arte, Melissa s-a mutat în Brooklyn, unde a lucrat cinci ani pentru Francesco Clemente, un pictor contemporan celebru.

— 2010 a fost un an bun pentru mine, a spus Melissa, cu o privire nostalgică.

Avea iubit şi o viaţă socială efervescentă, iar picturile ei începeau să fie expuse în galerii de artă. Apoi, într-o noapte, a ieşit într-un bar din Williamsburg şi, întuneric fiind, o prietenă i-a zdrobit din greşeală laba piciorului cu un scaun de oţel. La început, Melissa a crezut că suferise o entorsă, dar câteva săptămâni mai târziu durerea era în continuare prezentă, iar pe laba piciorului îi apăruse o umflătură tare şi noduroasă. Melissa, care la vremea respectivă nu avea asigurare, a găsit în cele din urmă o clinică accesibilă la preţ, iar radiografia a arătat că avea cel de-al treilea os metatarsian zdrobit. Mai arăta şi că nu era vorba doar de o umflătură, ci de o masă anormală. Biopsia a dezvăluit că masa era malignă şi că deja cancerul se răspândise în nodulii limfatici pelvieni şi la genunchi.

— Nu faci cancer de la un scaun de bar..., a spus Melissa. Dacă prietena mea nu m-ar fi lovit chiar în locul ăla, probabil că n-aş fi descoperit că eram bolnavă. E bizar, nu-i aşa?

După diagnostic, Melissa a fost nevoită să se mute înapoi cu părinţii ei în New Hampshire. A început un tratament intensiv de chimioterapie, iar atunci când părul a început să-i cadă s-a încuiat în baie şi s-a ras în cap. După aceea, mama ei a dus-o la

un salon din Boston ca să i se ia măsurile pentru o perucă care imita perfect părul ei negru ca pana corbului, brăzdat de şuviţe castanii, în aceeaşi seară Melissa şi-a pus peruca pe cap, s-a urcat într-un tren care s-o aducă înapoi la New York şi a mers la o petrecere în Bushwick.

— Le-am arătat prietenilor mei peruca şi după aceea am sărit direct în piscină, mi-a povestit ea cu un zâmbet ireverenţios.

Aşa era Melissa: plină de viaţă şi iubitoare de distracţie, gata să râdă şi mereu zâmbitoare, chiar şi în cele mai sumbre împrejurări. Viaţa era frumoasă atunci când erai cu ea.

Era a doua oară când Melissa se trata pentru cancer. Făcuse deja şaptesprezece runde de chimioterapie şi nenumărate operaţii în prima tură, iar tomografiile i-au ieşit curate. însă, după numai un an şi jumătate de când fusese diagnosticată, cancerul îi revenise, aşa că a hotărât să se transfere la Sloan Kettering, unde avea mai multe opţiuni de tratament. Când a aflat că boala recidivase, s-a aşezat deznădăjduită pe veranda părinţilor ei şi şi-a deschis caietul de desen. înainte picta în ulei pe pânze mari, însă acum vaporii îi făceau rău, aşa că începuse să lucreze cu acuarele şi realizase primul tablou dintr-o serie tulburătoare, intitulată *Autoportret cu mască.*

— îmi plac neprevăzutul şi accidentele fericite pe care le poţi avea pictând cu acuarele. îmi place că nu deţii controlul total, exact ca în viaţă, mi-a spus ea. Poate vii pe la mine odată şi-ţi pictez portretul?

Am dat din cap entuziasmată. Cu Melissa m-aş fi înţeles bine şi înainte să am cancer şi eram încântată să-mi fac o nouă prietenă care încerca la rândul ei să fie creativă în relaţie cu boala. Amândouă ne construiam nişte cariere puţin probabile: Melissa picta autoportrete din pat; eu scriam autoportrete din pat. Acuarelele şi cuvintele erau drogurile cu care ne alinam durerea. învăţam amândouă că uneori singura modalitate de a îndura suferinţa era să o transformi în artă.

Melissa şi cu mine am devenit în curând nedespărţite. Ne ţineam companie în timpul chimioterapiei. Ne petreceam după-amiezile colindând magazinele second-hand după geci din piele asortate şi ţoale noi pentru siluetele noastre scheletice. Seara, ne întâlneam în apartamentul ei din Brooklyn, care dădea spre Parcul McGolrick şi care era decorat cu un amestec uluitor de mărunţişuri: o raţă împăiată cu două capete primită de la unul dintre numeroşii ei admiratori, un bong frumos din sticlă, o ladă din lemn plină cu sticluţe cu pastile şi pensule şi, pe perete, un panou uriaş din plută unde erau prinse în piuneze brăţări de la spital, fotografii cu prieteni, vechi bilete de avion şi diverse premii pe care le obţinuse în cariera ei. Ca să scape de senzaţia de greaţă, fuma încontinuu marijuana, iar când o izbea foamea pregătea boluri cu îngheţată. Mi-a împrumutat una dintre perucile ei şi m-a învăţat să mă machiez, să-mi creionez sprâncenele şi să-mi lipesc gene false acolo unde ale mele căzuseră. Melissei îi plăcea enorm să danseze, iar atunci când aveam destulă energie ascultam *Thriller* la boxe şi dansam frenetic, rotindu-ne perucile în ritmul muzicii până cădeam late pe canapea.

Un subiect despre care vorbeam adesea era dragostea. Să-ţi găseşti un iubit când suferi de o boală cronică – şi să-l şi păstrezi – nu era deloc uşor. Uneori, părea de-a dreptul imposibil. Faptul că persoana iubită îmi rămăsese alături pe timpul tratamentului era o excepţie.

— Să ai grijă de el, îmi spunea Melissa adesea. Nici nu ştii ce norocoasă eşti.

La câteva luni după ce a aflat că e bolnavă, prietenul ei, cu care era de multă vreme, a părăsit-o, s-a mutat pe Coasta de Vest şi a început imediat o relaţie cu o femeie mult mai tânără.

— Un nemernic de primă clasă, a spus Melissa.

Dar cel mai mult ne plăcea să vorbim despre călătoriile pe care le-am face odată ce aveam să ne simţim mai bine. Plănuiam itinerare spre locuri îndepărtate. Melissa visa la palmieri şi pieţe

de condimente, la ricşe şi elefanţi. Eu mă imaginam făcând reportaje în locuri îndepărtate sau gonind pe coasta californiană într-o decapotabilă uzată. Oamenii descriau deseori cancerul ca pe o călătorie, însă noi nu voiam o „excursie pentru cei care suferă de cancer", voiam o călătorie *adevărată,* care să ne ducă departe de sunetele, mirosurile şi plantele de plastic din secţia de oncologie, spre vieţile nesăbuite pe care am fi vrut să le trăim.

Două fete slăbuţe, numai coate şi genunchi, cu pomeţi proeminenţi şi cu capul zumzăind de visuri disperate pentru viitor – orice viitor, atâta vreme cât puteam face parte din el. Mai târziu în iarna aceea, la câteva luni după ce ne-am cunoscut, Melissa a descoperit că i se răspândise cancerul şi la plămâni. Reacţia ei a fost să cumpere un bilet de avion cu destinaţia India.

— Nu e neapărat o dorinţă de muribund, cât mai degrabă felul meu de-a mă revolta, mi-a explicat ea, stând aşezată la masa din bucătărie în timp ce trăgea dintr-un joint.

Pe când căuta pe internet, a descoperit A Fresh Chapter, o organizaţie nonprofit care le oferă călătorii în străinătate şi oportunităţi de voluntariat celor care supravieţuiesc cancerului, ca să-i ajute să-şi găsească un sens şi un scop după tratament.

— Am visat dintotdeauna la India – culorile, cultura mă inspiră să pictez, mi-a spus Melissa. Am pierdut atât de multe din cauza cancerului, încât simt nevoie să plec. Tot ce vreau e să mă simt din nou inspirată.

Am făcut ochii mari de îngrijorare gândindu-mă că va pleca într-o ţară unde chiar şi oamenii sănătoşi se pot îmbolnăvi uşor.

— Dar ce faci dacă te alegi cu o febră neutropenică? am întrebat-o eu. Dacă ai nevoie de spitalizare în timp ce te afli acolo?

— Care e cel mai rău lucru care s-ar putea întâmpla? a răspuns ea. Suleika, pentru prima dată, am senzaţia că o să mor. O să mor din cauza acestei boli nenorocite.

Am rămas amândouă nemişcate, o tăcere grea lăsându-se în jurul nostru.

întrucât eram prea bolnavă ca să mă îndepărtez de spital, cu atât mai mult să o însoţesc în India, am încurajat-o pe Melissa de acasă când a plecat în martie şi m-am bucurat de fotografiile şi de noutăţile pe care mi le trimitea la fiecare două zile de parcă aş fi fost eu însămi acolo. Timp de două săptămâni splendide, Melissa n-a mai fost o pacientă suferind de cancer – era o artistă care preda desenul şi pictura printr-un program de voluntariat la o şcoală primară din Delhi. S-a oprit la Templul Lotus şi a spus o rugăciune din inimă, într-una dintre multele pieţe în aer liber, a dat peste nişte marionete pictate manual superbe şi a cumpărat atât de multe, încât i-a mai trebuit o valiză ca să le poată aduce acasă. Punctul culminant al călătoriei a fost vizita la Taj Mahal, care era mult mai frumos decât orice văzuse ea vreodată. Călătorind în India, a eludat pentru o clipă ameninţarea morţii. într-o zi, am luat telefonul şi am văzut un mesaj de la ea care spunea: „Nu m-am mai simţit niciodată atât de plină de viaţă”. între timp, New Yorkul fusese lovit din plin de viscol. Fulgi mari de zăpadă cădeau din cer, acoperind trotuarul, copacii şi clădirile cu o pătură groasă şi albă, care s-a umplut repede de urme de pantofi, dar a rămas la fel de încântătoare. Am tras draperiile, însă luminile stradale se reflectau în zăpadă, scăldând apartamentul într-o lumină albastră ca de acuarelă. Will moştenise un televizor vechi de la un prieten şi-l pusese pe o măsuţă astfel încât să ne putem uita la filme din pat. Era duminică seară şi stăteam întinşi unul lângă altul, eu cu o pătură electrică pe stomac, el cu o doză de bere din care bea cu înghiţituri mari şi lacome.

Când s-a ridicat să-şi mai ia o bere, am rezistat tentaţiei de a-i spune s-o ia mai încet, nevrând să-l supăr sau să mă port ca o prietenă cicălitoare din seriale. Ceva îl apăsa, însă mi-era frică să întreb ce anume, pentru că eram destul de sigură că avea legătură cu mine. în ultima vreme, când se întorcea de la serviciu, părea agitat şi frustrat. Ofta dacă îi ceream să scoată câinele la plimbare sau să cumpere ceva şi făcea mici comentarii

pline de reproş despre cum avea nevoie de mai mult timp pentru el şi pentru prietenii lui. Detestam faptul că aveam atâta nevoie de el şi era umilitor să-i cer ajutorul cuiva care nu părea că vrea cu adevărat să mi-l ofere. După ce adormeam, îl auzeam uneori cum trage uşa pe furiş şi mă ridicam ca să descopăr că plecase la o plimbare sau să urmărească un meci la barul de lângă noi. Stăteam trează, aşteptându-l să se întoarcă, aşteptând să răsară soarele, aşteptând să se risipească tensiunea care se infiltrase în relaţia noastră ca mucegaiul.

— Avem nevoie de mai mult ajutor, spunea Will iar şi iar.

Pentru că trebuia să fie în acelaşi timp iubit, îngrijitor şi un tip normal de douăzeci şi ceva de ani care încerca să-şi dea seama cine era şi ce voia să facă cu viaţa lui, Will era copleşit de greutatea numeroaselor sale responsabilităţi. N-a spus-o niciodată direct, dar era clar că se săturase de limitările şi exigenţele pe care ni le impunea starea mea de sănătate.

— Câţiva colegi de la serviciu merg mâine la un festival de muzică în Texas, mi-a spus Will când s-a întors de la bucătărie cu berea. Mă gândeam să cumpărăm şi noi bilete de avion şi să mergem cu ei câteva zile.

Avea vocea relaxată, dar chipul îi era tensionat.

— Trebuie să fac chimioterapie săptămâna asta şi vineri mă operez.

Mi se implementa un dispozitiv care să înlocuiască cateterul pe care mi-l smulsesem din piept.

— Am nevoie de tine aici.

Disperarea din vocea mea m-a dezgustat.

— Ştiu, ştiu şi îmi pare rău, a spus Will, dar chiar am nevoie de o pauză. Şi poate că o să şi scriu ceva cât sunt acolo.

Aş fi vrut să am reacţia ideală şi să-i spun plină de mărinimie: *Ia câte pauze vrei, le meriţi, să ai o călătorie minunată, iubirea mea,* dar să întreţii acest tip de şaradă devine epuizant după o vreme. Toţi se aşteptau de la mine să fac faţă cu brio, să sufăr exemplar şi să afişez mereu un aer stoic. însă, în

noaptea aceea, nu mă simţeam deloc în stare să ascult cât de greu îi era lui
Will – ce mult îşi dorea o pauză când eu nu aveam opţiunea să iau o pauză de la corpul meu, de la boală, de la viaţa pe care-o trăiam.

— De ce vrei să fii liber tocmai atunci când am mai mare nevoie de tine? l- am întrebat eu, mai mult retoric.

— Ţie mereu ţi-e rău, a spus Will. Avem vreodată un moment bun?

Am simţit că mi se tulbură vederea, ca atunci când începe o migrenă violentă. Fără să-mi dau seama ce făceam, am luat un glob de sticlă lucrat manual, plin cu nisip alb, pe care-l ţineam pe pervazul de lângă patul nostru. Mama lui Will îl cumpărase de la magazinul de suvenire al unui muzeu când venise ultima oară să ne viziteze. Globul de sticlă, cu dungi roz, mov şi portocalii, îi amintea de apusurile de soare din Santa Barbara, şi mi l-a dăruit ca substitut până când mă făceam suficient de bine ca să călătoresc şi să văd peisajul cu ochii mei. Ţinând globul în palma dreaptă, am admirat vârtejul iridescent al nisipului. Apoi l-am ridicat deasupra capului şi l-am aruncat cu toată puterea. Pentru că n-am deloc ţintă, globul l-a ratat de departe pe Will – nici măcar n-a ajuns până la peretele micului nostru apartament, în schimb s-a izbit de podea şi a explodat, bucăţele de sticlă şi nisip zburând peste tot. Podeaua era ciudat de strălucitoare, de parcă ar fi fost pudrată cu sclipici. Privind haosul, am simţit o eliberare dulce, instantanee, iar furia dinăuntrul meu a început să cedeze.

— Ce naiba? a bolborosit Will, cu gura căscată de uimire.

— Ăsta e iadul meu, am urlat eu la el.

M-am ridicat din pat, călcând pe bucăţelele de sticlă care-mi scrâşneau sub papuci şi m-am dus la baie, trântind uşa după mine. M-am aplecat deasupra chiuvetei, mi-am stropit faţa cu apă rece şi m-am privit în oglindă. Arătam îngrozitor – pentru că eram îngrozitoare, m-am gândit, năpădită de un val de ruşine care mă îngreţoşa. împreună cu medicamentele de

chimioterapie, prin venele mele curgea şi urâţenie. Mici violenţe. Resentimente înghiţite. Umilinţe îngropate. Furie prost ţintită. Şi o oboseală profundă, din cauza unei situaţii care se lungise prea mult ca s-o mai putem îndura. Toate acestea contaminau distanţa tot mai mare dintre mine şi Will. Erau lucruri despre care puteam discuta cu Melissa, care înţelegea mai bine ca oricine disocierea care poate avea loc atunci când eşti bolnav – cum boala îţi intensifică părţile bune şi părţile rele, dezvăluind aspecte din tine despre care ai fi preferat să nu ştii că sunt acolo; cum boala te poate reduce la şinele tău cel mai brutal.
Părea imposibil să încerc să-i explic lui Will toate astea. Prin urmare, am ieşit din baie şi, fără o vorbă, ne-am băgat amândoi în pat. Prin draperiile subţiri, vedeam cum continua să ningă. Exagerasem, şi aş fi vrut să retrag ceea ce făcusem. Am încercat să spun *îmi pare rău,* dar el deja adormise.

A doua zi dis-de-dimineaţă, Will şi-a cumpărat bilet de avion, şi-a făcut bagajul şi a plecat în Texas

.20

O gaşcă pestriţă

Melissa era cea mai frumoasă femeie pe care o văzusem vreodată, şi nu eram singura de părerea asta. Cu saboţi argintii de piele de şarpe, cu tatuaje şi cu aerul ei sofisticat de femeie matură, a devenit rapid centrul atenţiei în secţia de oncologie pediatrică. Mai mulţi adolescenţi se amorezaseră cu disperare de ea şi roşeau ca racul ori de câte ori treceau pe lângă ea trăgând după ei stativul cu perfuzii.

Unul dintre ei era Johnny, băiatul cu care vorbisem pe chat înainte de transplant. Era un puşti slăbuţ şi frumuşel din Michigan, cu tenul măsliniu şi ochi de culoarea ciocolatei. îşi întrerupsese primul an de facultate când fusese diagnosticat cu leucemie. Acum locuia în Casa Ronald McDonald, echivalentul pediatric al Cabanei Speranţei, unde copiii bolnavi şi părinţii lor

veniţi de pretutindeni puteau locui pe mai nimic. Mama lui Johnny, o columbiancă evlavioasă, cu un accent puternic, îl însoţea peste tot, dar, când era cu Melissa şi cu mine, Johnny o trimitea în sala de aşteptare, spunându-i: „Mamă, nu vezi că stau şi eu de vorbă cu prietenele mele?” Johnny făcuse o pasiune fulgerătoare pentru Melissa şi voia cu disperare să pară cool – îi plăcea să povestească despre frăţia din care făcuse parte pentru scurtă vreme, despre petrecerile nebuneşti cu bere şi despre fete. Nu credeam neapărat poveştile lui, care deseori păreau exagerări, dar am ajuns să-l îndrăgim de parcă ar fi fost fratele nostru mai mic.

Un alt admirator al Melissei era un tânăr pe nume Max Ritvo. Era poet şi student în ultimul an la Yale. îşi împărţea timpul între camera de cămin din New Haven şi un apartament pe care i-l închiriaseră părinţii într-un bloc select, cu pardoseală de marmură şi liftier cu mănuşi albe, la câteva străzi mai la nord de spital. La fel ca majoritatea celor de la Sloan Kettering, Max era chel şi palid ca un ou fiert, dar ieşea în evidenţă datorită chimonoului second- hand, ochelarilor cu rame de baga şi păsării tatuate într-o parte a capului. Max, la fel ca Melissa, avea sarcom Ewing, pentru care făcea tratament, cu întreruperi, de la şaisprezece ani. Era sclipitor şi amuzant, şi avea o minte capabilă să ivească aforisme şi metafore atât de ciudate şi de sugestive, încât izbucneam în hohote în toiul conversaţiei. Max spunea că sevrajul la morfină se simte ca „o fereastră aburită spre care te repezi cu ciocanul şi cu nişte acid”. Anxietatea pe care i-o dădea tomograful era ca atunci când „mănânci o pizza şi nu eşti sigur dacă ăia sunt fulgi de ardei iute sau căpuşe mici şi roşii”. Când îşi pierduse virginitatea într-un pat de spital fusese de parcă ar fi făcut „sex pe o plută de buşteni noduroşi în mijlocul unei mări de antiseptic”. Frazele sale surprindeau atât de bine suferinţele prin care treceau cei ca noi, încât deseori mă pomeneam scriindu-le pe bucăţele de hârtie şi punându-le la păstrare în buzunarul de la spate al blugilor.

Eram o gaşcă pestriţă de bolnavi de cancer, care s-a mărit pe măsură ce au trecut lunile: Kaylin, fashion designer şi fană punk-rock cu braţele tatuate, avea tot sarcom Ewing – când nu şi-a găsit unde să locuiască, s-a mutat cu Melissa în Brooklyn şi au devenit colege de cameră; Kristen, care avusese limfom, era proprietara unui mic magazin de skateboarduri în West Village; Erika, doctorandă la NYU, în cadrul programului Studiul alimentelor, avea cancer la sân, un simţ al umorului neobişnuit şi întotdeauna venea la întrunirile noastre cu snackuri gourmet; şi Anjali, o imigrantă din India cu acelaşi diagnostic ca mine, care avea o atitudine caustică, înjura tot timpul şi era notorie fiindcă făcuse o asistentă să plângă. Am cunoscut-o în sala de aşteptare a clinicii pentru transplant de măduvă destinată pacienţilor trataţi ambulatoriu. Avea aproape patruzeci de ani, era drăguţă, cu pielea măslinie, nasul acvilin, ca al meu, şi era întotdeauna îmbrăcată în uniforma impusă pacienţilor: un fes din tricot care îi acoperea capul chel şi o mască peste obrajii supţi. Când ne-am întâlnit prima dată, a dat din cap spre mine, iar eu am dat din cap spre ea, amândouă conştiente de priveliştea rar întâlnită: o femeie tânără într-un ocean de feţe albe, ridate.

— Aşa m-am săturat să mă tot uit la boşorogi, mi-a spus ea, dându-şi ochii peste cap.

Şi aşa ne-am împrietenit.

Fratele lui Anjali, cel mai compatibil potenţial donator, nu i-a răspuns niciodată la telefon.

Transplantul ei n-a reuşit.

în cadrul găştii, am conceput un sistem de relaţii. Mergeam unele cu altele la chimioterapie şi făceam schimb de impresii despre tratament. Ne uitam la tone de seriale când eram prea obosite ca să stăm de vorbă şi jucam Words with Friends, atunci când insomnia ne răpea nopţile. Când una dintre noi primea veşti proaste despre boală ne înfiinţam la uşa ei cu mâncare şi Xanax. Ne scoteam una pe alta la shopping atunci când nu ne mai veneau hainele din cauza schimbărilor prin care treceau

corpurile noastre şi răspundeam la telefon în mijlocul nopţii când loveau atacurile de anxietate. în cele din urmă, aveam să ţinem priveghiuri la spital şi să ajutăm la organizarea funeraliilor, însă pe atunci nu ştiam acest lucru.
La scurtă vreme după ce am început să ne petrecem timpul împreună, am fost invitată să iau cuvântul la o conferinţă despre cazurile de cancer în rândul tinerilor în Las Vegas, iar eu le-am propus să mergem toate, ca fetele. Anjali nu se simţea prea bine şi a rămas acasă, dar celelalte – Melissa, Kaylin, Erika, Kristen şi cu mine – am primit undă verde de la medicii noştri şi ne-am urcat în avion într-o vineri dimineaţă, dotate cu măşti şi o casoletă cu negrese cu marijuana.

Holul hotelului Palms din centrul oraşului Las Vegas avea candelabre de prost-gust, canapele de muşama, mochetă roşie care trăsnea a fum de ţigară şi zeci de jocuri mecanice. Când ne-am cazat, recepţionerul ne-a spus că, în locul camerelor rezervate, ni se dăduse ceva mai bun – un penthouse. Nu-mi venea să cred ce noroc aveam; am luat liftul până la ultimul etaj şi am deschis uşile apartamentului, unde am descoperit două camere uriaşe cu ferestre din tavan până în podea, cu vedere la oraşul plin de lumini şi sclipind de reclame, în camera de zi era o cabină de duş de sticlă cu o bară de striptease la care neam dat în spectacol cu rândul, râzând de ne-a durut burta. Ne-am desfăcut valizele, iar măsuţa de cafea s-a acoperit curând de peruci, şi ne-am înşirat toate medicamentele pe tejgheaua barului de parcă erau shot-uri; noi cinci aveam mai bine de o sută de sticluţe cu pastile.

Ne-am petrecut cea mai mare parte a acelei zile la piscină, apoi ne-am dus la un salon de tatuaje numit Precious Slut. De când i se pusese diagnosticul, Melissa îşi făcuse zeci de tatuaje. Era o modă printre pacienţii tineri cu cancer: venea din dorinţa de a fi stăpânul corpului tău şi de a deţine controlul, de a face din el o pânză pe care să desenezi ce vrei tu. Ca să ne amintim de weekendul nostru petrecut în Vegas – şi de împrejurările stranii

care ne aduseseră împreună –, Melissa şi Kaylin şi-au tatuat câte o pică de la cărţile de joc pe antebraţe şi s-au rugat de mine să-mi fac şi eu la fel. Erika avea deja un tatuaj, un caracter chinezesc pe care şi-l făcuse în josul spatelui când era adolescentă şi acum regreta amarnic fiindcă odată cu trecerea timpului şi din cauza atracţiei gravitaţionale îi migrase spre fund. Kristen nu era amatoare de tatuaje, iar eu, deşi eram tentată, aveam în continuare un sistem imunitar compromis.

Mai târziu în aceeaşi seară, înapoi la hotel, am comandat şampanie şi două pizze, şi ne-am ghemuit ca nişte pisici pe canapelele albe din camera de zi. Am stat la poveşti până în zori, vorbind despre orice, de la sugestii privind părul după chimioterapie şi teama de recidivă până la bucătarul-şef tânăr şi atrăgător din Noua Zeelandă pe care Erika îl cunoscuse pe un site de *dating*.

— Voiam să mă mai culc o dată cu cineva înainte să-mi taie sânii, a spus Erika, care era programată pentru o dublă mastectomie în următoarele săptămâni.

îşi ţinuse peruca pe cap în timpul serii sale cu bucătarul-şef şi nu i-a spus că e bolnavă, deşi l-a văzut că s-a uitat o dată sau de două ori la brăţara ei pe care scria TRĂIEŞTE ŞI FII PUTERNIC. De-a lungul săptămânii următoare, şi-au trimis mesaje, dar Erika nu ştia cum să continue fără să-i spună adevărul. Şi-a scos telefonul şi a început să citească cu voce tare mesajul pe care i-l trimisese: „Bună, acesta este probabil cel mai îngrozitor mesaj pe care îl vei primi vreodată, dar simt că trebuie să-ţi spun, deoarece am impresia că mă placi. Am cancer, iar adevăratul motiv pentru care nu ne putem întâlni săptămâna asta este că fac chimioterapie. îmi pare rău. Te rog să nu te simţi obligat să răspunzi!”

Ne-am aplecat toate spre ea cu răsuflarea tăiată.

— Şi ce-a spus? a întrebat Kaylin.

— Nimic, a zis Erika. însă o oră mai târziu am auzit un ciocănit în uşă. Era un buchet de flori din acela artizanal de la o

florărie care îmi place mie, de pe strada mea. Avea şi un bileţel pe care scria: „Nu contează. XOXO, Mike”.

— Bine, deci evident tipul ăsta e de păstrat, dar ce vrem noi să ştim cu adevărat este cum a fost partida de sex? a întrebat Kristen.

Erika a oftat.

— Sincer? Cea mai bună din viaţa mea.

— Sunt geloasă! am izbucnit eu.

— Dar tu şi Will sunteţi cuplul perfect, a insistat Melissa. Voi doi sunteţi singurul motiv pentru care mai cred încă în dragoste.

Numai că ceea ce se petrecea între Will şi mine – tensiunea şi distanţa tot mai mare dintre noi, frustrarea şi resentimentele – mi-era greu să recunosc. Prin urmare, în loc să le împărtăşesc toate acestea acelor femei cu care puteam discuta despre aproape orice, pur şi simplu am ridicat din umeri.
Sexul fusese întotdeauna o parte importantă a relaţiei cu Will, chiar şi după ce mi se pusese diagnosticul. Ba chiar boala ne înteţise pasiunea, făcându-ne ciudat de lacomi unul de celălalt. Cercetasem cu atenţie cum puteam să ne-o tragem într-o rezervă de spital fără să fim prinşi, dar tacticile noastre n-au fost întotdeauna infailibile. (La Mount Sinai, am fost prinşi nu o dată de asistentele care după aceea au început să ciocănească tare la uşa rezervei mele şi să întrebe: „E toată lumea îmbrăcată?” înainte de a intra.) însă lucrurile se schimbaseră în ultimele luni.

Prima tentativă de intimitate de când primisem transplantul s-a petrecut într-o noapte târziu, la Cabana Speranţei. Will se întorsese de la o reuniune a facultăţii, care avusese loc în centru, urcase în patul meu şi începuse să mă sărute. De la operaţie nu simţeam nevoia nici să mănânc, nici să mă mişc, nici să ating sau să fiu atinsă. Aveam pielea iritată şi dureroasă, iar de la steroizii pe care mi-i administrau pentru a preveni reacţiile post-transplant mă balonam şi eram irascibilă. Pe de o parte, mă simţeam rău şi aveam greţuri tot timpul, iar, pe de alta, mă

simţeam vinovată de cât de indisponibilă devenisem. De aceea n-am spus nu când s-a urcat peste mine. Voiam ca lucrurile să fie din nou normale – dar nu erau. Creierul mi s-a înceţoşat de durere. Aveam senzaţia că ceva îmi spintecă, şi-mi smulge, şi-mi sfâşie măruntaiele. Am ţipat iar şi iar, dar Will a crezut că ţip de plăcere, iar eu l-am lăsat să creadă asta. Voiam să joc rolul iubitei; să-i ofer acest lucru, fiindcă aveam atât de puţin de oferit. După aceea, m-am dus la baie şi am încuiat uşa. Am rămas acolo multă vreme, cât să mi se usuce sângele care mi se prelinsese pe coapse.

Nu înţelegeam ce se petrece cu corpul meu. Nu ştiam de ce brusc pielea începe să-mi ardă ca un ceainic, de-mi smulg păturile de pe mine în toiul nopţii şi-mi bag capul sub jetul de apă rece. Nu ştiam cum să-mi controlez suişurile şi coborâşurile stărilor sufleteşti, care acum mă făceau să urlu de frustrare, iar în clipa următoare să fiu euforică. Nu ştiam de ce izbucnesc dintr-odată în plâns în timp ce aşteptam la casă la supermarket sau stăteam pe o bancă în parcul pentru câini. De când Will şi cu mine ne mutaserăm în apartamentul din East Village şi începuserăm să dormim din nou în acelaşi pat, mă eschivam ca o expertă – noaptea mă întorceam cu spatele la el, mormăiam scuze cum că sunt prea obosită sau mă prefăceam că dorm. În rarele ocazii când eram intimi, mă transformam în genul acela de femeie care stă cu ochii aţintiţi la o crăpătură din tavan şi îşi abandonează trupul, aşteptând să se termine.

În timpul tratamentului, nimeni din echipa medicală nu mi-a vorbit vreodată despre cum afectează cancerul sănătatea sexuală. Nimeni nu m-a avertizat că menopauza este un efect secundar des întâlnit al tratamentului. Nimeni nu m-a sfătuit cu privire la remediile disponibile pentru a-mi alina bufeurile şi durerea. Aşteptasem să-mi revină menstruaţia după transplant; n- a mai venit niciodată. La vârsta de douăzeci şi patru de ani, *menopauza* nici măcar nu făcea parte din vocabularul meu. În schimb, am păstrat tăcerea cu privire la schimbările prin care

trecea corpul meu, crezând că trebuie să fie ceva în neregulă cu mine. N-am spus nimănui cu ce mă confrunt – nici echipei medicale, nici lui Will, nici mamei, nimănui – până acum.

în ultima noastră seară în Vegas, gâtul mi s-a încordat în timp ce începeam să mă destăinui prietenelor mele. Le-am spus despre durerea pe care am încercat-o în noaptea de la Cabana Speranţei, precum şi despre frustrarea şi confuzia pe care le-am simţit după aceea. Spre mirarea mea, Melissa şi Kaylin au intervenit, spunând că sexul a devenit şi pentru ele mai dificil şi că se întrebau dacă era un efect secundar al radiaţiei pelviene la care fuseseră supuse. Kristen a confirmat că de la încheierea chimioterapiei sexul era atât de îngrozitor de dureros, încât pur şi simplu nu putea s-o facă. Erika ne-a povestit cât de stânjenit fusese oncologul ei când l-a întrebat despre metode de contracepţie fără efecte secundare.

— M-am simţit de parcă aş fi avut o discuţie cu unchiu-meu, ne-a spus ea.

Aşadar, după întâlnirea sa romantică cu bucătarul-şef, a intrat pe net ca să afle dacă era sigur să ia pastila de a doua zi.

în acea noapte, eram doar un grup de tinere care nu primiseră nici o informaţie cu privire la efectele secundare ale bolii asupra vieţii sexuale şi încercam să le dăm de cap singure. Am plâns după aceea, copleşită de un amestec ciudat de emoţii: suferinţă pentru pierderea noastră colectivă şi uşurare profundă – chiar bucurie – pentru că împreună

reuşiserăm să rupem tăcerea şi să ne înfrângem ruşinea

.21

Clepsidra

Timpul este deopotrivă lent şi alunecos atunci când eşti bolnav, când îngrijirea maşinăriei mereu stricate care este corpul tău îţi mănâncă zilele. Deşi tot ceea ce vrei este să ţi se dea *mai mult* timp, te rogi ca medicamentele împotriva durerii să-şi facă efectul rapid, ca noaptea să vină curând, însă minutele şi orele se târăsc ca melcul, negrăbindu-se câtuşi de puţin. Apoi perioadele mai mari de timp – săptămânile şi lunile de suferinţă – trec în goană într-un amestec confuz de programări la medici, transfuzii şi drumuri la urgenţe.

Acest paradox a fost cu precădere adevărat în toamna anului 2013. Cumva, un an întreg trecuse de când începusem chimioterapia de întreţinere după transplant, iar într-o vineri dimineaţă, m-am pregătit pentru ceea ce am crezut că va fi ultima mea zi de tratament. M-am îmbrăcat elegant pentru acea ocazie, mi-am ales o rochie de vară din bumbac, cu un imprimeu floral care se potrivea cu starea mea sufletească – lejer, viu colorat şi plin de speranţă, îmi punea în evidenţă bronzul căpătat într-o călătorie recentă cu nişte prieteni pe ţărmul Long Island, o celebrare timpurie – dacă nu cumva prematură – a ultimei zile de tratament. în drum spre spital, am stat singură pe un rând de scaune din plastic albastru în autobuzul expres Ml5, mulţumită să visez cu ochii deschişi. Mi-am sprijinit obrazul de geam, privind agitaţia traficului ca un furnicar de pe First Avenue.

Am ajuns la Sloan Kettering la timp, măcar de data asta. Aşezată pe masa de examinare, cu picioarele atârnate, mi-am dat jos bretelele rochiei şi-am scos la iveală portul, un obiect mic, de forma unui puc de hochei, aşezat sub piele, în dreapta, între claviculă şi sân. Am tresărit când asistenta a băgat acul pungii de perfuzie pentru chimioterapie. Când a turnat soluţia salină în

cateter, am simţit gustul în fundul gâtului, familiar de sărat şi de liniştitor. Apoi a atârnat punga în stativ şi a ajustat valva tubului până când a găsit raportul corect de picături pe minut.

— Cum te simţi astăzi? m-a întrebat ea.

Era dată cu gloss roz, avea părul blond prins într-un coc neglijent şi o faţă palidă, rotundă şi dulce ca un fursec.

— Nu-mi vine să cred că asta e tot, am spus eu. Pot să sun din clopoţel? Sau ţi se dă vreun fel de diplomă că ai terminat chimioterapia?

Asistenta s-a uitat pieziş la mine, cu fruntea încreţindu-i-se a confuzie.

— Dr. Castro nu ţi-a spus?

— Ce să-mi spună?

— Of, a făcut ea. A discutat cu restul echipei de transplant. Pe baza noilor reglementări şi cercetări, sunt toţi de părere că ar trebui să mai faci încă nouă luni de chimioterapie – pentru mai multă siguranţă.

— încă nouă luni?

Nu era prima oară când trăiam asta: sentimentul că sunt în siguranţă îmi mai fusese distrus într-un interval de timp egal cu cel necesar să rosteşti o propoziţie: *Ai leucemie. Tratamentele nu dau rezultate. Ai nevoie de transplant. Ai nevoie de mai multe şedinţe de chimioterapie.* Cuvintele fuseseră salvarea mea încă de când începusem să scriu articolele pentru rubrică şi aproape uitasem cât de mult puteau răni; cum puteau să-ţi distrugă atât de uşor planurile de viitor, de viaţă. Lacrimile au venit din reflex, iute, fierbinţi, şiroindu-mi pe obraji.

— Pot vorbi cu dr. Castro?

— Nu este astăzi, mi-a răspuns asistenta.

Mi-a dat o cutie cu şerveţele şi şi-a cerut din nou scuze din cauza încurcăturii. I-am spus să nu-şi facă griji. Nu era vina ei, nu era vina nimănui – sau, dacă era, nu mai conta. Nu s-a pus niciodată problema că n-aş fi de acord cu şedinţe în plus de chimioterapie –

ajunsesem până aici şi aş fi continuat să fac tot ce era necesar pentru a supravieţui.
— Ne vedem în trei săptămâni, am spus eu când s-a terminat perfuzia.
Mai târziu în acea seară, mi-am făcut curaj să-i spun lui Will ce s-a
întâmplat la spital, apoi m-am uitat la faţa lui ca să-mi dau seama cum a primit vestea. Alte nouă luni de programări la medici, facturi medicale şi o epuizare debilitantă. Alte nouă luni în care viaţa îi era dată peste cap din cauza sănătăţii mele. Ne-am băgat în pat, iar Will a murmurat toate cuvintele adecvate de susţinere. Mi-a spus ce rău îi pare, că e normal să fiu furioasă. M- a sărutat pe faţă şi mi-a şters uşor lacrimile care au început să-mi curgă din nou pe obraji. Asemenea semne de bunătate însemnau totul, dar nu reuşeam să-mi dau seama ce simte cu adevărat. Will era pe atât de opac pe cât eram eu de predispusă la izbucniri emoţionale. Dacă era nervos, supărat sau dezamăgit, aproape niciodată nu aflam decât după ce faptul era consumat. Mă uitam la el când dormea şi mă întrebam ce se întâmplă în spatele acelor ochi albaştri, cu pleoapele căzute.
O săptămână mai târziu, Will m-a condus în camera de zi, m-a pus să iau loc şi mi-a spus că pleacă în California. Planul era să ia o pauză – una mai lungă de această dată, ca să-şi reîncarce bateriile şi să petreacă mai mult timp cu părinţii lui, pe care nu-i mai văzuse de ceva vreme. Urma să lucreze de la distanţă, din casa lor din Santa Barbara. O lună, poate două – cel mult. în plus, puteam să-l vizitez, a adăugat el. Poate chiar am putea să facem călătoria aceea de-a lungul Californiei la care visam eu.

— Cuplurile îşi iau o perioadă de respiro tot timpul, a spus el. Cred că o să ne prindă bine.

M-am uitat la el cu gura căscată. Planul părea atât de simplu şi clar când l-a prezentat astfel – iar într-un univers alternativ în care eram un cuplu normal, ar fi putut să fie. însă aceasta nu era realitatea noastră. Eram prieten şi prietenă, dar,

de asemenea, îngrijitor şi pacientă. L-am urât pentru că m-a forţat să spun clar acest lucru – pentru că m-a silit să înşir toate felurile în care eram dependentă de el.

Lista includea renovările din bucătăria apartamentului nostru care stăteau să înceapă – renovări cu care, brusc, trebuia să mă descurc singură. Ajutorul de care aveam nevoie când îmi era rău. Să plimb câinele, să merg la cumpărături, să gătesc, să iau reţetele de la farmacie, să merg în miez de noapte la urgenţe şi aşa mai departe. Micuţul nostru apartament se afla la trei ore şi jumătate de părinţii mei, nu aveam un dormitor separat pentru ei şi nu puteau sta confortabil o perioadă mai lungă de câteva nopţi. Ar fi trebuit să mă mut înapoi în dormitorul copilăriei mele din Saratoga, în timp ce Will era plecat – şi nu aveam nici un chef de asta – sau să mă descurc aici de una singură.

— Pleci pentru că trebuie să fac mai multe şedinţe de chimioterapie? l-am întrebat eu.

— Bineînţeles că nu, a sărit el. Cum poţi să spui asta? Am sacrificat totul pentru tine.

Imediat m-am simţit vinovată. Avea dreptate în legătură cu sacrificiile, bineînţeles, dar, cu toate astea, voiam să ştiu:

— Şi atunci de ce pleci?

— Trebuie să mă concentrez asupra mea. Nu sunt fericit şi profesional n- am ajuns acolo unde aş vrea să fiu. îmi petrec ziua corectând textele altora, ajutându-i să-şi vadă visele împlinite, şi după aceea mă întorc acasă şi am grijă de tine.

— Dar de ce nu te poţi concentra asupra ta aici? am spus eu. Pot să te ajut.

— Cu tratamentul tău pentru cancer şi cariera ta, ocupi o mulţime de spaţiu în această relaţie.

Will spunea adevărul. De-a lungul ultimului an, popularitatea rubricii mele a dus la articole în reviste şi apariţii la televiziune, urmate de programări pentru serii de conferinţe. Printr-o întorsătură suprarealistă, am câştigat chiar şi un premiu Emmy pentru Ştiri & Documentare, acordat seriei de videoclipuri

care însoţeau rubrica. La ceremonia strălucitoare de la Lincoln Centre, m-am simţit în egală măsură entuziasmată şi inadecvată, cu obrajii umflaţi de la steroizi şi cu părul de cinci milimetri. De fiecare dată când apărea o oportunitate, spuneam da, ca să nu scap trenul cât trecea pe-acolo, cât puteam. însă voinţa şi ambiţia goală nu te pot duce prea departe. Mă încovoiam sub povara muncii şi toţi cei din viaţa mea – familia şi prietenii, Will, medicii – îşi făceau griji pentru sănătatea mea.

Will mă sprijinise din prima zi, iar eu am acceptat sprijinul recunoscătoare – privind retrospectiv, cu prea mare nerăbdare. Stătuse nenumărate nopţi să citească şi să revizuiască ciorne, m-a ajutat să negociez contracte şi m-a pregătit pentru interviuri. Prima dată când am fost invitată să ţin un discurs inaugural în cadrul unei conferinţe medicale din Atlanta, şi-a consumat zilele de concediu ca să vină cu mine, din moment ce eu eram încă prea bolnavă ca să călătoresc singură. Mi-a împins scaunul cu rotile dincolo de liniile de securitate ale aeroportului, ne-a cărat gentile şi a avut grijă de mine când am luat un virus pe avion. Venitul suplimentar ne-a permis să trăim mai confortabil, iar eu împărţeam cu el tot ce câştigam, insistând să fie compensat din moment ce nu aş fi putut niciodată să fac toate astea fără el. însă ceea ce a început ca o muncă făcută din dragoste a devenit prea multă muncă. în ultimele săptămâni, am încercat să fiu mai umilă, cerând mai puţin, spunând mai puţin şi încurajându-l să se concentreze asupra propriilor proiecte creative, dar nu părea să conteze. în ciuda voinţei mele, simţeam că consum prea mult din oxigenul din cameră. Până acum, nu l-am auzit niciodată pe Will confirmând acest lucru cu voce tare.

— Nefericirea ta? Dezamăgirile tale profesionale? Sunt din vina mea? l-am întrebat eu.

Mâinile au început să-mi tremure. Am luat sticluţa de Xanax cumpărată pe reţetă de pe masa din bucătărie şi am sfărâmat două pastile bleu între dinţi; îşi fac efectul mai repede dacă le sfărâmi decât dacă le înghiţi întregi. Voiam să evit o altă

izbucnire aşa cum fusese cea cu globul de sticlă, dar era prea târziu.

— Du-te dracului! am şuierat eu printre dinţi. Să te ia dracu' pentru că mă faci să mă simt o povară şi mai mare decât mă simt deja.

Să fii pacient înseamnă să cedezi controlul – în favoarea echipei medicale şi a deciziilor sale, a corpului tău, care se poate prăbuşi oricând. îngrijitorii, în mod indirect, suferă o soartă similară. însă există diferenţe cruciale între cele două. Mai mult ca niciodată, voiam să fug: de schimbarea protocoalelor de tratament, de programări, de epuizarea şi de umilinţa de a trebui să cer permanent ajutor. Dar ca orice persoană bolnavă, eram legată de toate aceste neplăceri şi de măduva asta a mea nenorocită. Ca îngrijitor, Will fusese acolo din dragoste şi, de asemenea, poate, dintr-un sentiment al datoriei. Eternele refrene „Eşti un sfânt că stai cu ea – un bărbat bun, un partener model" cu siguranţă n-au slăbit presiunea pe care trebuie s-o fi simţit. Dar faptul că se afla aici, că îndura aceste lucruri alături de mine a fost o alegere. Adevărul e că putea pleca. Şi a plecat.
Toată lumea a făcut tot ce-a putut ca să mă ajute când Will a plecat în California în toamna aceea. Prietenele mele au făcut eforturi suplimentare să vină şi să-mi aducă din când în când mâncare gătită, o vecină s-a oferit să-l plimbe pe Oscar în timpul săptămânii în care făceam chimioterapie, iar părinţii mei au găsit pe cineva care să mă ajute să fac curat în apartament. Will făcea tot ce putea de departe, sunând de mai multe ori pe zi ca să vadă ce fac. în cea mai mare parte, conversaţiile noastre erau pline de căldura şi umorul obişnuite, dar erau momente, mai ales când ajungeam la urgenţe sau când stresul de a trebui să mă descurc singură mă punea la pământ, când era greu să nu las resentimentele să răzbată din vocea mea. însă, cel mai adesea, mi-era pur şi simplu dor de el. Mă gândeam mereu la cuvintele lui Will din acea primă noapte din Saratoga de după diagnostic: „Ne aşteaptă multe lucruri urâte. Trebuie să ne protejăm relaţia

cu orice preţ". Şi la început am făcut asta, fiindcă boala ne-a apropiat mai mult ca oricând. însă undeva, de-a lungul drumului, amândoi am încetat să ne mai protejăm relaţia – cel mai rău era că ne-am întors împotriva ei, împotriva noastră, într-o secundă. Acum boala ne aruncase la aproape cinci mii de kilometri distanţă.

în absenţa lui Will, am început să petrec mai mult timp cu grupul bolnavilor de cancer. Fără să trebuiască să le cer sau să le explic vreodată ceva, au înţeles că sunt demoralizată. Erika făcea hanorace inscripţionate cu ECHIPA SUSU, cu litere ca acelea de pe jachetele universităţilor, iar Kristen mă însoţea la urgenţe sau la şedinţele de chimioterapie ca să nu fiu nevoită să stau singură. Max îşi făcea întotdeauna apariţia la mine acasă cu felii de pizza de 99 de cenţi şi rula jointuri cu mare pricepere, iar Melissa aduna trupa şi organiza seri de jocuri, petreceri şi ieşiri ocazionale în oraş. O greşeală a geneticii ne adusese pe toţi laolaltă – ne uneau ticăloasele celule maligne şi un simţ acut al propriei mortalităţi –, dar la un moment dat am devenit mai mult decât prieteni de circumstanţă. Eram o familie.

Mai târziu în toamna aceea, într-o seară friguroasă, Melissa şi cu mine am plecat să ne întâlnim cu Johnny la Casa Ronald McDonald, aflată la intersecţia dintre 73rd Street şi First Avenue. Fulguia şi tremuram în timp ce păşeam sub marchiza roşie şi apoi dincolo de uşile turnante. Johnny ne aştepta înăuntru, îmbrăcat într-un costum negru, larg pe corpul lui care părea să se micşoreze, cu o cravată mare şi roşie care atârna peste o cămaşă albă, elegantă. Ultimele şedinţe de chimioterapie îi dăduseră feţei o nuanţă gălbuie, ca de ceară. îmi aduc aminte că mă gândeam cât de plăpând pare faţă de cum arăta la petrecerea de ziua lui, când împlinise douăzeci şi unu de ani, cu numai câteva săptămâni înainte. Aşa bolnav cum era, se aranjase la patru ace – şi pe bună dreptate.

Fundaţia Make-A-Wish le îndeplineşte o dorinţă copiilor şi adolescenţilor bolnavi. Am auzit despre unii care au călătorit în

Spania ca să vadă matadori în veste cu strasuri cum îşi flutură pânzele roşii în faţa taurilor plini de testosteron. Unii s-au dus la Disney World ca să se dea în montagne russe cu celebrităţile preferate. Alţii şi-au dorit vacanţe la plajă împreună cu familiile lor la un hotel din Hawaii. Prin comparaţie, dorinţa lui Johnny era simplă: voia să scoată grupul bolnavelor de cancer la o masă elegantă şi la un spectacol pe Broadway, dar eu bănuiam că fusesem invitată ca să nu se prindă nimeni de adevăratele lui intenţii. Să meargă singur la o întâlnire cu Melissa ar fi însemnat să se dea de gol.

Mama lui Johnny era acolo, ca de obicei, iar tatăl lui luase avionul din Michigan şi venise pentru o săptămână. Au făcut zeci de fotografii cu noi trei în timp ce „pozam" în hol. Melissa şi cu mine stăteam de o parte şi de alta a lui Johnny, ţinându-l de braţ, toţi zâmbind la aparat de parcă ne duceam la balul de absolvire. O limuzină neagră ne aştepta lângă trotuar. Şoferul, îmbrăcat cu o vestă tricotată de culoare neagră şi chipiu regulamentar, ne-a deschis portiera cu o plecăciune adâncă.

— După dumneavoastră, a spus Johnny, dându-se la o parte pentru ca Melissa şi cu mine să urcăm primele.

— O la la! Ce galant, l-am tachinat noi, iar urechile i s-au făcut roşii ca focul.

Limuzina aluneca pe străzile aglomerate din centru, trecând pe lângă zgârie-norii Technicolor şi hoardele de turişti. Am oprit în faţa unei clădiri cu o pancartă imensă pe care scria: BINE AŢI VENIT ÎN ORAŞUL AROMELOR. Ajunseserăm la restaurantul eponim al lui Guy Fieri din Times Square. Un *maître d'hôtel* ne-a condus printr-un labirint de încăperi cu lambriuri de lemn de culoarea tutunului până la masa noastră. Johnny era vizibil entuziasmat în timp ce deschidea meniul gigantic şi citea felurile de mâncare pe care voia să le încerce încă de când citise pentru prima dată despre restaurant – mai exact, Bacon Mac 'n' Cheese Burger şi ceva numit Awesome Pretzel Chicken Tenders.

— Nu-i tare? Putem comanda orice, iar partea cea mai bună – totul e GRATIS!

M-am bucurat să-l văd într-o stare de spirit atât de bună. îi fusese greu în ultima vreme. Copil singur la părinţi şi de rasă mixtă, nu reuşise să găsească un donator. Alternativa pentru pacienţii aflaţi în situaţia lui era să facă tratament cu celule stem, ceea ce impunea ca el să fie în remisie completă înainte de a începe procedura. însă, de fiecare dată când se apropia de intrarea în remisie, un baraj de infecţii şi complicaţii îl împiedicau să meargă înainte. De ceva vreme nu mai răspundea la tratament, pur şi simplu. Acum planul era să meargă la MD Anderson, faimosul spital de oncologie din Houston, unde spera să fie eligibil pentru un nou studiu clinic. Pleca peste câteva zile.

Am comandat şampanie şi am închinat pentru succesul viitorului studiu clinic al lui Johnny, pentru grupul nostru, pentru zile mai bune, pentru gustul îngrozitor al lui Guy Fieri în materie de... orice. Au sosit şase farfurii, acoperind fiecare centimetru al mesei mari lăcuite. Johnny a luat câteva guri, dar a lăsat mâncarea mai mult neatinsă. Pe măsură ce avansam cu cina, devenea din ce în ce mai tăcut. Când a sosit desertul – un „bolovan" de îngheţată prăjită –, părea să tremure şi era palid, în vreme ce fruntea i se acoperise de un strat fin de transpiraţie.

— Te simţi bine? l-am întrebat eu.

— Sunt bine – extraordinar de bine. Asta a fost una dintre cele mai grozave seri din viaţa mea şi nici măcar nu s-a terminat. Mai avem încă de văzut un spectacol pe Broadway! a spus el cu o veselie forţată.

Când am ajuns la teatru, holul era înţesat de lume şi, pe când ne croiam drum prin mulţimea de corpuri care se împingeau, Johnny se clătina nesigur pe picioare. L-am întrebat din nou dacă se simte bine, dar nu ne-a luat în seamă, insistând că e în regulă. însă, în timp ce urca pe treptele acoperite cu covor spre etajul principal al teatrului, s-a oprit de câteva ori şi s-a sprijinit cu toată greutatea de balustradă. Melissa şi cu mine

ne-am privit îngrijorate şi mergeam discret în spatele lui cu mâinile întinse, gata să-l prindem în caz că se prăbuşeşte.

Am ajuns cu bine la locurile noastre, dar când i-am arătat biletele plasatorului, a fost un moment ciudat, căci ne-am dat seama că numai două locuri erau unul lângă altul. Johnny părea puţin jenat, apoi a spus că biletele fuseseră luate în ultima clipă.

— Aşadar, cine unde vrea să stea? a intervenit plasatorul.

— Melissa, a întrebat Johnny cu timiditate, vrei să stai cu mine?

Plasatorul i-a condus pe Melissa şi pe Johnny la locurile lor, care se aflau
cu un rând mai jos şi mai la dreapta faţă de mine. La scurt timp, a început spectacolul, luminile s-au micşorat şi cortina de catifea grea s-a dat într-o parte în ritmul muzicii. însă nu m-am putut concentra la spectacol. în schimb, m-am lăsat în scaun şi mă uitam pe furiş la Johnny, ca să fiu sigură că e bine. Când i-am văzut zâmbetul larg, extaziat, m-am trezit că chicotesc, copleşită de mândrie şi tandreţe. Stând alături de cea mai frumoasă şi mai cool fată, se simţea mult mai bine.

După aceea, Melissa şi cu mine l-am lăsat pe Johnny la Casa Ronald McDonald. Pe când ne luam la revedere, ştiam că se putea să nu-l mai vedem niciodată. Cred că şi el ştia asta.

— Vă iubesc, fetelor, ne-a spus, într-o demonstraţie serioasă de afecţiune care nu-l caracteriza, apoi ne-a strâns tare în braţe.

Trei săptămâni mai târziu, mama lui Johnny m-a sunat din Texas.

— Pneumonie, stop cardiac – cuvintele ei au ieşit întretăiate de suspine. Nu cunoaştem pe nimeni aici. Trebuie să-mi aduc băiatul acasă.

A fost greu să-mi dau seama ce se întâmplă. Apoi:

Johnny este cu Dumnezeu acum

.22

Limitele noastre

Când Will s-a întors acasă din California chiar după Crăciun, nu ştiu cine era mai uşurat, eu sau câinele. Probabil Oscar, din

moment ce, de atâta surescitare, a urinat peste tot pe covor când Will a intrat pe uşă. în absenţa lui, mi-am dat seama de câteva lucruri. Unul a fost acela că lucram şi scriam de parcă intrau zilele-n sac, iar în acest proces m-am epuizat pe mine şi mi- am epuizat relaţia. Mi-am dat seama, de asemenea, că nu-mi puteam imagina viaţa fără Will şi că nici nu voiam. Ultimul lucru pe care l-am înţeles a fost acela că, dacă nu se schimba ceva curând, relaţia noastră nu va mai putea fi salvată.

Fiindcă eram dornică să fim împreună, am sugerat să mergem la Saratoga. Părinţii mei erau plecaţi într-o călătorie, şi aveam casa doar pentru noi. Am făcut bagajele şi ne-am urcat toţi trei în tren. Când ne-am trezit a doua zi dimineaţă, afară se aşternuse un strat neatins de treizeci de centimetri de zăpadă şi totul sclipea. Ne-am înfofolit ca nişte mumii cu căciuli şi fulare, am pus pe noi paltoane groase şi cizme zdravene şi am ieşit afară. Will a început să cureţe cu lopata aleea din faţă, în timp ce Oscar alerga prin zăpadă în cercuri frenetice. M-am uitat la ei o vreme, apoi am luat nişte zăpadă, am presat-o până am făcut un bulgăre şi l-am aruncat în Will – ceea ce a dus la o bătaie amuzantă cu bulgări.

— Parcă sunt Kevin McCallister în *Singur acasă I* am strigat eu, tuflindu-i un bulgăre în ceafă.

Ne-am petrecut aşa zilele următoare, bucurându-ne unul de compania celuilalt şi de mica noastră escapadă. Apoi, în ajunul Anului Nou, ne-am dus cu maşina la petrecerea dată de un prieten în Millbrook, un oraş din apropiere. în timp ce Will conducea minivan-ul pe autostrada îngheţată, vorbeam despre planurile pentru anul ce avea să vină. De data asta parcă ritualul respectiv avea un surplus de însemnătate, parcă se simţea o presiune de a face lucrurile cum trebuie. Am fost amândoi de acord că avem nevoie de ajutor şi am hotărât să facem terapie de cuplu. Am discutat, de asemenea, să schimbăm peisajul. Amândoi eram disperaţi să ieşim din oraş, care devenise sinonim cu spitalele şi suferinţa din dragoste. Am fantazat cum o să ne

mutăm la o mică fermă din Hudson Valley – undeva unde e linişte, şi o să avem o curte mare în spate unde Oscar va putea să alerge în voie, iar noi aveam să cultivăm o grădină – şi o s-o luăm de la capăt. Sau poate cumpăram
0 rulotă şi trăiam pe drumuri o vreme, explorând ţara şi campând în parcuri naţionale până când găseam un nou loc căruia să-i spunem „acasă".

— Hai să promitem că ne vom sprijini unul pe celălalt în următoarele luni. Nu putem să lăsăm ce s-a întâmplat să ne despartă, a spus Will. Cu cât ne e mai greu, cu atât ar trebui să fim mai apropiaţi. Este sarcina noastră. Cea mai importantă sarcină. Te iubesc.

Era tot ce-mi doream şi aveam nevoie să aud, iar atunci când am ajuns la petrecere, străluceam. în orele care au urmat, am respectat vechea regulă – am mâncat, am băut şi am fost veseli. Gazda noastră a luat o chitară şi toată lumea a cântat piesele celor de la Beatles. Am stat în braţele lui Will, iar trupurile noastre s-au legănat împreună în ritmul muzicii. Lizzie era şi ea la petrecere, şi la un moment dat m-a tras deoparte.

— Mă bucur să vă văd împreună şi atât de fericiţi, a spus ea. Nu te-am văzut aşa de multă vreme.

Mi-a spus că ea şi câţiva dintre cei mai apropiaţi prieteni ai mei primiseră un e-mail de la Will. în esenţă, le scrisese că, deşi voia să-mi respecte intimitatea, totodată era de părere că ei ar trebui să ştie cât ne afectase tratamentul meu continuu pe amândoi. Se întreba dacă ar fi disponibili să ne ajute, mai ales în săptămânile când făceam chimioterapie şi imediat după, când efectele secundare erau cele mai cumplite. Will a sugerat crearea unui lanţ de e-mailuri, ca atunci când lucra sau nu putea fi seara acasă altcineva să-
1poată lua locul şi să mă ajute. încheiase pe un ton optimist, le mulţumea tuturor pentru sprijin: „Cel mai mult aş vrea să spun, dacă nu am făcut asta de ceva vreme, că vă iubesc pe toţi şi sunt fericit că aveţi grijă de Suleika. Nu spune întotdeauna cât de

greu îi este... dar e puternică, aşa cum ştim". Faptul că Will făcuse un asemenea gest m-a scos din sărite – pentru că nu s-a consultat cu mine – şi mi-a dat speranţă în aceeaşi măsură. Dovedea că ia în serios problemele noastre, că deja încearcă să îmbunătăţească lucrurile.

în aşteptarea miezului nopţii, cineva a sugerat să mergem să patinăm. Toată lumea a luat o sticlă de şampanie şi o pereche de patine şi am mers prin zăpadă spre lacul aflat la marginea proprietăţii. Will mi-a luat mâinile înmănuşate în mâinile lui în timp ce patinam. Toată lumea a numărat invers în aşteptarea lui 2014, strigând la lună.

— Pentru un an mai bun! am spus eu, trăgându-l aproape de mine.

— Pentru un an mai bun! a repetat el şi ne-am sărutat. Când ne-am întors în oraş, ne-am respectat hotărârea de Anul Nou de a merge la terapie de cuplu. Am găsit-o pe prima noastră terapeută în Pagini Galbene. Cabinetul ei avea o canapea jalnică şi un covor persan jerpelit. Aerul mirosea a paciuli. Nu părea să ştie care erau încercările la care era supusă o relaţie în timpul unei boli îndelungate şi nu accepta plata pe bază de asigurare medicală, astfel că, după două şedinţe care nu ne-au fost de folos, am hotărât să căutăm altceva. A doua terapeută făcea parte din programul psiho- oncologic de la Sloan Kettering, şi asigurarea mea medicală acoperea tariful ei. Dr. T era amabilă şi ştia să asculte, însă în cea mai mare parte a timpului plecam de la ea de la cabinet mai supăraţi din cauza a ceea ce spusese celălalt, mai apăsaţi de ceea ce aflaserăm unul despre altul şi mai dezorientaţi ca niciodată.

într-o zi, dr. T ne-a întrebat dacă am fi de acord ca la una dintre şedinţele noastre să asiste un grup de rezidenţi. Am fost de acord imediat. Sloan Kettering era un spital universitar, iar eu eram întotdeauna deschisă să-i las pe studenţi să asiste. Părea un sacrificiu mic dacă neşansele noastre puteau ajuta pe cineva pe viitor. Şi m-am gândit că ar putea fi de folos să aud şi alte

perspective. Numai că şedinţa a fost un dezastru. Will şi cu mine am stat cu dr. T în mijlocul unei săli mari de conferinţe, în timp ce un şir de persoane necunoscute stăteau în picioare sprijinite de perete, observându-ne şi făcând însemnări în carneţele. A fost umilitor să discutăm detaliile cele mai dureroase şi mai personale ale relaţiei noastre în faţa unor spectatori şi să vedem aceste detalii disecate ca material de studiu.

— Majoritatea cuplurilor tinere şi necăsătorite pe care le vedem şi trec printr-un tratament extins pentru cancer ajung până la urmă să se despartă, ne-a informat unul dintre rezidenţi. Ce anume v-ar ajuta în această etapă?

— Dacă am şti, nu ne-am mai afla aici, a spus Will fără să-şi ascundă furia,
ceea ce rareori i se întâmpla, în vreme ce tendoanele de la gât îi zvâcneau.

Un nor negru plutea deasupra noastră când am plecat de la şedinţa respectivă.

— Nu ne mai întoarcem niciodată aici, am fost amândoi de acord, însă aveam o nevoie disperată de îndrumare. Nici unul dintre noi nu ştia cum să continuăm, separat sau împreună. Şi totuşi, cu cât primeam mai multe sfaturi, cu atât ne simţeam mai înfrânţi.

Prietenii şi familia ar fi fost surprinşi să afle că suntem într-un impas atât de mare, deoarece Will şi cu mine nu ne certam şi nici nu ne ciondăneam în public. Ba chiar, de faţă cu ceilalţi, totul era lapte şi miere. El se arăta încântat de mine, şi eu mă arătam încântată de el, ne atingeam aproape tot timpul şi stăteam unul lângă altul sau ne ţineam de mână. El era mereu grijuliu cu mine – îmi făcea poze, îmi aducea pahare cu apă, îmi punea o pătură pe picioare sau mă scuza când trebuia să anulez planurile. Ne terminam unul altuia propoziţiile fără să ne dăm seama şi eram legaţi de o istorie comună pe care nimeni altcineva n-o putea înţelege. Loialitatea unuia faţă de celălalt era imensă.

în intimitatea apartamentului nostru însă, aveam aceleaşi certuri şi scandaluri noapte de noapte. *De ce eşti atât de distant* era refrenul meu. *Am nevoie de o pauză* era al lui. Oscar se ascundea sub canapea până când vocile noastre reveneau la un nivel normal al decibelilor. Am început să iau Xanax aproape cu pumnul de fiecare dată când ştiam că urma o ceartă de proporţii. Uneori, luam câte o pastilă din reflex imediat ce-i auzeam cheile zăngănind în uşa de la intrare. Cu timpul, furia mea fusese înlocuită de o resemnare mută. Orice urmă de intimitate, sexuală sau de alt tip, dispăruse. Când venea vremea să mergem la culcare, stingeam luminile şi ne întindeam spate în spate, fierbând în suc propriu în tăcere, preferând să comunicăm prin mesaje decât unul cu altul.

Will a trebuit să se întoarcă la serviciu şi, în timp ce ne luam la revedere, m-am simţit copleşită de sentimentul că urmează să se întâmple ceva. L-am îmbrăţişat mai lung decât de obicei, nevrând să-i dau drumul, cu un nod de frică în gât. Era teama de a iubi pe cineva pe care nu suporţi să-l pierzi. De a şti că sfârşitul ar putea fi aproape, în timp ce luam autobuzul spre casă în acea zi, am ţinut să-mi reamintesc că Will e încă aici, alături de mine, după aproape trei ani de tratament. Am încercat să mă conving că relaţia noastră ar putea fi totuşi resuscitată. Voiam să cred că era pur şi simplu o chestiune de a depune mai mult efort, de a ne strădui mai mult şi de a căuta un terapeut mai bun. *Cancerul este lacom,* m- am gândit eu. *Mi-a distrus nu numai corpul, ci şi orice am ştiut despre mine însămi, iar acum metastazase în relaţia noastră, distrugând ceea ce era bun şi pur între noi.*

Nu-mi doream nimic mai mult decât să mă pot întoarce în timp. Mi-aş fi protejat iubirea cu mai multă vigilenţă. Aş fi început terapia de cuplu în ziua în care am fost

diagnosticată. Aş fi refuzat să-l las pe Will să doarmă lângă patul meu la spital noapte de noapte şi m-aş fi bazat mai mult pe părinţii mei. M-aş fi străduit mai mult să-mi gestionez furia care, în lipsa unei supape, se adunase cu presiune în mine de-a lungul timpului. însă nu puteam întoarce acele ceasornicului, iar calea care ni se aşternea în faţă era neclară. Soluţia la problemele noastre părea inaccesibilă: o barcă pierdută în ceaţă, plutind în derivă şi îndepărtându-se din ce în ce mai mult

.Ultima urare de noapte bună

Pentru ofiţerul de poliţie, nu eram probabil decât două fete dure, cu o atitudine îngrozitoare. Eram îmbrăcate la fel, cu geci de piele negre. Eu tocmai mă tunsesem periuţă şi mă dădusem cu dermatograf la greu, iar pe gât îmi strălucea un tatuaj mare, cu un piton. Părul Melissei se revărsa până în talie, douăsprezece inele de argint îi împodobeau degetele, iar pupilele îi erau dilatate de la iarba pe care ajunsese să o fumeze aproape din oră în oră.

Ceea ce n-ar fi putut să ştie ofiţerul de poliţie era că tatuajul meu de pe gât era fals, că Melissa purta perucă şi că aflase de curând că sarcomul său Ewing se află în fază terminală. Cu câteva zile în urmă, medicii îi spuseseră că nu mai pot face nimic

pentru ea. începuse să exploreze opţiuni clinice, încercând să câştige mai mult timp, dar prognoza era sumbră. Ca să-i ridic moralul, am propus să ieşim într-o seară în oraş. Prin urmare, ne-am dus la un festival de motociclete şi tatuaje, apoi am dansat pe scaune sub luminile strălucitoare ale unui glob de discotecă la un spectacol burlesc cu travestiţi. Iar acum, eram aici – stând faţă în faţă cu un poliţist pe peronul metroului din Coney Island, în vreme ce primele semne ale răsăritului îşi făceau apariţia în noapte.

Cu câteva minute mai devreme, săriserăm bariera, deşi amândouă aveam cârduri de metrou în portofele. Când te confrunţi cu moartea, fraza YOLO – *you only live orice* – capătă înţelesuri noi. însă încălcaserăm legea, a spus ofiţerul de poliţie, şi a ameninţat că ne duce la secţie. Fără să clipească, Melissa şi-a scos peruca, dând la iveală scalpul chel. Ochii îi erau umezi de lacrimi în timp ce se lansa într-o minciună impresionantă despre cum se grăbea să ajungă acasă ca să-şi poată lua medicamentele pentru cancer. Jocul ei teatral a funcţionat, iar poliţistul ne-a lăsat în pace, şi am scăpat doar cu o amendă de două

sute de dolari. Ba chiar s-a scuzat că trebuie să ne dea amendă, însă a spus că, din moment ce fuseserăm surprinse de camerele de supraveghere, nu avea ce face

.— Suntem răufăcătoare, mi-a şoptit Melissa după ce poliţistul ne-a urat sănătate şi ne-a lăsat să plecăm.

— Rele până-n măduva oaselor – de-a dreptul bolnave, am glumit şi eu.

în secunda în care am urcat în metrou şi uşile s-au închis în spatele nostru, am căzut una în braţele celeilalte, râzând în hohote.

A fost ultima noastră urare de noapte bună, dar atunci nu ştiam. Rareori ştie cineva acest lucru.

Opt săptămâni mai târziu, într-o luni dimineaţă pe la începutul lunii martie, m-am dus la Sloan Kettering pentru penultimul ciclu de chimioterapie, dar în loc să mă simt uşurată că aproape terminasem, gândurile mele continuau să se întoarcă la Melissa. Cancerul i se răspândise în corp cu o viteză înfricoşătoare, iar tumorile erau nemiloase. îi fracturaseră coloana vertebrală în două locuri şi îi perforau cutia craniană, distorsionându-i trăsăturile delicate şi umflându-i un ochi până i l-au închis. Melissa spunea că se simte urâtă şi nu voia s-o vadă nimeni. Cu excepţia mea, a lui Max şi a câteva prietene apropiate, refuza toţi vizitatorii.

Când oamenii îşi imaginează moartea, par să graviteze spre anumite poveşti. în elogiile postume şi ferpare, invocă fraze precum *trecut în nefiinţă, a fost chemat acasă* sau *şi-a dobândit aripile de înger*. Aceste eufemisme fac moartea să pară atât de pasivă şi de liniştită, ca un fel de alunecare într-un somn la amiază. Preferă să creadă că atunci când soseşte clipa, o persoană se simte oarecum pregătită. Nu acesta a fost cazul

Melissei. Era tot mai furioasă pe măsură ce moartea devenea iminentă.

— Nu sunt pregătită, spunea ea. Mai am încă atâtea lucruri de făcut.

Era de asemenea îngrozită, obsedată de cum va fi în clipa ultimă – şi cum vor face faţă părinţii ei.

în fiecare zi din săptămâna aceea, după ce terminam perfuziile, luam liftul până la etajul optsprezece, unde era internată. De fiecare dată când îmi făceam apariţia, părea să fie tot mai rău. într-o zi, înainte de a intra la ea în rezervă, i-am văzut pe părinţii ei pe hol.

— Medicii continuă să ne spună că trebuie să ne pregătim, trebuie să ne pregătim, a spus tatăl ei, frecându-şi ochii umflaţi, de parcă încerca să se trezească dintr-un coşmar.

Când m-am dus s-o văd pe Melissa într-altă zi, m-a întrebat dacă vreau să merg într-o excursie cu ea înapoi în India. Credea că ar trebui să plecăm imediat.

— Nu mi-a mai rămas prea mult timp, a bolborosit ea, cu vocea moleşită de morfină.

Am rămas în tăcere o clipă, căutând cuvintele potrivite ca să-i răspund. în ultimii ani, îmi văzusem prietenii şi familia chinuindu-se să zâmbească vesel şi să clipească des pentru a-şi stăpâni lacrimile lângă patul meu de spital. Acum, în timp ce mă străduiam să fac la fel, mă uitam fix în tavan şi înghiţeam în sec, apoi mi-am muşcat buza de jos şi am încercat să-mi păstrez sângele rece.

— Unde ar trebui să mergem mai întâi? am întrebat-o.

Sub nici o formă Melissa nu se putea îmbarca într-un avion indiferent de destinaţie. însă am planificat un itinerar, imaginându-ne o excursie despre care amândouă ştiam că nu se va materializa niciodată: ricşele cu care urma să mergem prin centrul oraşului Delhi, toate marionetele pictate manual pe care le-am cumpăra de la târg ca să-şi completeze colecţia, vizita la Taj Mahal în zori. Am zâmbit vesel, dând din cap în timp ce

vorbea, intervenind ici şi colo cu sugestii şi murmure de încurajare. India devenise mai degrabă o metaforă decât o destinaţie.

Pe când Melissa aluneca în somn, m-am ridicat să plec. I-am strâns mâna şi m-am aplecat s-o îmbrăţişez.

— Nu sunt pregătită, mi-a spus ea în lacrimi.

Am învelit-o cu pătura albă de spital şi am tras storurile.

— Odihneşte-te puţin, i-am spus încetişor. Vin mâine să te văd.

M-am oprit o clipă în pragul uşii ca s-o privesc cum doarme.

în dimineaţa următoare, Melissa a fost luată cu ambulanţa şi transferată într-un azil din Massachusetts ca să fie mai aproape de casă. A postat o fotografie pe Instagram, luată din interiorul ambulanţei: două geamuri jivrate care dădeau spre o stradă aglomerată.

„La revedere, New York. Te-am iubit. Am inima frântă", a scris ea dedesubt.

N-am apucat s-o mai văd. în momentul în care ambulanţa pleca, eu eram legată la stativul cu perfuzii, în vreme ce ultima pungă cu otravă se scurgea picătură cu picătură în venele mele.

Moartea nu vine niciodată într-un moment potrivit, dar o condamnare la moarte atunci când eşti tânăr este o încălcare a contractului cu ordinea firească a lucrurilor. După ani de zile în care am fost bolnave, Melissa şi cu mine am învăţat să coexistăm cu ameninţarea cu moartea cât de bine puteam. Mortalitatea era o duhoare pe care nu reuşeam s-o facem să dispară, indiferent cât de mult încercam. Am discutat pe larg despre acest lucru. Uneori, chiar am glumit pe tema asta. Melissa spunea că vrea ca toată lumea să plângă mult la înmormântarea ei. Eu spuneam că vreau ca la mine să fie o petrecere gălăgioasă, şi amândouă am trasat un fel de contract, detaliind lista invitaţilor şi ce feluri de cocktailuri urmau să se servească.

însă nimic nu m-ar fi putut pregăti pentru pierderea ei. Faptul c-am flirtat cu moartea de atâtea şi-atâtea ori şi după aceea ne-am revenit ne făcuse, într- un fel ciudat, să ne simţim invincibile. Chiar şi după ce Melissa a plecat din New York; chiar şi după ce a încetat să-mi mai răspundă la mesaje, fiindcă mintea ei călătorea spre spaţiul apos dintre viaţă şi celălalt loc, chiar şi

după ce părinţii ei mi-au scris că în ultimele sale ceasuri fusese înconjurată de familie şi zeci de lucruşoare şi flecuşteţe, precum şi de acele marionete pictate manual – tot n-am putut cuprinde cu mintea cele întâmplate. în continuare nu pot.

Prietena cu care puteam discuta fără reţineri nu mai era. Dar unde se dusese?

Şi de ce?

Suferinţa este o apariţie fantomatică ce te vizitează fără să te prevină. Vine noaptea şi te smulge din somn. îţi umple pieptul cu cioburi de sticlă. Te întrerupe când râzi la o petrecere, pedepsindu-te fiindcă, numai pentru o clipă, ai îndrăznit s-o uiţi. Te bântuie până când devine o parte din tine, însoţindu-ţi fiecare răsuflare.

24

Am terminat

în ultima mea zi de chimioterapie, prietenii şi familia m-au felicitat că în sfârşit „am terminat”. După nenumărate biopsii, perfuzii cu antibiotice şi găleţi pentru vomat, trebuia să mă alătur restului lumii. însă de fapt partea cea mai grea a tratamentului meu împotriva cancerului a început odată ce acesta s-a terminat.

în luna următoare, am fost spitalizată de patru ori pentru o infecţie intestinală cu bacteria *Clostridium difficile* care mi-a pus viaţa în pericol şi pe care am făcut-o ca urmare a sistemului imunitar slăbit. Am poreclit această lună „carnavalul ororilor” deoarece fiecare spitalizare a adus cu ea o procesiune fără sfârşit de evenimente cumplite, de necrezut, rupându-mă în bucăţele până când n-a mai rămas nimic de rupt.

Cu o noapte înainte de prima mea spitalizare, a murit Melissa.

în timpul celei de-a doua spitalizări, Erika şi bucătarul-şef s-au căsătorit în cadrul unei ceremonii restrânse în Colorado, dar în loc să fiu domnişoara ei de onoare, aşa cum promisesem, eram legată la un stativ de perfuzii.

Cu câteva zile înainte de cea de-a treia spitalizare, Will a început să spună că vrea să luăm o pauză mai serioasă. Spunea că se gândeşte să se mute din apartamentul nostru într-unui numai al lui. Ideea era să trăim separat, dar să fim în continuare împreună. A spus că e temporar, dar nu credeam.

Propunerea lui Will m-a lovit ca un cuţit înfipt în spate. O parte din mine se pregătea pentru acest moment de mult timp, dar, cu toate astea, tot am simţit că-mi fuge pământul de sub picioare. Mi se părea de neiertat să-mi facă aşa ceva acum, când suferinţa din cauza morţii Melissei era încă vie, iar o infecţie îmi distrugea intestinele. Mă întrebam dacă nu cumva făcea paşi mici spre o despărţire permanentă. Chiar dacă, aşa cum a susţinut el, era numai un aranjament temporar şi în cele din urmă avea să se mute înapoi, nu vedeam cum ne-ar ajuta să rezolvăm ceva.

Am crezut întotdeauna într-o lume în care dragostea poate depăşi orice.
Credeam că dragostea ar putea să răscumpere suferinţa şi să transforme greutăţile vieţii în ceva suportabil, chiar frumos. însă îmi pierdeam încrederea că, următoarea dată când lucrurile aveau să se înrăutăţească, nu se va ridica şi nu va pleca din nou. îmi pierdeam încrederea în noi.

Am spus o ultimă Ave Maria şi am făcut ce face omul disperat: i-am dat lui Will un ultimatum.

— Fie rămâi aici şi ne dăm seama cum să trecem peste asta împreună, fie te muţi şi am terminat, am spus eu. Nu mai pot continua aşa.

Douăzeci şi patru de ore mai târziu, Will a găsit un apartament în Brooklyn cu o dată de mutare programată peste două săptămâni. Când mi-a spus că se gândeşte să-l închirieze, n-am făcut nimic să-l opresc. Mai degrabă l-am îndepărtat.

— Du-te, ce-mi pasă mie? i-am spus eu, deşi fiecare centimetru din mine voia să strige exact opusul.

înainte de a putea procesa pe deplin ce se petrece, Will a semnat contractul de închiriere, iar eu m-am întors la urgenţe cu un alt atac al *Clostridium difficile.*

Era cea de-a patra şi ultima mea şedere în spital. Am fost internată la etajul optsprezece, într-o rezervă de lângă cea în care o văzusem pentru ultima oară pe Melissa. Părea o glumă crudă ca, dintre sutele de rezerve din Spitalul Sloan Kettering, să ajung aici. Melissa şi cu mine am avut chiar aceeaşi asistentă, o femeie pe nume Maureen, cu părul roşu ca hidrantul, tuns pixie şi un ruj asortat. Am implorat să fiu transferată la etajul pentru leucemie sau la cel pentru transplant, dar spitalul lucra peste capacitate şi prin urmare nu putea face nimeni nimic. Am luat personal faptul ca eram nevoită să dorm la numai câţiva metri de locul în care i-am spus la revedere celei mai bune prietene, care acum nu mai era – o pedeapsă menită să mă împingă dincolo de limite.

Ziua în care am fost externată a fost ziua în care s-a mutat Will. Când am ajuns acasă, cărând cu mine un sac mare de plastic de la spital etichetat „Lucrurile pacientului", apartamentul era tăcut, ciudat de tăcut. *Ar trebui să plângi,* mi-am spus stând în pragul uşii, dar eram prea obosită ca să plâng. M- am plimbat prin apartament, cu Oscar ţinându-se după mine derutat, în timp ce inspectam dulapurile şi sertarele goale ale comodei cu o determinare ciudat de metodică. într-unui dintre sertare am descoperit un pachet vechi de ţigări. Ştiam că nu trebuie să fac asta, dar mi-am aprins una oricum. M-am aşezat pe pardoseala din bucătărie şi am fumat-o încet, cu brăţara de la spital încă la încheietură.

Eşafodajul interior care mă susţinuse de la diagnosticare se surpase. în timp ce mă aflam sub tratament, fusesem înconjurată de cea mai bună cavalerie din lume: prietenul meu, familia şi prietenii, precum şi o echipă medicală extraordinară care a lucrat neobosit pentru a mă ţine în viaţă. Obiectivul fusese acela de a scăpa de cancer, însă acum, că terminasem cu partea bolii

care presupunea „tăiere, otrăvire, ardere”, stăteam buimacă şi singură în mijlocul lucrurilor inutile, neştiind cum să merg mai departe, întrebându-mă unde plecase toată lumea şi ce să fac de aici încolo.

Nu remarcasem scrisul mărunt până atunci: când supravieţuieşti unui lucru căruia de obicei nu i se poate supravieţui, câştigul este evident. Ţi-ai recuperat viaţa – acum ai timp. însă numai când ajungi în acest punct îţi dai seama că supravieţuirea ta a avut un preţ.

Avea să-mi ia ceva timp să mă ridic de pe pardoseala bucătăriei – un an pierdut petrecut spumegând de furie, suferind şi zbătându-mă să-mi găsesc calea de scăpare –, iar în acea zi îngrozitoare, tot ce-am putut să fac a fost să- mi termin ţigara, să trag draperiile şi să mă târăsc în pat. *Melissa nu mai este. Will nu mai este. Cancerul meu nu mai este.* Mi-am repetat aceste realităţi, încercând să le asimilez, să le simt reale, dar n-am simţit decât amorţeală. De parcă părţile mele simţitoare fuseseră anesteziate. N-aş putea să spun ce am făcut în restul acelei zile, sau în următoarea, sau în cea care a urmat. Bănuiesc că am plimbat câinele, m-am aprovizionat cu cafea şi lapte şi am răspuns la telefoanele părinţilor mei destul de des, încât nu şi-au făcut apariţia la uşa mea, dar nu bag mâna-n foc. Făceam totul din inerţie, dar de fapt abia dacă eram conştientă.

Singurul lucru care a străpuns amorţeala a fost spectrul lui Will. Plecase, dar nu de tot. îi puteam simţi prezenţa – sau mai degrabă absenţa – ca pe un membru-fantomă. Will fusese îngrijitorul meu, confidentul meu, iubitul meu, intermediarul între mine şi lume, cel mai bun prieten al meu. Uneori, fusese efectiv cârja mea, ajutându-mă să merg, să mă hrănesc şi să fac baie atunci când nu aveam puterea să fac eu singură asta. Fusese prea multe pentru un singur om, dar atunci încă nu-mi dădeam seama de asta – numai că, în lipsa lui Will, nu aveam habar cum să navighez prin lume de una singură.

Deşi mi-am promis să nu-l sun, impulsul nu era niciodată departe de mintea mea. La o săptămână după ce s-a mutat, am cedat.

— Poţi să vii? i-am spus eu într-o seară când n-am mai putut suporta liniştea din apartament.

O oră mai târziu i-am auzit cheile în uşă. A deschis fără să bată, de parcă locuiam încă împreună. Pentru câteva minute am pretins că nu s-a schimbat nimic şi s-a rostogolit pe podea ca să se joace cu Oscar, aşa cum făcea întotdeauna, apoi s-a ridicat să mă îmbrăţişeze. Am comandat mâncare de la Lil' Frankie's din colţ şi am încercat să flecărim civilizat înainte ca lucrurile s-o ia inevitabil la vale.

Asta a devenit rutina noastră, zile de linişte marcate de vizite seara târziu, care se sfârşeau întotdeauna în două feluri: fie ne luam la ceartă şi ţipam unul la altul cu privire la cine a greşit de-am ajuns în încurcătura asta, fie îşi petrecea noaptea la mine. N-am făcut niciodată sex – asta nu se mai întâmplase de luni de zile –, dar eram înspăimântată să dorm singură şi îmi aducea alinare să ştiu că vrea încă să rămână peste noapte. Am continuat să sper că faptul că eram împreună, încolăciţi cu câinele ca în vremurile bune, l- ar face pe Will să-şi dea seama ce pierde, să-şi ceară iertare şi să se mute înapoi definitiv. însă apropierea noastră, ce mai rămăsese din ea, părea lipsită de conţinut. De fiecare dată când venea dimineaţa şi se ridica să plece, mă simţeam umilită şi rănită. *Nu se va repeta niciodată,* îmi juram eu în timp ce închideam uşa după el, promiţându-mi să nu mai sun, să încetez să-l mai chem la mine.

Dar, când rămâneam singură în apartament, oscilam între două stări: fie îl uram pe Will pătimaş şi veninos, fie mă întindeam pe pardoseala din bucătărie într-o stare de buimăceală. în mintea mea, rescriam viaţa noastră împreună ca pe un scenariu simplist, iar firul narativ era cam aşa: „M-am îmbolnăvit, iar Will s-a săturat de boala mea, distanţându-se treptat, până când s-a mutat pe nepusă masă, abandonându-mă

când eram în spital”. A fost mai uşor pentru mine să categorisesc situaţia astfel, să dau toată vina pe Will decât să mă confrunt cu celelalte părţi ale poveştii: toate felurile în care l-am dezamăgit, l-am adus la epuizare, făcându-l să plece. Motivul mai profund pentru care ne-am despărţit ardea mocnit la suprafaţă, dar era încă prea fierbinte pentru a putea fi sondat.

Will a fost marea mea dragoste – eram destul de sigură că aşa va fi mereu –, dar oricât de mult voiam că cred că, având timp şi spaţiu îndeajuns, vom găsi în cele din urmă drumul înapoi, nu mai speram că e posibil. Ne împotmoliserăm în dinamica îngrijitor-pacient atât de multă vreme, încât resentimentele noastre se întăriseră în jurul nostru, prinzându-ne în capcană aşa cum sunt prinse muştele în chihlimbar. A continua să-l aştept pe Will însemna să invit probabilitatea unei şi mai mari suferinţe, unei şi mai mari dureri, unei şi mai mari furii, şi nu credeam că aş putea suporta aşa ceva. Pentru prima dată în viaţa mea, aveam sentimentul clar că ajunsesem la marginea unei prăpăstii despre care nu ştiam că se afla acolo până când nu m- am clătinat pe marginea ei. Ajunsesem la limita a ceea ce puteam îndura.

După cum vedeam eu lucrurile, aveam de făcut o alegere: dacă voiam o şansă să-mi găsesc locul printre cei vii, trebuia să încetez să mai lupt pentru o relaţie care nu mai exista de mult. Trebuia să încep să lupt pentru mine

.Partea a doua

La hotarul dintre cele două lumi

„Orice om se naşte cu o dublă cetăţenie, una din lumea celor sănătoşi, şi alta din lumea celor bolnavi”, scria Susan Sontag în

Boala ca metaforă. „Deşi preferăm cu toţii să folosim doar paşaportul bun, mai devreme sau mai târziu fiecare dintre noi este obligat, cel puţin pentru o vreme, să fie cetăţean al celeilalte lumi.”

Când am ajuns la ultima zi de chimioterapie, îmi petrecusem deja cea mai mare parte a vieţii de adult în acea lume: lumea celor bolnavi, în care nimeni nu vrea să trăiască. La început m-am agăţat de speranţa că nu voi zăbovi prea mult acolo, că nu voi avea vreme nici măcar să-mi desfac bagajele. Am respins eticheta de „pacientă bolnavă de cancer”, închipuindu-mi că voi putea rămâne acelaşi om de dinainte. însă, pe măsură ce boala punea stăpânire tot mai mult pe trupul meu, vedeam cum vechiul meu sine dispare. Numele meu fusese înlocuit de codul numeric de pacient. învăţasem să vorbesc fluent jargonul medical. Până şi identitatea mea moleculară se metamorfozase: când celulele stem ale fratelui meu s-au grefat în măduva mea, ADN-ul meu a suferit o mutaţie ireversibilă. Fără păr în cap, palidă şi cu portul în piept, boala a devenit primul lucru pe care oamenii îl remarcau la mine. Pe măsură ce lunile se transformau în ani, m-am adaptat cât de bine am putut la obiceiurile acestei noi lumi, m-am împrietenit cu cei ce o locuiau, ba chiar mi-am încropit şi o carieră între hotarele sale. Pe teritoriul ei mi-am construit o casă, acceptând nu numai faptul că era posibil să stau acolo o vreme, ci şi că probabil nu voi mai pleca niciodată. Lumea de afară, lumea celor sănătoşi, îmi părea acum străină şi înfricoşătoare.

însă pentru mine – ca pentru toţi pacienţii, de altfel – obiectivul final era să părăsesc în cele din urmă acea lume a bolnavilor. în multe secţii de oncologie există un clopoţel din care pacienţii sună în ultima lor zi de

tratament, un clinchet simbolic care marchează tranziţia. E momentul în care spun la revedere luminii fluorescente, sinistră şi neschimbată, a saloanelor de spital

.E momentul când păşesc din nou în lumina soarelui.

Este locul unde mă aflu eu acum, la hotarul dintre o stare deja bine ştiută şi un viitor necunoscut. Cancerul nu mai există în sângele meu, dar există în alte feluri, stăpânindu-mi identitatea, relaţiile, munca şi gândurile. Am terminat cu chimioterapia, dar mai am încă portul, pe care medicii se aşteaptă să-l îndepărteze după ce „va trece mai multă vreme de când am scăpat de boală”, încă mă întreb cum mă voi întoarce în lumea celor sănătoşi şi dacă voi putea face asta vreodată cu adevărat. Nici un protocol de tratament şi nici o instrucţiune de externare nu mă pot ghida pe acest drum. Calea înainte va trebui să fie doar a mea.
Prima etapă de recuperare, nerecomandată: jertfirea prin foc. Vreau să ard ce mă leagă încă de Will. Vreau să-mi cauterizez suferinţa. Vreau să ard trecutul şi să curăţ pământul ca să poată creşte ceva nou. Cred că aşa am s-o iau de la capăt.

Ca să îndepărtez spectrul lui Will din apartament, aprind mănunchiuri de salvie. Fuioare groase de fum se învălătucesc prin aer. Rearanjez mobila până când camerele arată ca noi. Adun fotografiile înrămate cu noi doi şi le ascund în comodă. îndes pe toboganul ghenei cuvertura pe care am cumpărat-o împreună. Când mă sună, nu răspund. îi şterg numărul.

îmi doresc atât de mult să fiu o fată normală de douăzeci şi şase de ani. Habar n-am ce presupune acest lucru, aşa că observ ce fac oamenii sănătoşi de vârsta mea. La mai puţin de o lună de la mutarea lui Will, prietena mea cântăreaţă, Stacie, mă invită s-o ascult cântând la elegantul Hotel NoMad. Nu mă simt câtuşi de puţin în stare să socializez, dar mă silesc să merg oricum, îmi schimb pantalonii de trening şi tricoul cu o rochie – o rochie neagră extrem de elegantă, cu decolteu la baza gâtului ce îmi ascunde portul. Mă agit cu părul, încercând să-l fac să arate mai puţin ca după chimioterapie şi mai mult a tunsoare băieţească punk. în ultima clipă, invit un vechi prieten să mă însoţească, unul care mă cunoştea cu mult înainte să mă îmbolnăvesc. Este muzician de jazz şi-l cheamă Jon.

Când ajung la hotel, Jon mă aşteaptă în hol. Noi doi ne ştim de mult, din tabăra de muzică unde ne-am cunoscut pe când eram adolescenţi. Jon era uscăţiv şi neîndemânatic pe vremea aia, avea aparat dentar şi haine lălâi, care nu stăteau bine pe el, şi era atât de timid, că părea mut. De atunci s-a schimbat foarte mult. Acum, cu talentul lui de virtuoz al pianului, vorba vădit tărăgănată specifică în New Orleans şi stilul spilcuit, are genul de prezenţă magnetică ce atrage toate privirile asupra lui, netrecând niciodată neobservat, înalt şi suplu, îmbrăcat impecabil într-un costum făcut pe comandă şi ghete de piele naturală, este suficient de chipeş încât să mă facă să tresar uimită. Pielea lui, închisă la culoare ca mierea maronie, pare luminoasă, iar trăsăturile sale – buzele, nasul acvilin şi umerii laţi – îi dau un aer maiestuos de prinţ. Jon îmi surprinde privirea, deşi eram în capătul celălalt al holului, şi, în timp ce străbat încăperea ca să-l întâmpin, mă clatin un pic simţindu-l cum mă scrutează.

Luăm liftul până la etajul doi şi intrăm într-un mic club în stil cabaret, cu tapet decorativ şi mese la lumina lumânărilor, iar nu peste multă vreme Stacie urcă pe scenă într-o rochie roşie. în timp ce cântă la microfon, vocea ei învăluie seducător încăperea întunecată. Jon şi cu mine stăm într-o parte, pe o canapea somptuoasă de piele. A trecut mai bine de un an de când nu ne-am mai văzut şi avem multe să ne spunem. Imediat Jon mă întreabă cum mă simt şi apoi despre Will. Când îi spun că nu mai suntem împreună, Jon se arată absolut surprins.

— Păreaţi de... nedespărţit, zice el.

— E mai bine aşa, răspund cu o nonşalanţă forţată, ignorând ultimele patru săptămâni petrecute pe pardoseala bucătăriei.

— Ce s-a întâmplat? întreabă el.

Pare sincer uluit.

— Boala şi-a luat tribut relaţia noastră, îi spun.

Dacă vreau să găsesc un ţap ispăşitor, boala e cel mai la îndemână pentru asta.

E prima dată când trebuie să explic aşa ceva cu glas tare. Fac totul să pară de domeniul trecutului, de parcă nici nu mai e nevoie de vreo clarificare. Vreau să cred asta – vreau să cred că lăsând în urmă relaţia cu Will voi putea să las în urmă şi boala.

— Dar tu? spun eu, dornică să schimb subiectul. Te vezi cu cineva?

— Şi eu sunt singur, răspunde el.

Nu m-am gândit încă la mine aşa – „singură”. Deşi teoretic e adevărat, deocamdată mă simt de parcă aş fi în purgatoriu.

Singură. Rostesc în şoaptă.

Cuvântul îmi pare straniu pe buze.

După privirea lui Jon, mi-e clar că-i prima dată când şi el s-a gândit la mine aşa. Se întâmplă ceva între noi, aerul din jurul nostru e încărcat de posibilităţi. Trecem la alte subiecte, însă conversaţia noastră a ajuns într-un punct sensibil, iar Jon pare să fi redevenit dintr-odată adolescentul timid şi neîndemânatic.

— Care-i sportul tău preferat? întreabă el din senin, legănându-se agitat pe canapea.

— *Sportul* meu preferat?

Mă gândesc o clipă, apoi spun primul lucru care-mi vine în minte:

— Baschetul, cred.

— Uau, şi al meu la fel! Asta-i altă chestie pe care-o avem în comun!

Jon vorbeşte atât de serios, încât nu mă pot abţine să nu râd.

Deşi îl cunosc de o jumătate de viaţă, îmi pare că am fi ca la o primă întâlnire. E ciudat. Incredibil de ciudat. Fac un semn chelnerului şi comand un cocktail; când îl primesc, sorb îndelung din el. Pe măsură ce trece timpul, mă mai relaxez, iar Jon pare să-şi revină din timiditate. Muzica trece de la jazz la un sunet surd de tobă mare, şi curând toată lumea vorbeşte, râde şi se

ridică să danseze. Stacie ni se alătură, la fel şi câteva prietene. Fetele îmi tot dau coate când Jon nu ne vede, încurajându-mă şi spunându-mi că e timpul să mă fac din nou disponibilă „în lume”. Pentru prima oară de când am ieşit din spital, mă simt cumva umană, chiar atrăgătoare.

E trecut bine de miezul nopţii – n-am mai fost în oraş atât de târziu de nu mai ştiu când –, dar nu vreau ca noaptea să se termine. îmi doresc ca acest sentiment să mă urmeze acasă – *am nevoie* ca acest sentiment să mă urmeze. Jon şi cu mine ne plimbăm agale pe trotuar. Când mă sărută pe obraz de noapte bună, simt o tresărire. în adâncul meu, unele părţi din mine ştiu că nu am cum să susţin ideea de a fi mai mult decât prieteni. Am un scurt moment de conştientizare a realităţii: *Viaţa mea personală e praf. Corpul meu e praf. Eu sunt praf.* Boala a lăsat atât de multe daune colaterale în urma ei. Dar să recunoşti existenţa acelor daune înseamnă să te lupţi cu ele, iar eu nu mă simt îndeajuns de puternică – nu încă, nu curând. Apoi efectul conştientizării trece, şi ajung în extrema cealaltă. *Poate că lucrurile nu stau chiar atât de rău. Poate că întâlnirea cu alţi oameni înseamnă că-mi văd mai departe de drum.*
Mintea mea va face orice ca să evite confruntarea cu realitatea – se derutează şi se contrazice singură până când nu mai pot distinge ce e real de ce nu este; mă conving pe mine însămi că sunt bine, când de fapt sunt departe de asta.

Nu trece mult până când Jon şi cu mine discutăm aproape în fiecare seară la telefon, cu orele. E în turneu cu formaţia lui, dar când se întoarce în oraş, câteva săptămâni mai târziu, mă invită la o întâlnire adevărată, la un spectacol de comedie şi apoi la cină. După aceea, mă conduce acasă, mă sărută – de această dată, pe gură. Perspectiva de a începe o nouă viaţă pare mai puţin înfricoşătoare cu cineva lângă mine.

îmi place totul la Jon. îmi place că are o mulţime de idei şi îmi place cum apasă cu degetele pe clapele pianului. îmi place ambiţia lui galactică, care mă face să-mi doresc să fiu şi eu mai

ambiţioasă. îmi place că-şi păstrează întotdeauna entuziasmul nestăvilit fără cofeină, echilibrul – fără alcool, iar starea de sănătate mintală – fără droguri. însă mai mult decât orice, îmi place cum mă simt când sunt în preajma lui. Jon mă tratează ca pe un om capabil, normal, sănătos – ca pe fetiţa răzvrătită şi obraznică ce eram la vârsta de treisprezece ani când ne-am întâlnit prima dată. Mă tratează de parcă nu aş fi fost niciodată bolnavă, chiar dacă acest lucru nu se aliniază neapărat cu modul în care mă văd sau mă simt eu, mă face să doresc să-mi joc rolul. Şi o vreme chiar fac asta. Joc rolul atât de bine, încât aproape că mă păcălesc şi pe mine însămi şi cred că e adevărat.

Deşi nu pot recunoaşte, sunt la fel de sedusă de Jon pe cât sunt de ideea că o nouă relaţie mă va ajuta să grăbesc întoarcerea în lumea celor sănătoşi. în următoarele săptămâni nu-l pot vedea pe cât de des vreau. Plec cu el în turneu pentru câteva zile. Hoinărim prin oraşe ciudate ţinându-ne de mână, vorbind ore în şir şi făcându-ne declaraţii timide pe băncile din parc. Stăm în oraş toată noaptea cu prietenii lui, mergând dintr-un club de jazz în altul până în zori. Nu las să se vadă niciodată cât de obosită sunt, nu spun nu niciodată, hotărâtă să dovedesc că pot petrece în oraş la fel ca toţi ceilalţi.

însă înapoi la New York, când ne petrecem prima noapte împreună la mine în apartament, sunt temătoare şi nesigură ca un miel. Una era să fiu intimă cu Will, care fusese martorul transformării corpului meu din cauza bolii; şi alta era să fiu intimă cu cineva din afară, cu un om din cealaltă lume. Când ne dezbrăcăm, m-am simţit expusă şi nesigură. Corpul meu dezvăluie o poveste diferită faţă de cea pe care am prezentat-o: am slăbit aproape nouă kilograme din cauza recentei crize de *Clostridium difficile,* iar coastele îmi ies în evidenţă prin pielea subţire. Vânătăile şi urmele de ace de la perfuzii, injecţii şi luări de sânge îmi brăzdează braţele. Cicatricile de la nenumăratele catetere venoase pe care le-am avut de-a lungul anilor îmi acoperă gâtul şi pieptul. Iar portul – încă îl am.

Un mic tub rotund din plastic sub ţesutul cicatrizat noduros, portul iese în afară în mod vizibil deasupra sânului meu drept, tare la atingere. Nu ştiu dacă ar trebui să-i explic de ce îl am încă sau să sper că Jon cumva nu-l va observa în întunericul din cameră. Există atât de multe amănunte pe care nu le ştie. Dacă lucrurile devin mai serioase între noi doi, va trebui să abordez în detaliu subiecte deosebit de sexy precum infertilitatea şi menopauza induse de chimioterapie, printre multe altele. Simpla perspectivă a acestor conversaţii mă face să privesc celibatul drept o opţiune. *Inspiră, expiră. Nu ştiu cum să fac asta.*

Jon îşi trece un deget de pe buzele mele în jos pe gât spre vârtejul de cicatrici de pe piept. Aplecându-se înspre mine, atinge cu buzele portul, apoi spune:

— Eşti cea mai frumoasă femeie pe care am întâlnit-o vreodată.

Vara pare să fie sezonul îndrăgostirii – nu numai de Jon, ci şi de promisiunea unei vieţi diferite. Singura problemă este că-mi construiesc această nouă existenţă pe ruinele celei vechi. La sfârşitul lunii august, după ce nu ne mai văzuserăm de multe săptămâni, Will şi cu mine decidem să ne întâlnim. Ne luăm cafea cu gheaţă de peste drum, din locul nostru preferat pentru micul dejun şi apoi ne îndreptăm spre terasa de pe blocul meu.

— Trebuie să-ţi spun ceva neapărat, îi zic în timp ce ne aşezăm la masa de picnic.

— Şi eu, dar zi tu prima, răspunde el, întotdeauna galant.

Venisem special să-i spun despre Jon. Vestea nu trebuia să-l ia chiar prin surprindere. în urmă cu ceva timp, în vară, îl avertizasem pe Will că mă gândeam să mă văd şi cu alţii, dar nu era prost – ştia că prin „alţii" mă refeream la Jon. îi spusesem că ne întâlnim şi îmi aduc aminte că Will zisese:

— Anunţă-mă când te-ai plictisit de relaţia ta de consolare.

Părea încrezător că nu era decât o aventură trecătoare. Remarca m-a înfuriat, în parte pentru că Will nu dădea semne să-

i pese aşa de tare pe cât speram şi în parte pentru că atât de multe dintre presupunerile sale erau corecte – cu privire la furia mea faţă de el, la incapacitatea mea de a fi pe picioarele mele. Dar ceea ce începuse ca o relaţie de consolare se transformase între timp într-o relaţie importantă şi simţeam că era datoria mea să-i spun adevărul lui Will.

Repetasem toată dimineaţa în minte, zicându-mi că, dacă voi alege cuvintele perfecte, dacă voi spune totul aşa cum trebuie, Will va înţelege. Poate o să ne iertăm unul pe celălalt şi o să lăsăm totul în urmă, poate chiar vom pune bazele unei prietenii de durată. însă în faţa lui Will mi-e greu să-mi susţin punctul de vedere. Mă uit când la el, când în pământ şi tot aşa. Adevărul? Situaţia noastră este mult mai complicată decât am făcut-o eu să pară. Vreau să cred că totul s-a terminat între noi, şi totuşi rămânem profund legaţi unul de altul: Will este în continuare persoana trecută la „contacte în caz de urgenţă" în toate documentele mele medicale, el este în continuare primul om pe care *vreau* să-l sun când nu mă simt bine sau când sunt supărată ori speriată. însă ceea ce sunt pe cale să-i spun va face despărţirea noastră completă şi irevocabilă şi, pentru o clipă, nu ştiu dacă asta este ceea ce vreau.

încercând să-mi fac curaj să vorbesc, număr în minte – trei, doi, unu –, însă, când găsesc în cele din urmă cuvintele, explicaţiile mele delicate, atent repetate se evaporă.

— Aş vrea să ştii că am o relaţie şi că este serioasă, îi spun.

Observ o licărire în ochii lui albaştri. Apoi şocul i se întipăreşte pe chip, am un sentiment de groază faţă de mine însămi. Negarea îţi permite să acţionezi ca în vid, fără să mai iei în calcul implicaţiile acţiunilor tale asupra propriei vieţi sau asupra vieţii celorlalţi. Suferinţa vizibilă pe faţa lui îmi face rău. însă o parte ruşinoasă din mine se simte satisfăcută. Cumva, într-un cotlon întunecos al subconştientului, cred că voiam ca Will să trăiască durerea pe care am simţit-o eu atunci când s-a mutat. Vreau să dovedesc că nu sunt fata bolnavă, neputincioasă, care

tânjeşte după afecţiune – aşa cum mă simt mereu când sunt în preajma lui. Vreau să ştie că există alţi oameni care mă consideră seducătoare. însă, mai mult decât atât, vreau ca toată durerea de pe chipul lui să confirme lucrul după care tânjeam: faptul că încă îi pasă.

Will tace o bună bucată de vreme. Apoi pare că-şi revine şi capătă o mină dură. Când vorbeşte în cele din urmă, îmi spune că, după tot ce a sacrificat pentru mine, sunt o trădătoare şi o laşă fiindcă renunţ la noi doi atât de curând. Nimeni nu mă va iubi vreodată sau nu va avea grijă de mine cum a făcut-o el, adaugă. Oricum nu crede în această nouă relaţie. Mă avertizează că, odată ce-mi vin în simţiri, îmi voi regreta faptele.

— Ştii ce-i amuzant? întreabă Will. Am venit azi aici să-ţi spun că sunt gata să mă mut înapoi – să dau relaţiei noastre o nouă şansă. însă tu ai făcut imposibil acest lucru.

— Cum îndrăzneşti? rostesc printre dinţi. Nu poţi pur şi simplu să mă părăseşti când sunt bolnavă şi apoi să te întorci senin în viaţa mea când sunt, în sfârşit, bine.

— Bun, atunci înseamnă că asta e, gata. Mult noroc ţie şi înlocuitorului meu, răspunde Will întinzându-şi mâinile deasupra capului şi căscând exagerat.

Amândoi făcuserăm nişte presupuneri fatale: n-am crezut niciodată că se va muta când i-am dat un ultimatum; Will n-a crezut niciodată că, odată ce va face acest lucru, eu voi merge mai departe. însă ceea ce s-a întâmplat nu mai poate fi şters cu buretele. Nici unul din noi nu poate trece peste trădările celuilalt. Amândoi suntem răniţi, dar simulăm indiferenţa. Fiecare e prea mândru ca să ceară sau ca să acorde iertare.

Stau pe terasă mult timp după ce pleacă Will. Sunt dezorientată şi nesigură de tot: cerul, porumbeii, sunetul strident al sirenelor în depărtare. Cel mai mult, nesigură pe mine însămi. Şi totuşi un lucru ştiu sigur: oricât de imposibilă îmi pare viaţa fără Will, la fel de imposibil îmi pare şi drumul înainte alături de el. Amândoi avem nevoie să ne eliberăm de codependenţă – de

vechile noastre roluri de îngrijitor şi pacientă –, însă nu ne văd făcând asta împreună, cel puţin nu curând. Ca să ne putem crea noi identităţi, trebuie să mergem pe drumuri separate.

Chiar şi aşa, sunt uimită de rapiditatea cu care am trecut de la a fi o pereche, profund implicaţi şi îndrăgostiţi, la doi străini izolaţi în propria suferinţă şi furie. în timp ce ne pregătim să dezasamblăm ce a mai rămas din noi, nu am senzaţia ultimelor etape ale unei despărţiri, ci îmi pare mai degrabă începutul unui divorţ prelungit şi nimicitor. Will îmi dă înapoi cheia de la apartament. închidem contul comun de la bancă şi anulăm abonamentul de familie la telefonul mobil. împărţim bunurile comune şi, cu toate că nu le- am cerut niciodată, prietenii şi familiile noastre se separă şi ei.

Cât despre Oscar, convenim la un aranjament de custodie comună în care eu am grijă de el în timpul săptămânii, iar Will îl ia în weekenduri. Primele dăţi în care procedăm aşa, Will sună la uşă şi intră să-l ia pe Oscar. Apoi, într-o zi, observă o pereche de pantofi bărbăteşti Air Jordans mărimea patruzeci şi şapte şi jumătate în faţa dulapului. După acest incident, ne întâlnim pe teritoriu neutru ca să luăm şi să lăsăm câinele. Curând, Will începe să mai sară peste weekenduri. E prea greu, mărturiseşte în cele din urmă. Trebuie să încerce şi el să meargă mai departe.

Să meargă mai departe – o frază care mă obsedează: ce înseamnă, ce nu înseamnă, cum să faci acest lucru cu adevărat? La început părea prea uşor şi treptat mi-am dat seama că mersul mai departe este un mit – o minciună pe care ţi-o vinzi singur atunci când viaţa a devenit insuportabilă. Este amăgirea că poţi construi o baricadă între tine şi trecutul tău – că îţi poţi ignora durerea, că îţi poţi îngropa marea iubire printr-o nouă relaţie, că te numeri printre puţinii norocoşi care ajung să sară peste strădania suferinţei şi vindecării – şi că toate acestea, când te ajung din urmă, nu-ţi vor lăsa răni adânci.

Pe măsură ce vara lasă locul toamnei, mă simt tot mai nerăbdătoare să scap de port, ultimul vestigiu al cancerului în

corpul meu pe care îl pot atinge şi vedea. Medicii insistă să-l păstrez până când vor fi siguri că nu mai am nevoie de el. însă vreau să pot purta orice doresc fără să-mi fac griji că oamenii se vor holba la discul ciudat care iese în evidenţă sub claviculă. Vreau să scap de ceea ce pare să fie ultima barieră dintre mine şi normalitate. La următorul control la Sloan Kettering aduc din nou în discuţie subiectul îndepărtării portului. La urma urmei, au trecut cinci luni de la ultima zi de chimioterapie. Am avut parte de o mulţime de sperieturi minore de atunci – care au dus la trei colonoscopii şi trei endoscopii, câteva radiografii şi o biopsie a măduvei spinării din pricina unei scăderi misterioase a leucocitelor –, însă, în cea mai mare parte, sănătatea mea a fost relativ stabilă. După ce au discutat între ei, medicii încuviinţează şi stabilesc o dată pentru îndepărtarea portului în săptămâna următoare. Este un vot de încredere în capacitatea mea nu numai de a fi sănătoasă, ci şi de a rămâne sănătoasă. Sunt în culmea
fericirii.

într-o vineri de la sfârşitul lunii octombrie, Jon şi cu mine ne îndreptăm spre Sloan Kettering pentru procedură. După ce am văzut foarte clar cum boala poate distruge o relaţie, am încercat să-l ţin pe Jon cât mai departe de tot ce are legătură cu asta. îmi ascund chiar şi cutia cu medicamente ori de câte ori stă la mine şi am grijă să nu fie în preajmă când îmi iau pastilele. Nu aştept şi nu cer nimic prea mult în nici o privinţă – mi-am distrus fosta relaţie pentru că aveam nevoie de prea multe lucruri –, însă regulile spitaliceşti stabilesc că trebuie să vin însoţită de cineva care să mă ducă acasă după intervenţie.

— Uite măştile şi mănuşile, îi spun lui Jon în sala de aşteptare. Da, şi tu trebuie să porţi – ca să-i protejezi pe alţi pacienţi care au sistemul imunitar foarte slăbit.

E ciudat să-i explic nişte obiceiuri care sunt ca o a doua natură pentru mine. Mă tot uit la el, analizându-i limbajul

trupului, căutând semne că toată povestea asta cu cancerul îl bagă în sperieţi, dar Jon pare imperturbabil.

O asistentă vine la noi şi-mi pune nişte întrebări preliminare înainte să mă ia în sala de operaţie. Printre cele obişnuite – medicaţia actuală? simptome noi? durere? –, lansează şi nişte întrebări mai delicate:

— Am văzut în fişa ta că ultima dată ai fost spitalizată pentru *Clostridium difficile* şi posibil GCG la intestine, spune ea. Ai în continuare stări de greaţă frecvente? De câte ori ai scaun într-o zi? Consistenţa scaunului cum e? Tot moale?

Sunt atât de jenată, încât îmi vine s-o omor – dar, dacă Jon este scârbit, n-o arată câtuşi de puţin. Când vine momentul să fiu dusă în sala de operaţie, mă sărută prin mască şi-mi spune că va fi aici când mă trezesc.

Pe masa de operaţie, stau întinsă într-un halat de spital sub un şuvoi de lumini fluorescente.

— Felicitări! îmi spune chirurgul când intră. Am auzit că eşti deportată astăzi.

Se referă la îndepărtarea portului, desigur – poarta de intrare pentru zeci de runde de chimioterapie, antibiotice, celule stem, imunoglobulină şi transfuzii de sânge care au pătruns în corpul meu de la diagnosticare până acum. E o replică pe care cu siguranţă a mai spus-o de zeci de ori, o rutină menită să-i facă pe pacienţi să zâmbească. Deşi pare doar o glumă, acest moment chiar e un fel de evacuare oficială, o procedură finală care mă va duce înapoi în lumea celor sănătoşi.

Mi se aşază pe faţă o mască pentru anestezie şi mi se spune să număr invers pornind de la zece.

— Ne vedem pe partea cealaltă, spune chirurgul înainte să alunec într-un somn adânc, indus de substanţele chimice.

Mă trezesc în camera de recuperare patruzeci şi cinci de minute mai târziu. Simt furnicături în mâini şi picioare pe măsură ce mă trezesc din crepuscul. Pleoapele îmi tremură şi se deschid, privesc de jur împrejur prin cameră şi-mi simt pupilele ca nişte

bile de sticlă, nu-mi dau seama unde mă aflu sau de ce Jon, şi nu Will, stă aşezat pe scaunul de lângă patul meu de spital. Apoi văd bandajul de pe piept şi-mi amintesc ce s-a întâmplat. în loc de uşurare, mă simt îndurerată de pierderea portului – la gândul că acum vizitele mele la Sloan Kettering vor fi mai rare şi la distanţă mai mare unele de altele, că nu voi mai putea să-i văd la fel de des pe asistentele şi pe medicii mei preferaţi. Tristeţea este începutul unui lucru prea complex şi deconcertant pentru mine ca să-l pot analiza deocamdată. Prin urmare, îl pun pe seama efectelor de după anestezie.

Mai târziu în acea noapte, Jon îmi propune să mergem în oraş să sărbătorim. încă nu mă simt foarte bine, dar fac un efort să mă mobilizez. Ne îmbrăcăm elegant şi mergem la o gală la Teatrul Apollo. Jon, care a devenit oarecum o celebritate a elitei culturale din Harlem, este ridicat des de la masa noastră de oameni care vor să discute sau să facă un selfie cu el. Stau singură cea mai mare parte a serii bând pahar după pahar de chardonnay. La un moment dat, bandajul de pe pieptul meu se desprinde, alunecând mai jos de buric şi de tivul rochiei, şi cade pe podea. îl împing cu piciorul discret sub faţa de masă şi mă uit în jur să văd dacă m-a observat cineva. Suturile mele expuse, dureroase şi iritate, se freacă de materialul rochiei. încerc să ignor durerea privind cuplurile care se unduiesc pe ringul de dans în alb şi negru, ca o tablă de şah, dar nu mă ajută prea tare. Imaginea acestor femei în rochii elegante şi bărbaţi în smoching strălucind sub ploaia de lumini albe şi delicate mă face să văd marginile încăperii unde mă aflu mai mohorâte, cumva mai singuratice. Când îmi ating faţa cu mâna, descopăr cu surprindere că pielea mi-e lucioasă. Lacrimi amestecate cu rimei îmi curg pe obraji în picături mari, ca de cerneală.

— Ce s-a întâmplat? mă întreabă Jon îngrijorat când se întoarce.

E o întrebare pe care mi-o va adresa de multe ori în lunile care urmează, şocat să descopere că femeia veselă, încrezătoare şi gata să încerce orice de care se îndrăgostise este o imagine.

— Sunt bine, îi răspund.

Vreau să spun ceva, dar nu ştiu cum să formulez: portul meu a fost îndepărtat, însă nu a dispărut. Absenţa lui este un nou tip de prezenţă, o conştientizare a tuturor celorlalte efecte ale bolii cu care trebuie încă să mă confrunt. Efectele devastatoare ale tratamentului asupra creierului, corpului, sufletului meu. Pierderea prietenilor morţi unul după altul şi suferinţa care s-a acumulat nesupravegheată înlăuntrul meu. Durerea de a-l pierde pe Will şi teama că am făcut o greşeală că nu l-am primit înapoi. Spaima şi confuzia absolută pe care le simt în legătură cu ceea ce trebuie să fac în continuare.

După trei ani şi jumătate, am terminat-o în mod oficial cu cancerul – mai mult de patru ani dacă număr din momentul când am început să simt mâncărimea. Am crezut că mă voi simţi victorioasă când voi ajunge în acest punct – credeam că voi vrea să sărbătoresc. în schimb însă, pare începutul unei alte lupte. Mi-am petrecut ultimele o mie cinci sute de zile luptând neobosită pentru un singur obiectiv – supravieţuirea. Şi acum, că am supravieţuit, îmi dau seama că nu ştiu cum să trăiesc.
Călătoria eroului este una dintre cele mai vechi poveşti din literatură. Supravieţuitorii, aşa cum sunt eroii, s-au confruntat cu pericole mortale şi au trecut prin încercări imposibile. în ciuda tuturor vicisitudinilor, ei persevereză, devin mai buni, mai curajoşi, iar cicatricile lor din lupte dovedesc asta. Odată ce victoria a fost asigurată, se întorc în lumea obişnuită preschimbaţi, mai înţelepţi şi cu sentimentul reînnoit de apreciere pentru viaţă. în ultimii ani, m-am lovit de această poveste de nenumărate ori, am văzut-o în filme şi am citit-o în cărţi, am auzit-o în campanii de strângere de fonduri şi am regăsit-o în vederile în care mi se ura să mă fac bine. E greu să nu transmiţi mai departe şi să nu abuzezi de asemenea clişee, în

condiţiile în care au devenit atât de prezente în cultura noastră. Poate fi chiar şi mai dificil să nu ni le însuşim şi, astfel, să credem că trebuie să ne ridicăm la înălţimea
lor.

Toată toamna mă străduiesc să-mi găsesc locul în această poveste, să mă întorc la viaţă pe cât de triumfătoare pot. Mă străduiesc să merg la sala de sport din subsolul blocului meu de două ori pe săptămână – o performanţă pentru mine chiar şi înainte de boală. Cumpăr un storcător şi pentru scurtă vreme mă forţez să beau tot felul de amestecuri greţoase pe bază de varză kale. Mă duc la cafeneaua din cartier în fiecare dimineaţă şi încerc să scriu ceva nou. Am momente când sunt binedispusă şi ies să dansez cu prietenele, dar sunt scurte – dispar la fel de repede cum apar.

Dar se presupune că trebuie să mă simt mai bine, îmi repet la nesfârşit. în acte cel puţin nu mai sunt considerată bolnavă. Şuvoiul de programări la medic, analize de sânge şi apeluri telefonice de la prieteni îngrijoraţi şi familie a secat până a devenit un mic pârâu. în foarte scurt timp voi fi considerată suficient de bine încât să nu mă mai încadrez în rândul persoanelor cu dizabilităţi. Dacă reuşesc să rămân aşa încă vreo câţiva ani, aş putea chiar să mă alătur grupului de supravieţuitori ai cancerului, cei care sunt consideraţi „vindecaţi". Şi totuşi nu m-am simţit niciodată mai departe de tânăra fericită şi sănătoasă pe care speram s-o găsesc odată ce voi fi trecut de toată suferinţa.

în fiecare dimineaţă, iau în continuare un pumn de pastile. Imunosupresoarele îmi împiedică organismul să respingă măduva fratelui meu. Două doze pe zi de antivirale şi antibacteriene îmi protejează fragilul sistem imunitar. Ritalinul combate oboseala cronică şi ceaţa mentală care nu s-a ridicat după transplant. Levotiroxina face treaba tiroidei mele distruse de chimioterapie. Iar terapia de substituţie hormonală ţine locul ovarelor mele ofilite.

Mai rele sunt urmele psihologice ale bolii, în mare parte invizibile pentru alţi oameni şi lipsite de remedii simple. Depresia se abate ca un demon şi mă ţine captivă zile în şir, uneori săptămâni. Anxietatea se dezlănţuie brusc în timp ce aştept să primesc rezultatele unor analize de sânge de rutină. Panica mă cuprinde de fiecare dată când văd un apel pierdut de la cabinetul medicului sau descopăr o vânătaie misterioasă pe picior. Suferinţa necontenită mă bântuie, ochii verzi ca Nilul ai Melissei plutesc prin visele mele noapte de noapte.

Cu cât încerc mai mult să-mi găsesc locul printre cei sănătoşi şi să trăiesc conform aşteptărilor mele cu privire la călătoria supravieţuitorului, cu atât mă confrunt cu o disonanţă mai puternică între ceea ce ar trebui să fie şi ceea ce este.

Mi-e imposibil însă să recunosc că trăiesc această schismă: mi-am pus părinţii să treacă prin atât de multe încercări, încât nu vreau să-i îngrijorez cu provocările pe care le am acum. Medicii se concentrează asupra cancerului, nu asupra consecinţelor sale. Dureros de conştientă că străduinţele mele de recuperare sunt un privilegiu de care mulţi oameni nu apucă să se bucure, îmi este teamă să nu par nerecunoscătoare – sau mai rău, insensibilă faţă de cei care au de-a face cu lucruri necunoscute mult mai înspăimântătoare.

însă contradicţiile mă lasă împotmolită în întrebări fără răspuns: Oare cancerul va reveni? Ce fel de loc de muncă pot avea când trebuie să dorm patru ore în mijlocul zilei sau când sistemul meu imunitar, care nu funcţionează bine, mă trimite în continuare la spital periodic? Redactorul-şef mă tot presează să reiau rubrica; cititorii vor să ştie cum mă simt, mă îndeamnă ea, vor să afle cum e viaţa după cancer. Dar ori de câte ori mă aşez să scriu, am senzaţia că nu pot să scot decât minciuni. Vreau să le ofer cititorilor povestea la care atât ei, cât şi eu am sperat în toţi aceşti ani – să pot spune că Will şi cu mine suntem încă împreună, că nunta noastră îndelung amânată este în cele din urmă pe cale să aibă loc; că acum mă antrenez pentru un

maraton, că scriu articole de investigaţie din zone îndepărtate ale lumii şi că am un copil. Dar, desigur, totul ar fi doar ficţiune.

întrucât nu pot împăca felul în care mi-am imaginat că va arăta viaţa mea de după vindecare cu realitatea pe care o trăiesc, tot amân reluarea rubricii. Rămân pe linia de plutire din punct de vedere financiar angajându-mă să susţin nişte discursuri, dar şi datorită unei slujbe cu jumătate de normă în cadrul unei companii de investiţii în domeniul imobiliar de care pot să mă ocup de la distanţă, din pat. însă munca respectivă nu-mi aduce suficienţi bani cât să mă întreţin şi nici nu mă împlineşte. Abia dacă îmi văd prietenii, şi când fac asta mă pregătesc pentru cele trei întrebări de temut: Cum mai stau cu sănătatea? Ce s-a întâmplat între mine şi Will? Ce voi face în continuare? în cele din urmă am încetat să mai ies.

Cariera lui Jon, în schimb, este într-o ascensiune fulminantă. întotdeauna a fost omul cel mai muncitor pe care-l ştiu şi sunt atât de mândră de succesul lui, dar este greu să ai o relaţie cu un muzician care pleacă în turnee şi care îşi petrece mai mult timp pe drumuri decât acasă. Nu mă simt în siguranţă în propriul meu corp, iar fără un om care să-mi ţină companie sau care să se îngrijească de mine constant, care să-mi fie alături de fiecare dată când sunt singură, mă prăbuşesc. în acelaşi timp, ori de câte ori Jon este prin preajmă, îl ţin cumva la distanţă. Comportamentul meu contradictoriu e derutant şi în curând începe să ceară mai mult. Vrea să ştie încotro merge relaţia noastră. Vrea să ştie care sunt gândurile mele referitoare la căsătorie şi copii. Vrea să mă deschid. Numai că prăpastia dintre noi nu face decât să se adâncească şi mai tare cu cât pune mai multe întrebări.

Când Jon pleacă din oraş pentru un spectacol, mă prăbuşesc în pat, epuizată din cauza efortului de a pretinde că sunt bine. îmi trag peste cap cuvertura şi mă încolăcesc în poziţia mea obişnuită: fetală. încep să plâng – cu sughiţuri urâte, care mă cutremură. Stau aşa în pat zile întregi, cu draperiile trase,

ignorând e-mailurile şi apelurile telefonice, ieşind din apartament numai atunci când câinele scheaună. în fiecare seară, adorm spunându-mi că mâine va fi ziua în care în sfârşit îmi voi reveni. în fiecare dimineaţă mă trezesc simţindu-mă atât de tristă şi de pierdută, încât abia mai pot respira. în cele mai deprimante momente ale mele, îmi imaginez că mă îmbolnăvesc din nou. Mi-e dor de senzaţia că am un scop şi de luciditatea pe care o simţeam când mă aflam sub tratament – să-ţi priveşti moartea drept în ochi simplifică lucrurile şi-ţi îndreaptă atenţia spre ceea ce contează cu adevărat. Mi-e dor de atmosfera din spital. La fel ca mine, toţi cei de acolo erau distruşi, însă aici afară, printre cei vii, mă simt ca o impostoare, copleşită şi incapabilă să funcţionez.

într-o dimineaţă devreme din acea iarnă plec la plimbare cu Oscar, cu un aer de zombi care-şi împarte timpul între pământ şi un alt loc, mai sumbru. Cum mergeam pe Avenue A, dau peste un bărbat pe care-l recunosc vag de la cafeneaua din cartier, unde îşi pierd vremea tot felul de freelanceri – e romancier, cred. Este îmbrăcat elegant într-un palton din tweed cu petice de piele la coate şi duce o servietă. Eu sunt îmbrăcată în pijamale şi fumez o ţigară pe care am cumpărat-o de la chioşcul din colţ cu cincizeci de cenţi.

— Trezeşte-te, prinţeso, spune el, măsurându-mă de sus până jos. Moartea
este ultima opţiune.

Mă simt atât de ruşinată sub privirea lui fixă, în lumina strălucitoare a soarelui alb de iarnă. Mi-am petrecut perioada dintre douăzeci şi douăzeci şi cinci de ani luptând pentru supravieţuire – ca apoi să devin un om atât de înfrânt, încât să atrag atenţia unui necunoscut, care mă abordează îngrijorat, în timpul perioadei de tratament, aveam o convingere simplă: *Dacă supravieţuiesc, trebuie să însemne ceva. Nu vreau doar o viaţă – vreau o viaţă bună, o viaţă aventuroasă, o viaţă cu sens. Altfel ce rost are?* Şi totuşi, punctul în care am ajuns este exact opusul a

ceea ce-mi doream atunci. Acum că mi s-a acordat posibilitatea să am o viaţă bună, nu o trăiesc – mai rău, o irosesc. Vina îmi sporeşte ruşinea: ştiu cât de norocoasă sunt să fiu în viaţă, când atât de mulţi oameni pe care îi iubesc nu mai sunt. Dintre cei zece tineri camarazi bolnavi de cancer cu care m-am împrietenit în timpul tratamentului, numai trei dintre noi mai suntem aici.

în timp ce mă îndrept spre casă, mi-e tot mai clar: nu mai pot continua aşa. Ceva – sau poate că totul – trebuie să se schimbe.26

Rituri de trecere

Există impulsul să identifici momentul unei decizii foarte importante – cum e cea de a porni într-o călătorie îndelungată – cu o revelaţie, o străfulgerare a inspiraţiei. Un plan care ţi se iveşte în minte amănunţit atunci când zaci întinsă pe podea, rugându-te să se schimbe ceva, orice.

Nu am trăit un astfel de moment.

Decizia să plec de acasă, să pornesc la drum, am luat-o treptat, dar a apărut într-o călătorie pe care am făcut-o pentru altcineva.

în ziua când s-a împlinit un an de la moartea Melissei şi de la încheierea chimioterapiei mele, mă aflu la Aeroportul Internaţional John F. Kennedy, la coadă pentru verificări, sperând ca agenţii de la Administraţia pentru Securitatea Transporturilor să nu-mi cotrobăie prin valiză. Cu un nume ca Suleika Jaouad, nu e ceva nemaiîntâlnit pentru mine să fiu luată în vizor de către securitatea aeroportuară, dar, pentru prima dată, am ceva de ascuns. Am dosit în valiză, într-o pereche de şosete, o sticluţă cu pudră gri-alburie. Nu e însă o faptă tipică de contrabandă: duc pe furiş în India o parte din cenuşa Melissei, cu un zbor de cincisprezece ore.

După moartea Melissei, s-a instituit o bursă în numele ei, cu ajutorul căreia tineri adulţi bolnavi de cancer pot fi trimişi în călătorii în străinătate. Am acceptat fără să stau pe gânduri prima bursă – atunci când părinţii Melissei m-au întrebat dacă

vreau să duc o părticică din Melissa cu mine în India. India a însemnat foarte mult pentru ea atunci când a vizitat-o şi speram să mergem acolo împreună într-o zi. Decizia mea să merg în acel loc acum este un fel de a o comemora pe Melissa şi călătoria pe care nu a mai apucat să o facă. în plus, reprezintă o primă încercare de a mă confrunta cu demonii mei.

Nu a fost uşor să-i conving pe medicii mei să mă lase să călătoresc în India, având în vedere sistemul meu imunitar slăbit.

— Riscul unei infecţii grave este prea mare, mi-a spus medicul când i-am pomenit prima dată ideea.

Dar până la urmă s-a răzgândit şi a început să-mi reducă doza de imunosupresoare, astfel încât corpul meu să se obişnuiască să se apere de agenţii patogeni. A trebuit să fac o serie de vaccinuri, numeroase analize de sânge şi să primesc aprobări de la toţi medicii care se ocupaseră de mine, care să confirme că sunt suficient de sănătoasă ca să pot pleca.

în timp ce mă îmbarc într-un avion al Air India, îmi acopăr gura cu o mască şi-mi sterilizez scaunul, măsuţa şi rezemătorile pentru braţe cu şerveţele antiseptice. Dar, în pofida tuturor precauţiilor, mă îmbolnăvesc din cauza unui virus în câteva zile de la sosirea în Delhi. Sunt slăbită şi am febră cam toată perioada celor două săptămâni cât stau acolo şi până la urmă trebuie să mă duc la un spital ca să mă asigur că nu-i nimic serios. încep să înţeleg că, indiferent cât timp trece, s-ar putea ca organismul meu să nu se mai recupereze niciodată pe deplin şi să fie aşa cum era înainte – că nu pot continua să aştept până când sunt „suficient de bine” ca să încep să trăiesc din nou. Este o concesie tristă pentru mine, dar necesară. Deşi e posibil să nu-mi mai revin niciodată complet după boală, trebuie să încerc să merg mai departe cu tot cu ea.

Oricât de rău m-aş simţi, în fiecare zi trag de mine să mă dau jos din pat şi să mă duc afară. Iau sticluţa cu cenuşa Melissei în buzunarul hainei şi o port cu mine peste tot, simţindu-i prezenţa la fiecare pas. împreună explorăm străzile prăfuite din

Delhi: pieţele de mirodenii cu miros înţepător, galeriile de artă contemporană şi grădinile vaste presărate cu ruine. Mergem cu ricşa printr-o învălmăşeală haotică de autobuze, biciclete şi, uneori, elefanţi. Pe măsură ce colindăm, cu privirea ca de pictor a Melissei, mă desfăt cu strălucirea culorilor – sariurile în nuanţele pietrelor preţioase, standurile cu flori pline de crăiţe şi prafurile multicolore pe care petrecăreţii ce dansează le aruncă în aer cu pumnii în timpul festivalului hindus Holi. Ca parte a bursei, îmi petrec fiecare după-amiază făcând muncă de voluntariat la Casa Muribunzilor a Maicii Tereza, un azil pentru sărmani, unde pun la uscat pe sârmă lenjeria şi ofer mâncare celor căzuţi la pat.
Las Taj Mahalul la urmă. Am purtat-o pe Melissa cu mine vreme de două săptămâni şi e timpul să ne luăm la revedere. Ajung acolo într-o dimineaţă înainte de răsăritul soarelui: numai vreo zece turişti stau la coadă, aşteptând să se deschidă porţile. Străzile sunt întunecate şi pustii, numai o căţeluşă fără stăpân doarme în mijlocul străzii, cu puii încolăciţi în jurul ei ca să se încălzească. îi spun ghidului că am o sticluţă cu cenuşă pe care aş vrea s-o împrăştii înăuntru. Ghidul mă informează că aşa ceva nu e permis, că regulile de siguranţă sunt foarte stricte şi că nu mi se va îngădui în veci să fac asta. îi povestesc ce s-a întâmplat cu Melissa şi cât de mult şi-a dorit să se întoarcă aici. Când termin de vorbit, ghidul nu numai că este de acord, dar se oferă să strecoare el sticluţa înăuntru.

Taj Mahalul este ca un poem plutitor în zori, un vis alb ca luna din coloane de marmură şi minarete. Este un loc care a impresionat-o pe Melissa atunci când se confrunta cu sfârşitul vieţii ei şi, după ce i-am studiat istoria, am înţeles de ce. A fost comandat de împăratul mogul Shah Jahan ca memorial închinat soţiei sale, care murise dând naştere celui de-al paisprezecelea copil al lor, în 1631. împăratul a fost atât de îndurerat, spune legenda, încât părul i- a albit peste noapte. A jurat să imortalizeze iubirea lor printr-un monument mai frumos decât

oricare altul pe care îl văzuse în lume. A fost nevoie de mai multe decenii ca să poată fi ridicat, dar, odată terminat, împăratul a reuşit să- şi găsească alinarea. în vreme ce mă plimb prin grădinile ornamentale, mă gândesc că Tajul simbolizează atât dragostea, cât şi suferinţa. La fel şi prietenia mea cu Melissa. îmi dau seama că în viaţă e cu neputinţă să iubeşti fără să suferi.

Pe măsură ce urc treptele sunt tot mai absorbită de caligrafia şi pietrele semipreţioase – coral, jad, onix – încrustate în marmură. Ocolesc spre terasa din spate, cu vedere spre Yamuna, un râu sacru mărginit de rugurile crematoriilor, unde hinduşii vin să rostească ultimele rituri pentru cei morţi. Privind spre râu, mă gândesc la ultima postare a Melissei pe Instagram. Era o fotografie a ei făcută în India, cu legenda: *gate gate paragate parasangate bodhi svaha*. Plecată, plecată, plecată dincolo, plecată cu totul dincolo, o, ce trezire, ave. Mă uit pe terasă după gardieni, iar în momentul în care nu se întrevede nici unul trec peste cordonul de siguranţă şi mă duc până la margine. îmi deschid palma înspre râu. Preţ de o secundă, sticluţa vede lumina. Apoi se cufundă în apă şi dispare.
Faptul că am reuşit să aduc cenuşa Melissei în locul pe care-l iubea cel mai mult nu ostoieşte durerea pierderii ei, dar mi-a arătat o cale pe care aş putea s- o urmez ca să-mi înfrunt propria suferinţă. Am înţeles care e rolul ritualului de doliu – ceremoniile ne permit să ne asumăm sentimente complicate şi să ne confruntăm cu pierderea; acest lucru face loc pentru actul aparent paradoxal al acceptării trecutului ca pe o cale către viitor. Mă face să mă gândesc la alte modalităţi prin care marcăm trecerea pragurilor: zile de naştere şi căsătorii, petreceri în cinstea viitorului bebeluş, botezuri, bar mitzvah şi quincenera. Aceste rituri de trecere ne permit să evoluăm de la o fază a vieţii noastre către alta; ne împiedică să ne pierdem pe drum. Ne arată o cale de a cinsti spaţiul dintre „nu mai este” şi „nu încă”. însă eu n-am ritualuri prestabilite. Trebuie să le creez.

De la distanţa câtorva continente, îmi pot vedea viaţa cu ochi limpezi. Mult prea mult timp, am fost ca o albină captivă într-o încăpere cu geamurile închise, lovindu-mă cu fruntea de sticlă cu o disperare tot mai mare în încercarea inutilă de a ieşi de acolo. Aceste ultime două săptămâni mi-au oferit un răgaz, dar sunt îngrijorată că, odată ce mă întorc acasă la New York, voi reveni la acel blocaj trist. Simt că trebuie să fac ceva drastic ca să mă asigur că nu voi ajunge iar în punctul ăla.

În timpul lungului zbor către casă, visez cu ochii deschişi că voi pleca într- un pelerinaj de una singură, deşi nu am un plan concret. Vreau să fiu în mişcare – să găsesc o cale să mă desprind de tot ce mă ţine pe loc, să pornesc să văd lumea în toată vastitatea ei. Şi asta nu pentru că mi-e poftă să explorez, ci tocmai pentru că am ajuns să-mi fie frică de lume şi nu mă încred în puterea mea de a mă descurca de una singură. Nu vreau să mă aştept la nimic. Nu vreau să cer nimic. Nu vreau să depind de nimeni. Vreau să ştiu ce se află de cealaltă parte a hotarului dintre cele două lumi. Să încep să trăiesc din nou.
Nu am încă o imagine clară, forţa sau resursele să ridic pânzele ca să plec într-o călătorie epică, aşa că îmi încep expediţia cu o serie de ieşiri scurte, preliminare. La câteva săptămâni după ce mă întorc acasă, urc într-un tren cu destinaţia Vermont, unde familia mea are o cabană mică din lemn în apropiere de Green Mountains. Niciodată nu m-am simţit îndeajuns de bine încât să vin aici singură. Acum însă, fiindcă vreau să învăţ să mă descurc fără ajutorul cuiva, mi se pare un prim pas necesar către orice urmează. Trebuie să am încredere că pot fi independentă. Trebuie să mă pot îngriji singură. Mi-a luat mult timp până am acceptat că sunt bolnavă de cancer. Apoi, pentru o perioadă lungă, am fost numai asta – o pacientă. Acum a venit vremea să-mi dau seama cine sunt în momentul de faţă.

Situată undeva în inima pădurii, la cabană nu există semnal pentru telefonul mobil, iar cel mai apropiat oraş se află la douăzeci şi patru de kilometri, pe o autostradă pustie care trece

pe lângă terenuri gălbui cultivate cu porumb, pâlcuri dese de copaci şi câteva ferme răzleţe. în afara unei vecine, Jane, care este pensionară şi locuieşte cu soţul ei la aproape doi kilometri pe un drum neasfaltat, nu cunosc pe nimeni. Cum tot nu am carnet de şofer, Jane se oferă să mă ia de la gară. Mă duce la supermarket ca să-mi fac provizii şi apoi mă lasă la cabană, unde rămân până termin mâncarea.

— Drăguţă, eşti sigură că o să fii bine aici, de una singură? mă întreabă ea, îngrijorarea citindu-i-se pe chip.

în afară de Oscar, nu sunt decât eu, o căprioară care paşte sub măr şi crestele abrupte ale munţilor ce se văd în depărtare.

— îmi place singurătatea, îi răspund prefăcându-mă încrezătoare.

Adevărul e că mă înspăimântă gândul la ce se va petrece când o să rămân
singură cu neliniştile mele.

Jane se urcă în maşină şi pleacă, iar eu îmi despachetez lucrurile, după care le aşez într-un dulap de lângă şemineu şi încerc să citesc. Sunt însă prea neliniştită şi nu reuşesc să mă concentrez. Tăcerea şi izolarea îmi amplifică trăirile şi parcă văd mai clar ca niciodată cât de temătoare şi de fragilă am devenit. Orice zgomot care se aude dinspre pădure mă face să tresar şi mă trezesc în mijlocul nopţii ca să verific de trei ori că uşa de la intrare este încuiată sau că nu există vreun criminal în serie care pândeşte în spatele grămezii de lemne de pe verandă. în viaţa mea î.C. – înainte de cancer – eram excesiv de independentă şi mă mândream cu îndrăzneala mea, indiferent dacă era vorba de studiile în Egipt, de relatările de la frontiera cu Gaza sau de faptul că am făcut autostopul în deşertul iordanian. Escapadele mele depăşeau deseori limitele devenind nesăbuinţă. însă traiul atât de îndelungat sub ameninţarea unei boli mortale mi-a schimbat relaţia cu frica. M-a învăţat să rămân în stare de alertă maximă faţă de nenumăratele pericole potenţiale care pândesc în corpul meu şi dincolo de el.

Sunt agitată şi mă simt inconfortabil practic în fiecare minut al acestei călătorii la Vermont, dar mă forţez să trăiesc după regula: n-am voie să plec din cauza fricii. în momentele în care tot ce vreau e să iau avionul înapoi spre New York, mă hotărăsc să mai stau o noapte, apoi două, apoi trei. Decid să am încredere că ceea ce mi se pare necunoscut şi înspăimântător îmi va părea curând familiar şi sigur. îmi spun mie însămi că, având la dispoziţie suficient timp, mă voi sătura să mai verific de trei ori dacă am încuiat uşa sau să nu dorm din cauza unor răufăcători imaginari. Poate chiar voi începe să cred minciuna pe care i-am spus-o lui Jane – s-ar putea să înceapă să-mi placă să fiu singură. Când m-am întors la New York, în cea de-a patra zi, nu ajunsesem încă în acel punct, dar eram destul de aproape.

în următoarele două luni, revin în Vermont cât de des posibil. Cu fiecare călătorie pe care o fac singură la cabană, încep să mă simt puţin mai stăpână pe mine, puţin mai curajoasă, puţin mai curioasă cu privire la ceea ce se află dincolo de fereastră. Merg pe jos tot mai mult împreună cu Oscar, care aleargă înainte, conducându-mă pe drumuri de ţară şerpuite, pe lângă hambare dărăpănate, izvoare repezi şi maluri de apă căptuşite cu muşchi de culoarea smaraldului. învăţ cum să fac focul şi mă aventurez în adâncul pădurii ca să adun vreascuri. într-una din zile, un urs negru se plimbă greoi pe lângă cabană, iar Oscar sare ca ars de pe verandă, lătrând la el cu ferocitatea unui leu. Ursul este atât de surprins, încât se împiedică şi cade, apoi o rupe la goană şi dispare în spatele lizierei. „Curajul copiilor şi al animalelor ţine de inocenţă", a scris odată Annie Dillard. „Ne lăsăm trupurile să meargă pe calea spaimelor *noastre."*

Zile întregi trec fără să văd pe nimeni. îl sun pe Jon din când în când, dar este ocupat, fiind din nou în turneu. Pare să înţeleagă – fără să fie măcar nevoie să-i explic – că mă străduiesc să fac ceva important şi intimidant şi că cel mai mult am nevoie să petrec timp singură. Singurătatea mi-e întreruptă numai de vizitele

sporadice ale unui tânăr pe nume Brian, care trece pe aici să deszăpezească aleea şi, pe măsură ce vremea se încălzeşte, să ajute la îngrijirea grădinii. într-o zi, stăm un pic de vorbă şi, când află că nu ştiu să conduc, se oferă să mă înveţe. în schimbul lecţiilor de condus, îl ascult cu empatie povestind despre cât de greu îi e să-şi dezvăluie adevărata orientare sexuală într-un mediu rural ca Vermont şi despre numeroasele lui aventuri pe o aplicaţie de socializare pentru homosexuali numită GROWLr. Căutăm
împreună idei pentru profilul lui de pe site-ul de *dating*.

— Tânăr fără prea multă experienţă, cu barbă, o sută patru kilograme, aspect obişnuit. Inimă mare, romantic incurabil. Floarea preferată: allium, spune Brian.

— Gemeni, bine dotat, îi sugerez.

Izbucneşte în râs.

— De fapt, sunt leu.

Aici, nu am pe nimeni mai apropiat, Brian mi-e aproape ca un prieten şi abia aştept să-l văd, chiar dacă lecţiile de condus nu sunt deloc preferatele mele.

Pentru cei mai mulţi dintre prietenii mei din liceu a fost un pas extraordinar de important să înveţe să conducă, şi în dimineaţa aniversării de şaisprezece ani s-au dus degrabă la Departamentul pentru Autovehicule Rutiere să-şi ia permisul. Pentru ei, şi pentru cei mai mulţi adolescenţi americani, să poată conduce o maşină era ritualul fundamental al maturizării. însemna să te săruţi seara pe bancheta din spate a maşinii, să-i duci pe prietenii tăi la mall şi să mănânci din portbagajul maşinii la concerte. însemna independenţă. însă mie şofatul îmi părea un fel de responsabilitate înspăimântătoare şi copleşitoare. Câteva încercări dezastruoase de a conduce dubiţa părinţilor mei au confirmat ceea ce bănuiam deja: era mai bine pentru pietonii, bicicliştii şi şoferii de pretutindeni să nu şofez deloc. N-a fost o coincidenţă că alesesem să merg la facultate într-un orăşel unde

automobilul nu era o necesitate şi apoi, după absolvire, să locuiesc în oraşe mari, unde se merge mai degrabă cu metroul.

în Vermont însă e mult mai complicat să n-ai permis de conducere. îmi displace să cer să fiu dusă unde am nevoie, ceea ce nu face decât să-mi amintească de dependenţa mea. Când rămân fără lapte pentru cafea, vreau să pot conduce cei treizeci şi doi de kilometri până la piaţă. Nu e vorba atât că a încetat să-mi mai fie frică, cât de faptul că frica mea este treptat înlocuită de o dorinţă de libertate.

Toată vara, Brian îmi dă lecţii de şofat, iar eu învăţ să merg pe străzi lăturalnice şi să exersez parcarea laterală printre pini. Pe măsură ce mă simt tot mai confortabil la volan, o idee vagă începe să se cristalizeze într-un plan grandios. Timpul petrecut în India mi-a dat o idee despre cum te poate face o călătorie să te lepezi de vechea existenţă şi să creezi condiţii pentru una nouă. Mi-e tot mai clar că e nevoie să las în urmă familiarul, dar nu vreau să fac acest lucru întru totul singură – vreau să caut oameni care pot oferi o perspectivă asupra situaţiei mele delicate, care mă pot ajuta ghidându-mi trecerea. Când iau în cele din urmă examenul pentru obţinerea permisului de conducere, următorul pas este evident: voi merge într-o excursie cu maşina şi-i voi vizita pe cei care m-au susţinut când eram bolnavă.

E aproape miezul nopţii, lemnele din şemineu sunt deja scrum, dar reaprind tăciunii şi fac un ibric cu cafea. Stând pe podeaua cabanei, deschid o cutie mare din lemn, sculptată manual, pe care am cumpărat-o acum mulţi ani de la un anticariat. în ea se află felicitări de ziua mea primite de la bunica, fotografii, cotoare de bilete şi macabrele amintiri medicale, precum brăţările de la spital şi portul. în cutie mai sunt şi sute de scrisori – plicuri uzate trimise din locuri îndepărtate, mesaje de iubire scrise pe şerveţele, o rezervă mare de plicuri şi cartonaşe inscripţionate cu invitaţii şi zeci de foi decolorate cu nişte e-mailuri printate. O parte dintre aceste mesaje mi-au fost expediate de oameni pe

care-i cunosc bine, cum ar fi tatăl lui Will. Mi-a scris mai bine de două sute de cărţi poştale – una chiar în ziua acelei prime veri lungi de după diagnosticarea mea şi câte una în fiecare zi după ce am făcut transplantul până când m-am vindecat. însă cele mai multe dintre ele mi-au fost trimise de oameni pe care nu i-am întâlnit niciodată.

Se spune că în vremuri dificile afli cine îţi sunt prietenii, dar eu am aflat mai degrabă cu cine voiam să fiu prietenă. Unii oameni pe care credeam că mă pot baza au dispărut, în timp ce alţii pe care abia îi cunoşteam au făcut mai mult decât mă aşteptam. Am fost deosebit de impresionată de grija acestor străini – cititori ai rubricii, comentatori anonimi de pe internet, cunoştinţe făcute în sala de aşteptare a spitalului şi prieteni ai prietenilor mei, pe care abia dacă-i cunoşteam – care mi-au trimis pachete şi e-mailuri amuzante, mesaje pe Facebook şi scrisori lungi scrise de mână. Erau mai sinceri şi mai vulnerabili cu mine decât o mulţime de oameni pe care îi ştiam din viaţa de toate zilele. îşi împărtăşeau propriile poveşti despre cum e ca viaţa să-ţi fie întreruptă, fie de un diagnostic, fie de o traumă de orice fel sau de suferinţa din dragoste. M-au învăţat că, atunci când viaţa te trânteşte la pământ, ai de ales: poţi lăsa acel lucru – cel mai rău care ţi s-a întâmplat vreodată – să te distrugă, sau poţi lupta din răsputeri să revii la viaţă şi să mergi mai departe.

De când mi-am încheiat tratamentul, m-am tot surprins apropiindu-mă de cutie. Era un mesaj anume pe care îmi plăcea să-l citesc – un e-mail printat de la Ned, tânărul de douăzeci şi cinci de ani care mi-a scris când stăteam la Cabana Speranţei, în 2012, despre dificultatea revenirii în „lumea reală". La început, când am primit mesajul, m-am înfuriat; a venit aproximativ în perioada în care aflasem că trebuia să reiau chimioterapia după transplant. *Ce anume ar putea fi atât de greu la întoarcerea la „normalitate"?* m-am gândit. *Tot ce-mi doresc este normalitatea.* însă, odată ce am ieşit din ceaţa tratamentului, am înţeles că Ned

avea dreptate. în timp ce încercam să păşesc pe propriul drum anevoios, i-am recitit e-mailul de mai multe ori şi am găsit alinare în cuvintele lui. Ştiam foarte puţine persoane în viaţa reală care înţelegeau cum e să fii prins între două lumi.

Mulţi alţii îmi scriseseră despre ce înseamnă să trăieşti din nou după o catastrofă. De exemplu, Howard, istoricul de artă pensionar din Ohio, îşi petrecuse cea mai mare parte a timpului luptând cu o afecţiune debilitantă şi, în pofida ei, izbutise să aibă o viaţă plină şi dinamică. La fel şi Bret, tânărul pe care l-am cunoscut fugitiv prima dată când m-am dus la chimioterapie singură şi care acum se recupera şi încerca să o ia de la capăt acasă în Chicago. La fel şi Salsa, bucătăreasa care se oferise să-mi pregătească o cină copioasă dacă ajung vreodată prin Montana. La fel şi Katherine, profesoara de liceu din California care încerca să-şi continue viaţa după sinuciderea fiului ei. Şi, desigur, Lil' GQ, deţinutul din Texas condamnat la moarte, al cărui scris îngrijit mi-a rămas întipărit în memorie – cu acele p-uri şi q-uri caligrafiate cu cerneală albastră pe hârtie de caiet îngălbenită: „Ştiu că situaţiile noastre sunt diferite, dar ameninţarea morţii pândeşte în umbră atât la tine, cât şi la mine”.

Tot scotocind prin cutie, fac o listă cu peste douăzeci de oameni ale căror cuvinte şi poveşti mi-au stăruit în minte. Scriu scrisori fiecăruia dintre ei. Le explic că mă pregătesc să plec într-o călătorie cu maşina şi-i întreb dacă ar vrea să ne întâlnim. Nu ştiu sigur la ce să mă aştept când apăs *Send*. în cele mai multe cazuri, trecuseră ani de zile de când mă căutaseră prima dată, iar eu deseori nu mă simţisem suficient de bine ca să le pot răspunde. Nu aveam nici cea mai mică idee dacă îşi vor aminti de mine – sau dacă mai sunt încă în viaţă. Dar, spre marea mea încântare, în câteva zile, Inbox-ul meu s-a umplut cu un cor aproape unanim de răspunsuri prin care eram invitată să vin în vizită.

Cumpăr un vraf de hărţi rutiere şi le întind pe masa din bucătărie. Trasând cu degetul peste liniile vineţii unduite ale şoselelor interstatale, peste curbele mici şi neregulate de culoare albastră ale râurilor şi fâşiile verzi ale parcurilor naţionale, itinerarul meu prinde viaţă. Călătoria cu maşina va însemna un ocol al ţării în sens invers acelor de ceasornic, plecând din nord-est spre Midwest, prin statele Munţilor Stâncoşi, în jos pe Coasta de Vest şi apoi în sud-vest şi sud, după care în cele din urmă înapoi pe Coasta de Est. Voi călători aproximativ douăzeci şi patru de mii de kilometri prin treizeci şi trei de state şi voi vizita mai bine de douăzeci de persoane. Oscar şi cu mine vom merge la un internat din Connecticut, în mansarda unui artist din Detroit, la o fermă din Montana, în căsuţa unui pescar de pe coasta din Oregon, în bungaloul unei profesoare din Valea Ojai şi la rău famata închisoare din Livingston, Texas. Vom merge acolo unde ne cheamă scrisorile şi vom vedea ce găsim.
în următoarele două săptămâni, revin la New York să-mi împachetez lucrurile în cutii, pun cutiile într-un depozit şi subînchiriez apartamentul. Numi permit să-mi cumpăr propria maşină, dar prietenul meu Gideon îmi oferă cu generozitate vechiul lui Subaru. Cu venitul în plus din închirierea apartamentului şi cei patru mii de dolari pe care i-am economisit ar trebui să mă pot descurca. Am de gând să dorm la cort cât mai des posibil şi pe canapelele celor la care merg în vizită; aş vrea să înnoptez la motel numai ocazional. Caut pe Craigslist echipament de camping second-hand şi cumpăr o plită portabilă cu propan, un sac de dormit potrivit pentru temperaturi de până la minus optsprezece grade Celsius, o saltea portabilă din burete şi un cort. împachetez toate astea în portbagaj, împreună cu un morman de cărţi, un sac cu mâncare pentru câini, o trusă de prim-ajutor şi o cameră foto. înainte să plec, mă duc la oncologul meu pentru un ultim control.

Călătoria va dura o sută de zile. E perioada maximă de timp cu care au fost de acord medicii până la următoarea programare, dar îmi place să mă gândesc la acest lucru ca la un alt Proiect de o sută de zile, un angajament pentru întâmplări noi zi de zi ce mă vor ajuta să mă dezvolt. Va fi modul meu de a revendica un număr care, în timpul numărătorii inverse din Ziua o Sută după transplantul de măduvă al unui pacient, reprezintă un punct de cotitură critic în procesul de recuperare. Diferenţa, de această dată, este că ritualul de trecere este conceput de mine

.27

Revenirea

în haosul matinal din centrul Manhattanului, termin de încărcat echipamentul în maşină, mă aşez pe scaunul şoferului şi-mi pun centura de siguranţă. Oscar stă în spate şi gâfâie neliniştit, ca un astmatic, iar micuţul lui trup tremură atât de tare, încât aud plăcuţele de la zgardă zăngănind. încerc să nu iau personal agitaţia lui. Oscar n-are prea multă experienţă cu maşinile – deşi, la drept vorbind, nici eu. *Semnalizez, verific oglinda, mă uit după*

unghiuri moarte. Repet instrucţiunile lui Brian ca pe un număr de telefon pe care mi-e teamă să nu-l uit. Răsucesc cheia în contact. Motorul huruie prinzând viaţă, ies în trafic şi parcă-mi aud sângele pulsând în spatele urechilor. Fac dreapta pe 9th Avenue, trec pe lângă un container de gunoi încărcat până la refuz, pe lângă biciclete abandonate legate cu lanţ de un stâlp de iluminat şi văd un bărbat solid, cu privire rătăcită, în haine zdrenţuite, care stă în picioare în mijlocul pistei pentru biciclişti. Pare să-mi facă cu mâna – o privelişte ciudată care mă frapează, dar nu e nimic neobişnuit pentru un oraş ca New York. Când trec pe lângă el, omul se agită tot mai tare, fluturându-şi braţele deasupra capului. Pare că încearcă să mă avertizeze în legătură cu ceva. înainte să apuc să mă gândesc la asta, aud claxoane din toate părţile. Şi brusc îmi dau seama: cu toţii mă claxonează pe mine. Şi se îndreaptă direct spre mine.

Au trecut cinci minute din călătoria mea de aproape douăzeci şi patru de mii de kilometri şi deja conduc în direcţia greşită pe o stradă cu sens unic. Trag de volan la stânga. Apăs pe acceleraţie. Virez clătinându-mă pe asfalt, reuşesc să fac o întoarcere de 180 de grade, evitând la mustaţă o coliziune frontală. Apoi opresc maşina la marginea drumului şi simt cum adrenalina îmi clocoteşte în tot trupul. *Călătoria asta e o idee foarte proastă,* mă gândesc, privind alte maşini trecând cu viteză pe lângă mine. *Nu sunt pregătită. Am prea puţină experienţă. Sunt prea fragilă ca să supravieţuiesc aici. Cel mai responsabil lucru pe care pot să-l fac e să anulez tot.* Deşi îmi spun asta, ştiu că n-o voi face – nu pot. Să rămân acasă înseamnă să mă izolez pentru totdeauna în durere şi suferinţă. Să plec înseamnă să-mi creez o nouă viaţă. De fapt, nu prea am de ales.

Rămăşiţele trecutului meu murdăresc străzile din Manhattan. Este oraşul în care m-am născut şi în care aproape că am murit. Este locul unde m-am îndrăgostit şi unde, în ultimul an, m-am sfărâmat în bucăţi. Oraşul se estompează până nu se

mai zăreşte în oglinda retrovizoare, dar nu-mi pare rău să-l văd cum dispare.

Destinaţia mea pentru prima noapte se află la numai o sută şaizeci de kilometri nord, însă nu voi ajunge acolo până la căderea serii. Sunt întoarsă din drum şi ajung pe autostrada Garden State Parkway, îndreptându-mă în schimb spre sud. încă neobişnuită cu ideea de „unghiuri moarte", schimb de mai multe ori banda fără să mă asigur corect, ceea ce duce la o ploaie de claxoane şi cel puţin un şofer îmi arată agresiv degetul mijlociu. Copleşită, mă hotărăsc să ţin mai departe drumul spre sud şi opresc într-un orăşel de pe coasta statului New Jersey pentru un prânz spontan cu un prieten, după care mă întorc pe autostradă, luând-o de această dată spre nord. Merg ca melcul spre Marele New York, în traficul orei de vârf, ca apoi să mă apropii încet-încet de întinderile verzi şi fertile din Connecticut. Şofatul nu-i o activitate fizică în sine, dar mie aşa-mi pare. Mă dor încheieturile de la cât de strâns ţin volanul. Tendoanele gâtului îmi zvâcnesc. Faptul că trebuie să stau dreaptă pe scaun şi să mă concentrez la ce se întâmplă în trafic necesită un nivel de rezistenţă care-i lipseşte încă trupului meu şi mi-e greu să-mi închipui cum o să fac faţă altor nouăzeci şi nouă de astfel de zile.

Când mă apropii de Litchfield, ultimele raze călduţe de soare sunt filtrate de pini. îmi dau rapid câteva palme uşoare peste obraji ca să rămân trează. Când ajung la ferma dărăpănată unde o să stau, e aproape întuneric. Parchez sub o salcie bătrână şi ies împleticindu-mă în aerul rece de toamnă, apoi iau din portbagaj o lanternă, sacul de dormit şi proviziile pentru cină. înaintez cu greu pe o cărare care duce la un şir de cabane micuţe cu vedere spre păşune, înăuntru, a mea este goală şi friguroasă, o cameră universală mobilată cu fotolii neasortate, un pat pliant acoperit cu pături de lână şi un birou. Locuinţa îi aparţine unui prieten al unui prieten care este plecat din oraş şi s-a oferit să mă lase să stau acolo. Pe birou a lăsat o sticlă de vin şi un bilet prin care mă încuraja să mă simt ca acasă.

Mă gândesc să-mi torn un pahar şi să-mi gătesc o cină adevărată, dar sunt prea frântă de oboseală, aşa că înghit pe nemestecate un sendviş cu unt de arahide şi gem şi mă bag în sacul de dormit. în partea cealaltă a camerei se află o uşă glisantă din sticlă care dă spre păşunea din ce în ce mai întunecată. Mă uit cum noaptea se aşterne peste tot. Ochii mei se obişnuiesc cu întunericul şi văd mici detalii pe care nu le observasem mai înainte. Silueta palidă a copacilor care se leagănă în bătaia vântului. Stelele care străpung cerul nopţii una câte una. Le număr, încercând să-mi liniştesc mintea agitată, dar somnul nu se lipeşte de mine. Nu pot sta confortabil pe saltea, care este tare şi aspră ca o stâncă. în timp ce mă sucesc de pe-o parte pe alta, ducând dorul patului meu, mă trezesc că mă întreb ce caut aici – sau, de fapt, ce caut pe drum. Pe măsură ce trec orele, întunericul îmi şopteşte tot felul de griji la ureche, invocând lucrurile îngrozitoare care s-ar putea petrece în aceste luni care urmează. Un zgomot puternic ce se aude de afară mă face să mă duc clătinându-mă să văd despre ce-i vorba, cu inima bătându-mi nebuneşte în piept. Descopăr că nu-i decât uşa cu plasă rămasă deschisă, care se trânteşte din cauza vântului. Mă întind la loc, simţindu-mă demnă de milă – o femeie în toată firea, la douăzeci şi şapte de ani, care se teme de întuneric.

între timp, Oscar a dormit netulburat. Stă încolăcit pe un fotoliu capitonat, scoţând câte un puf, puf, *pfft* în somn. îi invidiez inconştienţa, încrederea absolută cu care se mişcă prin lume, în mod evident fără să ştie că în ea există pericole şi moarte. îl strig în şoaptă şi mă simt uşurată când îl aud ridicându- se şi sărind pe podea. Merge cu pas întins în partea cealaltă a camerei, gheruţele lui ţăcănind pe cărămida rece, apoi îşi freacă nasul de mâna mea.

— Hai, sus! îl chem, lovind uşor patul pliant.

Oscar n-are voie să doarmă în pat şi se uită la mine uluit. Lovesc din nou patul. Se lasă în jos pe lăbuţele lui bondoace, îşi ia avânt şi sare, aterizând pe saltea cu o bufnitură neelegantă.

îmi trec degetele prin blana lui mătăsoasă din spatele urechilor, în jos pe coama aspră a gâtului şi peste pielea roz de pe burtă. Suspină de plăcere şi se cuibăreşte la pieptul meu. îl cuprind cu braţul şi ne ghemuim unul lângă altul în întunericul adăpostului nostru temporar. Simt căldura trupului său prin bumbacul subţire al tricoului meu. închid ochii. Când îi deschid, o fâşie de un portocaliu palid se ridică peste păşune. Ziua a doua a sosit. în zori, las un bilet de mulţumire, închid şi urc dealul către maşină, trasă la faţă şi somnoroasă. O oră şi jumătate mai târziu, după ce parcurg nişte drumuri de ţară cu două benzi, sosesc la prima adresă de pe lista mea: o şcoală internat numai pentru fete numită Miss Porter's. Dormitoare victoriene cu şindrilă albă se înalţă pe pajiştile îngrijite, atât de imaculate şi aranjate, încât locul arată de parcă ar fi desprins dintr-un roman de Edith Wharton. Mă uit cu atenţie spre trotuar, scrutând cu nelinişte mulţimea de fete cu rucsacuri grele care se grăbesc spre sala de clasă, până când remarc un chip vag familiar.

Mi se pare tulburător să-l văd pe Ned în carne şi oase. încerc să găsesc asemănări între omul din faţa mea şi fotografia pe care am primit-o acum trei ani de la pacientul chel bolnav de cancer care stătea aşezat fără cămaşă pe marginea unui pat de spital. Ned cel din prezent are un păr castaniu bogat şi poartă ochelari, o cămaşă albastră şi pantaloni de stofă boţiţi care-i dau aerul de om studios matur, specific cuiva mult mai în vârstă decât cei douăzeci şi nouă de ani ai lui. Mi-e greu să cred că acest om a fost vreodată bolnav. Trece strada să mă întâmpine şi, în timp ce face asta, orice sentiment de apropiere am simţit faţă de el dispare rapid. îmi dau seama că, dincolo de strălucirea intimă a ecranelor computerelor noastre, suntem doar doi străini care se întâlnesc pe un trotuar pentru prima dată.

Ned şi cu mine ne îmbrăţişăm stângace.

— Sunt atât de încântat să te văd! spune el cu un zâmbet timid. Şi elevele mele sunt!

Predă engleză la clasa a zecea aici, la Miss Porter's, iar atunci când ne făceam planuri pentru vizita mea m-a întrebat dacă aş vrea să mă întâlnesc cu elevele lui şi să se povestesc puţin despre călătorie.

— Pe aici, spune el, apoi mă conduce prin campus spre o şcoală cu ţiglă, iar Oscar ţopăie entuziasmat pe lângă noi.

Cele aproximativ douăsprezece fete stau aşezate în semicerc în jurul unei mese de lemn într-o sală de clasă micuţă. Parcă sunt nişte cai de rasă, atletice şi vioaie, cu cozi lungi şi lucioase prinse la spate şi jachete din material pufos. Simt căldura cum îmi urcă în obraji, iar pe piept îmi apar câteva pete neregulate, aşa cum se întâmplă ori de câte ori mă aflu în centrul atenţiei. Mă uit de jur împrejur prin încăpere şi mă gândesc că nu există un public mai intimidant decât un amic cu care corespondezi online şi un grup de adolescente.

— Bună dimineaţa, domnişoarelor, strigă Ned. Aş vrea să vă prezint o invitată foarte specială.

— Bună... eu sunt Suleika Jaouad, spun. Iar el e căţelul meu, Oscar.

Când şi-a auzit numele, Oscar a început să latre bucuros, bâţâindu-şi
fundul lânos pe podea. Un cor de oooo-uri umple încăperea, şi fetele sar din scaune ca să vină să-l mângâie. Eu îi mulţumesc în gând lui Oscar pentru că a spart gheaţa. Odată ce entuziasmul s-a mai domolit, iar Ned le-a cerut elevelor să meargă la locurile lor, atenţia se întoarce spre mine. Mă foiesc tensionată de pe un picior pe altul în timp ce le spun că fac o călătorie lungă cu maşina prin ţară – de o sută de zile mai exact. Am plecat de acasă ieri şi aceasta este prima mea oprire.

Sala de clasă pare înăbuşitoare şi înghesuită şi-mi doresc să fiu afară în curte la aer curat. înghit în sec, simţindu-mă expusă, apoi continui povestea despre cum am fost diagnosticată cu leucemie chiar după terminarea facultăţii.

— Acum sunt în remisiune, spun. Vreau să mă folosesc de această călătorie ca să trec peste toate suferinţele şi ca să mă gândesc încotro vreau să merg în continuare. în timpul acestor luni, îi voi vizita pe unii dintre oamenii care mi-au scris când eram bolnavă. Profesorul vostru este unul dintre ei.

Ned le povesteşte apoi fetelor că şi el a avut o experienţă similară pe la douăzeci şi ceva de ani, iar după ce a aflat de rubrica mea a simţit că trebuie să-mi scrie.

— îmi amintesc că eram captiv într-o rezervă de spital şi mă simţeam atât de izolat şi de frustrat de tot avântul pe care-l pierdusem, spune Ned, întorcându-se spre mine. îţi vine să crezi sau nu, dar mi-am petrecut o mulţime de timp imaginându-mi cum voi ieşi şi cum voi porni într-o călătorie măreaţă de unul singur. Dar tu chiar faci asta. Şi acum eşti aici. E cumva suprarealist.

Fetele se holbează la noi. Sunt uluite, dar şi emoţionate. De parcă Ned pare mai puţin profesor şi mai degrabă un om cu care dintr-odată poţi stabili o relaţie de compasiune – un tânăr nu cu mult mai în vârstă decât ele, care are o viaţă în afara sălii de clasă, care se îmbolnăveşte, care suferă din dragoste şi poartă cu el secrete, asemenea lor.

în ora care a urmat, fetele ridică mâinile una după alta şi pun zeci de întrebări despre călătoria mea şi despre ceea ce scriu. încuviinţez din cap cu veselie în semn de încurajare în timp ce vorbesc, ceea ce mă ajută să mă liniştesc. Apoi încep să-şi împărtăşească propriile experienţe. O elevă care nu stă în internat şi ai cărei părinţi sunt din Bangladesh vorbeşte despre dificultăţile adaptării de la o cultură la alta, acasă şi la şcoală. Alta povesteşte despre tatăl ei, care a murit pe neaşteptate, şi mărturiseşte cât de dor îi e de el. O atletă ambiţioasă cu pistrui de culoarea mierii mă trage mai târziu deoparte ca să vorbim despre diagnosticul ei de cancer primit cu un an în urmă.

— înainte, dacă m-ai fi întrebat cine sunt, aş fi spus că sunt atletă, îmi zice ea cu blândeţe. însă acum nu mai sunt atât

de sigură, cancerul are un efect ciudat. Ia cine eşti şi tot ceea ce crezi că ştii şi le aruncă la gunoi.

Când sună clopoţelul, mai multe fete rămân să mai discute.

— Ia-mă cu tine, îmi spune una dintre ele.

— Vreau şi eu să vin! zice alta.

Le sunt profund recunoscătoare lui Ned şi elevelor sale. M-au privit cum tremuram de emoţie şi mi-au ascultat confesiunea despre cât de neclar îmi e ce va urma. Şi totuşi par să creadă în ce mi-am propus să fac şi să considere călătoria mea un lucru interesant şi demn de laudă. Eu nu sunt la fel de încrezătoare ca ele, dar mi-au dat un imbold atât de necesar. Deschiderea lor mi-a arătat ce se poate întâmpla când renunţăm la atitudinea afectată şi la alte porcării de genul ăsta şi recunoaştem că suntem nesiguri şi vulnerabili.

După ore, Ned şi cu mine îl lăsăm pe Oscar în apartamentul lui şi ne plimbăm până la cantina şcolii. Trecem pe lângă un perete cu picturi în ulei, probabil foste directoare, toate femei albe, austere, care arată de parcă au coborât direct de pe *Mayflower*— şi au intrat în portrete. Şcolile-internat de elită din New England sunt guvernate de reguli şi tradiţii pe care cineva asemenea mie, care a frecventat o şcoală publică întreaga copilărie, nu le poate înţelege pe deplin. Ned, pe de altă parte, s-a născut în acest mediu. La masă îmi povesteşte despre cum a fost crescut în campusul şcolii-internat din Massachusetts unde predau părinţii lui – are profesoratul în sânge. Postul de la Miss Porter's este primul lui loc de muncă de când a renunţat la facultate ca să înceapă tratamentul. Când întreb cum îi merge, pe chipul lui se citeşte descurajarea.

16. Numele vasului care i-a adus pe primii pelerini englezi în Lumea Nouă, în 1620 (n. tr.).

— Pare să meargă bine, spune. Administratorii sunt mulţumiţi, dar eu îmi fac griji că nu mă pot ridica la nivelul vechiului Ned. Iar asta mă face să mă simt ca un impostor.

— Asta speri? întreb. Să redevii Ned cel dinainte?

— Ar fi ideal, dar pur şi simplu nu-i realist, răspunde el.

Clatină dezaprobator din cap.

Deschid gura să spun ceva, dar renunţ. Ce-aş mai putea adăuga? Ned tocmai a rezumat ceea ce mie abia după un an a început să-mi devină mai clar. Pentru oameni ca noi nu există restituire, nu există întoarcere la zilele în care trupurile ne erau nevătămate, iar inocenţa – intactă. Recuperarea nu-i ca o vacanţă în care te ocupi mai atent de tine şi care apoi te readuce la starea de dinainte de îmbolnăvire. Deşi cuvântul poate sugera altceva, recuperarea nu înseamnă sub nici o formă salvarea trecutului. înseamnă acceptarea faptului că trebuie să te lepezi pentru totdeauna de tot ceea ce ştii despre tine, în favoarea unui om care abia atunci se naşte. Este un act de descoperire de sine brută, înspăimântătoare.

După prânz, Ned mă duce la o plimbare pe nişte străduţe cu locuinţe ale căror curţi sunt mărginite de garduri, pe lângă terenuri cultivate cu porumb până la un râu din apropiere. Deşi îl ştiam de numai câteva ore, mă surprind discutând cu el mai deschis decât cu oricine altcineva în ultimul an. în timp ce hoinărim, îi povestesc tot – despre Will, Melissa, Jon şi depresia care m-a ţinut ostatică. îi povestesc chiar şi despre fumat şi despre fanteziile mele de a mă îmbolnăvi din nou. Am fost legată atât de multă vreme de legea tăcerii care pune cumva stăpânire pe cel ce supravieţuieşte, prea ruşinat ca să-şi încredinţeze adevărul cuiva. Este o uşurare să ştiu nu numai că Ned mă înţelege, dar şi că s-a confruntat el însuşi cu multe dintre aceste provocări.

— Voiam să te întreb – ce te-a făcut să vrei să vii în vizită? zice Ned.

— Ce mi-ai scris referitor la tranziţia de după încheierea tratamentului... cât de greu urma să fie. Acum înţeleg, îi răspund.

Mergem tăcuţi o vreme şi apoi adaug:

— Ştiu că nu te poţi întoarce la cel care erai înainte de cancer, dar speram că ţi-ai găsit deja drumul înapoi către normalitate.

Ned merge tot mai încet pe măsură ce m-ascultă. îi povestesc despre lumile lui Sontag şi—1 întreb cum a fost pentru el să se întoarcă în lumea celor sănătoşi. Ned îşi pleacă capul, părând învins.

— îmi doresc să-ţi pot spune că m-am căţărat pe acea sârmă ghimpată şi că m-am întors, zice el. Dar, sincer, chiar nu ştiu dacă e cu putinţă.

Răspunsul lui parcă mă ameţeşte şi, mergând mai departe, îmi dau seama că ceea ce simt este dezamăgire profundă. Ideea că revenirea reprezintă un proces continuu şi dificil se foloseşte de obicei în cazul veteranilor de război sau al foştilor deţinuţi, nu al celor care supravieţuiesc unei boli. în ultimul an mi-am imaginat că Ned se relaxează deja în lumea celor sănătoşi, grijile din mesajul lui fiind de mult depăşite, şi că acum ar fi în postura să mă îndrume, însă şi el îşi caută în continuare calea, încă se luptă cu daunele colaterale ale bolii, şi dintr-odată îmi dau seama: e posibil să fie mereu aşa.

— Ai observat ceva ciudat la felul în care merg? întreabă Ned, arătându-mi că şchiopătează uşor când păşeşte.

Faptul că şchiopătează a fost primul lucru pe care l-am remarcat când am plecat la plimbare, dar nu-i politicos să recunosc, aşa că nu spun nimic.

Ned îmi mărturiseşte că, în cazul lui, chimioterapia a avut drept efect secundar măcinarea articulaţiilor, iar recent a suferit o operaţie prin care ambele şolduri i-au fost înlocuite cu proteze. în plus, suferă de neuropatie şi dureri cronice, ceea ce îl împiedică să alerge sau să practice vreun sport. Şi, la fel ca mulţi foşti pacienţi, trăieşte cu teama în suflet, cu urechile mereu ciulite pentru eventualele veşti proaste, cu ochii întotdeauna aţintiţi după semne că boala ar fi reapărut.

Ştiu foarte bine cum e, şi eu fac la fel. înainte să plec, am vorbit cu un medic de la Sloan Kettering care mi-a explicat că mă confrunt cu o tulburare de stres posttraumatic, un diagnostic despre care crezusem mereu că nu poate fi pus decât celor care au îndurat atrocităţi violente, de nedescris. Unele traume, după cum am aflat, refuză să rămână în trecut, având efecte pe termen lung, sub forma unor factori declanşatori şi a secvenţelor retrospective, a coşmarurilor şi crizelor de furie, până când sunt procesate şi li se acordă locul potrivit. Asta m-a ajutat să înţeleg de ce oroarea cancerului nu a încetat în ultima zi de tratament, ci s-a dezlănţuit ulterior: eram bântuită de sentimentul că ceva îngrozitor s-ar putea întâmpla din nou în orice moment. Coşmarurile îmi tulburau somnul. Atacurile de panică mă făceau să mă prăbuşesc în genunchii juliţi şi simţeam că n-am aer. Eram reticentă în a mă deschide cu adevărat în faţa cuiva. Mi-era ruşine şi eram mistuită de vină la gândul că toate astea îi afectează pe cei din jurul meu. Iar vocea sâcâitoare din capul meu îmi şoptea: *Nu te culca pe-o ureche fiindcă într-o zi am să mă întorc.*

A fost o revelaţie pentru mine să admit că sufăr de stres posttraumatic, dar la fel a fost şi ceea ce psihologii descriu drept „dezvoltare personală posttraumatică". Boala m-a făcut modestă, umilă şi mi-a dat o lecţie, ajutându-mă să înţeleg lucruri pe care fata egocentristă de douăzeci şi doi de ani care eram înainte să primesc diagnosticul ar fi avut poate nevoie de decenii întregi. însă vechea zicală a lui Hemingway – „lumea frânge pe fiecare şi după aceea la mulţi locul în care au fost frânţi se întăreşte"— – este adevărată numai dacă trăieşti potrivit posibilităţilor noii tale cunoaşteri dobândite. Nici Ned şi nici eu nu ne-am dat seama pe deplin cum să facem acest lucru, dar, pe măsură ce plimbarea noastră se apropie de final şi urmează să ne petrecem după-amiaza separat, mă simt consolată să ştiu că nu sunt singura în situaţia asta.

17. Ernest Hemingway, *Adio, arme,* trad. Radu Lupan, Editurile Universul şi Calistrat Hogaş, Bucureşti, 1992, p. 223 (n. tr.).

Mai târziu în acea seară, urc la volan, apoi îl iau pe Ned ca să mergem să cinăm. Maşina se hurducă pe autostradă, iar cerul capătă o nuanţă tot mai închisă, ca de cărbune. N-am mai condus niciodată pe autostradă noaptea şi îmi dă curaj faptul că am pe cineva, în afară de Oscar, drept copilot. Ned mă ghidează către restaurant şi-mi dă sfaturi de condus când schimb benzile. Când ajungem deja mă simt mult mai încrezătoare, parchez, apoi sar din maşină şi o iau spre restaurant. însă Ned rămâne nemişcat lângă bordură.

— Simt nevoia să-ţi atrag atenţia că maşina ta e parcată în diagonală pe două locuri, strigă el după mine.

Se străduieşte din răsputeri să nu râdă.

— Dacă tot suntem în faţa unui magazin cu băuturi alcoolice, ar fi prudent să parchezi din nou înainte ca cineva să cheme poliţia pentru ceea ce pare a fi un şofer beat criţă.

După ce am parcat maşina cum trebuie, ne îndreptăm spre sigla cu neoane roşii seoul b.b.q. & sushi. Cât aşteptăm ca ospătarul să ne aducă aperitivele, Ned ia rucsacul şi scoate din el un plic mare. Mi-l întinde peste masă. Când îl deschid, găsesc un teanc de poezii, fiecare adnotată cu creionul.

— Un lucru pe care l-am învăţat din toată experienţa asta, spune el, e că-mi găsesc hrana sufletească în poezie. Regăsesc ceea ce am trăit în ce citesc, şi aşa descopăr limbajul pe care-l pot folosi ca să descriu ce simt. Am adunat câteva dintre preferatele mele. S-ar putea să descrie locul în care te afli tu acum – în care ne aflăm amândoi.

Ned închide ochii şi începe să recite câteva versuri dintr-o poezie a lui Stanley Kunitz intitulată *Straturile.*

Am trecut prin multe vieţi,
câteva ale mele,
şi nu mai sunt cine eram,
deşi unele principii ale existenţei
rămân, şi mă zbat
să nu mă-ndepărtez de ele.

La fel ca în cazul lui Ned, cititul şi scrisul au fost esenţiale pentru mine încă din copilărie. După ce am primit diagnosticul, faptul că puteam să scriu m-a ajutat să-mi găsesc un sens al existenţei chiar şi atunci când starea mi se deteriora, chiar şi când nu mă mai recunoşteam în oglindă. îmi dădea iluzia de control când trebuia să cedez atât de mult celor care aveau grijă de mine. încercarea de a reda experienţa în cuvinte m-a făcut un ascultător şi un observator mai bun nu numai în ceea ce-i priveşte pe alţii, ci şi în privinţa schimbărilor subtile din corpul meu. M-a învăţat să-mi exprim părerea şi să- mi apăr drepturile. (Medicii mei glumeau că, de fiecare dată când făceau o greşeală, scriam asta în *The New York Times.)* Să povestesc despre această experienţă a fost pentru mine ocazia de a găsi o cale ca să-mi transpun suferinţa în cuvinte. Totodată a creat o comunitate – şi m-a adus aici ca să-l văd pe Ned.

Nu cred că-i o exagerare dacă spun că scrisul m-a salvat. Indiferent de ce se întâmpla în viaţa mea, eu scriam cuvinte după cuvinte, chiar dacă în final nu erau decât câteva propoziţii.

Mai puţin în acest ultim an.

După ce mă întorc în camera mea de motel, mă gândesc în continuare la poezia recitată de Ned – despre ideea unui „principiu al existenţei" care străbate trecutul, prezentul şi viitorul. Când discutam cu Ned, am observat cum continua, în mod subconştient, să vorbească despre el ca fiind împărţit în trei părţi: Ned cel dinainte de diagnosticare, Ned cel bolnav şi Ned care se recuperează. Ori de câte ori vorbesc despre viaţa mea, îmi dau seama că şi eu fac acelaşi lucru. Poate că provocarea e de fapt să găsim un fir care să lege aceste trei părţi. Mi se pare o provocare ce funcţionează mai bine pe hârtie.

Pentru prima oară în câteva luni, îmi deschid jurnalul şi încep să scriu. Mă hotărăsc să fac asta zilnic, să urmăresc firul şi să văd unde duce.

între Ned şi următoarea persoană de pe lista mea se află o mie o sută douăzeci de kilometri de autostradă. Un şofer mai

experimentat sau cineva cu o rezervă mai mare de energie ar putea să-i parcurgă într-o singură cursă de douăsprezece ore. Mie îmi va lua aproape două săptămâni. în dimineaţa zilei a treia, mă trezesc în Farmington cu o durere suspectă în gât. Abia aşteptam să campez, dar se pare că am răcit, iar prognoza meteo anunţă o furtună.

Nori ameninţători vineţii şi negri întunecă cerul, iar eu trag pe un teren de camping din Middleborough, Massachusetts. Ies afară şi simt cum mă atinge o picătură de ploaie, apoi alta. Perspectiva de a dormi cu un câine într-un cort pe ploaie, când deja mi-e rău, îmi pare îngrozitoare. La recepţia din camping, închiriez totuşi una dintre cabane. Acestea formează un semicerc într-o zonă împădurită, umbrite de vreo douăzeci şi cinci de rulote parcate în şiruri lungi pe un câmp cu iarba îngălbenită. Nu e nici pe departe experienţa în sălbăticie pe care mi-o închipuiam în fanteziile mele.

îmi desfac bagajul şi mă aşez afară la masa de picnic. E prima zi cu adevărat rece de toamnă şi sunt îmbrăcată în jeanşi, un hanorac, o geacă neagră groasă, matlasată, cu o căciulă de lână pe cap. Oscar doarme în poala mea, încălzindu-mi coapsele în timp ce mă uit pe hartă. Sunt absorbită de planificarea traseului pentru săptămâna viitoare spre nord, când Oscar sare dintr-odată jos, mârâind şi arătându-şi colţii spre o maşină care tocmai a oprit în faţa cabanei alăturate. Doi câini mici cu papioane roz asortate ţâşnesc din maşină. Proprietarii lor îi urmează, un cuplu tânăr în vârstă de treizeci şi ceva de ani, şi curând se îndreaptă spre mine.

— Eu sunt Kevin, iar ea e Candy, spune bărbatul, care are părul dat cu gel şi un lanţ de argint la gât.

— Suleika, spun. îmi pare bine de cunoştinţă.

— Su-cum?

— Su-lei-ka, pronunţ pe silabe.

— Ce fel de nume mai e şi ăsta? întreabă Kevin.

Un râs aspru ca un lătrat răsună dintre buzele lui.

— Nu eşti americancă, aşa-i?

Nu-mi e clar dacă e o întrebare sinceră, o glumă sau o ironie rasistă. Nu ştiu ce să spun, aşa că râd şi eu, urându-mă puţin pentru asta.

— Eşti aici de una singură? întreabă Candy.

Spun „da" fără să mă gândesc şi imediat regret că nu le-am zis că sunt cu prietenul meu, Buck, care e plecat la vânătoare de bizoni şi trebuie să se- ntoarcă dintr-o clipă-n alta cu puştile lui. Apoi, imediat, îmi trece prin minte un alt gând. N-am nevoie de un bărbat ca să mă simt în siguranţă la drum: trebuie doar să am grijă cu cine intru în vorbă şi cum. în această situaţie, e cazul deci să le urez politicos noilor mei vecini să aibă o zi plăcută în continuare şi să mă retrag în cabana mea. Mă uit pe geam cum Candy şi Kevin se întorc la maşina lor şi, spre uşurarea mea, pleacă.

Imediat ce nu-i mai văd la orizont, mă duc din nou afară şi pun lemne pe foc. Sunt umede. Focul nu le cuprinde decât după mai multe încercări, dar, odată ce încep să ardă, privesc cu satisfacţie cum flăcările se unduiesc în aerul răcoros. Ploaia a încetat şi-i scot lesa lui Oscar ca să-l las să zburde liber. Mă întind pe spate în iarba acoperită de rouă, îmi întind braţele şi mângâi firele de iarbă cu vârfurile degetelor. Mirosul de fum îmi pătrunde în nări.

Aţipesc şi când mă trezesc e deja întuneric. Pe cer atârnă semiluna şi nu mă pot gândi decât că arată ca o unghie tăiată de culoarea laptelui. încă o dată, sunt prea obosită ca să testez plita de camping, aşa că-mi pregătesc un alt sendviş cu unt de arahide şi gem şi mă aşez la masa de picnic cu plicul cu poeziile date de Ned. însă nici nu apuc să citesc vreuna, că îmi distrage atenţia un tufiş care foşneşte. Mijesc ochii spre pădure şi zăresc un câine mare şi un bărbat solid care poartă o cămaşă din flanel ce stă să crape pe burta lui proeminentă. Trage după el o prelată albastră uriaşă plină cu – ce? *Poate doar provizii pentru camping,* mă gândesc. *La fel de bine ar putea fi un cadavru.* îşi

duce încărcătura pe veranda cabanei din dreapta mea, fără să mă salute măcar. Se aşază pe trepte, deschide o bere şi apoi dă iama în baxul de douăsprezece cutii cu o viteză remarcabilă. Nu mă simt în largul meu. îmi pierd speranţa să petrec o seară liniştită lângă foc. Iau poeziile şi ce-a mai rămas din sendviş şi mă duc înăuntru.

Aş prefera să stau în cameră până dimineaţă, dar cabana nu este racordată la canalizare, iar latrina se află la o distanţă de şaizeci şi ceva de metri, înainte să mă culc, iau o lanternă şi cele necesare şi vreau să fac un drum scurt până la toaletă, dar cum deschid uşa Oscar o zbugheşte printre picioarele mele şi dispare în noapte.

— Oscar! şoptesc o dată, apoi încă o dată mai tare: Oscar, vino aici! Ce naiba?!

încerc să luminez liziera cu lanterna, agitându-mă de colo-colo prin iarba înaltă şi strigând căţelul, cu o frustrare tot mai mare.

— Ţi-a fugit câinele?

Vecinul meu amator de bere, cel care căra prelata, se ivise cumva în spatele meu, iar vocea lui mă face să tresar.

— Mda, dar mă descurc.

— Ai nevoie de ajutor să-l cauţi? întreabă el, de parcă n-a auzit ce-am spus.

— E-n regulă, repet mai ferm şi plec.

Trăiesc de atâta vreme în lumea limitată a celor bolnavi, încât nu mai am încredere nu numai în trupul meu, ci nici în lumea din jur. Este greu să ştii ce anume înseamnă teama raţională – în ce anume poţi şi în ce nu poţi avea încredere. Oricât de mult îl iubesc pe Oscar, n-am de gând să mă duc să-l caut prin pădure cu un necunoscut care-mi dă o stare de nelinişte. Fac stânga- mprejur şi o iau înapoi spre cabană. Imediat ce fac asta, aud sunetul unei cozi scurte lovindu-se de verandă. Evident, e Oscar, cu un rânjet pe boticul lui ciufulit.

— Ar trebui să te trimit înapoi la adăpost, mormăi, luându-l în braţe şi
închizând uşa în urma mea.

În dimineaţa următoare, răceala mi s-a agravat. Mă doare tot corpul şi-mi pare că am capul plin cu nisip ud. Mi-e greu să nu mă simt descurajată de gândul că cea mai mare parte a excursiei mele s-ar putea să fie exact aşa – nopţi pline de nelinişte, boală intermitentă şi epuizarea care mă însoţeşte pretutindeni. Mă târăsc la masa de picnic de afară, unde mă lupt să pornesc plita de camping. Flăcări albastre licăresc sub un ibric cu un amestec din fulgi de ovăz şi apă care fierbe. În timp ce luam micul dejun, vecinul meu şi câinele lui îşi fac din nou apariţia.

— Sal'tare, spune bărbatul, atingându-şi cu vârful degetului şapca de camionagiu, pe care şi-a îndesat-o peste o încâlceală de cârlionţi slinoşi. N- am apucat să mă prezint. Io-s Jeff, iar ăsta-i Diesel, spune el arătând spre labradorul negru de lângă el. Voiam să-mi cer scuze pentru seara trecută – sunt surd şi nu te-am auzit bine. Azi mi-am pus aparatul auditiv. Mă bucur c- ai rezolvat cu câinele.

Îl văd mai bine la lumina zilei. Are unghiile roase, iar obrajii acoperiţi de o barbă ţepoasă de o săptămână, însă privirea îi e blândă. Mă simt vinovată: în ultimii ani am fost de atâtea ori judecată pe nedrept, încât ar fi cazul să ştiu că nu se face aşa ceva. Odată, în Manhattan, într-o zi de iarnă cu ninsoare, un bărbat a ţipat la mine în autobuz pentru că nu i-am oferit locul unei femei mai în vârstă. *Domnule, ştiu că par tânără, dar sunt bolnavă, mă duc să fac chimioterapie,* am vrut să-i explic, dar n-am făcut-o. În schimb, sub privirile pline de reproş ale mai multor oameni, am roşit de ruşine şi m-am ridicat de pe scaun.

— De cât timp eşti în camping? Îl întreb pe Jeff, făcând un efort să fiu prietenoasă.

— Am dormit în cort în ultimele săptămâni, dar ploaia a fost nasoală de tot, aşa că aseară m-am mutat într-o cabană.

— Uau! Câteva săptămâni? spun impresionată. Şi eu am pornit într-o aventură îndelungată.

— Aventură, da, poţi să-i spui aşa... a trebuit să-mi vând casa şi mi-e greu să găsesc un loc pe care să mi-l permit, aşa că asta-i casa mea deocamdată. O groază de oameni din camping sunt în aceeaşi situaţie. Vremuri grele, dar nu mă plâng.

Jeff şi cu mine mai stăm de vorbă o vreme. îmi povesteşte despre plajele de lângă Plymouth, un oraş de pe coastă.

— Este chiar frumos acolo, spune el. Ar trebui să mergi să vezi.

Vremea e mai caldă azi şi, cum nu am nimic altceva planificat, mă duc. Mă
plimb pe plaja cu pietricele şi mă gândesc la Jeff şi Diesel, la cum se vor descurca în lunile de iarnă fără o casă. Mă gândesc la Ned şi la elevele lui. Mă gândesc la oamenii şi la kilometrii de autostradă cu care mai trebuie încă să mă întâlnesc. Oscar pândeşte valurile care se sparg la ţărm. Dungi mari roz şi portocalii străbat oceanul pe măsură ce soarele coboară tot mai jos la orizont.

Câteva zile mai târziu, odată ce atât vremea, cât şi răceala mea s-au ameliorat, caut un loc în care să încerc să montez cortul, hotărâtă să campez de- adevăratelea înainte să plec din Massachusetts. Tândălind în sus pe coastă, ajung la Salisbury, unde găsesc Campingul Pines. Parchez în faţa cabanei în formă de A de la intrare. De după masa de la recepţie se iveşte un coif din păr alb făcut permanent. Posesoarea lui are un tub portabil de oxigen. Un pachet de ţigări Marlboro Reds se află pe tejghea.

— Pot să te ajut cu ceva? întreabă ea cu o voce stridentă.

Când o rog să-mi spună dacă există vreun loc disponibil ca să-mi instalez cortul pentru acea noapte, îmi întinde o hartă a campingului.

— Alege ce vrei, spune ea. Eşti singură aici.

Pinii înalţi se profilează ameninţător deasupra mea pe măsură ce înaintez cu maşina şi trec de rulotele goale, să ajung

la marginile perimetrului. în lumina tot mai slabă, mă mişc repede ca să desfac cortul şi să-l montez. întind o prelată din plastic şi scheletul cortului pe pământ şi mă îndepărtez cu mâinile încrucişate, analizându-mi echipamentul. Cât de greu poate să fie?

Luptându-mă cu tijele metalice, aflu repede răspunsul. Cortul meu second- hand nu a venit cu un manual de utilizare. După mai multe încercări eşuate, las la o parte orice idei romantice despre pădure ca pauză de la civilizaţie şi- mi scot telefonul să mă uit la un filmuleţ de pe YouTube, ca să văd cum se montează. Un vânător îmbrăcat în ţinută de camuflaj cu un cort la fel ca al meu – Big Agnes Fly Creek – rosteşte tărăgănat instrucţiunile de undeva dintr-o pădure din America. Mă uit, dau înapoi şi mă uit din nou, străduindu- mă să prind prelata de tijele de susţinere exact aşa cum arată el.

De când am plecat de acasă, acum o săptămână, n-am ajuns foarte departe pe hartă şi numai o mică parte din drum a fost lin. însă, cu fiecare situaţie stresantă, îmi exersez noi muşchi. Vreau să cred că, dacă mă străduiesc în continuare să devin omul care mi-ar plăcea să fiu – un om pe picioarele lui, independent, care campează fără teamă în pădure –, în cele din urmă voi reuşi. Izbutesc într-un final să instalez cortul şi mă târăsc înăuntru cu un sentiment de împlinire

exagerat. Cu lanterna de cap prinsă pe frunte, îmi deschid carneţelul şi scot capacul pixului. *Campezl* scriu. *într-un cort! Singură*
!Pentru cei rămaşi în urmă

Când călătoreşti de una singură cu maşina se întâmplă lucruri ciudate. Monotonia şofatului te aduce într-o dispoziţie meditativă: mintea se descreţeşte. Anxietăţile şi grijile de zi cu zi dispar şi lasă loc visării. Când şi când se iveşte de nicăieri o frântură dintr-o idee, care imediat se estompează, ca un miraj sclipitor într-un deşert. Alteori, o avalanşă de amintiri ţi se învălmăşesc în minte, îndulcite de un cântec vechi pe care-l auzi la radio sau de un peisaj care-ţi dă senzaţia de déjà-vu. Interacţiunea dintre geografie şi amintire devine o conversaţie. Ele se declanşează şi se impulsionează una pe alta. Uneori te duc chiar la vizite neplanificate.

Trăieşte liber sau mori scrie pe un panou mare albastru când intru în New Hampshire. Sunt curioasă care e originea mottoului statului. Când mă opresc la o benzinărie, aflu, căutând rapid pe internet, că a fost creat de generalul John Stark, un veteran celebru al Războiului de Independenţă, în 1809. Din cauza reumatismului debilitant de care suferea, a fost nevoit să refuze invitaţia la celebrarea bătăliei de la Bennington, aşa că a trimis un mesaj prin poştă: „Trăieşte liber sau mori: moartea nu este cel mai mare rău”. Cum eu însămi încerc să scap de o viaţă în care nu mă mai simt liberă, rezonez întru totul cu prima parte a sloganului. însă moartea pare totuşi unul dintre relele cele mai mari, mai ales pentru cei rămaşi în urmă, care probabil nu vor mai găsi niciodată alinare.

îmi aduc aminte că părinţii Melissei locuiesc în apropiere, ar fi doar un mic ocol de la traseul meu. Nu pot să trec pe lângă ei fără să-i contactez măcar, aşa că-i trimit mamei ei, Cecelia, un mesaj prin care o anunţ că sunt în zonă. „Mic dejun?” îmi

propune ea. „Ştiu un loc pe 93 în Windham. E drăguţ, de modă veche şi are mese afară, aşa că putem sta şi cu câinii.”

„Perfect!” îi răspund. „Ajung acolo într-o oră.

”înapoi în maşină, urmăresc marcajele de pe autostradă cum rămân în urma mea, ca nişte panglici albe şi lungi, şi îmi amintesc când ne-am văzut ultima dată. A fost acum un an şi jumătate, într-o seară caldă şi vântoasă de aprilie, în Brooklyn. Ne adunaserăm pentru priveghiul Melissei, care – în stilul ei – insistase să-l numim „petrecere”. înainte să pornesc într-acolo m-am întâlnit cu Max, poetul de la secţia de pediatrie, la un restaurant mexican, unde am băut fiecare câte o bere şi un shot de tequila ca să prindem curaj. Priveghiul se ţinea la câteva cvartale distanţă într-un local cavernos care găzduia de obicei vernisaje de artă, filmări pentru videoclipuri muzicale şi spectacole de modă. îmi amintesc că Max mă ţinea de mână şi ne făceam loc prin mulţime spre locul în care se adunase grupul nostru. în camera ticsită, lipsită de aer, era foarte cald. Un candelabru făcut din ornamente de gazon strălucitoare făcea o umbră roşiatic-fumurie. Picturile Melissei acopereau fiecare centimetru de perete. La instrucţiunile ei, fuseseră aduse butelci cu whisky, sticle de bere şi sticle de vin bun. Băutura curgea şiroaie, iar râsetele deveneau tot mai zgomotoase. Când a venit momentul să ne aşezăm – ca să ascultăm de ce ne adunaserăm cu toţii –, un sentiment de panică înăbuşită a umplut încăperea. Până în acel moment priveghiul se confundase cu o petrecere aniversară surpriză, dar atunci am început să ne dăm seama cu toţii că invitata noastră de onoare nu va sosi niciodată.

Acea seară a făcut ca absenţa Melissei să fie reală, într-un mod pe care nu-l mai simţisem înainte. Atunci a devenit vizibilă şi durerea devastatoare pe care moartea ei a pricinuit-o familiei, prietenilor şi comunităţii în care trăise. Max stătea lângă mine, cu ochii larg deschişi şi părând puţin slăbit. M-am întrebat oare

cum o fi pentru el să se afle aici, ştiind că el şi Melissa avuseseră acelaşi diagnostic. Deşi acum era bine, sarcomul Ewing e o boală răzbunătoare, care revine de multe ori, împilând trupul până când îşi dă ultima suflare. De parcă mi-ar fi citit gândurile, Max m-a cuprins cu braţul pe după umeri, iar eu mi- am sprijinit capul de al lui.

— Am un sentiment grotesc despre cum ar putea arăta înmormântarea mea, a şoptit el.

Au urmat apoi momente artistice, lecturi şi toasturi, presărate cu suspine înăbuşite. Tatăl Melissei, Paul, a vorbit primul.

— Ca părinte, nu există durere mai mare decât pierderea unui copil, a spus el cu accentul lui puternic irlandez. însă găsim o mare alinare în moştenirea incredibilă pe care ne-a lăsat-o Melissa prin arta ei şi prin toţi prietenii ei minunaţi. în ultimii trei ani, am petrecut foarte mult timp alături de Melissa, când se lupta cu temuta boală. Mă consider cel mai norocos tată din lume.

A continuat să povestească despre una dintre cele mai frumoase zile din viaţa lui: era o după-amiază frumoasă de vară şi, cu toate că se afla în mijlocul unei alte runde de chimioterapie, Melissa se simţea destul de bine. L-a dus la muzeu, apoi au luat prânzul împreună în Brooklyn şi s-au văzut cu prietenul ei Chuck, un artist tatuator.

— Azi o să-ţi faci un tatuaj, i-a spus Melissa lui Paul.

Au ales să-şi tatueze amândoi inelul tradiţional irlandez claddagh: două mâini care ţin o inimă încoronată, simbolizând iubirea, onoarea, prietenia – trei lucruri pe care Melissa le avea din plin.

De acolo l-a dus la un bar de peste drum, unde câţiva dintre prietenii ei cântau bluegrass.

— Unul dintre tipi mi-a dat o chitară şi am început să cântăm, a spus Paul celor din încăpere, zâmbind. După aceea, Melissa m-a luat de mână şi mi-a spus: „Tată, chiar eşti grozav,

ştii asta?” Şi, ascultaţi la mine, tinerii de douăzeci şi ceva de ani nu prea le spun asta taţilor lor.

Apoi a luat o chitară şi a început să cânte melodia ei folk preferată numită *Dimming of the Day,* după care şi-a încheiat discursul cu o replică teribil de grăitoare:

— îi voi simţi lipsa pentru totdeauna.

în vreme ce fiecare se ridica să împărtăşească o amintire sau o întâmplare preferată, eu nu puteam să-mi iau ochii de la mama Melissei, care se ţinea la distanţă într-un colţ al încăperii, înmărmurită. Purta un sacou, iar în onoarea hobby-ului preferat al fiicei sale îşi prinsese de unul dintre revere o broşă cu o frunză aurie de marijuana. Expresia de pe chipul ei m-a frapat. Era albă ca varul. Maxilarul încleştat. Ochii duri ca oţelul. N-a plâns până la final, când a venit momentul să ia microfonul.

— Melissa a fost pur şi simplu uimitoare... a spus ea, cu vocea sugrumată, printre lacrimi, pe care nu şi le mai putea stăpâni. Trebuia să vă spun mai multe, dar... nu pot.

Pe cei care şi-au pierdut partenerul îi numim „văduvi”, iar pe copiii rămaşi fără părinţi îi numim „orfani”, însă nu există nici un cuvânt în limba engleză pentru un părinte care-şi pierde copilul. Se presupune că un copil trebuie să trăiască cu multe decenii în plus faţă de părintele său, că nu se va confrunta cu povara morţii decât în urma morţii părintelui. Să fii martorul morţii propriului copil este un iad atât de greu de îndurat, încât e cu neputinţă să fie surprins în cuvinte. Cuvintele pur şi simplu pălesc.

Cea mai mare grijă a Melissei în ultimele săptămâni de viaţă fusese ce anume se va întâmpla cu părinţii ei odată ce ea nu va mai fi. De fiecare dată când deschidea subiectul nu ştiam ce să spun. La fel, nu ştiam ce să le spun părinţilor ei în seara comemorării. în afară de o îmbrăţişare rapidă şi câteva vorbe de condoleanţe, am păstrat distanţa, de teamă să nu zic ceva greşit sau să nu izbucnesc în lacrimi în faţa lor. Ce aş putea face eu ca să le alin durerea?

Acum, deşi mă duc să iau micul dejun cu mama Melissei, tot nu ştiu ce să spun. Nu ne-am petrecut niciodată timpul împreună fără Melissa. Până astăzi, majoritatea întâlnirilor noastre au avut loc în sălile de aşteptare şi pe holurile de spital. Virez la dreapta spre ieşirea 3 şi trec pe lângă un câmp cu vaci, o biserică albă cu turlă şi un stand de la o fermă plin cu cartofi roşii. Când opresc la magazinul Windham Junction and Kitchen, Cecelia mă aşteaptă în parcare, îmbrăcată într-o jachetă de blugi şi cu tenişi Converse. Arată exact ca fiica sa, dar poartă ochelari şi are şuviţe de păr alb în părul închis la culoare, care îi ajunge până la umeri. Simt o gheară în piept când o văd.

Comandăm cafea şi ne aşezăm afară. Desişul copacilor care mărginesc cafeneaua parcă străluceşte.

— E weekendul când copacii au cele mai multe frunze, spune Cecelia, în vreme ce admirăm peisajul.

Venise cu schnauzerul ei, pe care-l salvase de curând de la un adăpost. îmi spune că, după ce a văzut cât de mult m-a ajutat Oscar, a decis să adopte şi ea un căţel.

— Căţeii îţi fac viaţa un pic mai bună, nu-i aşa? îi spun, privind cum câinii noştri încep să se joace.

— Aşa e, răspunde Cecelia, dar n-o să te mint – a fost un an îngrozitor. Paul şi cu mine ne-am gândit să ne facem bagajele şi să ne mutăm. Avem nevoie s-o luăm de la capăt. Ne gândim să mergem în California sau Arizona, dar cine ştie dacă se va întâmpla.

Faţa mi se luminează la gândul că s-ar putea retrage într-un loc cu palmieri, unde soarele străluceşte tot anul.

— De ce nu? întreb.

— N-am putut să facem curat în casă de când a murit Melissa, se confesează ea. E un dezastru, am ajuns aproape ca oamenii aia care adună tot felul de vechituri – şi e jenant. De aia te-am chemat aici. Am vrea să ne mutăm, dar pur şi simplu avem prea multe lucruri şi nu ştiu de unde să încep. Ce să fac cu balansoarul ei în formă de căluţ? Şi cu picturile? Cu hainele ei?

Nu pot pretinde că am soluţii pentru situaţia dificilă a Ceceliei. Sarcina de a stabili ce trebuie păstrat şi ce nu e prea grea ca să fie dusă la înfăptuire de un singur om, mai ales că e vorba de lucrurile unui copil care a murit. E durerea însăşi, lupta chinuitoare dintre a păstra şi a da, dintre a sta ancorat în trecut şi a permite unor bucăţi din el să se îndepărteze. Dar sunt sigură că Melissa nu ar vrea ca ei să trăiască într-un mausoleu al lucrurilor ei. într-una dintre ultimele noastre conversaţii, când am întrebat-o dacă se teme de moarte, a răspuns: „Cea mai mare teamă a mea este că vieţile părinţilor mei vor fi distruse pentru totdeauna".

— Melissa ar vrea ca tu şi Paul să găsiţi o cale să mergeţi mai departe. Să fiţi fericiţi, îi spun.

— Nu ştiu dacă vom mai fi fericiţi vreodată, zice Cecelia. E de nesuportat. Fiecare zi, fiecare oră fără ea. Partea cea mai rea este că alţi părinţi ne tratează de parcă am fi atinşi de un fel de blestem, unul contagios. Bănuiesc că durerea îi face pe oameni să nu se simtă în largul lor. Vor să fii optimist, să nu mai vorbeşti despre fiica ta moartă, să nu mai fii trist. Dar noi nu vom înceta niciodată să fim trişti. Şi atunci ce să facem?

După micul dejun, Cecelia mă conduce la maşină. întreabă unde mă duc. îi spun că sunt în drum spre Ohio, dar că s-ar putea să opresc să-i văd pe părinţii mei înainte să plec spre nord-est.

— Păi am ceva să-ţi dau, spune ea şi îmi oferă un rucsăcel plin cu gustări pentru Oscar, jucării şi o sticlă de apă portabilă pentru câini.

Apoi bagă mâna în buzunarul jachetei, iar după ce o scoate deschide palma şi-mi arată o cheie veche de argint. îmi spune că făcea parte din colecţia de mărunţişuri a Melissei. Sunt mişcată de gest şi simt un nod în gât. Nu vreau să plâng, aşa că înghit în sec, caut cheile maşinii în buzunar şi o adaug şi pe cea de la ea pe inel.

— în acest fel, Melissa poate călători cu mine prin ţară, îi spun.

Silueta Ceceliei, care îmi face cu mâna, se face încet-încet nevăzută, pe măsură ce mă îndepărtez de Windham. Imediat ce a dispărut din vedere, ochii mi se umplu de lacrimi. Când intru în Vermont, aproximativ o oră mai târziu, plâng atât de tare, încât nu mai disting asfaltul şi copacii decât ca pe o amestecătură de siluete. Observ un mic luminiş pe marginea drumului şi trag pe dreapta, oprind motorul. Din ziua în care am aflat că a murit n-am plâns deloc după Melissa. Iar acum nu mă mai pot opri din plâns. Credeam că m- am împăcat cu moartea ei – cel puţin atât cât e posibil să accepţi moartea cuiva –, însă în acest moment simt că suferinţa mea nu are alinare. Se spune că timpul vindecă toate rănile, însă absenţa Melissei e o rană care nu se va vindeca – nu are cum. Pe măsură ce eu înaintez în vârstă, ea rămâne moartă.

Certitudinea acelui niciodată este cea care doare cel mai mult. Faptul că ştiu nu voi mai mânca niciodată sendvişuri în formă de inimă cu unt de arahide şi gem împreună cu ea în secţia de pediatrie. Nu voi mai dansa niciodată cu ea în sufrageria ei, scuturându-ne perucile în ritmul muzicii. Nu o voi mai privi niciodată pictând o nouă operă de artă. înţeleg de ce oamenii cred în viaţa de după moarte, de ce se alină cu convingerea că cei care nu se mai află alături de noi încă trăiesc în altă parte, pentru vecie, pe un tărâm ceresc unde nu există durere. Cât despre mine, tot ce ştiu este că aici, pe acest pământ, nu-mi pot găsi prietena.

Cu mâinile tremurânde, îmi ridic puloverul şi mă şterg pe faţă cu el. Apoi pornesc mai departe, pe străduţele şerpuite din Vermont pline de frunze uscate. Pe lângă câmpuri de porumb şi pe poduri acoperite. Conduc până ajung la cabana de lemn unde, vara trecută, am gândit această excursie ridicolă. îmi petrec câteva zile dormind, plimbându-mă prin pădure şi plângând. Apoi îmi văd de drum.

Dacă timpul a schimbat ceva de la moartea Melissei, acela e faptul că amintirea ei îngăduie acum şi momente de bucurie, nu

doar tristeţe. în vreme ce maşina saltă pe drumul neasfaltat, mi-o imaginez pe Melissa stând pe scaunul şoferului, legănându-şi capul în ritmul muzicii de la radio, ochii ei verzi strălucind în lumina soarelui de toamnă. îi cer părerea cu privire la dilemele existenţei – cu privire la pierdere şi la viaţa mea amoroasă, cum să aduc trecutul în viitor şi ce Dumnezeu pot să fac cu părul meu după chimioterapie –, iar cu ochii minţii o văd cum zâmbeşte în semn de da sau clatină din cap în semn de nu, răspunsurile devenind mai puţin tulburi.

Când discutam cu mama Melissei, un gând inoportun nu-mi dădea pace: *Dacă povestea mea şi a Melissei se termina diferit, Cecelia ar fi putut să fie cea care să-i viziteze pe părinţii mei devastaţi de suferinţă.* E un gând care îmi dă un puternic sentiment de vinovăţie – nu numai că eu mă aflu aici, iar Melissa nu este, dar şi întoarcerea mea în lume m-a mistuit într-un asemenea hal încât am neglijat să mă gândesc la experienţa propriilor mei părinţi. Mi-o imaginez pe mama în locul Ceceliei, stând pe podeaua din dormitorul meu din copilărie înconjurată de mormane de lucruri care mi-au aparţinut – câinele de pluş preferat, cutii de carton pline cu carnete de note şi desene vechi, contrabasul meu prăfuit sprijinit într-un colţ şi hainele mele de bebeluş, împletite de mână, împăturite atent şi învelite în hârtie, pregătite pentru viitorii ei nepoţi. Părinţii mei sunt, desigur, norocoşi; nu şi-au pierdut copilul. însă faptul că au trăit cu această posibilitate şi că au avut grijă de mine în tot acest timp a fost tot o traumă.

Saratoga se află la o oră de mers cu maşina de graniţa New York- Vermont, iar în ultima clipă mă hotărăsc să opresc la casa părinţilor mei pentru o noapte. Nu-mi pot aminti când a fost ultima dată când i-am vizitat şi cum opresc pe alee mama iese grăbită din casă să mă întâmpine. O cuprind cu braţele pe după umerii ei slabi, inspirând parfumul cremei ei de faţă. Vreau să-i spun că o iubesc, cât de mult mi-a lipsit, însă familia mea a fost întotdeauna mai degrabă genul care preferă dezbaterile aprinse

de la cină decât puseurile de afecţiune. Mai mult însă, în ultimul an am încetat să mai vorbim atât de des sau la fel de deschis cum obişnuiam odinioară. De fapt, o vreme nu am vorbit deloc.

Am presupus întotdeauna că apropierea noastră ar fi o constantă, date fiind toate lucrurile prin care am trecut împreună. însă, după ce am terminat tratamentul, o distanţare stranie a apărut. Deşi părinţii mei erau conştienţi că relaţia mea cu Will devenise încordată, nimeni nu ştia adevărata dimensiune a nefericirii noastre, iar vestea mutării lui a fost un şoc îngrozitor. Will a locuit în casa părinţilor mei aproape un an până la transplant. A petrecut sărbătorile împreună cu noi, în familie, şi a stat nenumărate ore cu părinţii mei în săli de aşteptare în spital. După ce Will şi cu mine ne-am stabilit într-un loc al nostru, a rămas în contact zilnic cu părinţii mei, asigurându-se întotdeauna că le trimite cât mai des mesaje cu noutăţile despre sănătatea mea şi fotografii. Ai mei l-au privit pe Will ca făcând parte din familie, ca pe un ginere onorific.

Mai şocant chiar decât despărţirea noastră a fost momentul în care i-am anunţat pe părinţii mei că am o nouă relaţie. Şi-au argumentat vehement dezaprobarea: e prea devreme pentru mine să mă întâlnesc cu altcineva, au spus ei. Sunt sigură că ce se stricase între mine şi Will nu mai putea fi reparat? După mai bine de şase luni au acceptat să ia cina cu Jon. Încet-încet, au încetat să-l mai pomenească pe Will atât de des şi s-au străduit să fie mai încurajatori, însă simţeam că-şi făceau griji constant. Acolo unde eu vedeam şansa unui nou început, părinţii mei vedeau un pericol – posibilitatea de a îndura şi mai multă suferinţă din dragoste din pricina unui nou bărbat, care nu înţelegea cât de fragilă era încă starea mea de sănătate.

La asta ducea orice conversaţie a noastră – panică în legătură cu sănătatea mea. Ori de câte ori vorbeam la telefon cu părinţii mei şi se întâmpla să tuşesc sau să menţionez că aş fi obosită, replicile lor le trădau îngrijorarea: „Te simţi rău? îţi faci o programare pentru leucogramă? De ce nu vii acasă să te

odihneşti?” îngrijorarea a devenit un tic de care nu se puteau debarasa. Voiau să mă protejeze, însă anxietatea lor putea fi copleşitoare. Nu fusese o decizie conştientă, dar treptat am încetat să-i mai sun sau să-i mai vizitez la fel de mult. Nu le-am răspuns cu zilele la e-mailuri şi SMS-uri; uneori nu mai răspundeam deloc. Ştiu că îi răneam, mai ales pe mama, care era obişnuită să vorbească zilnic cu mine, însă nu ştiam ce altceva să fac. Ca să-mi liniştesc propriile temeri, aveam nevoie să mă distanţez de ei.

O urmez pe mama în bucătărie, unde face ceai cu turmeric, apoi aduce cănile sus în atelierul ei. Muzica clasică pluteşte în aer de la un vechi casetofon stropit cu vopsea aflat într-un colţ. Pervazurile sunt acoperite cu scoici, ramuri, pene şi oase de animale pe care le adună în plimbările ei zilnice prin pădure cu tatăl meu. Pe pereţi atârnă cele mai recente creaţii ale sale: picturi uriaşe în alb şi negru a ceea ce par a fi cuiburi abandonate de păsări.

Luăm loc la masa mare de desen de lângă una dintre ferestre. Este acoperită cu caiete, borcane cu pensule şi zeci de tuburi de vopsea, iar când mama vrea să facă loc pentru cănile noastre îi observ mâinile. Anii de pictură şi grădinărit le-au degradat, degetele îi sunt noduroase ca o rădăcină de ghimbir, iar palmele la fel de aspre precum scoarţa de copac. Sunt mâinile care m-au ţinut imediat după naştere. Sunt mâinile la care mă uitam cu furie când era vremea injecţiilor de seară din vremea când făceam chimioterapie în cadrul studiului clinic. Sunt mâinile care au schimbat cearşafurile mele ude de urină când mi-a fost atât de rău încât nu m-am putut duce la toaletă. Acele mâini şi cu mine am trecut prin multe.

— *Maman, merci.*

— *Pourquoi?*

— Pentru că ai mereu atât de multă grijă de mine.

— Nu trebuie să-mi mulţumeşti. Asta fac părinţii.

Pare că ezită o clipă, apoi adaugă:

— Ştii ce-i ciudat? în viaţa mea de zi cu zi, funcţionam aproape mai bine când erai foarte bolnavă. Eram amândoi veşnic în gardă şi eu aveam o singură preocupare: să am grijă de tine. Nu puteam recunoaşte cât de frică îmi era că s-ar putea să nu răzbeşti. Abia acum când te simţi mai bine îmi permit să-mi simt frica – când mă gândesc mai mult la tot ce a însemnat experienţa asta.

E prima dată când mama îmi mărturiseşte aşa ceva – prima destăinuire despre cum au fost ultimii patru ani din viaţa ei. Din ziua diagnosticării mele, ea şi cu tatăl meu au fost alături de mine. Suferinţa mea a fost şi a lor, dezamăgirile mele, supărările din dragoste şi nesiguranţa mea au fost şi ale lor. îmi închipui că va trece mult timp până să reuşească să se lepede de teama că totul s-ar putea întâmpla din nou. Nu sunt singura persoană din familia mea care încearcă să meargă înainte.

— Nu poţi merge înainte continuând să faci aceleaşi lucruri ca atunci când viaţa ta era cu susul în jos, spune mama. N-am găsit încă un drum cum e călătoria ta care să mă ajute să mă recalibrez.

în dimineaţa următoare, părinţii mei şi cu mine luăm micul dejun în livada de meri a unor prieteni de familie din apropiere. în timpul mesei, suntem cu toţii încrezători, dar simt totuşi o îngrijorare tacită – de această dată însă nu se referă la ultima mea leucogramă, ci la capacitatea mea de a folosi un semnalizator. înapoi acasă, îmi pun lucrurile în maşină. Aş dori să pot sta mai mult, dar trebuie să-mi văd de drum.

— Proiectul meu de o sută de zile va fi să te sun în fiecare zi, spune mama,

cu o faţă imperturbabilă, când mă urc în maşină.

Stă în picioare lângă tata, care are mâinile împreunate la spate. în timp ce ies de pe alee, îl văd păşind în

spatele maşinii mele şi aruncând apa dintr-un pahar pe parbrizul din spate. Este o veche tradiţie tunisiană pe care a mai pus- o în practică de nenumărate ori: să arunci apă în urma unei persoane la care ţii când pleacă într-o lungă călătorie este o binecuvântare care să-i înlesnească întoarcerea în siguranţă acasă
.29

Lunga incursiune

Fie GPS-ul meu minte, fie sunt eu o şoferiţă ciudată, însă întotdeauna îmi ia de două ori mai mult decât estimează GPS-ul ca să ajung unde mi-am propus. „Virează la dreapta în – recalculez...” rosteşte condescendent vocea de robot când ratez iar o ieşire de pe autostradă. Următoarea mea destinaţie, Columbus, Ohio, va necesita cea mai lungă perioadă de şofat. GPS-ul estimează că, dacă urmez întocmai potopul lui de comenzi, voi ajunge în nouă ore şi douăzeci de minute. Puţin probabil.

Zilele astea nu funcţionez după ceasul nimănui în afară de al meu.

Cu două săptămâni în urmă, când am plecat de acasă, eram atât de tensionată, încât periodic a trebuit să-mi aduc aminte să respir. Fiecare minut petrecut la volan aducea scenarii noi şi copleşitoare: Am prioritate? Ce înseamnă când clipeşte o luminiţă roşie? Ce înseamnă acel semn din trafic care arată ca o hieroglifă egipteană? Schimbările de bandă şi depăşirile pe autostradă s-au dovedit deosebit de stresante – un joc existenţial de-a ghicitul dacă voi trăi sau voi muri. însă cu fiecare zi mă simt

tot mai încrezătoare, şi au trecut cel puţin şaptezeci şi două de ore de când un alt şofer m-a claxonat furios sau stupefiat. înainte să plec din Saratoga în această dimineaţă, tata mi- a arătat cum, dacă mă aplec în faţă în scaun şi privesc în oglinda laterală, curbura oglinzii îmi permite să văd maşinile ascunse în unghiul mort. Acum, când conduc pe autostrada interstatală, kilometrii zboară cu o uşurinţă proaspăt descoperită. Chiar şi Oscar pare mai relaxat şi roade un os pe bancheta din spate.

După aproximativ trei ore, încep să încetinesc, moleşită de razele calde ale soarelui care pătrund pe fereastră. îmi scot pantofii într-o parcare, dau scaunul pe spate cât de mult se poate şi-mi întind picioarele pe bordul maşinii. Oboseala continuă să mă urmărească, însă în loc să mă lupt cu ea sau să mă dojenesc că sunt prea lentă, închid ochii sub arcurile aurii ale siglei McDonald's. încerc nu numai să accept limitele corpului meu, ci şi să savurez pauzele pe care trebuie să le iau din cauza lor. Aceste pauze de odihnă ajung să fie unele dintre momentele mele preferate din această călătorie – care mă scot din uraganul gândurilor mele şi mă aduc în prezent, ancorându-mă în acest corp nou şi ciudat, precum şi în noi locuri în care altfel nu aş fi fost niciodată.

O jumătate de oră mai târziu, mă trezesc ca nouă. Pot să mai merg alţi două sute patruzeci de kilometri până să fac o nouă pauză. Am găsit un motel ieftin la periferia oraşului Buffalo şi, în timp ce aştept ca recepţioneră să-mi dea cheia de la cameră, mă uit prin broşurile care fac reclamă la călătorii cu feribotul de-a lungul Cascadei Niagara. Este o zi mohorâtă, cenuşie. Oscar are nevoie de mişcare, dar singurul lucru verde care se vede e un mic petec de iarbă uscată care înconjoară proprietatea. Alergăm în cerc în jurul parcării în sunetul ca un plescăit al cauciucurilor care trec prin băltoacele de pe autostrada din apropiere. Brusc, începe să plouă cu grindină. Oscar ridică botul şi mârâie spre cer.

înăuntru, camera este surprinzător de confortabilă, iar lumina – caldă şi primitoare. Aşez bolurile cu apă şi mâncare pentru Oscar şi mă gândesc ce să fac în continuare. Patul pufos mă cheamă la somn, la fel şi perspectiva de a mă ghemui în el cu o carte, dar, chiar şi într-o zi ploioasă, după aproape cinci sute de kilometri de condus, o parte nouă din mine tânjeşte să exploreze. îmi aduc aminte de broşuri: Cascada Niagara se află la numai jumătate de oră distanţă şi n-am fost niciodată acolo. îl scarpin pe Oscar după urechi, după care mă duc la maşină.

în timp ce conduc spre cascadă, aşteptările mele devin tot mai mici cu fiecare hotel şi cazinou jalnic pe lângă care trec. Parcări pline până la refuz mărginesc intrarea în parc. Când găsesc un loc liber, am îndoieli dacă vreau să mai rămân, dar ies afară din maşină şi stau la coadă ca să iau un bilet pentru *Fecioara Ceţurilor,* un feribot care urcă în amonte pe lângă baza americană a cascadei şi apoi în bazinul sub formă de U din partea canadiană, îmbrăcată cu o pelerină din plastic, urc la bordul unui feribot imens cu două punţi cu sute de alţi turişti. N-am văzut niciodată în viaţa mea atât de multe selfie stick-uri.

Strecurându-mă prin mulţime, intru într-un loc de unde am o privelişte cât de cât bună a punţii de mai jos, deşi simt că-mi strivesc coastele de balustrada de la tribord. Privesc în jur şi nu mă pot abţine să nu remarc că par să fiu singura persoană neînsoţită de familie sau de un partener. Faptul că sunt singură, mai ales într-un asemenea cadru aglomerat, mă face să mă jenez. „Am prieteni, jur", îmi dau seama că aş vrea să le spun cuplurilor de lângă mine. Bineînţeles, sunt prea ocupaţi să admire peisajul ca să remarce sau ca să le pese că eu n-am venit cu cineva, dar chiar şi aşa mă simt cam singură şi am impresia că atrag atenţia.

Sentimentul nu durează decât câteva minute. Pe măsură ce feribotul îşi croieşte drum prin apele reci, vântul îmi amorţeşte faţa, iar jena mi se evaporă în multitudinea de peisaje. în schimb, încep să percep singurătatea ca pe un lux: pot fi prezentă pe deplin, într-un fel în care n-aş putea fi dacă aş călători cu cineva.

Cârduri de pescăruşi zboară pe deasupra noastră. Cascada, cu zgomotul ei asurzitor, ni se arată în sfârşit în faţa ochilor, iar coca feribotului începe să vibreze. Ceea ce văd în faţa mea este infinit mai maiestuos decât orice aş fi putut să-mi imaginez. Galoane nesfârşite de apă se năpustesc cu o viteză uimitoare peste o stâncă de dimensiuni colosale, strivind, lovind şi răvăşind râul într-o spumă violentă. Pe măsură ce ne apropiem, stropi de apă îngheţată se prăvălesc pe punte. Pelerina se lipeşte de mine ca folia de plastic pe recipientele cu mâncare. Deşi sunt udă leoarcă şi tremur, nu mă mişc. Simţurile mele sunt pe deplin treze, iar lumea din jurul meu e de-a dreptul splendidă.

Este imposibil să privesc ceva atât de măreţ şi să nu mă simt copleşită. Când am aflat diagnosticul am avut un sentiment similar şi m-am întrebat cum de nu remarcasem până atunci frumuseţea împrejurimilor sau cum de-mi închipuisem că viaţa ar putea fi banală. Când am mers la Mount Sinai pentru prima rundă de chimioterapie, ştiind că va fi ultima mea ieşire din spital timp de câteva săptămâni, am observat fiecare detaliu, de la nuanţa cerului la senzaţia brizei pe gâtul meu. Am crezut că aceste senzaţii noi vor rămâne cu mine pentru totdeauna, că, odată ce am văzut, odată ce ştiam cum se putea schimba totul într-o clipă, nu voi mai lua niciodată lucrurile de-a gata, ca de la sine înţelese. însă, în timp, perspectiva mea s-a redus la dimensiunea unui salon de spital, apoi a unui pat. înconjurată de ziduri ce ţineau departe lumea de afară, n-am avut de ales decât să privesc în interior. Când am fost în cele din urmă externată, cu ameninţarea unei morţi iminente care mă pândea, m- am prăbuşit şi mai mult înlăuntrul meu. Am încetat să mai fiu atentă la lucrurile din jur. Aici, la poalele cascadei, privesc din nou spre exterior.

în dimineaţa următoare, lumina plăcută a unei zile perfecte de toamnă acoperă cu picăţele bordul maşinii în timp ce mă strecor pe autostrada interstatală 90, artera nordică ce merge din Boston până în Seattle. Printre faleze, zăresc mici părţi din apele

vaste, de un albastru regal ale Lacului Erie. Pe la prânz, când intru în colţul nord-vestic al Pennsylvaniei, Oscar începe să scheaune după o plimbare. Ieşind de pe autostradă, urmez indicatoarele până la Parcul Naţional Presque Isle, o peninsulă micuţă ce se arcuieşte în lac. Oscar şi cu mine ne plimbăm de-a lungul unei plaje liniştite. Lacul este enorm – o mare, de fapt –, iar ţărmul este înţesat de plopi, sălcii şi stejari. Reflexii ale frunzelor aurii sclipesc în apă ca nişte stele căzătoare.

Oricât de mult m-aş bucura de singurătate, mi-aş dori totuşi ca Jon să fie aici ca să vadă şi el priveliştea. N-am mai vorbit de câteva zile, iar distanţa mă face să mă simt deja detaşată de el. Scot telefonul din jachetă, îl sun.

— Pe-unde eşti? răspunde Jon, cu preludiul lui obişnuit.

Aud sunetul unei trompete şi revărsarea unei tube în fundal, şi-mi dau seama că repetă cu formaţia.

— Sunt bine, spun eu şi îmi dau seama, spre propria surprindere, că într- adevăr sunt. Mă duc spre Columbus să-l vizitez pe un tip pe nume Howard Crane.

Tăcerea care urmează e amplificată de cuvintele nerostite. Când i-am spus prima dată lui Jon despre planul meu de a merge într-o călătorie prin ţară, n-a făcut un secret din faptul că nu e de acord. Deşi a recunoscut că am nevoie să fac o schimbare radicală, nu-i plăcea ideea să călătoresc singură. S-a îngrijorat şi mai tare când a aflat că aveam de gând să vizitez mai bine de douăzeci de oameni, cei mai mulţi dintre ei cunoscuţi numai pe internet. După cum a subliniat Jon, nu poţi şti niciodată care sunt cu adevărat intenţiile cuiva, indiferent cât de bine se prezintă.

— Ai grijă pe-acolo, mă îndeamnă el.

— Tu eşti bine? mormăi, dându-mi ochii peste cap.

— Sunt bine. Muncesc non-stop. E greu să nu te am aici, spune el, părând puţin abătut.

Chiar înainte de plecarea mea, Jon începuse un nou job pe post de lider de formaţie la un talk-show de seară. însă, exact când ajunsese la cinci seri pe săptămână de spectacole, ceea ce-i

permitea să nu mai plece în turnee şi să stea în New York, am plecat eu în propriul turneu. Instrumentele din fundal se aud tot mai tare şi nu reuşesc să înţeleg ce spune.

— Ascultă, chiar aş vrea să găsim un moment să putem vorbi cum trebuie. Pot să te sun după...

Apoi apelul se întrerupe.

— Mai eşti acolo? întreb, deşi ştiu că nu mai este.

Mă întorc la maşină descurajată. Nu e vorba de faptul că n-am prea comunicat în ultima vreme. Problema e că ne-am blocat într-un tipar al amânării. Jon continuă să fie acolo pentru mine, sperând că în cele din urmă voi fi pregătită pentru ceva mai serios. însă, vreme de un an întreg, am fost la fel de disponibilă emoţional ca un sac cu pietre. Oricât de mult aş vrea, nu ştiu cum să-l las să se apropie de mine.

Când eram copil, am crezut întotdeauna că, atunci când îţi întâlneşti „perechea", ai parte de un fel de revelaţie mistică – o cunoaştere fără putinţă de îndoială că acela e omul destinat ţie. Avusesem această convingere în ultima mea relaţie, cel puţin la început, numai că certitudinea mea s-a destrămat cu timpul. „Dacă relaţia s-a încheiat e din cauză că nu era bună pentru tine", m-a asigurat un prieten, însă premisa mă tulbură încă. Dar dacă era, iar eu pur şi simplu am distrus-o?

Anul trecut, Jon şi cu mine am atins din când în când subiectul unui viitor împreună. Pot cocheta cu ideea, ca un experiment de gândire amuzant la modul „oare cum ar arăta copiii noştri?", însă atunci când mă gândesc la greutatea unui asemenea angajament intru în panică. Poate nu suntem potriviţi. Poate nu sunt capabilă să fiu într-o relaţie cu nimeni. Poate ar fi iresponsabil din partea mea să iau în considerare promisiuni cu bătaie lungă precum căsătoria sau copiii, dată fiind posibilitatea ca boala mea să recidiveze.

în spatele acestor gânduri se află o incertitudine şi mai profundă: poate că voi muri totuşi.

Este un fel de incertitudine pe care Howard Crane, următoarea persoană de pe lista mea, o cunoaşte bine. în timp ce mă îndrept spre sud prin teritoriul amish din Ohio spre oraşul lui, peisajul devine tot mai vast, mai pastoral, mai vălurit. Trec pe lângă un bărbat cu bretele şi o pălărie de paie care mână un cal şi o căruţă, urmat de alte două căruţe. Altfel, drumul este gol. La dreapta şi la stânga mea se întind terenuri agricole cât vezi cu ochii. Am prins viteză, un nor de praf se formează în jurul roţilor maşinii mele.

Pe măsură ce mă apropii de Columbus, mă gândesc tot mai mult la scrisoarea lui Howard de acum trei ani. Cititor avid al *The New York Times,* îmi trimisese un răspuns lung la prima mea rubrică, „Lupta cu cancerul la douăzeci de ani", unde scriam despre diferitele moduri în care vârsta devine o componentă inextricabilă a felului în care ne confruntăm cu boala. „înţeleg că eşti la spital şi începi transplantul de măduvă, care sperăm că îţi va readuce sănătatea şi starea de bine pe care cei mai mulţi tineri le iau ca de la sine înţelese", mi-a scris el. „îţi scriu şi pentru că vreau să-ţi împărtăşesc experienţa mea, care, deşi este diferită în multe privinţe, are totuşi, prin incertitudinea şi caracterul ei liminal, anumite asemănări cu experienţa ta."

Rubrica mea îi stârnise amintiri din urmă cu zeci de ani, din perioada când era doctorand şi avea treizeci şi ceva de ani. Pe atunci lucra la situri arheologice din Bazinul Sistan, în sud-vestul Afganistanului. „La fel ca toţi tinerii, credeam că sunt relativ invulnerabil, dar după doi ani m-am îmbolnăvit subit", mi-a scris el. „La început am crezut că am o formă de malarie, însă în cea de-a treia zi mi-am dat seama că era puţin probabil să mai plec vreodată din Sistan. Fără să intru în detalii, printr-un şir de împrejurări pe care nu le pot numi decât evenimente de neînţeles, am făcut drumul de nouă sute şaizeci şi cinci de kilometri înapoi la Kabul, şi am ajuns până la urmă într-un spital din Germania, unde am stat săptămâni în şir, iar apoi într- un

spital din Boston. Când am fost externat, arătam ca un bătrân de 80 de ani.”

Howard a avut o serie de simptome înfricoşătoare – urină neagră ca smoala, orbire temporară şi deteriorări serioase ale măduvei spinării –, la acea vreme, medicii fiind incapabili să-i pună un diagnostic. Se aşteptau să nu supravieţuiască. „Eram atât de bolnav, încât moartea nici nu mă speria (sau poate că pur şi simplu nu părea reală), dar privind retrospectiv m-am gândit la ea mult timp”, a scris el. „Ştiu că-i un clişeu că ar trebui să trăim clipa. Ştiu şi că ăsta poate fi cel mai greu lucru din lume. întotdeauna ne gândim ce va fi, ne facem planuri, avem speranţe. Şi totuşi, şi totuşi...”

Ultimele rânduri din scrisoarea lui m-au făcut să plâng. „Dacă aş crede că rugăciunile au vreun efect, m-aş ruga pentru tine”, mi-a scris. „Chiar dacă nu sunt un om credincios, vreau totuşi să ştii că miracolele există din plin în această viaţă, că organismul omului este capabil să facă faţă lucrurilor care par de netrecut.”

Soarele coboară după un şir de case din stuc bej cu peluze proaspăt tunse. O cutie poştală decorată cu două macarale îmi indică faptul că am ajuns. Nu cobor imediat din maşină: am nevoie de câteva minute ca să mă adun. I-am promis lui Jon că o să verific toate informaţiile referitoare la gazdele mele înaintea fiecărei vizite, însă despre Howard am găsit prea puţine. Nu ştiam practic nimic în afară de ce-mi împărtăşise în scrisoare. Am descoperit articole ştiinţifice pe care le publicase în reviste, precum şi un CV de la Facultatea de Stat din Ohio, dar chiar şi aşa rămâne un necunoscut pentru mine. Mă încurajez singură şi pornesc pe aleea principală. Sun la uşă.

Howard e înalt, suplu şi are barba încărunţită. Se bâlbâie puţin când mă invită înăuntru. îmi dau seama că şi el are emoţii, ceea ce pe mine mă face şi mai emoţionată.

— Mulţumesc foarte mult că mă primeşti, spun eu, urmându-l în hol.

— Am fost de-a dreptul impresionat când am primit mesajul tău, zice el. Nu m-am aşteptat niciodată să primesc veşti de la tine. Aşa că, atunci când ai spus că ţi-ar plăcea să vii în vizită, a fost ceva extraordinar, ceva cu adevărat extraordinar.

Howard este îmbrăcat într-un pulover negru din caşmir şi poartă eşarfă. Dacă în partea de sus arată ca un intelectual respectabil, în partea de jos, cu şlapi şi jeanşi care atârnă pe şolduri, arată a copil al anilor şaizeci.

— Soţia mea, Meral, ni se va alătura imediat, îmi spune, explicându-mi apoi că are o întâlnire cu un pacient în biroul ei de acasă. între timp, hai să-ţi arăt unde vei sta.

Mă conduce pe un şir de trepte abrupte şi şubrede, iar când ajungem la treapta de jos mă uit de jur împrejurul subsolului. Este spaţios, dar ticsit cu obiecte. Pancarte de protest pictate de mână împotriva Războiului din Irak. Teancuri înalte cu ceea ce par să fie toate exemplarele din *The New York Times* publicate vreodată. Pereţi cu panouri de lemn acoperite cu zeci de decupaje din ziare şi fotografii înrămate. Vreo şase scaune şi o canapea mare pliantă cu perne decorative din batic – locul unde vom dormi Oscar şi cu mine.

— Suntem foarte strângători, spune Howard gesticulând şi arătându-mi camera, dar sper să te simţi ca acasă.

Subsolul, îmi spune el, e locul unde Meral ţine întrunirile cu grupul de sprijin pentru pacienţii ei. Comportamentul lui Howard se schimbă cu totul când vorbeşte despre ea – nu se mai bâlbâie, iar ochii lui umezi se umplu de mândrie.

— Este una dintre cele mai renumite terapeute pentru transgenderi din ţară, spune el. A crescut în Turcia, în anii patruzeci şi cincizeci, într-un mediu mult mai pauper decât cel cu care suntem obişnuiţi aici în America. în şcoala primară, nu scriau decât cu creionul, astfel încât, atunci când terminau o temă, s-o poată şterge şi să refolosească hârtia. în Turcia, la vremea aia, multe lucruri erau pur şi simplu de negăsit. Acum

trăim în abundenţă, însă ea ezită în continuare să arunce ceva la gunoi. Şi au am problema asta. Evident!

în timp ce discutăm, Meral, o femeie frumoasă, îmbrăcată toată în negru, cu o eşarfă cu imprimeu de piele de leopard, coboară scările. Este mai hotărâtă şi mai extravertită decât Howard. Mă îmbrăţişează şi se agită că soţul ei a uitat să-mi ofere ceva de băut.

— Howard al meu te aşteaptă cu nerăbdare de câteva săptămâni, spune ea cu o urmă de accent. Amândoi abia te aşteptam! Mergem să luăm cina? Trebuie că eşti hămesită, sărmana de tine. Există un restaurant turcesc foarte drăguţ nu prea departe de aici. O să conducă Howard.

Când ni se aduc aperitivele, suntem deja prinşi într-o conversaţie plăcută. Amabili şi dornici să afle cât mai multe, Meral şi Howard mă asaltează cu întrebări. Sunt încântaţi să descopere că şi eu am trăit o vreme în Orientul Mijlociu. Le povestesc despre studiile în Egipt, despre cercetarea mea despre drepturile femeilor din Africa de Nord postcolonială şi despre familia mea din Tunisia. Oamenii ne întreabă rareori ce-mi plăcea să fac înainte să mă îmbolnăvesc, şi, pe măsură ce-mi amintesc hobby-uri demult uitate, mă simt de parcă aş trece în revistă viaţa altcuiva.

Există o veche vorbă tunisiană care spune că întreaga viaţă îţi este scrisă în frunte, dar mie îmi pare că tot ce s-a petrecut înainte de diagnosticare a fost şters de pe fruntea mea. Nu ştiu cum s-a întâmplat sau dacă ar fi putut să fie altfel, dar de la un moment dat încolo, în ultimii ani, întreaga mea existenţă, identitatea mea, chiar şi cariera mea au devenit legate de cel mai rău lucru care mi s-a întâmplat vreodată. Sfera intereselor mele s-a micşorat direct proporţional cu lumea mea. După un an de tratament, boala îmi domina în continuare viaţa şi elimina aproape total posibilitatea să fac orice altceva.

în dimineaţa următoare, mă aflu în camera de zi cu Meral şi Howard. Ne aşezăm pe canapea şi ne uităm la ştiri. Pisica lor,

bătrână şi tigrată, se încolăceşte în poala lui Howard. în timp ce experţii în politică discută despre decizia administraţiei Obama de a menţine trupele în Afganistan, Howard se încruntă, ţâţâind şi bombănind că lumea e pe cale să se ducă dracului.

— E vremea să scriu un alt editorial, spune el.

— Ţi-a plăcut întotdeauna să scrii scrisori, nu? îl întreb.

— Cred că e un hobby, da, zice el.

îmi mărturiseşte că a început să scrie scrisori atunci când a întâlnit-o pe Meral. Au stat în oraşe diferite în primii doi ani ai relaţiei lor – ea tocmai terminase liceul şi locuia în Berkeley; el urma facultatea la aproape cinci mii de kilometri distanţă, în Cambridge.

— Telefonul costa o groază şi nu aveam bani pentru aşa ceva. O scrisoare cu un timbru de trei cenţi era cam tot ce ne puteam permite.

— Fiecare scria câte o scrisoare pe zi, intervine Meral. Uneori câte două scrisori pe zi.

— Nu ştiu ce povesteam atâta, spune Howard, clătinând din cap mirat, într-o zi am primit o scrisoare de la ea lungă de douăzeci şi şapte de pagini! Ce ar fi putut să se întâmple în douăzeci şi patru de ore care să poată fi relatat în douăzeci şi şapte de pagini?

Howard şi Meral au continuat să-şi scrie scrisori de-a lungul anilor ori de câte ori nu se aflau împreună, inclusiv în timpul zilelor petrecute de el în Afganistan. De pe un pat de spital din Kabul, tânărul Howard a dictat ceea ce credea că va fi ultima lui scrisoare către Meral, aşteptându-se să n-o mai vadă niciodată. De fapt, s-a însănătoşit în mod uimitor, dar nu a fost ultima oară când avea să se găsească în situaţia de a se lupta cu moartea. în cele din urmă, medicii l-au diagnosticat cu imunodeficienţă comună variabilă. La fel ca mine, are sistemul imunitar compromis, iar de-a lungul ultimelor decenii s-a confruntat cu un şir neîntrerupt de infecţii, unele dintre ele punându-i viaţa în pericol. însă Howard, spre deosebire de mine, nu a permis ca

toate astea să-l împiedice să iubească şi să fie iubit. Nu numai că a acceptat nesiguranţa, dar şi-a întemeiat o întreagă viaţă înlăuntrul ei, construind şi reconstruind ori de câte ori a fost nevoie. în ciuda stării sale de sănătate, s-a căsătorit, a făcut doi copii şi a urmat o carieră pe care a considerat-o nespus de fascinantă.

Greutăţile n-au lipsit, desigur. îmi povesteşte că a fost numit în prestigioasa funcţie de preşedinte al Departamentului de istoria artei la Universitatea de Stat din Ohio, însă a fost nevoie să renunţe cinci ani mai târziu fiindcă nu se simţea bine. Şi totuşi, Howard n-a contenit să caute soluţii pentru limitele corpului său.

— Iarna era cel mai dificil anotimp pentru mine, a spus Howard, explicându-mi că se îmbolnăvea frecvent de pneumonie. Trebuia să hibernez, aşa că am început să predau numai în lunile călduroase.

Howard s-a pensionat, dar îşi petrece timpul citind, făcând plimbări lungi în parcul din apropiere şi scriind din când în când câte o scrisoare către editor. El şi Meral sunt bunici acum. De curând au sărbătorit cea de-a cincizecea aniversare a căsniciei lor şi o dată pe săptămână merg la cursuri de dans de societate împreună.

Când îl întreb dacă are vreo recomandare pentru mine, evită să răspundă, îndemnându-mă s-o întreb în schimb pe Meral, care este terapeut. Ştie să dea indicaţii, spune el. Nu crede că oamenii îşi pot găsi propria cale ca prin magie, căci de cele mai multe ori nu o fac. Ajung să-şi petreacă ani de zile – pot să folosesc o înjurătură? – *futându-şi mintea,* spune el, chicotind.

— Haide, nu scapi aşa uşor, insist.

Trece un moment, iar Howard dă înapoi.

— încet, cu suficientă răbdare şi insistenţă, te vei implica din nou în propria viaţă şi, hai să fim sinceri, viaţa poate fi atât de frumoasă. însă cred că cel mai important lucru este să găseşti pe cineva care are tot ce trebuie ca să rămână lângă tine. Eu îi

datorez mult soţiei mele – vocea i se frânge. Ei bine, ceea ce-i datorez e mai presus de tot ce poate fi exprimat în cuvinte.

— Cred că trebuie să-mi găsesc şi eu un om ca Meral, îi spun.

Când mă uit la ei împreună parcă-mi doresc să mă deschid către viitor, dar, oricât de mult m-aş strădui, tot nu mă pot imagina îmbătrânind, singură sau împreună cu cineva. Nu-mi pot închipui că o să învăţ să înot într-un ocean de incertitudini – asta este lupta mea constantă. Nu ştiu dacă nu cumva există o celulă rebelă de cancer care pândeşte de undeva din măduva mea. Nu pot prezice dacă organismul meu nu va renunţa la angajamentele faţă de mine sau faţă de alţii. Nici măcar nu sunt sigură dacă vreau să mă aşez la casa mea într- un mod mai convenţional, mai stabil, însă încep să înţeleg următorul lucru: niciodată nu ştim nimic. Viaţa este o incursiune în mister

Este dimineaţa devreme în Eastern Market, un cartier industrial din Detroit. Stau cu Nitasha, o tânără de treizeci şi ceva de ani cu păr negru şi buclat şi o personalitate eterică, fermecătoare. Agent de marketing online în timpul zilei, artistă noaptea şi admiratoare a Fridei Kahlo la orice oră din zi şi din noapte, mă găzduieşte într-o mansardă mare şi spaţioasă, cu tavanul înalt cam de şase metri şi pereţi din cărămidă acoperiţi cu picturile ei. Când am ajuns aseară, fierbea pe aragaz *harissa* făcută în casă, în onoarea originii mele tunisiene. În timp ce rupeam bucăţi de pâine şi le înmuiam în pastă de chili iute, mi-a spus că a aflat prima oară despre mine în urmă cu mulţi ani, urmărind-o online pe Melissa.

— Am văzut un portret pe care ţi l-a pictat şi am fost extrem de impresionată de prietenia voastră, mi-a spus.

Parţial inspirată de eforturile noastre, pune la punct un plan de a-şi folosi apartamentul ca spaţiu de expunere pentru ceea ce ea numeşte „Muzeul Vindecării". Ar vrea să prezinte lucrări ale artiştilor locali care înfăţişează subiecte legate de boală, medicamente şi recuperare.

Prima noastră oprire în această dimineaţă este piaţa, aflată la doar câteva cvartale distanţă. Nitasha mă conduce printre tarabele amplasate în aer liber, unde se vând borcane cu murături, salată verde şi săpunuri artizanale făcute cu lapte de capră. în vreme ce colindăm, îmi povesteşte despre dermatografism, o boală de piele pe care o are de la vârsta de opt ani. Ştie şi ea cum este să fii chinuit de mâncărime.

— Mâncărime şi iar mâncărime. După care altă mâncărime, îmi spune, până când îmi doresc să pot trage fermoarul şi să-mi scot pielea de pe mine!

Chiar şi cele mai mici zgârieturi i se transformă în pustule care dispar abia după o jumătate de oră.

însă Nitasha, la fel ca Frida Kahlo, şi-a preschimbat suferinţa fizică în artă. Trasează alene câteva arcuri de cerc pe antebraţ cu unghia şi privesc cum se transformă într-o glazură de

culoare roşie. Spune că desenează aşa pe pielea ei – uneori realizând modele geometrice detaliate, alteori scriind mesaje –, apoi îşi găseşte inspiraţia din ceea ce rezultă. într-una dintre lucrările de artă tridimensionale numită *Costumul de piele,* a făcut experimente cu obiecte pe care le-a lăsat la ruginit pe ţesături, după care a stratificat petele pentru a crea modele, imitând aspectul pielii sub lupă.

— îmi văd corpul ca pe o prelungire a caietului meu de schiţe, îmi spune când ieşim din piaţă şi începem să hoinărim pe străzile pustii, trecând pe lângă depozite şi clădiri abandonate. Boala asta e totodată foarte utilă şi când tre' să-mi notez numere de telefon, adaugă, râzând.

Mai târziu în acea după-amiază, Nitasha mă ia la o plimbare cu maşina prin oraş. Trecem pe lângă o casă părăsită, unde ramurile unui copac au început să crească prin pereţi. Vedem parcele de teren libere pe care fermierii urbani le- au transformat în proprietăţi de unde obţin produse organice. Colindăm pe trotuarele din Heidelberg Project, un cartier unde casele părăginite au fost transformate în obiecte de artă publică, pictate cu buline psihedelice, peluzele decorate cu sculpturi realizate din mormane de păpuşi şi alte obiecte găsite. Ne oprim dinaintea faţadei de cărămidă a unui depozit pictat cu spray-ul cu nori portocalii şi albaştri. în colţul din dreapta jos, se află un mesaj al artistului Fel3000ft, ce reprezintă un îndemn la refacerea oraşului, care trebuie să dăinuie în urma oricărui dezastru:

„Ni s-a zis în multe feluri: un oraş în ruină, un oraş în suferinţă şi lipsit de speranţă. însă nu ne-am dat bătuţi niciodată şi nu spunem niciodată că murim. Ne-am născut luptători, ne ridicăm din cenuşă. Suntem o comunitate care crede în viitorul nostru în ciuda a tot ce se spune despre noi. Suntem Detroit!”

învăţ să descifrez starea de spirit a oraşelor şi, poate că mai mult decât oriunde altundeva până acum, mă simt legată de Detroit, un oraş cu multe poveşti. Un loc alimentat de industria

auto care alimentează America. Un loc marcat de segregare, dar şi de promisiuni, astfel că zeci de mii de negri americani s-au stabilit aici în timpul Marii Migraţii. Un loc care aproape că s- a stins când companiile auto au concediat angajaţii şi au plecat, dar nu a murit, refuză să moară. Un loc unde viitorul este desenat pe palimpsestul unui trecut dureros. Pe pielea plină de pustule şi de furie, dar frumoasă – o frumuseţe care transcende furia, dar n-ar putea exista în absenţa ei. Şi nu aşa au mers lucrurile de când lumea – un dezastru forţează reinventarea? înainte să plec din Detroit, Nitasha mă mai duce într-un loc: la cabinetul unui mediu. Are un afiş în vitrină prin care-şi face reclamă că ghiceşte în cărţi de tarot şi frunze de ceai. Ea insistă că acest mediu nu-i un şarlatan, ci un clarvăzător adevărat, a cărui specialitate e vindecarea sufletelor suferinde. N- am mai făcut niciodată aşa ceva, iar raţiunea îmi spune că e o pierdere de vreme. însă acea parte din mine care vrea să risipească nesiguranţa din viaţa mea – să aibă iluzia că ştie ce mi se va întâmpla – nu poate rezista tentaţiei.

îndărătul vitrinei modeste se află o cameră plină de fum de tămâie, cu multe rafturi cu cristale, uleiuri şi ierburi de vânzare. Mediul, un tânăr îmbrăcat cu un tricou cu strasuri mulat şi jeanşi prespălaţi, mă conduce în spate. După o perdea groasă, stăm faţă în faţă, eu cu mâinile în mâinile lui, iar chipurile ne sunt scăldate în lumina pâlpâitoare a lumânărilor votive. în următoarele minute, corpul lui începe să tremure, iar ochii i se dau peste cap, cuprins de ceea ce nu pot decât să bănuiesc că sunt „viziuni". Mă uit sceptică, deja regretând bancnota de cincizeci de dolari pe care va trebui să i-o dau la sfârşit.

Când mediul deschide ochii, îmi spune că a fost vizitat de o strămoaşă de-a mea – o femeie, poate o mătuşă, din partea tatălui. îşi dă capul pe spate de parcă ar vrea să ia o gură mai mare de apă, deschide gura, apoi o închide, iar pleoapele îi tremură cu ferocitatea unui om posedat. Când îşi redeschide

ochii, îmi spune că această mătuşă a fost foarte bolnavă înainte să moară. Apoi întreabă dacă şi eu am fost bolnavă.

încerc să-mi păstrez cumpătul când îi spun că da, am fost bolnavă, şi că da, acum când mă gândesc mai bine, tata a avut o soră, Gmar, care a murit foarte de tânără de o boală misterioasă. îmi spune că Gmar a petrecut multe nopţi şi zile îngrijorându-se pentru mine şi a făcut tot ce-a putut ca să mă păzească. Deşi corpul îmi este în afara oricărui pericol, acum mă aflu într-o altă odisee – una lungă şi dificilă, care mă va ţine într-un necunoscut adânc până când mă voi lumina singură. Mi se face pielea de găină când îmi vorbeşte. Pentru o clipă, mă întreb, *oare i-am spus cum mă cheamă? I-am dat vreo altă informaţie? Poate părul meu scurt să-i fi dat de înţeles?* Nu cred asta, dar nu mai contează. Mă aplec în faţă în scaun, vreau să aflu mai multe.

Mediul întinde un pachet de cărţi de tarot pe masă şi mă invită să aleg. Cu fiecare carte pe care o aleg, vede tot mai adânc în mine. Voi scrie o carte, care mă va purta prin toată lumea, susţine el. Vede că va fi o luptă pentru mine să mă aşez de un partener, dar că, după o perioadă de multă nesiguranţă, în cele din urmă mă voi stabili cu o femeie – stai, nu, cu un bărbat, se corectează el – şi după aceea bolboroseşte o grămadă de incantaţii.

Ştiu că mediul îmi spune probabil ce crede el că vreau să aud, însă eu îmi imaginez viitorul ca pe un coridor lung cu uşi închise, şi cu fiecare dintre previziunile lui se deschide o uşă şi pot vedea până departe. Până acum, timpul s-a măsurat pentru mine în mici progrese – programarea pentru biopsie, programarea la medic. Să-ţi închipui cum va arăta viitorul e un exerciţiu înfricoşător când viaţa ta a fost schimbată atât de radical; ai nevoie să speri, ceea ce pare riscant, chiar periculos. însă auzindu-l pe mediu cum vorbeşte, cum îmi povesteşte despre viaţa lungă şi exuberantă pe care mi-e predestinat s-o am, cum îmi prezintă viitorul ca pe ceva inevitabil, încep să sper, începe să pară posibil.

— Altceva? îl întreb, cu sinceritate naivă.

în ziua următoare, burniţa picură printre copaci. Cerul e gri mat, aerul – umed şi greu. în oraşele prin care am trecut, am considerat întotdeauna că vremea rea este un semn că a sosit momentul să merg mai departe – şi aşa e, trebuie să plec. Chiar dacă e frig, am radiatorul pornit, iar ploaia-mi împroaşcă parbrizul, îmi vine greu să plec din Detroit.

Pe drum, când mă gândesc la următoarea mea oprire, mintea îmi zboară rapid la cea de-a patra şi ultima spitalizare pentru *Clostridium difficile*. Deşi a trecut numai un an, nu-mi pot aduce aminte mai nimic – am încercat să şterg acele ultime zile de tratament şi totodată ultimele cu Will. însă ceea ce-mi amintesc cel mai clar este că am simţit un instinct copleşitor de a mă izola, de a fi singură, la fel ca un coiot rănit care-şi părăseşte haita atunci când simte că sfârşitul îi este aproape. Ştiind că Will se pregătea să se mute din apartamentul nostru, nu puteam rămâne stoică. Am trimis-o pe mama acasă şi n-am mai primit pe nimeni în vizită. Le-am spus tuturor că mă simt bine, când de fapt aveam nevoie de intimitate ca să mă prăbuşesc.

Bret, cel cu care urmează să mă întâlnesc acum, a fost o excepţie de la regula „fără vizitatori" din acea perioadă. El m-a abordat în sala de aşteptare a clinicii de transplant, dându-şi seama că eu sunt cea care ţine rubrica din ziar. îmi aduc aminte că m-am gândit cât de întâmplător era că ne aşezaserăm unul lângă altul în ziua aceea; era prima dată când mă duceam singură la chimioterapie, prima dată când el venea la Sloan Kettering, iar faptul că mai era un pacient tânăr acolo ne-a liniştit cumva pe amândoi. De atunci am păstrat legătura, schimbând din când în când e-mailuri, recomandări medicale şi vorbind la telefon. Ne-am mai întâlnit doar o singură dată după acea zi, însă în unele privinţe m-am simţit mai aproape şi mai legată de el decât de familia şi de prietenii mei. O traumă are modul ei de a-ţi schimba perspectiva asupra lumii, împărţind-o în două tabere: cei care înţeleg şi cei care nu înţeleg.

Ultima dată când ne-am văzut, Bret urma să plece şi el într-o călătorie. Medicii îi spuseseră că starea lui de sănătate e îndeajuns de stabilă încât să poată fi transferat, pentru continuarea tratamentului, la un spital mai aproape de casă, aşa că el şi soţia lui, Aura, voiau să se întoarcă la Chicago. înainte să plece, cei doi mi-au făcut o vizită în rezerva mea de spital, emoţionaţi şi încrezători. Mi-au adus o căciulă caraghioasă pe care-o luaseră de la o benzinărie – o beretă albă brodată cu un fir strălucitor şi strasuri lipite care arăta absurd pe părul meu scurt. Am fost extraordinar de fericită să văd că Bret se simte bine, mi-a plăcut pe dată de Aura, a cărei strălucire umplea camera şi, din tot ce auzisem, merita o medalie de aur pentru felul în care avusese grijă de soţul ei. M-a bucurat vizita lor, însă după ce au plecat m-am simţit din nou deprimată. Văzându-i atât de fericiţi împreună, în ciuda tuturor lucrurilor prin care trecuseră, era însăşi dovada că se poate ca iubirea să supravieţuiască unei boli îndelungate. Uitându-mă la ei, m-am gândit cum am fi fost Will şi cu mine dacă lucrurile între noi ar fi mers altfel şi, inevitabil, m-am întrebat, cu durere în suflet, ce s-a întâmplat de nu au mers altfel.

în partea de sud a oraşului Chicago, opresc în faţa unei case victoriene cu şindrilă de lemn, într-un cartier liniştit. Bret îmi face turul casei, spunându-mi că locul, prima lor casă, cumpărată cu un an în urmă, le cam depăşise bugetul, încerca să se ţină ocupat cu mici proiecte de renovare; tocmai terminase de reparat o spărtură în acoperiş. Speră să aibă un copil în viitorul apropiat, spune el, însă mai sunt multe lucruri de făcut. Admir podelele din lemn de esenţă tare şi ferestrele mari din camera de zi, sufrageria luminată de soare şi biroul, despre care Bret îmi spune că au planuri să-l transforme în camera copilului. *Maturitatea* tuturor acestor lucruri mă impresionează – cum îşi beau cafeaua pe veranda din spatele casei, cum se îngrijesc de plantele din ghivece, cum plătesc un credit ipotecar. Au treizeci şi ceva de ani, sunt numai cu câţiva ani mai mari ca mine, însă

vieţile lor par mult mai sofisticate, complet diferite de traiul meu, cu dormit în campinguri şi pe canapele, cu cafea de la benzinării şi sendvişuri cu unt de arahide şi gem.

Aura este asistent social la o şcoală publică şi e încă la serviciu. Bret îmi spune cât de mult se dedică elevilor ei, dintre care nu puţini locuiesc în cartiere periculoase, unde trăiesc oameni cu venituri foarte mici. Când nu-şi îngrijeşte soţul, îşi dedică timpul liber, atât cât îi rămâne, plănuind reforme educaţionale şi organizând proteste.

— Soţia mea munceşte al naibii de mult, spune Bret. Cel mai mărunt lucru pe care-l pot face e să mă asigur că se întoarce într-o casă curată şi că găseşte mâncare bună pe masă.

Se apucă să facă un curry cu pui şi caju, desface o sticlă de vin şi aşază masa pentru cină.

Din afară, poţi presupune cu uşurinţă că Bret şi Aura duc o viaţă minunată, însă când ne aşezăm la masă ca să mâncăm, cei doi mă pun la curent cu viaţa lor din ultimul an, care include un atac de cord aproape fatal al lui Bret suferit recent, cel mai probabil cauzat de radiaţiile din timpul tratamentului, care i-au distrus vasele de sânge. Bret suferă şi de maladia GCG, cu care ne-am chinuit amândoi. Cazul meu a fost din fericire moderat şi rămâne sub control, cu excepţia unei urticarii care-mi apare uneori pe frunte. Starea lui însă s-a înrăutăţit vizibil de când nu ne-am mai văzut; GCG-ul i-a afectat plămânii, iar ochii şi pielea lui au căpătat o puternică nuanţă roşiatică.

Regizor de film înainte, Bret primeşte acum indemnizaţie de dizabilitate. Mâinile îi tremură de la imunosupresoare, aşa că nu poate ţine camera nemişcată. Nu se ştie clar când sau dacă se va face vreodată suficient de bine ca să revină la lucru. în viitorul imediat, va depinde de soţia lui – nu numai din punct de vedere fizic, ci şi financiar. în lipsa asigurării de sănătate de care beneficiază datorită locului ei de muncă, nu ar supravieţui.

— Am primit atât de multă dragoste şi susţinere, încât îmi doresc cu disperare să ofer şi eu lumii ceva, însă nu pot, spune el, glasul devenindu-i dintr-odată sumbru.

Deşi scăpase de limfomul care l-a chinuit atâta, Bret este, în multe privinţe, mai bolnav ca niciodată.

— Au trecut doi ani de la transplant şi mă simt în continuare ca dracu', se confesează el după cină, în timp ce spălăm vasele. Mă dor mâinile, muşchii şi încheieturile, şi din cauza asta mă trezesc la cinci dimineaţa. Am atât de multe medicamente în cutia mea cu pastile, încât nici nu mai pot închide capacul.

Asta este ironia crudă a medicinei: uneori tratamentele care ţi se administrează ca să te vindece te fac să te simţi rău pe termen lung – şi, astfel, ai nevoie de alte îngrijiri –, expunându-te la şi mai multe complicaţii şi efecte secundare. E un cerc vicios care te înnebuneşte.

— Am supravieţuit transplantului, am supravieţuit atacului de cord şi sunt al naibii de norocos că trăiesc, îmi spune Bret în după-amiaza următoare.

Picăturile de ploaie lovesc ferestrele. Ascultăm Tina Turner la casetofon. Oscar şi Hodge, căţelul lor, corcitură de golden retriever şi corgi, stau încolăciţi între noi pe canapea.

— Dar de fiecare dată când se întâmplă ceva, mi-e tot mai greu să-mi revin, înţelegi?

încuviinţez din cap şi şoptesc da.

— E ca-n ultimele runde ale unui meci de box, continuă el. Eşti teribil de obosit şi ştii că lucrurile probabil se vor înrăutăţi, şi totuşi trebuie să găseşti o cale să continui lupta. Numai că uneori nu pot să nu mă-ntreb: *Ce rost are?* Atât de mulţi oameni se fac bine de o boală, după care se aleg cu alta şi mai rea, mortală. Aveai limfom şi revine ca leucemie. Ficatul tău e atât de sufocat de toxine, încât va ceda cât de curând.

— Vine şi cancerul de piele, garantat! intervin şi eu şi izbucnim amândoi în râs.

După atâtea încercări foarte dure, Bret şi cu mine am învăţat cum să ne pregătim pentru veştile rele; altfel corpurile noastre şi totodată vieţile noastre s-ar nărui într-o clipă. într-un fel, era mai uşor să facem faţă greutăţilor când ne aflam încă sub tratament: eram pregătiţi pentru posibilitatea ca lucrurile să ia o întorsătură urâtă. însă, atunci când organismul te trădează iar şi iar, dispare orice urmă de încredere pe care ai putea s-o mai ai în univers şi în locul tău în el. De fiecare dată este tot mai greu să-ţi recapeţi sentimentul de siguranţă. După ce ţi-a căzut plafonul în cap – fie din cauza bolii, fie a altei catastrofe –, nu-ţi mai vine să crezi că există o stabilitate structurală. Trebuie să înveţi să trăieşti printre dărâmături.

în acea noapte, am început să mă gândesc la cât de fragilă este graniţa dintre lumea celor bolnavi şi lumea celor sănătoşi. Nu doar pentru oameni ca Bret şi ca mine, care trăim pe muchia supravieţuirii. Pe măsură ce înaintăm în viaţă, marea majoritate dintre noi vom călători deseori dus-întors între aceste două lumi şi vom petrece o mare parte din timp undeva între ele. Acestea sunt condiţiile existenţei noastre. Cât despre ideea să ne străduim să atingem o stare de bine perfectă şi frumoasă? Ne împotmoleşte într-o nemulţumire permanentă, e doar un scop care nu va fi atins niciodată.

Să fiu bine acum înseamnă să învăţ să-mi accept corpul şi mintea pe care le am în prezent

.31

Valoarea durerii

Felul în care ne vindecăm nu pare că duce întotdeauna spre vindecare. Când am plecat de acasă acum patruzeci de zile, mi-am închipuit călătoria cu maşina ca pe o ocazie să încep să trăiesc din nou. M-am gândit că, cu cât merg mai departe, cu atât mă voi îndepărta mai mult de holurile de spital prin care păşeam în halatul meu de bumbac, bâiguind ca pentru mine

însămi, sub efectul morfinei; mă voi îndepărta de camera de la Cabana Speranţei, unde aşteptam întinsă în pat să vină Will, cu un ghem în stomac de spaimă; mă voi îndepărta de apartamentul ca o cutie de chibrituri din Avenue A, casa noastră – pe care apoi am făcut-o una cu pământul.

Treci peste! Hai odată! îmi spun. *Depăşeşte momentul!* însă cu cât pun mai mulţi kilometri între mine şi Will, cu atât mă preocupă mai tare ce s-a petrecut cu noi. Felul în care a eşuat relaţia noastră mi se pare mai jalnic după ce i-am văzut pe Bret şi Aura, care au găsit o cale să le fie bine împreună şi îşi fac chiar planuri să aibă copii, în ciuda veşnicelor lui probleme de sănătate.

în ultima vreme, oriunde mă uit îl văd pe Will, ca o nălucă. Văd siluete de bărbaţi înalţi şi tineri, cu maxilare pătrăţoase şi pieptănătură neglijentă şi pulsul meu o ia razna. Mă întreb, cu totul iraţional, dacă chiar ar putea fi el la masa aia de la Formica, un mic restaurant al unor soţi, în acel colţ de ţară din Iowa, înfulecând piept de pui şi cartofi prăjiţi sau pescuind păstrăvi pe malurile pline de verdeaţă ale unui râu din Sandhills, Nebraska, unde mi-am petrecut un weekend în camping. Aceste apariţii sunt în mare parte-n mintea mea, însă în anumite zile cineva sau ceva pomeneşte numele lui pe neaşteptate şi atunci părţi ascunse ale trecutului, care sunt încă vii în mine, mi se arată în faţa ochilor şi mă simt prinsă într-un vârtej de regrete şi furie, care mă ameţeşte până când nu mai pot vedea nimic altceva. Mi-am petrecut atât de mult timp încercând să îngrop amintirile legate de el şi de noi, încât o confruntare pare inevitabilă.

Conduc prin Pine Ridge, una dintre cele mai sărace rezervaţii de amerindieni din ţară. Ghemotoace de iarbă uscată se rostogolesc pe şosea şi par s-o zgârie. Pământul e sterp, presărat din loc în loc doar cu nişte tufăriş. Aerul este impregnat de o nemişcare ce se aşază peste tot ca un sediment – rulote mici, colibe făcute din bucăţi de lemn şi prelate, grămezi ruginite de maşini dezmembrate. Cu o seară înainte, am dormit pe podeaua din

camera de zi a unui motociclist pletos din Lead, Dakota de Sud. Lucrase în această rezervaţie şi mi-a spus că merită să opresc s-o vizitez. înainte să plec, m-a pus în legătură cu cei care se ocupă de Thunder Valley, un proiect ce avea ca scop renaşterea comunităţii din „rez" – aşa cum el şi toţi ceilalţi de pe aici numeau rezervaţia.

în parcarea goală de la Thunder Valley, şuieră vântul, iar din cauza frigului mă ustură faţa de parcă cineva mi-a tras o palmă. Sunt întâmpinată de un tânăr, un membru al neamului Oglala Lakota, care se prezintă drept directorul fondator al proiectului. E solid, cu chip de copil, are tenul roşiatic acoperit de tatuaje şi o coadă împletită neagră şi lucioasă care-i şerpuieşte pe spinare.

— Nick, spune el, scuturându-mi viguros mâna şi conducându-mă într-una dintre casele mobile care constituie sediile Thunder Valley.

Luăm loc la o masă, iar Nick începe să-mi vorbească despre activitatea lor de aici. Mă interesează tot ce-mi spune – vreau să aflu cât mai multe despre proiectul-pilot pentru case sustenabile construite printr-o tehnică specială din chirpici, despre grădina comunitară menită să diminueze penuria de mâncare proaspătă din rezervaţie –, dar nu reuşesc să mă concentrez. Nick îmi pare cumva cunoscut, acest loc mi-e familiar, şi mă tot chinui să-mi amintesc de unde, iar asta-mi distrage atenţia.

— Ne-am mai întâlnit cumva? îl întrerup eu.

— Şi eu mă întrebam acelaşi lucru, spune el. Cum ai zis că te cheamă?

îmi repet prenumele şi apoi numele de familie, articulând mulţimea de
vocale mai lent.

Ne aplecăm un pic în faţă în scaunele noastre, ne uităm fix unul la altul, încercând să identificăm vreun fişier uitat de mult în vreun dulap din arhiva memoriei. Şi apoi ne dăm seama.

— Will, spunem amândoi deodată.
încă pare de necrezut. Am încercat atât de mult să las în urmă trecutul, încât am venit până aici – în Pine Ridge, Thunder Valley,

ca să mă întâlnesc cu Nick –, fără să fac legătura sub nici o formă: tatăl lui Will, regizor de filme documentare şi reporter, făcuse un material despre rezervaţie pe la începuturile carierei sale. El mi-a povestit că, la sfârşitul anilor 1960, amerindienii, sătui de secolele întregi de rele tratamente la care fuseseră supuşi de către guvernul federal, au organizat o mişcare de protest, cunoscută drept Mişcarea Indienilor Americani. Protestele s-au extins în toată ţara, iar unul dintre ele a culminat cu moartea a doi agenţi FBI, care au fost împuşcaţi la Pine Ridge în 1975. Tatăl lui Will a fost singurul jurnalist ne-amerindian prezent în timpul schimburilor de focuri. Se afla la Jumping Bull, o fermă situată în partea de sud-vest a rezervaţiei, atunci când câteva gloanţe au zburat pe lângă el. Un glonţ i-a lovit camioneta, iar el s-a ascuns în spatele ei cu un reportofon, cu care a înregistrat totul pentru o emisiune a NPR.

În primele mele zile la Paris, când Will şi cu mine eram doar prieteni prin corespondenţă, mi-a povestit că, în copilărie, obişnuia să-l însoţească pe tatăl lui în călătoriile pe care acesta le făcea în interes de serviciu, şi într-una din ele s-a împrietenit cu Nick şi cu familia lui. Will îmi trimisese chiar şi un articol despre activitatea lui Nick de la Thunder Valley. „Dacă ai de gând să vii cândva în Statele Unite pentru mai mult de-o săptămână, am putea merge împreună în vizită”, mi-a scris el. „E o parte din ţară pe care foarte puţini oameni o văd vreodată.” Fiindcă eram încă în primele etape ale unei tentative de curtare, îmi aduc aminte că articolul despre Thunder Valley nu m-a interesat atât de tare. Eram mai degrabă preocupată să descifrez ce era în mintea lui Will când folosea cuvântul „împreună”, cuvânt care-mi dădea speranţe că şi el vedea legătura dintre noi ca pe o relaţie ce avea să continue şi dincolo de acele scrisori

Atât Nick, cât şi eu încuviinţam încontinuu pe măsură ce puneam cap la cap toate informaţiile, de-a dreptul uluiţi să ne întâlnim aici, astăzi, în nişte împrejurări care n-au nici o legătură. Ştia tot despre mine de la Will – despre boala mea, despre ce scriu – şi îmi dau seama chiar că sunt prietenă pe Facebook cu sora lui.

— Ce mică e lumea! se minunează Nick.

— Ce mică e lumea, repet eu nu atât uimită, cât mai degrabă tulburată de tot ceea ce am încercat să uit.

— Şi ce mai face Will? întreabă el. N-am mai vorbit de ceva timp.

îmi dau seama că Nick nu ştie şi mă indispun complet. în continuare habar n-am cum să povestesc ce s-a întâmplat cu Will şi cu mine şi, ori de câte ori încerc, aud veninul cum mi se strecoară în glas, deşi fac eforturi să nu-l las să răzbată. Ştiu că nu-i corect să fac din Will un ticălos – n-ar fi corect, ţinând cont de cât m-a iubit, cât a stat lângă mine, cât a luptat ca să rămână în viaţa mea –, dar sunt în continuare incapabilă să spun povestea altfel.

— N-am idee ce-a mai făcut în ultima vreme, răspund în cele din urmă, străduindu-mă să am o voce cât mai calmă, deşi furia e acolo, în mine, tot mai aproape să răbufnească.

— A, spune Nick. Nu ştiam că v-aţi despărţit. îmi pare atât de rău!

— Şi mie.

îmi şterg ochii o dată cu dosul mâinii, cu un gest energic, şi schimb subiectul. Acest cer vestic apos e atât de vast, deschiderea e prea mare: totul mă face să mă simt mult expusă. În extremis, aşa te simţi, dezgolit şi vulnerabil în faţa lumii. îmi petrec noaptea în rezervaţie la un motel care se cheamă Lakota Prairie Ranch Resort. Camera mea dă spre parcare şi are un covor lipicios şi cuverturi zdrenţuite. Pe blatul din baie găsesc un teanc de prosoape pătate de ulei lângă o carte de vizită laminată pe care scrie: „Pentru propriul confort: VĂ RUGĂM utilizaţi aceste cârpe ca să ştergeţi lichidul vărsat, pantofii, armele”.

Arunc cuvertura pe podea, pun sacul de dormit peste saltea şi-mi petrec următoarele ore încercând să mă conving că dorm când, de fapt, mă gândesc la Will. îmi aduc aminte că, după ce am fost diagnosticată, Nick l-a invitat pe Will să mă aducă la Pine Ridge pentru o ceremonie de vindecare numită Dansul Soarelui.

Când medicii mi-au spus că nu sunt îndeajuns de bine încât să pot călători, Will a decis să plece la Pine Ridge fără mine. Cât mă enervam ori de câte ori Will călătorea fără mine! Faptul că el putea merge oriunde voia, iar eu nu a subliniat diferenţa dintre mine şi el – dintre mine şi colegi, dintre mine şi toţi oamenii din lume cu corpuri funcţionale. Nu reuşeam să înţeleg de ce unii oameni suferă, şi alţii nu, de ce unele vieţi sunt pline de nenorociri, în vreme ce altele sunt cruţate. E nedrept să fiu tânără şi bolnavă, atât de nedrept, încât uneori mi se părea insuportabil. Am înţeles întotdeauna, cel puţin în teorie, că e lipsit de sens să fiu furioasă din cauza asta – dacă aş fi, doar mi-aş otrăvi sufletul. Totuşi, comparam limitele mele cu libertăţile celorlalţi. Voiam libertatea lor atât de mult, încât îi uram pentru că ei o aveau.

îndărătul pleoapelor închise ardea focul remuşcării, care nu mă lăsa să dorm. Deşi este uşor să distrugi trecutul, este mult mai greu să-l uiţi. Mi se tot derula în minte prima ceartă serioasă dintre mine şi Will. Aşa cum se întâmplă de regulă cu primele certuri dintr-un cuplu, sădea primele seminţe ale neînţelegerii, care aveau apoi să încolţească şi să crească. Trebuia să mergem în Santa Barbara peste câteva zile la nunta unuia dintre prietenii din copilărie ai lui Will. Nu mai călătoriserăm cu avionul de când începusem tratamentul, iar eu abia aşteptam o schimbare de peisaj. însă, pe măsură ce data plecării se apropia, era tot mai evident că dacă leucograma mea nu se îmbunătăţea nu aveam cum să plec. Am stăruit totuşi până în ultima clipă că mă simt suficient de bine.

Eram atât de disperată să iau parte la ce se petrece în lume, încât nu mai judecam limpede. Aşa că Will trebuia periodic să-şi asume neplăcuta sarcină de-a mă aduce cu picioarele pe pământ. Astfel, cu câteva nopţi înainte de data când ar fi trebuit să plecăm, m-a luat la o discuţie.

— Am vorbit cu părinţii tăi, mi-a zis el cu blândeţe, cuprinzându-mă cu braţul pe după umeri şi trăgându-mă mai

aproape de el. Ştii cât de mult vreau să vii, dar am fost cu toţii de acord: pur şi simplu nu este sigur pentru tine să mergi cu avionul acum. Trebuie să rămâi acasă şi să te odihneşti.

îmi aduc aminte că îmi doream să urlu de furie, o furie copleşitoare şi atât de puternică, încât aş fi vrut să întind mâna şi să sfâşii cerul. Will avea dreptate – să mă urc într-un avion, în situaţia mea, însemna s-o caut cu lumânarea. Ştiu că încerca să aibă grijă de mine, dar nu ştiam încotro să-mi îndrept furia. Smulgându-mă de lângă el, am spus:

— Cum *îndrăzneşti* să complotezi cu părinţii mei pe la spate?! De parcă aş fi un copil incapabil să ia decizii de unul singur. De parcă nu mă simt îndeajuns de demnă de milă! Şi, lasă-mă să ghicesc, o să mergi fără mine.

Atunci l-am văzut pe acest om – care nu fusese acasă să-şi vadă familia sau prietenii de câteva luni, care nu plecase de lângă mine de când fusesem diagnosticată, care-şi petrecuse o vară întreagă de nopţi nedormite pe un pat pliant lângă patul meu de spital – cum s-a prăbuşit de tristeţe.

— Sus, m-a implorat el, te rog să nu fii supărată. Am nevoie de o pauză.

— A, da? Şi eu la fel! am replicat.

A doua zi când m-am trezit îmi era ruşine. Ştiam că n-ar fi trebuit să fac asta. înţelesesem cât de important e pentru cei care au grijă de cineva să li se dăruiască timp liber şi să nu se simtă vinovaţi pentru asta. Will merita şi avea totodată nevoie disperată de o pauză. Mi-am spus deci că, tocmai fiindcă eu eram prea bolnavă să merg, nu însemna că şi el trebuia să rămână acasă. Cu acest gând am încercat să-mi potolesc furia când Will a plecat la nuntă. A fost însă greu. Indiferent cât de adânc o îngropam, îşi găsea calea la suprafaţă.

în următoarele zile, poze din excursia lui Will au început să apară, tot mai multe, în cronologia mea de pe Facebook. Pe măsură ce le vedeam simţeam că fierb. Cu fiecare poză – Will şi prietenii lui la plajă, jucând fotbal, la un bar, dansând –, furia

răbufnea din mine. Singură în dormitor, partea iraţională din mine prelua comanda: poate că Will se simţea de fapt uşurat că nu m-am simţit suficient de bine ca să-l însoţesc. Cum eu nu eram acolo, putea să stea în oraş cât de mult dorea. O prietenă bolnavă era o responsabilitate care ameninţa în permanenţă să strice petrecerea sau să încheie seara mai devreme pentru că se simţea din nou obosită.

Bineînţeles, eram de-a dreptul furioasă pe leucogramă, cea care mă împiedicase să-l însoţesc; pe corpul meu, care mă ţinea ţintuită la pat; pe şedinţele de chimioterapie programate în acea săptămână; pe posibilitatea ca viaţa mea să se fi încheiat înainte să înceapă cu adevărat. E dificil însă să fii furios pe ceva atât de nebulos precum cancerul. Trebuie să-ţi direcţionezi furia, în mod ideal, spre un şevalet sau un caiet de notiţe, înainte să se îndrepte glonţ către o ţintă umană – dar pe atunci nu ştiam cum să fac asta. Când Will a sunat de la petrecerea de după nuntă, pus pe glume şi fără nici o grijă şi chiar un pic abţiguit, am găsit un pretext să mă iau la ceartă cu el. Tot weekendul am făcut asta, l-am certat pentru tot felul de lucruri ridicole – că nu a sunat exact atunci când a spus c-o va face, că n-a răspuns la un mesaj suficient de repede.

în centrul furiei mele se afla de fapt teama că, fiind acolo, în lume, Will va conştientiza câte pierde din cauza mea. Mă temeam că va începe să obosească să-mi tot poarte mie de grijă, că va pleca şi nu se va mai întoarce.

Ce-mi doresc să fi ştiut atunci: teama neţinută în frâu te consumă, îţi ia locul în propria viaţă, până când lucrul de care te temi cel mai tare devine realitate.

Spre finalul călătoriei lui Will, am avut un puseu de temperatură şi m-am dus din nou la spital, unde am fost internată pentru o perioadă care se va prelungi la mai multe săptămâni. Will a venit de la aeroport direct la secţia de oncologie, unde m-a găsit conectată la tuburi şi aparate, abia respirând, cu chipul pământiu, cu o altă infecţie care se

răspândea în sânge. Aşezat la capul patului meu, şi-a lăsat capul în mâini şi a plâns.

— N-ar fi trebuit să plec, a suspinat el.

O confesiune: în acel moment, m-am bucurat în secret că m-am îmbolnăvit când el era plecat. însemna că fusese forţat să-şi scurteze excursia. însemna că venise înapoi în Bulă alături de mine şi că nu mai eram la fel de singură, însemna că altă dată se va gândi de două ori dacă să mai plece. Credeam cu adevărat că, dacă reuşesc să-l ţin aproape, asta ne va împiedica să ne îndepărtăm. Eram atât de tânără.

înainte să plec din Pine Ridge, am citit despre Dansul Soarelui, o ceremonie de vindecare sacră veche de secole care are loc în fiecare vară. începe cu o echipă de peste o sută de bărbaţi care taie împreună un copac falnic din pădurea din apropiere. Folosind un set complex de hamuri, îl doboară având grijă să ţină copacul în aşa fel încât să nu atingă pământul, apoi îl aşază pe platforma unui camion. Odată ce copacul a fost transportat în siguranţă înapoi în rezervaţie, oamenii îl ridică în centrul unei arene circulare aflate într-o vale din munţi, cunoscută ca Thunder Valley.

Copacul este elementul central fizic şi spiritual al ceremoniei. Ramurile lui sunt împodobite cu „săculeţi de tutun", ofrande din frunze de tutun învelite în cârpe multicolore, fiecare nuanţă semnificând o altă rugăciune. Bărbaţii îşi străpung pielea cu ace şi se leagă cu frânghii de piept, pe care le prind de trunchi. Nu mănâncă şi nu beau, poate doar puţină apă. Cântă, dansează şi se roagă timp de patru zile pe un soare dogoritor, mulţi dintre ei prăbuşindu-se la pământ. Durerea, căldura, deshidratarea şi foamea nu sunt văzute drept pericole: fac parte din ritual. Dansatorii cred că prin simularea morţii alină durerea şi suferinţele comunităţii şi ale strămoşilor lor. Nu-i vorba despre penitenţă sau despre glorificarea suferinţei, ci despre recrearea şi onorarea ciclului vieţii şi al morţii. Urmând un ritual final de

purificare, sunt meniţi să reintre în lume într-o formă nouă, purificaţi şi mai puternici, pentru ceea ce urmează.

Este o lecţie despre valoarea durerii.

îmi dau seama că dacă aş străbate distanţa dintre apropierea morţii şi reînnoire, în loc să încerc să-mi ascund durerea, ar trebui s-o folosesc ca un fel de ghid ca să mă cunosc mai bine. în confruntarea cu trecutul, trebuie să am de-a face nu numai cu durerea pierderii unor oameni, ci şi cu durerea pe care eu am pricinuit-o altora. Trebuie să continui să caut adevăruri şi mentori pe aceste porţiuni lungi şi singuratice de autostradă chiar şi atunci – mai ales atunci – când căutarea îmi provoacă disconfort.

Undeva între Dakota de Sud şi Wyoming, răcoarea toamnei se transformă în ger năprasnic, iar în copaci nu se mai zăreşte nici o pasăre. Cobor un geam şi scot o mână afară, iar degetele îmi amorţesc imediat. Un iz umed şi cretos umple aerul. începe să ningă, un fulg ici, alt fulg colo, iar mintea mea zboară. Tot călătorind de-a lungul hotarului dintre cele două lumi, am uneori senzaţia că tot ce sunt e amintire. Derulez în minte scene vechi din viaţa mea, văzând acum nenumărate greşeli şi alegeri regretabile, fără să pot face nimic în privinţa lor în afară de a înţelege mai bine ce s-a întâmplat.

în acest moment anume, mă aflu la jumătatea unei amintiri despre o conversaţie telefonică pe care am avut-o cu tatăl meu spre finalul ultimei mele internări în spital. Tocmai îl anunţasem că Will urma să se mute şi că nu cred că ne vom împăca.

— Eşti fiica mea şi te iubesc mai mult decât pe oricine, mi-a spus tata, dar nu sunt sigur că la vârsta lui Will eu aş fi fost capabil să fiu alături de tine aşa cum a fost el.

îmi aduc aminte că m-am simţit rănită după ce am închis telefonul. în loc să-l laude pe Will, ar fi trebuit să fie supărat pe el pentru că mă părăsea. La acea vreme, eram încă prea furioasă ca să înţeleg ce-mi spunea de fapt tatăl meu. Acum, în timp ce conduc, încă încerc să înţeleg.

Raţional vorbind, l-am iertat pe Will pentru că s-a mutat, dar, în inima mea, tot mă simt trădată. Will şi cu mine nu mai vorbim, însă îmi mai trimite din când în când câte un e-mail sau un mesaj cu vreo poză neaşteptată – o listă scrisă de mână cu medicamentele mele pentru chimioterapie, cu instrucţiuni pe care le notase într-un jurnal, o fotografie cu mine întinsă pe o targă şi cu o mască de oxigen pe faţă. Nu sunt sigură dacă face asta din nostalgie sau din ostilitate – fiind modul lui de a-mi transmite: „Ia uite câte am făcut pentru tine”. Urăsc faptul că aceste mesaje îmi aduc aminte ce mult am avut nevoie de el şi, mai ales, îmi amintesc de puterea pe care încă o are asupra mea. Numai când mă gândesc la asta mă înfurii. „Lua-te-ar dracu'!, Lua-te-ar dracu'!, Lua-te-ar dracu'!”, fredonez în timp ce conduc. Vreau să nu mă mai acuze pe mine de problemele lui. Vreau să-şi ceară scuze pentru că m-a rănit – atunci voi înceta, în sfârşit, să mai fiu furioasă pe el, îmi spun.

Crestele munţilor Teton spintecă orizontul. Trec pe autostrada John D. Rockefeller Jr. Memorial, un drum maiestuos ce duce spre Parcul Naţional Yellowstone, dar sunt prea absorbită de gânduri ca să admir peisajul. îmi dau seama că la cei douăzeci şi şapte de ani pe care-i am acum sunt la vârsta pe care o avea Will când m-am îmbolnăvit. La acea vreme, diferenţa de cinci ani dintre noi părea colosală, aşa cum ţi se pare atunci când ai douăzeci şi doi de ani şi fiecare an de viaţă ar putea fi la fel de bine şi un deceniu. *Mon vieux,* bătrâne, i-am spus odată lui Will, când locuiam la Paris.

în vreme ce conduc prin ceea ce a devenit o ceaţă densă amestecată cu zăpadă, încerc să-mi imaginez ce aş face dacă aş fi acum în situaţia în care era Will atunci. încerc să-mi închipui cum ar fi să fiu alături de cineva cu care nu m-am întâlnit decât câteva luni şi care tocmai a aflat că suferă de o boală mortală. încerc să-mi imaginez cum ar fi să-mi fac bagajele, să iau avionul spre un orăşel în care n-am mai fost niciodată şi să mă mut acolo cu părinţii lui; să-mi petrec luni din viaţă dormind pe un pat

pliant de spital; să refuz promovări la serviciu, în timp ce mulţi dintre prietenii mei îşi văd de carieră, încerc să-mi imaginez cum ar fi ca, după toate astea, să şi încasez accesele lui de furie. Oare cum aş face faţă? încerc să-mi închipui cum cumpăr inelul de logodnă ştiind în acelaşi timp că persoana iubită s-ar putea să nu supravieţuiască. Izbucnesc în plâns. Nu pot să-mi imaginez toate astea. Mă îndoiesc că aş fi capabilă să fac măcar o minusculă parte din tot ce a făcut Will pentru mine.

Adevărul e că n-am băgat de seamă care erau nevoile lui Will din cauză că mă tânguiam prea mult despre propriile nevoi. îmi trebuia o confirmare permanentă că nevoile mele nu erau o povară prea grea pentru el. Când au devenit într-adevăr o povară greu de dus, am făcut în aşa fel încât să-i fie imposibil să ia pauzele care-i erau atât de necesare. în acele ultime luni, ori de câte ori mă însoţea încă o dată la spital, la urgenţe, avea o privire de om epuizat, care doar îşi îndeplineşte datoria. Am considerat asta drept o dovadă că eram cu adevărat o povară şi că aştepta momentul să poată pleca în sfârşit. Dar în cele din urmă nu boala a fost cea care l-a îndepărtat; eu am fost. L-am tot îndepărtat ani de zile prin nenumărate modalităţi mărunte, provocându-l să plece până când, la un moment dat, într-o zi, chiar a plecat.

îmi pare atât de rău, şoptesc în întuneric.

Ninge mai puternic acum, iar ştergătoarele au mult de muncă. Mă gândesc să găsesc un motel şi să mă culc până se potoleşte furtuna, dar îmi fac griji că, pe măsură ce întârzii această parte a călătoriei mele spre vest, condiţiile pentru şofat se vor înrăutăţi. Mă hotărăsc să-mi văd mai departe de drum până când ajung la graniţa statului Montana. Cum nu se văd alte maşini, urmele cauciucurilor mele rămân în neaua neatinsă. Pinii ponderosa care mărginesc autostrada se încovoaie sub greutatea zăpezii, ramurile lor sunt încărcate cu ţurţuri; totul sclipeşte în acea lumină rece şi deprimantă.

în următoarea oră, ce a mai rămas din furia mea faţă de Will se risipeşte. în locul ei, simt ceea ce furia nu mi-a permis să simt, şi sunt atât de multe lucruri pe care vreau să le spun. Will poate că nu a fost acolo pentru mine la sfârşit, însă a fost lângă mine atunci când era important să fie. Vreau să-i cer iertare. Vreau să-i spun cât de mult îmi lipseşte.

Dacă acesta ar fi un film, l-aş suna pe Will de pe drum chiar acum. Poate chiar ne-am găsi din nou drumul unul spre celălalt. Numai că nu-i un film. Ultima oară când am vorbit, Will avea un nou loc de muncă, un post de editor, şi se ocupa de un site de sport. Am auzit că se vede cu cineva şi că sunt fericiţi. Să-l iubesc pe Will acum înseamnă să apreciez amintirile cu noi doi, fără să mă las sedusă de chemarea lor de sirenă. înseamnă să mă abţin să- 1 sun. înseamnă să-i dau spaţiul de care are nevoie ca să-şi revendice viaţa, înseamnă să fac ce este cel mai greu. Să-l las să plece.

Pe măsură ce mă apropii de graniţa cu Montana, intru într-un orăşel de pe marginea autostrăzii atât de mic, încât e suficient să clipeşti când treci pe lângă el şi l-ai şi ratat. Strada principală este goală, cu excepţia unei maşini care merge în spatele meu. Pe următoarele cvartale, maşina accelerează până când se apropie de mine inconfortabil de mult. Prin zăpadă, o rază de lumină roşie se roteşte de pe capota sa, dar eu sunt prea prinsă în gândurile mele ca să bag de seamă. Abia când aud bipăitul de avertisment al unei sirene îmi dau seama în cele din urmă că sunt urmărită de o maşină de poliţie.

N-am fost niciodată trasă pe dreapta, iar fostul meu instructor auto, Brian, nu mi-a zis nimic despre asta la lecţiile noastre. Tulburată, virez la dreapta la marginea drumului şi parchez. într-o încercare profund nechibzuită de a arăta că mă supun, deschid portiera, gândindu-mă că mă voi întâlni cu poliţistul la jumătatea distanţei dintre maşinile noastre. însă imediat ce gheata mea atinge pământul îngheţat, înţeleg că am comis o greşeală gravă –

o greşeală care, pentru oamenii care nu arată ca mine sau nu au privilegiile mele, ar putea fi o chestiune de viaţă şi moarte.
— Mergeţi înapoi în vehicul! strigă ofiţerul. MERGEŢI. ÎNAPOI. ÎN. VEHICUL.
înfricoşată, intru în maşină, trăgând după mine portiera cu o bufnitură. Oscar latră zgomotos, iar eu sâsâi la el să tacă atunci când apare ofiţerul, care ciocăne în geam cu degetele înmănuşate.
— îmi pare rău, îi spun în timp ce geamul coboară. Am crezut că trebuie să vă întâmpin în afara maşinii. Am crezut că aşa-i politicos să procedezi, îi explic prosteşte, gâfâind puţin.
Ofiţerul are pistrui pe obraji şi pare foarte tânăr, dar expresia de pe chipul lui nu-i tocmai prietenoasă.
— Să nu mai faceţi asta niciodată, spune el uitându-se în jos la mine. Ştiţi de ce v-am tras pe dreapta?
— Nu, domnule.
— Aveaţi o viteză cu opt kilometri mai mare decât limita legală.
Deschid gura să-mi cer din nou scuze, dar ofiţerul îşi ridică palma,
făcându-mi semn să tac.
— Carnetul de şofer şi actele de înmatriculare.
Scotocesc prin torpedou, care-i plin de porcării – hărţi, hârtii, balsam de buze şi, în mod inexplicabil, un arc colorat pentru copii, Slinky.
— E chiar acolo, spune ofiţerul arătând cu degetul.
Câteva minute mai târziu, se întoarce cu carnetul meu şi actele de înmatriculare, uitându-se la mine prin geamul deschis. Mai are câteva întrebări: mai întâi cum se face că, fiind şofer începător, am ajuns în
Wyoming cu un automobil ce are plăcuţe de înmatriculare de New York şi de ce este înregistrat pe numele altcuiva?
— Păi e o poveste curioasă, spun eu, lansându-mă într-o explicaţie incoerentă despre cancer şi cele două lumi, despre

călătoria de o sută de zile şi despre prietenul care mi-a împrumutat maşina.
Simt adrenalina în tot corpul şi n-am idee dacă ceea ce am zis are vreun sens.
— în regulă, domnişoară. Liniştiţi-vă, spune el.
îmi dau seama că-şi reprimă un zâmbet.
— O să vă las să plecaţi numai cu un avertisment. Dar haideţi să ne înţelegem. Abia v-aţi luat carnetul de şofer. Aţi împrumutat maşina de la un prieten. Sunteţi într-o călătorie cu maşina. încuviinţez din cap la fiecare propoziţie.

Dar de ce, pentru numele lui Dumnezeu, conduceţi pe viscol

?Salsa şi supravieţuitorii

Pe măsură ce călătoresc tot mai adânc în sălbăticia statului Montana, nu văd pe nimeni pe drum kilometri întregi. Teritoriul e imens şi acoperit cu zăpadă până la genunchi, iar cerul e atât de vast, încât mă simt de parcă aş fi singurul om din lume. Conduceam în tăcere de mai multe ore când sună telefonul. Tresar, un pic speriată. Mă uit şi văd numele lui Jon pe ecran; las să intre mesageria. Am avut atât de multe gânduri în ultima vreme, că nu ştiu cum să i le împărtăşesc. Când vorbim până la urmă în acele zile, conversaţiile noastre sunt doar un pic mai mult decât vorbărie goală. Nu mai avem ce să ne spunem? Cu o jumătate de continent distanţă între noi, este greu să-ţi aminteşti ce ne făcea să ne înţelegem bine. Viitorul relaţiei noastre a fost întotdeauna destul de nesigur şi ceea ce e între noi pare tot mai improbabil să supravieţuiască acestei călătorii.

Faptul că am pierdut atâtea m-a făcut să fiu precaută, m-a epuizat, şi nu mă refer doar la pierderea de vieţi la care am asistat în ultimii ani. Este vorba de pierderile colaterale provocate de boală: pierderea lui Will, pierderea fertilităţii şi a posibilităţii de a fi mamă aşa cum mi-am imaginat-o eu, a identităţii mele şi a locului meu în această lume. Uneori, îmi simt

inima atât de bântuită, încât nu mai e loc pentru cei vii – pentru posibilitatea unei noi iubiri, a unei noi pierderi.

Chiar azi-noapte am primit un mesaj de la cineva la care ţin, care m-a făcut să mă retrag adânc în mine însămi, ca să mă protejez. După ce am condus toată ziua prin viscol, m-am cazat la Gardiner, în Montana, şi m-am hotărât să fac o baie în cadă ca să mă dezgheţ şi să mă relaxez. Am umplut cada mai- mai să dea pe-afară, mi-am scos ghetele şi şosetele de lână şi mi-am dat jos restul hainelor. M-am afundat în apa fierbinte şi am oftat; fiecare muşchi mi se relaxa. După ce am stat aşa o vreme, am întins mâna spre marginea căzii şi am luat telefonul cu degetele ude. De când eram pe drum, lăsasem să se adune în Inbox o mulţime de e-mailuri, şi m-am gândit că ar fi cazul să mă ui

tprin ele.

Trecând prin zecile de mesaje necitite, am văzut unul de la prietenul meu Max; îl trimisese cu o săptămână şi jumătate în urmă. Subiectul mesajului – Noutăţi despre starea mea de sănătate – m-a făcut să mă îngrijorez. Mulţi oameni, odată ajunşi pacienţi, trimit e-mailuri în masă ca să-şi ţină familia şi prietenii la curent cu noutăţile legate de starea lor – genul ăsta de mesaje nu conţin întotdeauna veşti proaste. însă, în cei patru ani de când îl cunosc, Max n-a mai trimis până acum un mesaj în masă cu informaţii despre starea lui. Ştiam deci că veştile pe care le aducea acel e-mail n-aveau cum să fie bune.

M-am uitat la telefon o vreme, apoi l-am lăsat jos pe gresie. Nu voiam să citesc mesajul, refuzam să trec de acea uşă. Mi-am băgat capul sub apă, apoi am deschis ochii şi am privit mici bule de aer ieşindu-mi pe gură şi ridicându- se la suprafaţă. Am scos capul la loc, împroşcând cu apă totul în jur. După ce apa din cadă s-a liniştit la loc, am luat din nou telefonul şi am început să citesc.

Dragii mei,

Cancerul a revenit în plămânii mei şi în gât şi urmează să fiu supus unei operaţii chirurgicale mâine la Spitalul Cedars Sinai din Los Angeles. Nu se ştie cât va dura recuperarea în urma acestei operaţii – nu ştim dacă medicii vor putea extirpa tumorile. Mai mult, nu ştim în acest moment dacă tratamentul pe care l-am făcut a fost întru câtva eficient sau dacă n-a fost deloc eficient. După operaţie vom afla toate astea şi vom putea planifica paşii următori.

Dacă aveţi nevoie de mine sau dacă vreţi să-mi trimiteţi ceva, sper că voi avea acces la e-mail, dar cine ştie cât de repede voi putea răspunde... Vă rog să nu puneţi prea multe întrebări despre tot ce se va petrece sau unde şi când voi fi – pur şi simplu nu ştim nimic deocamdată şi nici nu vom şti pentru o vreme. DE EXEMPLU:

Mesaj potrivit: „îi urez lui Max tot binele! Nu e nevoie de răspuns!”

Mesaj nepotrivit: „Când merge Max data viitoare la baie şi în ce oraş – aş vrea să vin în vizită şi să-mi aduc şi schnauzerul; este un schnauzer din Irlanda care face masaj pentru vindecare şi aduce noroc. Max o să moară? Cât de des va muri Max? Poate participa la evenimentul meu peste patru luni?”

Vă iubesc pe toţi foarte mult şi sunt extrem de recunoscător pentru susţinerea voastră.

Partea cu „schnauzerul care face masaj de vindecare şi aduce noroc” m-a făcut să râd. Max se credea comedian şi încerca întotdeauna să facă pe toată lumea să râdă, chiar şi acum, dar, odată ce am terminat de citit mesajul lui, am început să realizez în ce situaţie e – după prima diagnosticare, la şaisprezece ani, avusese multiple recidive; în ciuda tuturor tratamentelor, cancerul continua să se răspândească. Nenorocitul de cancer. Aveam senzaţia că apa din cadă îmi trăgea în jos membrele. M-am lăsat din nou sub apă; de această dată am închis ochii şi am ţipat.

Poate că cel mai mare test de iubire e modul în care acţionăm la nevoie. Este momentul responsabilităţii spre care par să se îndrepte toate relaţiile. M- am mândrit cu faptul că sunt o prietenă bună în vremuri dificile – că sunt capabilă să îndur lucruri grele şi să fac mai mult decât se cere ca să fiu acolo pentru cineva care are nevoie de mine. De-a lungul ultimilor ani, am trimis pachete cu produse de îngrijire, buchete de flori şi telegrame muzicale. Am ajutat la îndeplinirea celor trecute pe lista cu lucruri de făcut înainte de a muri, am fost a cincea roată la căruţă în aventura Pune-ţi-o-dorinţă, am organizat strângeri de fonduri şi am stat de veghe la spital.

Dar pe măsură ce mă gândeam la Max mi se părea că fântâna mea cu asemenea gesturi secase. Nici măcar nu aveam curajul să răspund. Când am ieşit din cadă şi m-am dus în pat, mi-am spus Mâine.

Acum „mâine” este aici, iar eu tot n-am luat legătura cu el.

Apăs pe acceleraţie, pedala vibrând sub piciorul meu. Nu. Nu. Nu, mă gândesc în timp ce conduc de-a lungul unei porţiuni îngheţate de autostradă. Nu pot să trec din nou prin asta. Nu există cruzime mai mare decât să fii tratat cu tăcere de către un prieten despre care ai crezut că va fi unul dintre primii care să spună: Sunt aici, te iubesc, ce pot să fac? Ştiu asta pe propria mea piele, însă acum impulsul meu este de autoconservare. îmi vine să mă retrag, să mă adăpostesc de durerea de a-l pierde şi pe el. Gândul la şi mai multe suferinţe din cauza celor dragi mă face să-mi doresc să mă separ de lume. Aş vrea să nu mă mai apropii niciodată de cineva.

O iau pe Autostrada 141 spre Avon, Montana. Este o comunitate rurală cu ferme, unde sunt mai multe vite decât oameni. Sunt în drum spre Salsa s-o vizitez pe bucătăreasa de la fermă care mi-a trimis un pachet când eram în spital, cea care-mi promisese că-mi va da o masă copioasă dacă ajung vreodată pe aici. Mi-a dat indicaţii detaliate, dar greu de urmărit despre cum să găsesc ferma familiei ei. Când i-am cerut o adresă sau coordonatele exacte, explicându-i că mi-ar fi mult mai simplu să ajung cu ajutorul GPS-ului, răspunsul Salsei a fost: „Mergi pe mâna lui Dumnezeu în cazul ăsta”.

înaintez aproape cinci kilometri pe un drum neasfaltat. Când zăresc mica şură de lemn descrisă de Salsa – vopsită cu albastru şi auriu, ca o cuvertură –, virez imediat la dreapta, cauciucurile derapând uşor pe gheaţă. Descopăr un grilaj care împiedică vitele să iasă şi o iau pe alt drum de pământ ce şerpuieşte spre clădirea verde a fermei de pe deal. Mă apropii tot mai mult, până o văd pe Salsa alergând să mă întâmpine. Cu obrajii ei bucălaţi şi rozalii şi părul blond ieşind de sub o căciulă de iarnă, arată de parcă ar putea fi distribuită în spectacolul local de sărbători în rolul soţiei lui Moş Crăciun. Poartă ghete şi hanorac şi zâmbeşte larg când cobor din maşină, apoi sare în sus de bucurie, fluierând cu un entuziasm molipsitor.

— Bine ai venit în frumosul nostru stat al dracului de mare! Am cam făcut pe noi de emoţie la gândul că vii, spune strângându-mă la piept.

Salsa îmi mărturiseşte că se pregăteşte pentru vizita mea de câteva zile şi că a făcut atâta mâncare, încât poate hrăni o ceată întreagă de cowboy – platouri cu lazane, tăvi cu renumitele ei prăjiturele cu bucăţele de ciocolată, perfect de moi, şi grămezi de popcorn caramelizat pentru gustarea de seară. A curăţat baraca micuţă unde voi sta, a făcut patul şi l-a acoperit cu o cuvertură cusută de mână şi a aprins focul în soba cu lemne astfel încât să fie călduţ când ajung. De parcă nu ar fi fost suficient, mi-a luat o „căciulă adevărată din Montana" – din blană de raton în stil Davy Crockett cu o coadă lungă negru cu maro care atârna la spate.

Cam aşa e Salsa: iubeşte cu pasiune şi spune lucrurile pe şleau. Prima dată când am remarcat ce om generos e, a fost acum doi ani, când ne-am întâlnit pentru scurt timp în ceea ce am numit „tabăra de cancer" – un program gratuit de aventură în aer liber ce dura o săptămână, iniţiat de o organizaţie nonprofit numită First Descents, pentru tinerii bolnavi de cancer.

Salsa se afla acolo în calitate de „mama taberei", aşa cum le spusese tuturor s-o numească. Se oferise voluntar să gătească trei mese pe zi şi să se asigure că toţi eram bine îngrijiţi pe parcursul acelei săptămâni. Avea o atitudine încurajatoare şi un umor fără perdea care m-a făcut s-o plac imediat. Ori de câte ori eram prea obosită ca să iau parte la activităţile din tabără, îmi căutam refugiul în bucătărie, unde mă îndopa cu negrese încă fierbinţi, abia scoase din cuptor şi mă făcea să râd în hohote când înşiruia consilierii – toţi tineri voinici, genul care fac mult sport – în ordinea frumuseţii lor. De asemenea, lua câte o înghiţitură dintr-o sticlă de whisky, pe care o ascundea de „autorităţile taberei" într-o poşetă cu fermoar decorată cu versete din Biblie, ceea ce m-a făcut s-o plac şi mai mult.

M-am bucurat de fiecare clipă petrecută în tabără. Consilierii ne-au învăţat cum să ne dăm cu caiacul şi am petrecut

ore întregi, în fiecare zi, plutind pe apa râului. Gândul la programările la medici şi la chimioterapie se îndepărtau tot mai mult cu fiecare bătaie a vâslei. Am încetat să mă mai gândesc tot timpul la faptul că trupul meu m-a lăsat baltă sau să mă îngrijorez că nu poate să facă faţă acum şi am început să mă concentrez în schimb pe victoriile mărunte – mi-am făcut curaj să sar de pe o stâncă în râu, am învăţat să fac „o rostogolire prin apă cu caiacul" şi să navighez pe o porţiune cu curenţi repezi fără să mă răstorn. La sfârşitul săptămânii, aveam vânătăi şi mă dureau muşchii, dar mă simţeam mândră de corpul meu pentru prima dată de la primirea diagnosticului.

M-am întors acasă hotărâtă să devin un om care-şi „trăieşte viaţa din plin", aşa cum ne îndemna mottoul taberei. Voiam ca în weekenduri să plec în drumeţii în afara oraşului şi i-am propus lui Will să mergem într-o excursie cu cortul în munţii Adirondack. Dar la scurt timp după ce am revenit acasă, am fost spitalizată din cauza unei infecţii bronşice şi legată la un tub de oxigen zile întregi. Salsa a aflat cumva că eram în spital şi mi-a trimis imediat un pachet cu o frumoasă mierlă albastră din sticlă pe care s-o atârn la fereastra camerei mele şi o carte de vizită prin care mă invita s-o vizitez în Montana, odată ce aveam să mă simt suficient de bine. „Ai putea veni la ferma fiicei mele, să te întâlneşti cu nişte cowboy adevăraţi şi să călăreşti", mi-a scris ea. De acolo, de pe patul meu de spital, am încercat să-mi imaginez ferma. Am văzut munţii, albi şi măreţi, arătându-se la orizont. M-am imaginat în şa galopând prin păduri. Bipăitul aparatului care-mi monitoriza pulsul m-a adus înapoi la realitate. Tubul de oxigen care şuiera aerul printr-o ţeavă introdusă în nări se desprinsese. Montana era la mii de kilometri depărtare.
N-au trecut nici câteva minute de când am ajuns, că Oscar începe să vâneze găinile. Le fugăreşte în jurul şopronului. Oscar aleargă cât de tare poate, cu urechile fluturând în vânt, dar picioarele bondoace nu-l prea ajută. Aleargă în mod special după una dintre

găini, una grasă şi roşcată care tot cârâie şi pare nu neapărat înfricoşată, ci mai degrabă iritată de el.

— îmi pare rău, îi spun Salsei. Nu cred c-a mai văzut găini vreodată.

— Iubito, eu nu-mi fac griji, răspunde Salsa. Nu vreau să te jignesc, dar, după cum arată căţeluşul tău, mă îndoiesc că va reuşi să prindă ceva.

Hăinuţa de iarnă din stofă ecosez roşu cu negru pe care-o poartă nu e chiar un plus pentru imaginea lui Oscar.

Fiica Salsei, Erin, ni se alătură afară, şi ne uităm toate trei la spectacol râzând. Până şi câinii de la fermă – câini zdraveni de turmă cu dinţii din faţă lipsă din cauză că sunt loviţi de vite – par să zâmbească. însă, pe măsură ce minutele trec, Oscar prinde viteză, lăbuţele lui zbârnâind, ochii maronii ţintind hotărât găina, de care se apropie tot mai mult. Şi apoi se-ntâmplă: Oscar îşi ia avânt într-o săritură fantastică şi înhaţă găina de penele din coadă.

— Ei, la dracu'! Nu nu nuuuu! strig eu, repezindu-mă după el.

îl înşfac pe Oscar de zgardă şi îi prind lesa la loc. între timp Erin verifică găina, care din fericire este nevătămată.

— Bine că soţul meu nu-i aici, spune ea. Un fermier împuşcă un câine care aleargă după găini.

Deşi Salsa este durdulie şi are tenul foarte deschis la culoare, Erin e şatenă, cu părul lung şi ochii căprui-închis şi luminoşi. E bine-făcută, se vede că e o femeie care nu stă niciodată. Erin se ocupă de gospodărie şi de copii, coase cuverturi pentru alţii la comandă şi ţine cursuri unde se studiază Biblia. Când nu face toate astea, îl ajută pe soţul ei să mâne vitele. Familia soţului ei, îmi spune ea, se ocupă de fermă de cinci generaţii.

în ciuda incidentului cu găina, Erin şi cu mine ne plăcem una pe alta instantaneu. Ne îndreptăm spre clădirea verde de pe

deal. înăuntru, ne descălţăm toate trei şi ne aliniem ghetele la perete lângă o sobă cu lemne.

— Hai să-ţi fac turul locului, se oferă Erin, întinzându-mi un braţ.

O urmez prin casă, iar ea îmi arată dormitoare şi privelişti montane, apoi mă duce în pivniţă, unde rafturile sunt pline cu o rezervă impresionantă de
conserve, provizii şi whisky – sau, aşa cum îi spun ei, „rachiu”.

— Vânăm, recoltăm şi cultivăm sau creştem aproape tot ce avem nevoie chiar aici pe acest teren, spune Erin cu mândrie.

Mergem înapoi pe scări în bucătărie, iar eu fac tot ce pot să le ajut pe ea şi pe Salsa să prepare o omletă cu bucăţi groase de bacon. Datorită mirosului îmbietor, cei patru copii ai lui Erin îşi fac apariţia în uşa bucătăriei şi se zgâiesc la mine plini de curiozitate. învaţă la o şcoală situată pe aceeaşi stradă, unde ceilalţi elevi sunt de asemenea fiii şi fiicele fermierilor din zonă. Poartă ghete în clasă, urmează un program extracurricular de dezvoltare pentru tineri şi fac glume despre băşinile de vacă, spune Salsa, ciufulindu-l pe cel mai mic dintre băieţi, Finn.

Când copiii nu ne mai pot auzi, Erin îmi spune că şi ea este bolnavă.

— Cancer cervical, îmi şopteşte.

Nu încetează niciodată să mă surprindă cât de mulţi oameni pe care îi întâlnesc duc aceeaşi luptă. Cu cât este mai mare distanţa pe care o parcurg şi cu cât întâlnesc mai mulţi oameni, cu atât sunt mai convinsă că aceste experienţe umane ne unesc, estompând diferenţele dintre noi, care altfel ar putea fi resimţite ca insurmontabile.

în timp ce ajut la pusul mesei, soseşte soţul lui Erin, William. Este îmbrăcat în haine specifice de fermier – un fes de lână, eşarfă de mătase, jachetă Carhartt destul de fixă pe el, blugi şi ghete de piele. Are o barbă impresionantă, atât de lungă şi de stufoasă încât parcă ar fi un cuib pentru păsări. îşi duce

mâna la fes cordial privind înspre mine şi se aşază pe scaunul din capul mesei mari din lemn.

— Să spunem rugăciunea înainte să mâncăm, începe William.

Mă simt ciudat văzându-i pe toţi aşezaţi în cerc şi ţinându-se de mâini. N- am spus niciodată rugăciunea de binecuvântare a mesei, dar mi se pare nepoliticos să nu iau parte, aşa că-mi plec capul şi închid ochii. Apoi William rosteşte rugăciunea scurtă şi frumoasă:

— Mulţumim, Doamne, pentru această zi şi pentru această mâncare şi binecuvânteaz-o ca să fie hrană pentru corpurile noastre. Amin.

în fiecare săptămână, soţiile fermierilor se adună pentru o oră de aerobic în oraş. Oraşul înseamnă şcoala, un oficiu poştal şi o mică sală de sport. Erin mă invită să vin, iar Salsa ne însoţeşte. Sala de sport este luminată puternic şi are podele de lemn lustruit care scârţâie sub tenişii noştri. Aproximativ douăsprezece femei, de toate vârstele, îmbrăcate în pantaloni de trening şi hanorac, îşi fac încălzirea. Când sunt prezentată, privirile tuturor sunt aţintite asupra mea; am impresia că nu vine multă lume din afară aici. îmi închipui că nici numele meu străin nu e chiar de folos în situaţia asta. însă când Erin începe să le povestească celorlalte despre călătoria mea, ascultă toate pline de curiozitate, iar când menţionează cuvântul „leucemie", trăsăturile aspre de pe chipurile lor se înmoaie vizibil.

— Bine ai venit, spune una dintre femei. Şi eu sunt o supravieţuitoare.

— Ne bucurăm că ni te-ai alăturat, îmi spune alta.

— L-ai cunoscut pe fratele lui William? sare şi a treia. Nu este căsătorit. Şi arată foarte bine!

— Stai! Dacă te căsătoreşti cu fratele lui William, am fi surori! exclamă Erin.

— E timpul să-ţi găsim un cowboy adevărat, nu un yankeu şmecher de oraş, adaugă Salsa pe un ton jucăuş.

Când se apucă de sport, soţiile fermierilor nu se joacă. Pe parcursul orei care a urmat am folosit întreaga sală de sport, unde, într-un program bine pus la punct de exerciţii, am senzaţia că suntem supuse unui fel de abuz. Facem sărituri până ne tremură picioarele, ne lăsăm pe vine şi iar ne ridicăm până ne ard fesierii şi executăm flotări cu săritură până când suntem pe punctul să ne prăbuşim de epuizare. Dar, spre surprinderea şi satisfacţia mea, reuşesc să ţin pasul.

După aceea, merg să mă spăl, iar în oglinda din baie mă întâmpină o reflexie pe care mi-o amintesc vag. Tenul meu avea de obicei o paloare lividă ca de mesteacăn alb, dar acum am obrajii îmbujoraţi, iar ochii îmi strălucesc. Endorfinele îmi inundă corpul precum curentul electric şi mă simt puternică, energizată. îmi netezesc vârfurile tocite ale părului, acum suficient de lung încât să-l pot da pe după urechi – arăt ca Leonardo DiCaprio în anii nouăzeci, mă gândesc. Nu mai semăn cu fata care a plecat de acasă acum aproape cincizeci de zile. Sunt o vizitatoare, o aventurieră, o războinică a drumurilor, zdrobind kilometrii, chiar dacă merg la culcare moartă de oboseală la sfârşitul zilei.
Mai târziu în acea seară, ne adunăm cu toţii într-o baracă de lemn să luăm cina. îşi face apariţia şi fratele lui William. E exact aşa de arătos pe cât spune lumea, şi se tot uită timid la mine, pe furiş, din celălalt capăt al încăperii. Afară, temperatura a scăzut bine sub nivelul de îngheţ, iar Salsa îmi spune că nu-i ceva neobişnuit ca temperatura să ajungă noaptea până la minus treizeci de grade. îşi încălzesc locuinţa cu o sobă, în care ard lemne tăiate chiar de William. Deşi focul e făcut de ceva timp şi port colanţi pe sub blugi, mi-e totuşi frig şi am ajuns să mă întreb dacă-mi va mai fi vreodată cald. Trec de la unul la altul căni cu rachiu, iar whisky-ul ne încălzeşte tot mai mult cu fiecare înghiţitură. Odată ce fraţii se ameţesc destul de bine, timiditatea lor dispare şi intră în conversaţie.

— Şi ce metode de protecţie foloseşti? întreabă William, întorcându-se spre mine.

— Ce vrei să spui? Anticoncepţionale? întreb.

Salsa izbucneşte în râs, împroşcând cu bere.

— Nu, răspunde William, încruntându-se puţin. Arme. Pentru siguranţă.

— A, nu, n-am aşa ceva. N-am pus mâna pe o armă în viaţa mea. Dac-aş avea, cel mai probabil m-aş împuşca singură din greşeală în picior mai degrabă decât să mă apăr. Nu-nu, mă descurc singură cu micuţul meu, adaug mângâindu-l pe Oscar.

— Nu-ţi e frică? întreabă fratele lui William.

Par îngrijoraţi că am parcurs atâţia kilometri fără să am la mine nici măcar un briceag. O femeie care se apără doar cu un câine mic, castrat, ce încape în poală nu ar trebui să călătorească neînarmată, insistă ei. William se oferă să- mi dea una dintre armele lui. Refuz, însă numai după ce ajungem la un compromis: nu voi pleca de la fermă până când nu învăţ cum să nimeresc o conservă de la cel puţin şase metri – o provocare ce-mi va ocupa o bună parte din după-amiaza următoare.

La cină ne ghiftuim cu cârnaţi din carne de elan, apoi cu tocană de vită făcută de Erin. îmi povestesc că elanul a fost vânat de William, iar vaca o crescuseră ei în gospodărie.

— Nu-mi place să depind de nimic sau de nimeni, spune William.

în câteva minute îmi expune toate suspiciunile lui cu privire la guvern, şcolile publice, chiar şi la medici.

— Avem aici tot ce ne trebuie ca să supravieţuim şi ca să ne apărăm.

După un timp, fratele lui William se mută pe canapea şi se aşază lângă mine. Are barba roşcată şi ochi albaştri şi poartă o cămaşă din flanel. Vorbeşte cu măsură, dar chiar şi aşa îmi dau seama că s-ar putea să mă placă, îl simt cum se uită la mine când spun ceva, iar atunci când îi surprind privirea roşim amândoi. în ultima vreme mă miră să primesc un anumit tip de atenţie din

partea bărbaţilor. Când mă aflam sub tratament, m-am simţit dezbrăcată cu totul de propria sexualitate. Nimeni nu mă fluiera când mama mă plimba pe stradă în scaunul cu rotile. Silueta mea scheletică nu atrăgea privirile nimănui, poate doar tuburile cateterului care se iveau deasupra liniei gâtului îi făceau pe unii să se zgâiască uimiţi. Dar, de regulă, oamenii îşi fereau privirea. Acum, ori de câte ori bărbaţii flirtează cu mine, nu mă simt obligată să stabilesc o limită sau să le spun că sunt într-o relaţie. Mă bucur de atenţie, chiar o doresc.

Genunchii ni se ating şi, pentru o clipă, îmi îngădui fantezia absurdă despre cum ar fi viaţa la fermă cu fratele lui William. Pentru mine, stabilitatea a însemnat întotdeauna să fiu în braţele cuiva, indiferent pentru cât timp. Ori de câte ori mă simt pierdută sau incapabilă să merg mai departe, aplic tiparul meu obişnuit: închei relaţia în care mă aflu, indiferent ce fel de relaţie e, şi imediat îmi îndrept busola către alt bărbat. Genul ăsta de comportament a fost întotdeauna o modalitate convenabilă de a evita să-mi dau seama ce anume vreau sau să rezolv problemele cu care mă confrunt. Este mai uşor să te fixezi asupra unei noi iubiri decât să te confrunţi cu lucruri neplăcute care trebuie rezolvate. Dar ştiu că n-ar fi decât un truc cu care m-aş păcăli singură, aşa că mă ridic în picioare, îi spun noapte bună cowboy-ului care îmi face curte şi mă duc la culcare.

în după-amiaza următoare, ne îndreptăm cu toţii spre un luminiş de la marginea pădurii, unde William aliniază şase cutii de conserve pe un buştean căzut. Port noua mea căciulă din blană de raton şi mă simt puţin ridicolă când William mă învaţă cum să încarc gloanţele şi să trag. încep cu un pistol – altfel cunoscut sub numele de „armă pentru femei”, mi se spune – ca să exersez, zice William. După vreo câteva împuşcături, mă consideră pregătită să trec la puşca cu ţeava lungă.

— Reculul o să te lase fără dinţi dacă nu eşti atentă. Ţine-o sprijinită de umăr.

îmi ajustează postura.

Este o puşcă veche de 22 mm, aceeaşi pe care William a folosit-o ca să-şi înveţe copiii să împuşte goferi, înainte să înceapă să vâneze elanii care mişună în număr mare prin pădure. Când apăs pe trăgaci, umărul îmi zvâcneşte îndărăt de la împuşcătură, nările umplându-mi-se cu un miros acru de praf de puşcă. După mai bine de douăsprezece încercări, reuşesc în cele din urmă să lovesc una dintre cutiile de tablă, iar Erin şi Salsa chiuie de bucurie, încurajările lor răsunând în întreaga pădure.

Ne întoarcem spre casă, îmi împachetez lucrurile şi le duc în maşină. Salsa şi familia ei se adună ca să-mi spună la revedere şi-mi dau mai multe prăjiturele de casă decât pot eu mânca.

— Ştii, am discutat, îmi spune William. Am discutat şi am hotărât că poţi fi pe lista noastră.

— A, da? răspund. Ce listă?

— Lista noastră cu cei care nu fac parte din familie, dar pe care îi primim să stea la fermă dacă vine sfârşitul lumii, spune William, cu o mină serioasă.

— A, uau! Mulţumesc!

îmi aduc aminte de pivniţa lor plină cu provizii – conserve, bunuri pentru situaţii de urgenţă, canistre cu apă şi rachiu –, suficiente să ajungă o viaţă de om. Suspiciunea lor faţă de viaţa convenţională, multitudinea de arme şi îndârjirea cu care vânează, recoltează şi cultivă sau cresc orice au nevoie de pe propriul pământ capătă acum alt sens în mintea mea. Salsa şi membrii familiei sale sunt nişte supravieţuitori. Când îi întreb despre asta, îmi mărturisesc că nu e neapărat un stil de viaţă, ci e mai degrabă modul firesc de a trăi în această parte a statului Montana. însă atunci când lumea, aşa cum o ştim, o să se confrunte cu o calamitate, ei vor fi pregătiţi.

— Toată lumea de pe listă trebuie să contribuie într-un fel, intervine Salsa. Tu nu prea ai abilităţi practice – nu ştii nimic despre vite sau ferme, şi nu ştii nici de-al dracului să tragi cu arma.

Pufneşte în râs, împungându-mă cu cotul.

— Dar poţi fi propriul tău scrib.

Gestul lor, ideea că sunt bine-venită aici în ciuda diferenţelor dintre noi mă impresionează. Instinctul de a fi independent, de a te separa de lume, de a te pregăti pentru ce este mai rău – ei bine, asta pot înţelege la un anumit nivel. Este ceea ce am făcut cu Jon şi acum cu Max, păzindu-mi inima de o pierdere şi mai mare. însă pentru această familie, ideea de posibilă calamitate aduce apropiere şi generozitate. Temându-se de moarte, au găsit o sursă de intimitate, nu de alienare.

Când plec de la fermă, îmi bipăie telefonul. Este un mesaj de la un număr pe care nu-l cunosc. Mesajul sună aşa: „Să vii înapoi în vizită – soţul tău din Montana (fratele lui William)". M-am aşteptat să mă simt epuizată, poate chiar să-mi fie dor de casă, când am încheiat ultima parte a călătoriei mele prin vest. în schimb, în timp ce mă îndrept spre Seattle, nu simt nici unul dintre acele lucruri. Sunt doar fascinată de peisajele sălbatice ale acestei ţări şi de personajele atât de pitoreşti care m-au primit cu mare generozitate în vieţile lor. Mă întreb dacă acest sentiment de admiraţie este ceea ce înseamnă să simţi că trăieşti din nou.33

Fă ca Brooke „

Fiind o tânără care călătoreşte singură, am primit o mulţime de sfaturi nesolicitate de la necunoscuţi. Pe oriunde mă duc – fie că iau masa la o pensiune de pe marginea şoselei, fie că aştept la coadă la toaleta dintr-un camping, fie că alimentez la o benzinărie izolată –, întâlnesc oameni care doresc să-mi împărtăşească din înţelepciunea lor.

Unele dintre sfaturile pe care le-am primit nu mi-au fost de nici un folos, înainte să plec în această călătorie, o cunoştinţă cu dare de mână mi-a spus că s-ar putea să fie mai sigur dacă angajez un şofer. („O! Ce sugestie grozavă", am răspuns

politicos.) Alte sfaturi au fost mai practice. Am stat o noapte pe coasta din Oregon cu un pescar pe nume Brent, care mi-a dat câteva ponturi foarte bune despre şofat.

— Când parbrizul începe să se aburească, apasă pe butonul pentru dezumidificare, a spus el. Altfel nu mai vezi nimic şi dai de dracu'.

O altă gazdă, Wendy – o actriţă legendară din Portland, comediană şi, după cum s-a descris singură, „cetăţean vârstnic care se luptă cu dependenţa de alimente şi «TCPE Tulburare Cronică de Personalitate Evreiască»„ –, mi-a dat câteva sfaturi practice despre cum să ies dintr-o pasă proastă: „1) Fă o listă cu lucruri pentru care eşti recunoscătoare; 2) Scoate-ţi capul din cur şi ieşi la o plimbare pe-afară; 3) Dacă nu ai o tulburare alimentară, ia-ţi nişte ciocolată al dracului de bună şi o ceaşcă de cafea tare”.

Am mai primit un sfat – unul atât de profetic, încât pare aproape ciudat şi care m-a tulburat aşa de tare, că am început să privesc lucrurile dintr-o altă perspectivă. Isaac e un tânăr pe care l-am cunoscut în Seattle; tocmai venise cu maşina din zona rurală a Alaskăi, ducând tot ce avea pe lume în portbagajul maşinii. S-a nimerit să fim cazaţi la aceeaşi pensiune şi o bună parte din weekend l-am ascultat povestindu-mi cu lacrimi în ochi despre soţia lui, care tocmai îl părăsise. Era îndurerat, dar privea totul cu luciditate.

— Să ierţi înseamnă să refuzi să-ţi blindezi inima – e un refuz să trăieşti cu inima încărcată, mi-a spus el.

Vorbea pentru amândoi.

— Să trăieşti cu inima deschisă înseamnă să simţi durerea, a continuat. Nu e deloc plăcut, dar să nu faci asta înseamnă să nu mai simţi nimic.

Noaptea se lasă repede. O rază palidă de lună trasează o dungă pe aleea de pământ care mă conduce până la porţile de lemn ale unei case din districtul Humboldt. Nu e o vizită planificată. Când i-am spus lui Brent, pescarul, că am nevoie de un loc unde să

stau în nordul Californiei, mi-a dat numărul de telefon al ginerelui său, care, la rândul lui, m-a pus în legătură cu un prieten, Rich, care m-a sunat de dimineaţă, oferindu-mi o cabană de pe proprietatea lui, în care să înnoptez.

Rich mă întâmpină cu un zâmbet cald şi mare, ridurile din jurul ochilor lui cenuşii încreţindu-se. Soţia sa, Joey, e la repetiţii cu corul, aşa că vom lua cina doar noi doi.

— Sper că nu te deranjează mâncarea vegană, spune el când intrăm în casă.

în timp ce se agită de colo-colo prin bucătărie, Rich îmi povesteşte că a
fost de meserie psiholog, iar acum e pensionar şi sculptează când are vreme, în casă există mai multe creaţii de-ale lui, statuete răsucite sculptate în lemn. Una dintre ele îmi place în mod special. E bizar de frumoasă, carnală şi eterică – o siluetă care se zvârcoleşte, care se dezvăluie treptat în mijlocul metamorfozei. Rich îmi zice că a realizat-o din baza trunchiului unui arţar masiv. A denumit-o Oul lui Koschey şi îmi spune că, în folclorul slav, Koschey a fost un vrăjitor care şi-a ascuns sufletul în interiorul unor obiecte, cum ar fi un ou de raţă îngropat la rădăcinile unui copac puternic, ca să rămână nemuritor. îmi dezvăluie că se inspiră mult din experienţa lui ca psiholog:

— Mă interesează cum reuşesc oamenii dărâmaţi de anumite evenimente să ajungă, forţaţi de împrejurări, într-un punct în care răspunsurile se află dincolo de capacităţile raţionale şi emoţionale.

încuviinţez din cap. Mă regăsesc în vorbele lui.

Stăm în sufragerie lângă un şemineu mare din chirpici. Luăm cina care constă în dovleac copt, salată cu varză kale şi măsline kalamata, Rich mă distrează cu poveşti din călătoriile lui în toată Europa, unde a fost cu rulota, împreună cu soţia şi fiii lor, la mijlocul anilor optzeci. El are o teorie: când călătorim, facem de fapt trei călătorii. Prima este călătoria de pregătire şi

anticipare, când îţi faci bagajele şi visezi cu ochii deschişi. A doua e călătoria în sine. Şi apoi – călătoria pe care ţi-o aminteşti.

— Cel mai important e să încerci să nu le amesteci între ele, spune el. Trebuie să trăieşti în prezent, să fii acolo unde te afli de fapt.

Nu voi uita acest sfat; îmi va rămâne în minte mai mult decât oricare altul.

în dimineaţa următoare, mă trezesc devreme şi pornesc la drum spre coasta Californiei. Parcă aud încă cuvintele lui Rich răsunându-mi în urechi şi încerc deci să rămân ancorată în prezent, fără să mă gândesc câtuşi de puţin la trecut. Ajung pe Coasta de Vest, iar asta înseamnă un punct de cotitură. Am ajuns la ocean, am mers cât de departe e cu putinţă pe uscat. Mi-e greu acum să nu mă îngrijorez pentru ceea ce urmează. Mi-e greu să nu mă gândesc la întoarcerea la New York, la ceea ce se va întâmpla atunci. Am crezut că până acum voi fi găsit răspunsurile pe care le căutam. Am, în schimb, şi mai multe întrebări.

Când văd indicatoarele către Parcul Naţional Redwood National & State Parks, opresc maşina ca să-l las pe Oscar să iasă. Care o fi treaba cu pădurile astea de sequoia? mă întreb uitându-mă la panoul cu informaţii de la începutul potecii, în timp ce aştept ca Oscar să-şi termine de făcut nevoile. Curioasă, mă hotărăsc să fac o mică drumeţie.

Ceaţa oceanică de pe Pacific, joasă şi densă, se răspândeşte prin pădure. Oscar şi cu mine parcurgem o cărare de aproape cinci kilometri, sunetul paşilor noştri fiind absorbit de muşchi. Pe măsură ce cărarea şerpuieşte tot mai adânc, copacii din jurul nostru devin tot mai înalţi, frunzele lor împletindu-se între ele deasupra capului într-un coronament dens. Mă opresc în faţa unui sequoia excepţional de mare, al cărui trunchi poartă urmele cicatricilor negre provocate de foc şi-l ating cu vârfurile degetelor. Copacii sequoia sunt singurii rămaşi dintr-o specie care datează de la începutul Jurasicului. Nu numai că au reuşit

să supravieţuiască şi să se adapteze, dar au făcut loc şi pentru alţii, dând lăstari şi susţinând noi vieţi, noi forme de dezvoltare – grădinile suspendate de ferigi se preling de pe ramurile lor, smocurile de licheni galbeni le acoperă ca o blană scoarţa, tufişurile de afine îşi trag seva din solul lor.

Când ajungem la capătul cărării, Oscar se opreşte să bea nişte apă, iar eu mă aşez pe o piatră ca să-mi trag sufletul. Lăsându-mi capul pe spate, mă uit în sus la cer. Copacii sequoia, înalţi până la nouăzeci şi doi de metri, par să fie nişte giganţi omniscienţi, clarvăzători care ţintesc spre cer, uitându-se în jos spre pământ. Ce vezi tu, şi eu nu pot vedea? Unde să mă duc de aici? aş vrea să-i întreb. Ascult foşnetul ramurilor de acolo de sus, în bătaia vântului, şi inspir tot mai încet şi mai adânc. îmi dau seama că aceşti arbori au reuşit, fără efort sau orgoliu, ceea ce eu m-am zbătut atât de mult să realizez. Ei fac existenţa, aşa cum o concep – timp măsurat în creşteri de o sută de zile –, să pară amuzant de naivă şi restrânsă. Mă simt atât de mică şi de dezrădăcinată în mijlocul lor. Acum nu sunt un arbore sequoia. Sunt un punct, un spor dus de vânt, fără direcţie şi susceptibil, suflat undeva departe, fără să aibă nici cea mai mică idee unde va ateriza.

Desfac fermoarul rucsacului şi-mi scot jurnalul. „în ultima vreme, mă surprind că încerc să-mi dau seama dacă m-aş potrivi în peisajul fiecărui loc nou pe care-l vizitez”, scriu. „Oare m-aş putea muta în acest orăşel, în acest oraş, în această regiune, în acest stat? Acesta să fie locul în care mă voi stabili în cele din urmă? Chiar aseară mi-am petrecut o oră înainte de culcare uitându-mă la ofertele agenţiilor imobiliare din districtul Humboldt şi visând că aş putea cumpăra un teren într-un loc liniştit şi izolat, un loc pe care să-l pot numi al meu. în această fantezie, locuiesc singură, doar eu cu cărţile mele şi doi câini care-mi ţin companie.”

Mai târziu în acea după-amiază, mă opresc în Big Sur, instalându-mi cortul la marginea unei pajişti din Parcul Naţional Pfeiffer.

Soarele apune, lumina lui împrăştiindu-se peste ocean ca un gălbenuş spart. Aerul este suficient de cald încât să nu fie nevoie să trag fermoarul cortului imediat. Stau întinsă cu faţa în sus pe sacul de dormit, ghetele murdare de noroi ieşind din cort. Oscar parcă mă imită şi se întoarce pe spate cu toate cele patru labe în aer. întind mâna spre el ca să-l scarpin pe burtă, iar el se uită în sus la mine cu iubire sinceră. Faptul că suntem amândoi douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru ne-a transformat într-un cuplu în care membrii sunt de atâta vreme împreună, încât îşi copiază unul altuia gesturile fără să-şi dea seama şi ştiu exact care sunt nevoile celuilalt fără să fie nevoie să întrebe. E greu de crezut că au trecut deja mai bine de trei ani de când l-am adus acasă.

— Felicitări, eşti oficial cea mai lungă şi cea mai de succes relaţie a mea, spun întorcându-mă cu faţa la Oscar, care-mi linge nasul drept răspuns.

Dacă toate relaţiile ar fi atât de necomplicate, mă gândesc. Mintea îmi zboară la Jon şi oftez. Am fost prea confuză ca să ştiu ce să-i spun. în afară de mesajele pe care ni le trimitem – în care mă întreabă dacă sunt în siguranţă şi eu spun că da, iar eu întreb dacă e bine şi el încuviinţează –, abia dacă am vorbit. Relaţia noastră e cam tensionată şi crispată, şi pare că în orice clipă ne-am putea despărţi.

Dacă aş putea, aş schimba felul în care s-au petrecut lucrurile între noi. Aş aştepta şi aş începe să mă întâlnesc cu el abia când mi-aş găsi locul printre cei vii – sau măcar atunci când n-aş mai plânge cu regularitate după fostul meu iubit. Poate că totul ar fi fost altfel dacă se întâmpla aşa. însă, da, asta înseamnă să trăieşti în trecut, ceea ce Rich m-a avertizat să nu fac. Nu pot schimba ce s-a petrecut deja; trebuie să decid ce vreau să fac în prezent. Adevărul e că nu mă simt capabilă să-l iubesc pe Jon în felul în care merită şi nici nu merit iubirea pe care mi-o arată. Jon e un om bun, cu adevărat bun şi răbdător, care mi-a oferit spaţiul de care am nevoie ca să-mi pun ordine în gânduri. Nu-i

drept să nu-i răspund la telefon unui om care are încredere că voi reveni la el odată ce călătoria se va fi încheiat. în cea mai mare parte a relaţiei noastre eu am fost împotmolită în tranziţie şi încep să cred că ar fi mai corect pentru el dacă am încheia lucrurile o dată pentru totdeauna.

înainte să-mi pierd curajul, iau telefonul şi-i trimit lui Jon un mesaj în care- 1 întreb dacă putem sta de vorbă. Mă uit la ecran şi văd cele trei puncte micuţe care apar şi dispar în semn că scrie ceva şi apoi şterge. Parcă-i simt teama prin ecranul telefonului. în cele din urmă se hotărăşte şi-mi răspunde că e ocupat şi întreabă dacă putem vorbi în weekend. Sunt uşurată. Cred că amândoi ştim ce presupune această conversaţie şi nici unul din noi nu este pregătit să se întâmple în această seară.
în dimineaţa următoare, conduc pe Autostrada 1, o porţiune de drum lungă de o mie şaptezeci de kilometri care leagă linia de coastă a Pacificului de la nord de San Francisco la sud de Los Angeles. Autostrada este îngustă, o serie nesfârşită de viraje strânse, care urcă din ce în ce mai sus, cu numai o balustradă anemică din fier care împiedică maşinile să alunece peste marginea stâncilor abrupte şi să cadă zeci de metri în ocean. înjur în barbă, îmi încleştez ambele mâini pe volan şi privesc în oglinda retrovizoare maşini sport şi decapotabile de modă veche foarte elegante care se aliniază în spatele meu. Trec de câmpurile cu căpşuni şi de plajele aurii pline de foci care stau la soare. Nu m-am simţit niciodată atât de impresionată şi de înspăimântată – sau n-am avut niciodată un asemenea rău de maşină.

După patru ore cumplite, ies de pe Autostrada 1 şi mă îndrept spre Ojai, un oraş cuibărit în munţi, la aproximativ o sută douăzeci şi opt de kilometri nord-vest de Los Angeles. La apus, pământul devine psihedelic: un peisaj deluros selenar scăldat într-o strălucire roz ciudată. Merg către Katherine, care mi-a scris după sinuciderea fiului ei, Brooke. Să scrie scrisori, mi-a explicat ea, era o practică inspirată de el. Brooke îi scrisese

odată unui om de ştiinţă, căruia i-a spus cât de mult îi apreciază şi admiră activitatea de cercetare. Destinatarul a fost atât de impresionat, încât l-a invitat pe tânăr la o întâlnire şi a ajuns chiar să-i ofere un loc de muncă. După aceea, în familie s- a împământenit obiceiul de a trimite scrisori de recunoştinţă unor persoane necunoscute. Obiceiul a căpătat numele de „fă ca Brooke". Ideea era că atunci când vrei să intri în legătură cu cineva din lume, cineva aflat foarte departe, cineva la care nu poţi avea acces, nu trebuie să laşi distanţa să te oprească – fără să ţii seama de orice impediment, te apuci şi-i scrii omului cu pricina. Aşa a ajuns Katherine să mă caute şi mi-a mulţumit pentru rubrica din ziar: „Puterea unei poveşti este să vindece şi să ne încurajeze", a scris ea. „Şi, dacă suntem îndeajuns de curajoşi ca să ne spunem propria poveste, o să ne dăm seama că nu suntem singuri, niciodată."

într-un nor de praf roşiatic, parchez în faţa unei case mici şi albe aflate la poalele unui munte. Katherine, profesoară de engleză şi franceză la liceu, deschide uşa şi-mi urează *bienvenue* – bun venit. Câinele ei, un border collie, Atticus, vine alene spre maşină, dând din coadă prietenos. Katherine pare o femeie respectabilă, poartă o cămaşă de un alb impecabil băgată în blugi, o pălărie de cowboy neagră cu boruri plate şi ghete negre de cowboy asortate cu pinteni. Părul gros şi închis la culoare, presărat cu fire albe, este atât de lung încât îi ajunge până în talie.

Când propune o seară liniştită acasă, numai noi două şi câinii noştri, şi o cină cu ton prăjit, aprob din cap recunoscătoare. Ne luăm farfuriile şi paharele cu vin pe veranda din spate. Privind valea peste care se lasă întunericul, începem să discutăm fără să fie nevoie de vreo introducere, iar senzaţia mea e că o cunosc de-o viaţă. Parcă mă văd pe mine în postura ei, în suferinţa care i se citeşte în ochi. Sunt atentă la cuvintele pe care le alege şi la cele pe care le omite. între noi se creează o legătură instantaneu, încrederea este implicită.

Când Katherine mă întreabă ce-am mai făcut, îi spun adevărul fără să ezit: am călătorit cu gândul la fostul meu iubit şi, în ciuda eforturilor de a fi prezentă, mă simt urmărită de trecut. îi povestesc despre Melissa şi alte persoane pe care le-am pierdut; despre Max, care se recuperează după operaţie în casa familiei lui din Los Angeles, şi că am fost prea laşă ca să-l sun. îi spun despre relaţia mea cu Jon şi cum am decis ca data viitoare când mai vorbim să-i zic că s-a terminat.

Katherine nu pare deloc surprinsă. Nu-şi fereşte privirea. Nu încearcă să devieze discuţia prin platitudini sau să-mi dea sfaturi. Ascultă cu tot trupul, aplecându-se în scaun, încuviinţând uşor din cap în timp ce vorbesc. Când termin, îmi spune că mă înţelege foarte bine şi că se bucură foarte mult că universul a făcut ca drumurile noastre să se intersecteze.

— Suferinţa nu trebuie trecută sub tăcere, îmi zice, nu trebuie să trăiască în tine şi s-o duci de una singură.

Ne ridicăm şi ducem farfuriile şi paharele goale înapoi în bucătărie, apoi ne mutăm în camera de zi, plină de rafturi din podea şi până-n tavan încărcate cu cărţi. Pe măsuţa de cafea se află o mandolină, iar Katherine îmi spune că învaţă să cânte la ea. Mă opresc în faţa prichiciului şemineului, decorat cu fotografii înrămate ale copiilor ei – trei fete şi un băiat. Acesta trebuie să fie Brooke, cu faţa lui frumoasă, inteligentă luminată de lumânările votive.

în după-amiaza următoare, Katherine şi cu mine ne aflăm în grajdurile de lângă casa ei, unde tocmai mi-a ţinut un curs de reîmprospătare a abilităţilor mele de călărie. Katherine se ţine foarte bine în şa, are experienţă şi chiar merge în excursii de o săptămână în Sierra Nevada cu elevii ei şi mult iubitul ei cal Blue. Să călăreşti pare atât de uşor când te uiţi la ea! Nu am mai urcat în şa de când eram adolescentă, iar cizmele de cowboy destul de vechi pe care le-am împrumutat de la ea sunt cu un număr mai mari. Alunec puţin când pun piciorul în scară şi încerc să mă ridic, aproape catapultându-mă peste cal. însă, odată ce m-

am aşezat în şa, muşchiul memoriei preia controlul şi reintru în ritm, săltând uşor în timp ce mergem la trap printr-o livadă de portocali, pe lângă casa ei şi pe o cărare lungă şi şerpuită care duce în munţi.

Katherine îmi spune că lui Brooke îi plăcea nespus să vină aici să cugete. Ne apropiem de o stâncă imensă – „preferata lui", zice ea –, apoi coboară de pe cal, se duce spre stâncă şi îşi aşază palma pe o placă gravată cu numele lui Brooke.

— Cum era? întreb eu.

— A, voi doi aţi fi fost prieteni atât de buni, spune ea. A fost un suflet extraordinar – un lingvist pasionat de ştiinţă care petrece mult timp în natură, alpinist, atât de vesel şi extraordinar de inteligent.

îmi povesteşte că Brooke vorbea fluent mandarina şi era interesat de tot, de la coacerea pâinii la chimia organică. După absolvirea facultăţii, Brooke s-a mutat în Vermont, unde a lucrat ca horticultor şi pompier voluntar. Dar Brooke se luptase în secret cu depresia din primul an de facultate, iar în Vermont a suferit o criză severă, urmată de primul episod maniacal. A fost o cădere înspăimântătoare din cauza căreia a fost nevoit să stea la spitalul de psihiatrie săptămâni întregi, şi, cu toate că Brooke a încercat să ţină în frâu ceea ce a numit „condiţia lui demonică", şi-a pierdut speranţa că va mai fi vreodată stăpân pe situaţie – cel puţin nu în aşa fel încât să poată avea încredere şi să se bazeze pe el însuşi, aşa cum cei care-l iubeau aveau încredere şi se bazau pe el. Tulburarea bipolară se manifestă diferit în fiecare organism pe care pune stăpânire, îmi spune Katherine. La fel ca orice boală, unele cazuri sunt mai grave decât altele, unele organisme sunt mai vulnerabile. într-o dimineaţă rece de noiembrie a anului 2009, Brooke şi-a luat viaţa. Avea douăzeci şi şase de ani.

Uitându-se la stâncă, pe chipul lui Katherine se vede atâta suferinţă.

— A avut o minte extraordinar de puternică şi a fost la fel de puternică şi în boală, spune ea, lacrimile şiroindu-i pe obraji.

— Nu trebuie să discutăm despre asta, e prea dureros, îi zic.

— E tămăduitor pentru mine să vorbesc despre Brooke şi apreciez că întrebi de el. Oamenii tratează sinuciderea ca pe un secret ruşinos – lasă cauza adevărată a morţii neprecizată în ferpar, o şterg din poveştile familiei. Dar discuţiile despre cei pe care i-am pierdut îi ţin în viaţă.

Katherine îmi spune că Brooke a scris o scrisoare înainte să moară. Când mi-o citeşte, sunt impresionată: este un fel de colac de salvare, e încercarea lui plină de compasiune şi iubire de a răspunde la inevitabila întrebare „de ce? Scrisoarea, un document viu care îi va susţine pe cei dragi lui în diferitele faze ale suferinţei, este pătrunzătoare şi exhaustivă. Brooke e conştient că vor întreba dacă ar fi putut face mai mult, şi îi asigură că au făcut tot ce-au putut. Ştie că vor suferi, dar speră că nu mai mult decât dacă ar fi rămas în viaţă. Le spune că, orice s-ar întâmpla, are încredere în puterea lor de a merge mai departe. Le spune iar şi iar că-i pare rău şi că-i iubeşte. Din scrisoare răzbat generozitatea şi iubirea, şi – chiar dacă Brooke era cufundat în propria durere – se vede că încerca să ajungă la cei dragi de dincolo de o mare prăpastie. E ultima lui şansă să facă un gest care-l reprezintă.

Să ţi se sinucidă copilul e o tragedie devastatoare, inimaginabilă, în urma căreia e aproape imposibil să-ţi continui viaţa, o pierdere pe care nici măcar nu mi-o pot închipui – dar povestea lui Katherine nu se opreşte aici. Pe când mergem la trap pe cărare, îmi spune cum, la numai patru luni de la moartea lui Brooke, a căzut de pe cal şi şi-a rupt un picior. Nu la multă vreme după aceea, s-a dus să-şi facă prima ei colonoscopie şi a aflat că avea cancer de colon. A avut o experienţă extracorporală – unul dintre momentele acelea în care te gândeşti: nu pot să cred ce mi se-ntâmplă –, însă, cumva, a găsit o semnificaţie

mistică în cele petrecute. „Suferinţa este o experienţă emoţională, dar şi fizică”, spune ea. „Faptul că mi-am rupt oasele şi am făcut cancer la intestine mi s-a părut adecvat, simbolic vorbind.”

Când o întreb pe Katherine cum a rezistat – cum a dus greutatea tuturor acestor suferinţe – face o pauză, strunind calul.

— Odihna la pat mi-a dat prilejul să mă deconectez de la ritmul vieţii de zi cu zi, de la predat şi responsabilităţi, şi să-mi trăiesc cu adevărat suferinţa, spune Katherine.

Se întoarce şi arată spre o camionetă albă aflată mai departe, parcată lângă casa ei. I-a fost foarte greu să se întoarcă acasă fără Brooke după slujba de comemorare, îmi spune ea. Când s-a dus în Vermont ca să-i ia lucrurile, s-a hotărât să-i ia şi camioneta şi să meargă cu ea prin ţară. Era un mod de a-l aduce acasă. Camioneta lui Brooke avea plăcuţa de înmatriculare de la departamentul de pompieri unde era voluntar, iar la staţiile de benzină şi la restaurantele de pe drum, oamenii o remarcau şi făceau comentarii pline de recunoştinţă. Când se întâmpla asta, îi dădeau lacrimile – nu de tristeţe, ci de mândrie. Condusul era ca un ritual – desfăşurat pe distanţe mari, într-un ritm lent. îi dădea timpul de care avea nevoie ca să înţeleagă că se petrecuse ceea ce era de neconceput şi să înceapă să se împace cu noua ei realitate.

Katherine îmi spune că moartea lui Brooke i-a schimbat atitudinea faţă de propria moarte. A avut două recidive de când a fost diagnosticată iniţial şi, recent, a fost supusă unei alte operaţii, de această dată o toracotomie, pentru a-i fi îndepărtat un nodul din plămâni. îi e mai uşor acum să se lupte cu gândul că acesta s-ar putea să fie sfârşitul.

— Dacă copilul meu a putut părăsi această lume, cred că mă descurc şi eu.

îşi înclină capul, apoi continuă.

— Moartea nu mă sperie. Suferinţa este grea.

Ca să poată merge mai departe, Katherine se gândeşte în fiecare zi la tot ce i-a îmbogăţit viaţa – la Brooke şi la cum şi-a trăit viaţa, la fiicele şi la nepoţii ei, la Atticus şi la Blue, şi, în cele din urmă, chiar la suferinţă.

— în fond, ultimii ani m-au învăţat să fiu prezentă – nu numai în propria viaţă, ci şi în viaţa celor pe care îi iubesc, spune ea. Ziua de mâine poate să vină sau nu.

Mai târziu în seara aceea, după ce caii au fost duşi înapoi la boxe, câinii plimbaţi, cina servită şi vasele spălate, mă retrag în dormitor. Tolănită pe pat, îmi deschid jurnalul şi revăd modurile în care m-am purtat altfel decât Katherine – încercând să evit durerea. Felul în care m-am anesteziat cu orice am avut la îndemână, de la morfină la *Anatomia lui Grey*. Felul în care am negat că suferinţa există. Felul în care m-am izolat de oameni. Văd acum că aceste tactici nu m-au scăpat de suferinţă, ci numai au transformat-o, au amânat-o. Dacă aş înceta să mă mai gândesc la durere ca la ceva care trebuie anesteziat, reparat, evitat şi ţinut la distanţă? Dacă, în schimb, aş încerca să-i onorez prezenţa, să o primesc în viaţa mea de acum?

Credeam odată că să te vindeci înseamnă să îndepărtezi orice suferinţă din corp şi din inimă. Să uiţi de durere, să o laşi în trecut. îmi dau seama însă că nu aşa stau lucrurile. Să te vindeci înseamnă să înveţi să trăieşti cu durerea care va exista mereu înăuntrul tău, fără să te prefaci că nu e acolo sau să-i permiţi să-ţi acapareze ziua. înseamnă să înveţi să te confrunţi cu fantasmele şi să duci cu tine ce mai rămâne. înseamnă să învăţ să accept oamenii pe care- i iubesc acum în loc să mă protejez de un viitor în care sufăr că i-am pierdut. Experienţa lui Katherine şi perspectiva ei mă impresionează profund. A trăit suferinţe de neimaginat şi totuşi este aici, încă în viaţă.

— Nu te mai gândi la lucrurile care te fac nefericită; mai bine concentrează-te pe ceea ce iubeşti, mi-a spus înainte de culcare.

— E singura opţiune. Iubeşte-i pe cei din jur. Iubeşte-ţi viaţa. Iubirea e cel mai puternic antidot pentru suferinţă.

închid jurnalul şi fac cele două lucruri pe care mă feresc să le fac de prea mult timp. întâi şi-ntâi, îi scriu un e-mail lui Max. Apoi îl sun pe Jon. Răspunde imediat.

— Cât de departe eşti de Los Angeles? mă întreabă.

— Cam la o oră. Poate două. Ce s-a-ntâmplat?

— îmi rezerv un bilet de avion şi mâine sunt acolo. Ar trebui să vorbim în persoană.

în dimineaţa următoare, mă îmbrac în uniforma de drum – o pereche de ghete uzate, blugi Levi's negri, un tricou alb şi una dintre gecile mele preferate de piele, pe care o am din facultate. îmi beau ultima dată cafeaua cu Katherine, care îmi dă vechiul ei almanah auto ca dar de despărţire, iar eu mă aplec să-l scarpin pe Atticus după urechi.

— Mulţumesc pentru tot, spun eu, urcând în maşină. M-ai ajutat mai mult decât vei şti vreodată.

Conduc spre Los Angeles, şi, atunci când ajung la aeroport, Jon mă aşteaptă pe trotuar, în afara zonei de preluare a pasagerilor; poartă o eşarfă de bumbac pe care i-am cumpărat-o din India şi arată la fel de şic ca-ntotdeauna. Mă vede în şirul de maşini, şi, deşi încercăm să rămânem sobri, nu ne putem abţine să nu zâmbim larg. După ce urcă în maşină, ne îmbrăţişăm strâns, uitând o clipă de ce ne-am întâlnit.

— Mă bucur mult că eşti aici, spun eu.

— Serios? întreabă Jon, îndepărtându-se.

Auzindu-i vocea tensionată, îmi dau seama că a suferit şi simt un val de tandreţe faţă de el. Ştiu că nu i-a fost uşor să vină până aici, având în vedere cât de ocupat a fost în ultima perioadă, dar nici nu sunt surprinsă că a venit din celălalt capăt al ţării ca să avem această conversaţie în persoană. Jon a fost mereu lângă mine în momentele dificile, cu mult înainte să fim un cuplu. Avem atâtea să ne spunem unul altuia, încât la început nu putem decât să stăm în tăcere. în timp ce conduc, mă gândesc că, imediat ce-a aflat despre diagnosticul meu, Jon a venit la spital cu toată formaţia. Avea cu el o clavietă. Ibanda avea tuba, Eddie

saxofonul, iar Joe toboşarul ducea o tamburină. Au început să-mi cânte chiar în mijlocul secţiei de oncologie. Când a început să răsune pe holuri *When the Saints Go Marching În,* asistentele şi pacienţii au ieşit din saloane. Unii pacienţi au venit pe picioarele lor; cei care nu puteau merge erau aduşi în scaune cu rotile până în pragul uşii de asistente sau de membri ai familiei. Alţii ascultau din paturi. Muzica vuia în toată secţia. Timid la început, iar apoi jubilând, pacienţii, asistentele şi alţi angajaţi ai spitalului au început să danseze şi să bată din palme. Răsuflăm cu toţii uşuraţi, ne bucuram de un răgaz în care ne puteam abandona muzicii. îmi amintesc că radiam de fericire sub masca de protecţie.

Gândindu-mă la toate astea, încep să am îndoieli. în ultimele săptămâni, ori de câte ori am fost tentată să pun capăt relaţiei, ceva m-a oprit să pun mâna pe telefon. Acum, că suntem împreună, mă simt şi mai puţin încrezătoare, dar încerc să fiu sinceră, aşa cum am fost în ultimele nopţi cu Katherine.

— Ştiu că am fost distantă, zic eu în timp ce înaintăm ca melcul în trafic. Nu mi-a fost deloc uşor să-mi dau seama cum să mă comport în relaţia asta când am atâtea de lămurit de una singură. Cele două sunt în contradicţie una cu alta. Sincer, mi-am petrecut o mare parte din călătorie întrebându-mă dacă n-ar fi mai bine să ne despărţim.

— Vreau să te întreb ceva, spune Jon.

— Ce?

— îţi place de mine?

— Da, normal, spun eu.

— Fii sinceră. îţi place să fii cu mine?

— îmi place. Te iubesc, recunosc eu.

— Atunci de ce trebuie să fie totul atât de complicat?

Tăcem amândoi o vreme.

— Ascultă, spune Jon cu blândeţe, nu trebuie să ai toate răspunsurile acum. Vreau să fiu cu tine, chiar dacă asta înseamnă să-ţi dau spaţiul de care ai nevoie. Mă pricep la asta,

însă am nevoie să fii deschisă şi sinceră în timp ce ne lămurim. Nu poţi să mă ţii la distanţă.

în ultimele săptămâni, m-am frământat enorm ca să iau o decizie: fie să mă implic total, fie să renunţ. Am fost atât de preocupată să evaluez riscurile şi să mă protejez de ele, încât nu mi-am dat seama că există şi o a treia cale: să las lucrurile să se schimbe şi să evolueze, să descopăr pe parcurs cine suntem şi ce vrem – să aleg ambiguitatea. Pe când ne apropiem de un stop, mă întind să-i strâng uşurel mâna.

— Suntem okay? întreabă Jon.

— Suntem okay, răspund eu.

— Stai un pic, spune el. Vino-ncoa.

Mă duc. Ne sărutăm până când semaforul se face verde, iar şoferii din spatele nostru încep să ne claxoneze. Nu sunt sigură ce înseamnă toate astea. Câteodată, nu poţi avea certitudini. însă, de când îl ştiu, Jon m-a învăţat că uneori tot ce poţi face este să fii prezent. Iar când lucrurile se complică să rămâi în continuare prezent.

înainte să părăsesc Los Angelesul, mai fac o ultimă oprire. Prin smog, la ora de vârf, conduc spre Brentwood, un cartier bogat cu vile bine păzite şi peluze întreţinute impecabil de armate de grădinari. E prima oară când merg în vizită acasă la Max, şi, când bat la uşă, mama lui, Ari, şi pudelul ei nelipsit îşi fac apariţia în prag. în timp ce facem conversaţie într-un vestibul opulent, Max, livid la faţă, coboară scările. Arată îngrozitor de slăbit, are obrajii scofâlciţi, iar ochii albaştri, deja măriţi de ochelari, par imenşi. Mă salută pe un ton grav, explicându-mi că e răguşit din cauza tumorilor din piept, şi mă conduce în dormitorul lui, ca să putem discuta în linişte. Stă pe marginea patului, iar eu mă aşez în faţa lui pe scaunul de la birou, legănându-mă nervoasă înainte şi înapoi, până când se întinde şi mă opreşte din balans.

Mă holbez la covor, îmi muşc buzele, temându-mă că dacă îi întâlnesc privirea o să mă pufnească plânsul.

— Ştiu că nu am fost acolo când ai avut nevoie de mine, spun eu, cu vocea tremur ândă.

îi spun că am vrut să-l sun de nenumărate ori în ultima vreme. îi spun că ştiu cum e – că m-am confruntat eu însămi cu astfel de tăceri – şi că înţeleg dacă nu mă poate ierta.

— N-am nici o scuză pentru cât de laşă am fost. îmi pare rău.

Max nu mă menajează. Nu e stilul lui.

— Am observat că ai fost absentă în ultima vreme, spune el cu glas egal. Nu sunt supărat. Aş vrea însă să înţeleg. E neplăcut pentru tine să ştii că sunt
pe moarte?

— Neplăcut? Nu, răspund eu. E înfricoşător.

îi spun lui Max că nu ştiam că o prietenie poate fi atât de profundă şi de plină de înţelegere, şi că, cel mai probabil, n-o să mai am niciodată parte de aşa ceva. E singurul pe care-l pot suna în miez de noapte atunci când îmi fac griji pentru biopsia care urmează – sau faţă de care pot lăuda virtuţile apei de gură Magic, fără să dau explicaţii suplimentare. A venit la slujba de comemorare a Melissei, a fost alături de mine zi de zi când am fost internată ultima dată sau în prima săptămână după ce s-a mutat Will.

— Mă cunoşti destul de bine ca să apari la uşa mea chiar dacă spun că nu vreau vizitatori – mai ales atunci, îi zic. îmi atragi atenţia când greşesc, chiar şi acum. Eşti persoana cea mai amuzantă, mai deşteaptă şi mai ciudată pe care o ştiu, şi gândul că s-ar putea să te pierd mi se pare de nesuportat.

— înţeleg, spune Max, întinzându-se spre mine ca să mă trăgă uşor în sus. Mi-am dat seama că aşa a fost. Te iert, dar am nevoie de tine acum.

Mă îmbrăţişează puternic, cu fiecare tendon şi muşchi din corpul lui, atât de tare, încât nu mai pot să respir. Max a ştiut mereu să dea îmbrăţişări zdravene. Când ne aşezăm din nou, îl întreb ce se mai întâmplă cu sănătatea lui, şi-mi spune că a-

nceput un tratament nou, cu un medicament care, chipurile, ar avea efecte secundare mai puţin dure.

— Ştim cu toţii că lucrurile nu stau chiar aşa, îmi spune el. N-am avut în viaţa mea dureri atât de mari, şi nu funcţionez decât două sau trei ore pe zi. însă, în acele două sau trei ore, sunt Max, şi-mi place să fiu Max.

Discutăm neîntrerupt următoarele câteva ore. E curios să afle despre oamenii pe care i-am întâlnit şi despre locurile pe care le-am văzut. Eu îl întreb cum e să fii căsătorit şi povestim despre nunta lui din urmă cu câteva luni. La fel ca mine şi Jon, Max şi soţia lui, Victoria, s-au cunoscut când erau adolescenţi, la o tabără de vară. Au fost prieteni apropiaţi timp de aproape un deceniu înainte să devină un cuplu. Deşi făcea chimioterapie, Max a ştiut din primele săptămâni ale relaţiei lor că urma să o ceară pe Victoria de soţie cu ocazia aniversării primei lor întâlniri. Max este un maestru al impermanenţei, şi-mi aduc aminte că am fost uluită de speranţa şi optimismul cu care s-a hotărât s-o ceară în căsătorie, în ciuda prognosticului. Când m-a întrebat dacă vreau să fiu unul dintre cavalerii lui de onoare, m-am simţit onorată. Nunta sa ţinut în Canionul Topanga, la o pensiune înconjurată de sicomori bătrâni, cascade şi flori sălbatice. Mentorul lui, poeta Louise Gliick, a oficiat ceremonia. Max îmi spune că a citit cartea lui Louise, Averno, şi că e o capodoperă – tipul de carte pe care numai înţelepciunea deceniilor ţi-o poate aduce, pe care n-o poţi scrie decât după ce ai murit de mai multe ori.

— De fiecare dată când am suferit o traumă semnificativă, am devenit un scriitor mai bun, un om mai bun, spune el. Cred că aş putea scrie o capodoperă dacă aş trăi până la cincizeci de ani. Dacă aş avea mai mult timp.

E ceva tăios în vocea lui, o duritate pe care n-am mai auzit-o.

— Sunt groaznic de trist, recunoaşte el. Mi-am dat seama recent cât de ciudat e să fiu atât de tânăr şi să ştiu că voi muri. Mă simt foarte, foarte singur.

Face o pauză, arătând mai mâhnit ca niciodată. Spune că viaţa lui a fost intensă şi rapidă – a avut cea mai bună familie, cei mai buni prieteni, cea mai bună soţie, şi-o să-i apară prima carte de poezii în numai câteva luni.

— A fost minunat să văd totul înflorind, spune el. Nimic nu lipseşte, însă aş fi preferat să am o ardere lentă.

Vocea lui Max a devenit mai răguşită şi pare obosit.

— Acum aş vrea să-mi rulez un joint, să ne uităm la *The Bachelorette* şi să ne minunăm împreună cât de prost poate să fie, însă cred c-ar trebui să trag un pui de somn, zice el.

înainte să plec, îi spun lui Max că-l iubesc şi-i promit să-l sun la fiecare două zile cu veşti de pe drum.

— Mi se pare incredibil că poţi să stai singură cu gândurile tale atât de multă vreme, când ai trecut prin ce-ai trecut, spune el. Oamenii au făcut experimente pe tine ani de zile, iar tu ai curajul să experimentezi mai departe – să-ţi testezi limitele şi să evoluezi. Asta da putere.

— Of, Max, spun eu. îmi duc mâna la inimă cu un aer teatral. Nu ştiu ce m-aş face fără sprijinul tău.

— Eşti o inspiraţie pentru mine, zice el.

— Dumnezeu nu-ţi dă mai mult decât poţi duce, spun eu.

— Fiecare zi este un dar, zice el.

Apoi, înainte să ies pe uşă, mă îmbrăţişează pentru ultima oară atât de strâns, că mi se taie respiraţia.

Lăsând în urmă California, străbat Deşertul Mojave şi trec pe lângă cactuşi înfloriţi şi copaci de yucca sub cerul imens şi negru care scânteiază de stele. Nu ştiu ce se va alege de relaţia mea cu Jon sau dacă-l voi mai

vedea vreodată pe Max, dar nu mai vreau să-mi feresc inima. Nu poţi garanta că oamenii nu te vor răni sau nu te vor trăda – o vor face, fie că e vorba de o despărţire sau de ceva la fel de mare şi orbitor ca moartea. însă vrând să evităm suferinţa pierdem din vedere oamenii, sensul lucrurilor. Am făcut un pact cu mine şi l- am lansat în deşert: de acum înainte voi fi suficient de trează ca să observ când apare dragostea şi suficient de curajoasă ca s-o urmez fără să ştiu unde mă va duce

Drumul spre casă

în cort, sub ninsoarea grea, Oscar şi cu mine dormim strânşi unul într-altul de parcă am fi gemeni siamezi. Mă trezesc în dimineaţa Zilei 66 într-un camping de lângă Marele Canion. Un sentiment de nostalgie mă ia în stăpânire când mă ridic, aprind plita cu degetele amorţite şi fac cafeaua dârdâind. Mă urmăreşte în vreme ce împachetez cortul pentru a enşpea oară şi îmi bag echipamentul înapoi în maşină. Sentimentul se intensifică în zilele următoare, în timp ce străbat peisajele marţiene din Southwest şi sărbătoresc Hanukkah pentru prima oară, în casa din Tijeras, New Mexico, a unei cunoştinţe de pe Twitter. Mă plimb de una singură pe străzile înzăpezite din Santa Fe –

vitrinele magazinelor sunt împodobite cu ghirlande de pin, iar trotuarele sunt neîncăpătoare pentru familiile ieşite la cumpărăturile de sărbători – şi devin puţin melancolică.

în cele din urmă, îmi dau seama că, pentru prima oară de când am plecat la drum, vreau acasă. Vreau acasă. Vreau acasă – un dor care devine un fel de incantaţie în capul meu pe când conduc. Dar acasă unde? Fără un loc de muncă, o familie a mea sau un credit ipotecar care să mă aştepte, conceptul pare minuscul şi pluteşte uşor ca un fulg prin mintea mea. Trebuie să fiu la New York în jurul Zilei 100 ca să-i înapoiez maşina prietenului meu şi să mă întâlnesc cu echipa medicală, dar în afară de asta nu mă aşteaptă nimic. Simt nevoia crescândă să parcurg aceşti ultimi kilometri cu cap, ca să găsesc răspunsuri la oamenii pe care îi întâlnesc şi în locurile unde ajung.

O iau în jos spre Texas, trec prin puncte răzleţe de control de frontieră, las în urmă tufişuri de salvie şi ajung în Marfa, un oraş prăfuit, cu un singur semafor, din mijlocul Deşertului Chihuahuan, devenit celebru în ultimele decenii ca destinaţie pentru iubitorii de artă şi, mai recent, pentru instagrameri. Marfa este doar o scurtă oprire ca să pui benzină, dar acest loc bizar şi locuitorii săi, un amestec de fermieri, scriitori şi pictori, mă fac curioasă, astfel că până la urmă mai rămân un pic. în următoarele trei zile, mă împrietenesc cu tot felul de personaje – o moştenitoare texană care se oferă să-mi pună la dispoziţie camera de oaspeţi din bungaloul ei, un grup de elevi din clubul de teatru al unui liceu, la a căror piesă mă duc într-o seară, şi doi anticari încălţaţi în bocanci militari cu care fac cunoştinţă într-o vizită la un muzeu şi care mă invită în rulota lor pentru un cocktail cu mescal absolut nimicitor. Ca femeie care călătoreşte singură, mă simt ca un „barman celest” în viziunea Gloriei Steinem: persoane necunoscute mă primesc în casele lor, îmi împărtăşesc secrete pe care nu le-ar dezvălui nici unui terapeut, mă invită să iau parte la tradiţiile familiei lor şi la plecare îmi dau plăcinte ca să am pe drum.

în ultima dimineaţă în Marfa, în faţa bibliotecii publice, fac cunoştinţă cu un cuplu cam de vârsta mea, care îmi stârneşte curiozitatea. „O cheamă Rază de soare”, îmi zic ei, prezentându-mi rulota lor Volkswagen din 1976 înainte să se prezinte ei înşişi. în ciuda faptului că are aproape o jumătate de secol, Rază de soare arată la fel de tânără şi independentă ca proprietarii ei. Este portocalie, cu geamurile împodobite cu perdeluţe fistichii cu flori şi bordul decorat cu pene. Are două paturi, compartimente ascunse şi o bucătărioară improvizată.

— Faceţi kombucha? întreb eu, arătând spre o cană imensă cu lichid acidulat de culoarea chihlimbarului înfiptă între scaunele din faţă.

— Pot să te învăţ şi pe tine. E simplu şi e atât de sănătos, zice tânăra, pe care o cheamă Kit.

Cu ochii de un albastru intens şi flori de câmp împletite în buclele blonde, are un farmec de elf. Prietenul ei, JR, care meştereşte la motorul Razei de soare, are părul prins în coadă şi umerii laţi ai unui jucător de fotbal. Sunt foarte bronzaţi şi arată senzaţional. îmi spun că şi-au petrecut ultimii trei ani în rulotă.

Sunt pe loc cucerită de Rază de soare şi de ocupanţii ei. Vreau să ştiu totul despre vieţile lor. Pe unde au călătorit. Ce-au făcut şi cine sunt oamenii cu care s-au întâlnit. Cu ce se ocupă. Cum Dumnezeu au ajuns să trăiască în această rulotă portocalie.

— A fost dragoste la prima cheie, îmi spun Kit şi JR.

Rulota stătuse câteva luni într-o parcare peste drum de Appalachian State University din Carolina de Nord, unde Kit era student. După absolvire, cei doi, care erau împreună din liceu, au cumpărat rulota cu cinci mii de dolari, s- au mutat într-o garsonieră înghesuită din Venice Beach şi s-au angajat – ea, chelneriţă la un bar, iar el, să facă filmări pentru un site de surfing. Sufocaţi de viaţa în oraş şi nemulţumiţi de orele de program, au acţionat impulsiv: şi- au dat demisia, au renunţat la apartament şi s-au hotărât să călătorească. Rază de soare a devenit nu numai o casă pe roţi, ci şi un stil de viaţă, o ideologie.

Eliberaţi de tirania programului fix, au început să exploreze cele mai îndepărtate colţuri ale ţării.

— Călătorim în funcţie de sezoanele agricole, îmi spune JR atunci când îi întreb cum îşi pot permite să pună benzină.

— Trăim cu foarte puţin şi, ori de câte ori avem nevoie de bani, lucrăm cu ziua pe la ferme sau ne angajăm sezonieri, o lună, două. Am cules fructe, am muncit la ferme de produse lactate, am dat fân la cai, am săpat şanţuri – am făcut de toate.

în loc să plătească chirie, Kit şi JR campează în parcuri naţionale şi în păduri, dumbrăvi de sequoia şi deserturi. Se spală în râuri şi izvoare, îşi prepară mâncarea de la zero şi mănâncă ce găsesc în natură. Când nu mulg capre, culeg piersici sau escaladează munţi, îşi umplu zilele cu diverse proiecte creative. JR face fotografii şi lucrează în lemn. Având în vedere vârsta Razei de soare, este şi un fel de mecanic de ocazie. Kit îşi petrece timpul gătind, privind păsările şi studiind metafizica. îi place să scrie şi să facă benzi desenate şi, împreună cu JR, colaborează la tot felul de revistuţe în care îşi prezintă aventurile.

Sunt cucerită de faptul că JR şi Kit şi-au dat seama cum să facă dintr-o situaţie temporară un mod de viaţă permanent. în răspăr cu reperele convenţionale ale succesului şi cu aşteptările societăţii, par să-şi fi găsit scopul în viaţă în promisiunea eternă a drumului deschis. Am revelaţia că o casă nu trebuie să fie un loc sau o profesie, că s-ar putea s-o găsesc oriunde mă duc.

JR ia un fund şi taie felii o pâine de la fermă, o bucată de brânză cheddar şi câteva mere, în timp ce Kit ne mai toarnă nişte kombucha în borcane. Pe când luăm o gustare în partea din spate a Razei de soare, apare un surfer zâmbitor, cu părul ca paiele, pe nume Mikey, care călătoreşte cu ei săptămâna asta.

— Mergem spre Parcul Naţional Big Bend, spun ei în timp ce mâncăm. De
ce nu vii cu noi? Ne putem uni taberele pentru o noapte.

îmi fac rapid socoteala. Am petrecut deja în Marfa mai mult timp decât plănuisem. Ar trebui să plec spre Austin astăzi. Big

Bend este în afara traseului, la o sută şaizeci de kilometri sud, ceea ce ar însemna să-mi petrec un număr intimidant de ore la volan în următoarele zile.

— S-a făcut! spun eu.

înaintăm cu greu toată ziua într-o caravană de două maşini, cu Razăde soare în faţă şi Subaru-ul meu stropit de noroi în spate. Noii mei prieteni nu folosesc GPS-ul şi, din cauza Razei de soare, care nu prinde mai mult de optzeci şi opt de kilometri la oră, evităm autostrada. Rămânem pe drumuri înguste, de ţară, care şerpuiesc prin necunoscut, spre locuri neatinse de civilizaţie. Ca nomazi, sunt de o ineficienţă remarcabilă şi, ori de câte ori ceva le stârneşte curiozitatea, trag pe dreapta şi pornesc să exploreze. Dacă le plac împrejurimile, rămân acolo o vreme, zile întregi, uneori săptămâni.

După câteva ore, se zăreşte Rio Grande, panglica şerpuită de culoarea smaraldului care separă Texasul de Mexic. Ieşim de pe drumul principal şi ne zdruncinăm pe un drum de pământ până la un popas de pe un promontoriu cu vedere spre albia râului. Pământ arămiu crăpat, cer albastru nesfârşit, o râpă prăpăstioasă care se prăvăleşte într-o mare vălurită de iarbă aurie – în după- amiaza asta, pe când coborâm pe pietre şi mergem prin căldura dogoritoare până ajungem pe malul apei, ne simţim de parcă toate acestea ar fi ale noastre. în afară de vreo doi cuci alergători şi o mică familie de mistreţi pitici care amuşină prin tufişuri, au trecut câteva ore de când n-am mai întâlnit nici ţipenie. Noii mei prieteni îşi leapădă hainele şi sar în apă. Ezit o clipă, apoi fac şi eu la fel; e prea cald ca să mă mai jenez de cicatricile urâte şi de kilogramele în plus. Intru în râul rece şi vâscos, care ajunge de culoarea şi consistenţa laptelui cu cacao de la cât strigăm şi împroşcăm apa în jur, stârnind nămolul. Chiar şi Oscar, care nu s-a dat niciodată în vânt după înotat, sare în apă cu botul înainte.

Pe când soarele apune, pornim mai departe pe drumul accidentat şi ne oprim într-un luminiş retras de la poalele unui

munte cu versanţi de stâncă roşii, cu striaţii. în vreme ce JR şi Mikey se duc după lemne de foc, o ajut pe Kit să pregătească cina la plita Coleman cu două arzătoare. Kit cotrobăie într- unui dintre compartimentele de depozitare şi scoate o sticlă de vin prăfuită, pe care o păstrau pentru o ocazie specială. Amurgul cade ca funinginea peste mica noastră tabără, în timp ce ne adunăm pentru cină, înghesuiţi pe locurile din spate, cu Oscar epuizat la picioarele noastre. Uşile rulotei sunt deschise larg spre un foc de lemne care trosnesc, iar noi mâncăm din castroane ţinute în echilibru pe genunchi, înmuind bucăţi de pâine într-o tocăniţă gustoasă, discutând despre orice, de la cât de des trebuie să te speli pe cap şi până la teoria inactivităţii – concepţia filozofică după care vieţile noastre ar trebui să fie mai puţin aglomerate şi mai pline de momente de relaxare, de zile exact ca aceasta.

Pe la miezul nopţii, le spun noapte bună noilor mei prieteni. Somnoroasă şi toropită de soare, bâjbâi pe întuneric spre maşina mea. Sunt prea obosită ca să mai ridic cortul, aşa că îmi pun tot echipamentul pe scaunele din faţă şi întind bancheta din spate. în portbagajul gol, pun pături şi un sac de dormit peste o saltea de burete. Descopăr cu încântare că patul meu improvizat este de fapt destul de confortabil şi că am destul loc să-mi întind picioarele. Cu toate geamurile coborâte şi uşa de la portbagaj deschisă, o briză caldă mă mângâie din creştet până-n tălpi. E linişte, doar ienuperii foşnesc şi, din când în când, în depărtare se aud lătratul şi urletele coioţilor. Cerul nopţii este presărat cu mai multe stele decât am văzut vreodată în viaţa mea.

Privind în sus la Calea Lactee, îmi aduc aminte de vremea când tot ce voiam era ceea ce am în acest moment. Când stăteam pe pardoseala din bucătăria vechiului meu apartament, mai bolnavă ca oricând, cu inima sfărâmată în zece mii de bucăţele, şi aveam nevoie să cred că există o variantă mai adevărată, mai exuberantă şi mai plină de satisfacţii a vieţii mele. Nu voiam să trăiesc ca o martiră, definită pentru totdeauna de cele mai rele

lucruri care mi s-au întâmplat. Trebuia să cred că, atunci când viaţa devine o cuşcă, poţi să îndoi zăbrelele şi să-ţi revendici libertatea. Mi-am spus iar şi iar, până când am ajuns să cred ce spun: Pot să-mi schimb cursul vieţii.

Mă răsucesc în sacul de dormit până ajung cu picioarele spre volan şi capul pe bara de protecţie din spate, astfel că am o vedere neobstrucţionată la Carul Mare, care trimite sclipiri spre pământ. în câteva secunde, zăresc o stea căzătoare. Apoi alta. în curând, sunt atât de multe, încât le pierd numărul. în timp ce privesc cerul strălucitor, forfotind de stele, în oase mi se strecoară o senzaţie caldă şi euforică ce nu poate fi decât bucurie. Sunt vie şi sunt pe cât de sănătoasă speram să fiu. Mi-a fost încredinţată o viaţă pe care acum o iau în stăpânire. în această seară, acest sentiment aduce cu senzaţia pe care o ai când te simţi bine în pielea ta.

însă, imediat ce închid ochii şi nu mai văd stelele căzătoare, vederea mi se întoarce spre interior. Iar mintea mea reia aceleaşi vechi scene. Ultima dată când m-am văzut cu Will. Era o seară de vară claustrofobic de caldă, cu câteva săptămâni înainte să plec în călătorie. îmi amintesc că speram să fi trecut destul timp încât să facem pace. Conversaţia începuse destul de cordial, dar după vreo două ore eram în faţa unui bar din East Village dând vina unul pe altul. înainte de a pleca fiecare pe drumul lui, am căzut de acord cu privire la un lucru: era mai bine să nu ne mai vorbim şi să nu ne mai vedem niciodată.

Mi se strânge inima tot mai mult şi mai mult. Vreau să scap de ceea ce mă ţine legată. Vreau să am parte de fericire fără complicaţii. însă acum înţeleg că, fără să-mi dau seama, am aşteptat o permisiune – de la Melissa, de la Will, de la toţi oamenii care au dispărut din viaţa mea fără să ne fi luat rămas-bun. Vreau binecuvântarea lor ca să mă îndrăgostesc din nou, ca să îmi fac planuri de viitor, ca să merg înainte. Tot aştept un semn sau o confirmare de undeva că e în regulă să treacă zile la rând fără să mă gândesc la ei – că, dacă este să trăiesc, atunci

trebuie să mai uit. Indiferent cât îmi cer iertare, câte procese de conştiinţă îmi fac sau câte sacrificii aduc, îmi dau seama că trebuie să mă împac cu gândul că lucrurile s-ar putea să nu se rezolve niciodată – nici cu cei vii, nici cu cei morţi.
în dimineaţa următoare, iau micul dejun cu ocupanţii rulotei şi ne despărţim, promiţând să ţinem legătura. în zilele care urmează, trec pe lângă oraşe- fantomă, păduri de cactuşi şi panouri publicitare enorme de pe marginea drumului, pe care scrie, de pildă, LOCUL UNDE SE-NTÂLNESC IUBITORII DE GRĂTARE. Conduc prin Austin, apoi merg pe jos spre o lagună cu apă atât de limpede şi albastră, încât pare clorinată. Străbat apoi Texasul spre est, urmând autostrăzi interminabile până când toate încep să se unească într-una singură. Nu s-a înserat de-a binelea când opresc în parcarea unui hotel Best Western de pe Autostrada 59, în Livingston, o porţiune deprimantă de restaurante fast-food şi hipermarketuri aproape de graniţa cu
Louisiana. Recepţionera, cu un pulover alb cu roşu şi unghii false roz, îmi dă cheia de la cameră:

— Şedere plăcută, drăguţă! spune ea.

Am ales Best Western pentru că e cel mai ieftin hotel pe care l-am găsit şi se află la zece minute de mers cu maşina de închisoare. Mâine-dimineaţă sunt programată să-l vizitez pe Lil' GQ, deţinutul care s-a numărat printre primele persoane necunoscute care mi-au scris. în mod normal, deţinuţii nu au dreptul decât la o vizită de două ore pe săptămână, însă mi s-a acordat ceea ce se numeşte „o vizită specială", care constă în două vizite a câte patru ore distribuite pe parcursul a două zile şi este de obicei rezervată prietenilor apropiaţi şi familiei. Acum, că mă aflu aici, ideea de a petrece opt ore cu Lil' GQ mă face să-mi rod unghiile. Să te angajezi să vorbeşti cu cineva timp de opt ore e prea mult, ca să nu mai spunem că e o persoană străină, ba chiar o persoană străină care şi-a petrecut ultimii paisprezece ani aşteptând executarea pedepsei cu moartea.

în camera mea de hotel de la etajul al doilea, citesc prima scrisoare trimisă de Lil' GQ, retrăind uimirea pe care am simţit-o pe patul de spital în timp ce încercam să mi-l imaginez în închisoare, în cealaltă parte a ţării. în vremea acelor şederi lungi şi înnebunitoare în Bulă, m-am gândit deseori la el. Voiam să ştiu ce face ca să-i treacă timpul mai repede în izolare. Voiam să-l întreb: Cum mergi mai departe când viaţa ta s-a terminat? Cum te confrunţi cu fantomele trecutului? Cum trăieşti în prezent când ceea ce te aşteaptă este necunoscutul înspăimântător?

Camera mea dă spre parcare. De la fereastră văd maşina acoperită cu un strat gros de praf şi atât de înnoroită, încât îţi vine să zici că a făcut wrestling în noroi. Se face târziu şi mai trebuie să aduc câteva lucruri din portbagaj înainte să mă bag în pat. îmi pun cizmele, mă duc afară şi, în timp ce străbat parcarea, zăresc un grup de bărbaţi lângă câteva camionete. Ceva mă face să mă opresc, un ghem în stomac care îmi spune să mă întorc înăuntru. Este aceeaşi nelinişte instinctuală pe care am simţit-o în prima săptămână pe drum, în campingul din Massachusetts, când i-am zărit pe Jeff, vecinul meu care căra prelata, şi câinele lui ieşind din pădure – numai că Jeff s-a dovedit a fi nu numai inofensiv, ci şi un tip drăguţ. Gândindu-mă la el şi amintindu-mi de toate celelalte dăţi când m-am îngrijorat de pomană, iar apoi m-am simţit
ridicolă, ignor semnalele de alarmă.

Scormonesc prin maşină după un tub de pastă de dinţi şi nişte crănţănele pentru Oscar când aud un fluierat jos, gutural, tăind întunericul.

— Nu vii încoace să stăm şi noi puţin de vorbă? strigă unul dintre bărbaţi.

Nu-i bag în seamă nici pe el, nici pe prietenii lui. îmi spun că glumesc.

— Eşti singură? continuă el, iar ceilalţi râd, un râs prea zgomotos, care îmi spune că au băut.

Nu ridic privirea, iau celelalte lucruri şi închid portbagajul. Pe când mă îndrept spre cea mai apropiată intrare în hotel, bărbatul respectiv se desprinde de grup şi vine ţanţoş spre mine. Grăbesc pasul, iar semnalul de alarmă din capul meu şuieră mai tare. încă puţin, îmi spun, dar când ajung la intrare, uşa nu se mişcă. în timp ce trag de clanţă, îmi dau seama că are încuietoare magnetică şi trebuie să treci cârdul de la cameră prin fantă ca să se deschidă. Aud sunetul paşilor bărbatului apropiindu-se, iar, când ridic privirea, faţa lui umflată şi mirosind a bere se lăţeşte într-un rânjet.

— Hei, iubito, gângureşte el, măsurându-mă din priviri fără nici o jenă. Nu te speria.

Mă cuprinde panica, iar mişcările îmi devin stângace în timp ce caut neliniştită prin geantă, răsturnând din greşeală o parte din conţinutul ei pe jos. Mă las pe vine şi cotrobăi după card, când un cuplu în vârstă apare de partea cealaltă a uşii. Cei doi deschid uşa, iar bărbatul se dă înapoi, dispărând în întunericul parcării. îmi iau geanta şi intru în hotel, cu pielea ca de găină de frică.

înapoi, la adăpostul camerei mele, cu uşa închisă, zăvorul tras şi inima bătând mai să-mi sară din piept, îmi spun că trebuie să-mi revin. încerc să-mi aduc aminte de ce am venit în acest loc uitat de Dumnezeu, îmi spun că Lil' GQ fusese în fruntea listei mele de persoane pe care voiam să le vizitez. Ca să-l contactez, a trebuit să-mi creez un cont online pe site-ul unei companii care vinde timbre digitale şi prin intermediul căreia poţi să le trimiţi scrisori electronice deţinuţilor de oriunde din ţară. La momentul respectiv, nu ştiam dacă Lil' GQ îşi va aminti de mine, nici dacă îşi aştepta încă condamnarea la moarte. îmi amintesc că în săptămânile dinaintea plecării îmi verificam e- mailul zilnic, sperând să primesc un răspuns. După două săptămâni de tăcere, am revenit cu un follow-up prin site-ul companiei, dar n-am primit nici un răspuns. Aproape că îmi luasem gândul de la vreun semn de la el, când mi- am dat seama de ceva: uitasem să includ

o adresă de răspuns, presupunând din ignoranţă că, dacă eu puteam să-i trimit mesaje lui Lil' GQ, şi el putea să- mi răspundă, ceea ce bineînţeles că nu se putea, din moment ce nu i se permitea accesul la un computer.

Când i-am scris a treia oară, explicându-i cum să mă contacteze, mi-a trimis imediat o scrisoare prin poştă, spunând că era încântat să afle că am supravieţuit şi că ne-am putea întâlni faţă în faţă. „E puţin spus că am fost surprins să primesc veşti de la tine. Ca să fiu sincer, uitasem de scrisoarea pe care ţi-am scris-o, fiindcă m-am gândit că ai citit-o şi ai aruncat-o.” Lil' GQ m-a întrebat dacă am putea continua să corespondăm până la vizita mea, ca să ne cunoaştem mai bine. Din moment ce traseul excursiei mele se modifica de la o zi la alta, a trebuit să fim creativi ca să ţinem legătura. I-am spus să trimită toate scrisorile la Saratoga, pe adresa părinţilor mei, iar ei, la rândul lor, le scanau şi mi le trimiteau pe e-mail. Nu era cel mai eficient sistem, dar mergea. Când am ajuns în Livingston, reuşiserăm să schimbăm mai bine de zece scrisori.

Mă întind în pat şi încep să mă uit prin teancul de scrisori în aşteptarea întâlnirii noastre, acum la numai un răsărit de soare distanţă. Lil' GQ fusese un prieten prin corespondenţă excelent: era sincer, amuzant şi răspundea repede. Avea exerciţiu, căci corespondase cu zeci de oameni de-a lungul anilor. Spunea că aşa îşi face de lucru şi are ce să aştepte cu nerăbdare în fiecare seară când gardienii vin să împartă corespondenţa. „îmi place să scriu scrisori şi să învăţ lucruri noi de la alţi oameni care au făcut mult mai multe decât mine. Vezi tu, am fost închis de la vârsta de 20 de ani şi n-am terminat liceul”. Forma epistolară, s-a confesat el, avea şi un scop practic: „Mă bâlbâi, aşa că în scris pot să mă exprim fără să-mi fie jenă şi să mă enervez ca atunci când nu reuşesc să spun ce vreau să spun”.

Lil' GQ mi-a scris despre tot felul de lucruri. Mi-a scris despre hobby-urile lui: „Cărţile sunt cel mai bun prieten al unui deţinut care stă singur în celulă”. Mi-a povestit despre prima lui

maşină, un Cadillac maro furat: „Obişnuiam să mă trezesc dimineaţa devreme, să stau pe capota maşinii şi să privesc cum prind viaţă locuinţele sociale”. Pentru luna conştientizării cancerului de sân, mi-a trimis o carte poştală făcută manual, cu o fundă roz desenată pe ea şi pe care scria: „Curaj! Supravieţuitoare! Prietenie! Luptătoare! Puternică!” De cele mai multe ori, tonul lui Lil' GQ era vesel, dar îmi dădeam seama că uneori scrie din postura unui om înfrânt: Pentru un negru, viaţa de-aici e mereu aceeaşi. Recunoştea că, în unele zile, era greu să-şi găsească motivaţia să continue, dar se ferea să pice în capcana autocompătimirii: „Ştiu că sunt o mulţime de oameni cărora le-ar plăcea să aibă la fel de mult timp liber ca mine, numai că în alte împrejurări”.

Lil' GQ avea treizeci şi şase de ani acum şi îşi petrecuse aproape jumătate din viaţă aşteptându-şi execuţia. Ştia că se schimbaseră multe „acolo afară” şi voia să-i spun totul despre lume. Am făcut tot ce-am putut pentru a-i trimite veşti din călătoriile mele. I-am scris din Motel 6 din Iowa rurală. I-am scris lângă şemineul unei vile de la mijlocul secolului din Jackson, Wyoming. I-am scris după discursul pe care l-am ţinut elevilor de clasa a opta de la o şcoală publică din Chicago. Elevii scriseseră poezii cu tema: „De unde sunt”, iar atunci când i-am împărtăşit acest lucru lui Lil' GQ, şi-a încercat şi el condeiul cu o poezie: „Sunt de-acolo de unde nu simţi prea multă iubire în casă. Sunt de acolo de unde nu-s decât bande, traficanţi de droguri şi dependenţi. Sunt de-acolo de unde ţi se spune că cei care au coloană vertebrală şi-o iau pe cocoaşă”.

Pe măsură ce mă apropiam de Texas, Lil' GQ m-a trecut pe lista lui de vizite şi m-a pus la curent cu regulile: orele de vizită sunt de la 8.00 la 15.00. Nu vom avea contact unul cu altul, adică va trebui să stăm de o parte şi de alta a unui panou de plexiglas transparent şi să vorbim la telefon. Când l-am întrebat dacă pot să-i aduc cărţi sau orice altceva, mi-a răspuns: „Timpul şi

prezenţa ta sunt suficiente pentru mine. Vor fi ca un dar anticipat de Crăciun”.
Claxoanele şi strigătele de afară îmi întrerup lectura. Pun pe pat teancul de scrisori şi mă ridic. Dau la o parte draperiile şi văd grupul de bărbaţi de mai devreme. Au migrat din locurile întunecate ale parcării lângă maşina mea, iar unul dintre ei s-a aşezat pe bara din spate, în timp ce ceilalţi stau în jurul lui în semicerc. Mă uit la ei în timp ce căpetenia grupului, individul care venise după mine, scoate un răcnet şi-şi toarnă restul sticlei de bere de un litru în cap şi apoi sparge sticla de asfalt. îngrijorată, ridic receptorul şi sun la recepţie, ca să le spun ce se întâmplă. Câteva minute mai târziu, apare cineva de la pază. Nu aud ce spune, dar curând toată lumea se împrăştie.

Trag la loc draperiile, sting lumina şi mă bag în pat. Am răcit din nou şi mi-e greu să adorm fiindcă nu pot respira, aşa că mă ridic şi caut prin geanta de voiaj după o sticluţă cu un rest de NyQuil. Iau câteva înghiţituri, îmi trag pătura peste cap, iar mintea mi se înceţoşează. Nu ştiu cât timp am dormit, dar în toiul nopţii mă trezesc nişte lovituri surde, repetitive, ca de bâtă, pe care le aud ca prin vis. Mormăi şi mă răsucesc pe burtă, trăgându-mi o pernă peste cap. Sunetul se opreşte pentru o clipă. Apoi îl aud din nou – *Bum! Bum! Bum!* – ca o ploaie de gloanţe. Mă ridic speriată, iar Oscar sare din pat, mârâind şi lătrând. Fără lentilele de contact nu văd nimic şi orbecăi după el prin întuneric. Sunetul pare să vină dinspre uşa camerei mele de hotel.

— Deschide! spune un bărbat aflat de cealaltă parte a uşii. Deschide, dracului, uşa!

Recunosc vocea, vorbirea împleticită, şi mă cutremur când îmi dau seama că e bărbatul din parcare. îl iau pe Oscar în braţe, îi astup botul, încercând să- i amuţesc mârâielile.

— DESCHIDE UŞA! DACĂ NU DESCHIZI, DRACULUI, UŞA...

Pentru prima oară de când am plecat la drum, mă simt în mare pericol. Ştiu mult prea bine că nu-i nevoie decât de o singură noapte proastă sau de o singură veste proastă ca să vedem în altă lumină tot ceea ce s-a întâmplat înainte şi după. Omul izbeşte cu pumnul atât de tare, încât uşa se cutremură; vocea lui e tot mai puternică şi tot mai furioasă. Mă fac mică în spatele uşii, tremur din tot corpul, iar creierul meu încearcă să înţeleagă ce se petrece. Probabil că individul ştie că eu am trimis paza pe capul lui şi al prietenilor săi. Poate că i-am băgat în bucluc. De aceea este atât de furios. îmi amintesc de micul spray paralizant roşu pe care îl pusesem pe undeva, dar nu-mi amintesc dacă l-am adus din maşină. îmi place să cred că, dacă individul reuşeşte cumva să spargă uşa, aş fi în stare, la o adică, să-i ţin piept, dar mi se pare că nu-mi pot mişca membrele, cu atât mai puţin să gândesc limpede.

— PABLO! DESCHIDE UŞA! DESCHIDE, DRACULUI, UŞA, PABLO! strigă bărbatul, şi abia atunci înţeleg.

Nu cu mine are treabă, îl caută pe unul dintre prietenii lui – un bărbat pe nume Pablo, iar în năuceala lui alcoolică a greşit uşa. Cu o ultimă lovitură furioasă, renunţă. Mă uit pe vizor în timp ce se îndepărtează clătinându-se pe hol. Rămân o vreme lângă uşă. Totul e în regulă, îmi spun eu, îmbrăţişându-l strâns pe Oscar. Sunt bine, sunt în siguranţă. A plecat acum. însă, oricât încerc să-mi fac curaj, nu pot să mă opresc din tremurat.

Am călătorit singură aproape trei luni, am dormit în campinguri şi parcări de camioane, am stat în casele unor cunoştinţe de pe internet şi am rămas peste noapte pe nepusă masă la oameni necunoscuţi pe care i-am întâlnit pe drum. La fiecare pas, lumea şi-a deschis braţele şi m-a tratat cu bunătate. Călătoria mi-a reaprins sentimentul că sunt puternică şi independentă, pe care nu credeam că-l voi mai recupera, şi, fără exagerare, m-a făcut să am din nou încredere în omenire. în ultimele săptămâni, m-am simţit mai limpede la minte, mai

curajoasă, mai deschisă către necunoscut decât oricând. Dar, în această seară, îmi dau seama că am avut şi noroc. Mă gândesc întruna la asta pe când mă bag înapoi în pat.

Unitatea Allan B. Polunsky este celebra închisoare pentru bărbaţi din Texas unde se află condamnaţii la moarte. Se află la opt kilometri în afara oraşului Livingston, într-o zonă foarte împădurită, cunoscută sub numele de Piney Woods, şi nu ai cum să dai peste ea din întâmplare. După ce fac la stânga şi ies de pe autostradă, mă iau după GPS şi străbat nişte terenuri agricole, trec pe lângă un parc de rulote, câteva biserici, păşuni cu cai şi maşini abandonate sub un cer jos şi cenuşiu.

Pe când mă apropii de intrarea închisorii, văd un gard din plasă cu sârmă ghimpată deasupra, iar dincolo de el un număr mare de clădiri scunde din beton cu sute de ferestre minuscule. Undeva în spatele acestor ferestre micuţe, se află Lil' GQ, în celula sa, pregătindu-se pentru vizita mea. Mă îndrept spre ghereta gardianului, unde un bărbat în uniformă dă ocol maşinii, ciocăneşte în geam şi îmi face semn să-l cobor.

— Numărul de identificare al deţinutului? întreabă el.

Nu ştiu pe de rost numărul de identificare al lui Lil' GQ şi nici nu mi l-am scris, prima dintre multele greşeli din acea zi. Gardianul îmi spune să nu-mi fac griji şi se oferă să-l caute el.

— Aţi condus până aici tocmai de la New York? întreabă el, analizându-mi permisul de conducere.

Dau din cap.

— Ei, ăsta da angajament! fluieră el. Probabil că vizitaţi pe cineva cu adevărat special.

— Cam aşa ceva, răspund eu.

— Am fost şi eu o dată la New York. Am făcut serviciul militar în Germania, în anii 1970, şi am trecut prin aeroport. Nu mi-a prea plăcut. Sunt băiat de la ţară. V-aţi născut în Big Apple?

— Da, spun eu dând din cap.

— Păreţi prea drăguţă pentru o newyorkeză. Păi asta e. O newyorkeză drăguţă şi un texan simpatic. Cine să-şi fi închipuit?

Gardianul îmi indică un loc de parcare pe terenul din apropiere şi îmi urează Crăciun fericit. Vorbele lui îmi dau încredere în mine, dar odată aflată înăuntrul închisorii se pare că nu pot face nimic ca lumea. Imediat ce pun piciorul în clădirea principală, o doamnă în uniformă, cu păr roşu-aprins şi răsucit într-un coc, mă opreşte.

— Nu puteţi aduce aici toate lucrurile astea, îmi spune ea, arătând înspre pixul, agenda, carnetul de conducere şi cheile de la maşină pe care le am cu mine. Trebuie să le puneţi într-o pungă transparentă. Aveţi aşa ceva?

Clatin din cap. îmi face semn să o urmez şi ne ducem înapoi în parcare, deschide portbagajul maşinii ei şi scoate afară o cutie de dimensiuni industriale cu pungi de plastic transparente.

— Noi, cei de la Departamentul de Justiţie Penală din Texas, ţinem în viaţă afacerea firmei Ziploc.

înapoi în închisoare, completez câteva formulare şi sunt condusă printr-un labirint de uşi cu gratii până în zona de vizitare. Când intru, sunt întâmpinată de un al treilea gardian, o femeie, care îmi ia permisul de vizitator şi se uită la mine de sus în jos, până când privirea ei se opreşte la punga transparentă.

— Ce aveţi aici? întreabă ea pe un ton acuzator. Nu trebuie să aveţi la dumneavoastră pix sau hârtie.

— Nu mi-a spus nimeni asta, mă bâlbâi eu.

— Dacă se întâmplă încă o dată, vi se va interzice să mai veniţi în vizită, spune ea aspru şi le confiscă. Luaţi un loc în R28. Deţinutul va fi adus curând.

Năucită de această conversaţie, intru într-o cameră cu zeci de boxe albe ce seamănă cu nişte cabine telefonice. Lângă uşă se află un pom de Crăciun împodobit din plastic şi un mic spaţiu de joacă cu un căluţ de lemn şi câteva jucării, care arată ca din alt film şi cumva fac cadrul şi mai deprimant. Iau loc în cabina R28. în stânga se află receptorul unui telefon, iar în faţa mea un panou din plexiglas, aşa cum mi-a descris Lil' GQ în scrisoare. De cealaltă parte a plexiglasului se află o cabină ca o cuşcă şi un

taburet pe care presupun că va sta el. Cabinele oferă puţină intimitate şi, în timp ce aştept, aud murmure ale conversaţiilor. La stânga, trei copii mici vorbesc timid cu tatăl lor. La dreapta, doi soţi cu părul încărunţit cântă colindele de Crăciun preferate cu fiul lor. *„Feliz Navidad, prospero año y felicidad"* îi cântă ei încetişor în receptor.

Aştept deja de patruzeci şi cinci de minute când, de partea cealaltă a plexiglasului, se deschide o uşă. Intră Lil' GQ. îmi aruncă un zâmbet încordat în timp ce un gardian îi eliberează mâinile şi gleznele. Este mai scund decât mă aşteptam, aproape de înălţimea mea – un metru şaptezeci –, chipeş şi pare tuns de curând. Poartă o salopetă albă, de închisoare, cu mânecă scurtă, care îi expune braţele musculoase acoperite de tatuaje. în timp ce un gardian închide uşa în spatele lui, Lil' GQ ia un loc şi ridică receptorul.

— Mă b-b-bâlbâi când am emoţii şi sunt de-a dreptul e-e-emoţionat acum, aşadar îmi cer scuze dacă se va mai întâmpla, spune el.

— Şi eu sunt destul de emoţionată, recunosc, ceea ce pare să-l liniştească. Ştii, voiam să te-ntreb, de la ce vine de fapt Lil' GQ?

— Toţi negrii au porecle, iar a mea este prescurtarea de la Gangsta Quin. Tu ai una?

— Susu. Aşa mi-au spus când eram mică deoarece nimeni nu ştia cum să- mi pronunţe numele.

— Susu, spune el, uitându-se în ochii mei pentru prima dată. îmi place. Păi, Susu, înainte de a începe de-a binelea această vizită, voiam să-ţi mulţumesc că ţi-ai făcut timp să vii aici. Sunt vreo zece ani de când m-a vizitat cineva şi abia aşteptam. Serios.

în următoarele ore, Lil' GQ începe să-mi spună totul despre viaţa lui, anecdote şi amintiri îi ies pe gură de parcă eu aş fi duhovnic, iar el îşi spune povestea pentru ultima oară. îmi povesteşte despre fraţii lui, patru din cinci fiind închişi. îmi

povesteşte despre mama lui, prima persoană care l-a ameninţat cu pistolul:

— Nu era prea multă dragoste între noi.

îmi povesteşte despre ansamblul de locuinţe sociale în care a locuit şi despre „Agg Land", un cartier din sudul oraşului Fort Worth. Cu ochii în jos, îmi povesteşte despre ruda care l-a molestat încă din şcoala primară şi despre cum nu l-a crezut nimeni când le-a spus.

— Atunci am ştiut că dacă vreau să supravieţuiesc în această lume trebuie să învăţ să mă lupt singur, spune el.

Apoi îşi lipeşte antebraţul de plexiglas şi îmi arată o cicatrice urâtă, o umflătură sub forma literei C – C de la Crip, renumita bandă, mă lămureşte el. îmi povesteşte cum, încă de la grădiniţă, ştia că asta vrea să fie atunci când o să se facă mare:

— Membrii bandelor impun cel mai mare respect în cartier.

îmi povesteşte cum, la vârsta de doisprezece ani, a încălzit la flacăra aragazului cârligul metalic al unui umeraş şi s-a înfierat ca o dovadă a loialităţii faţă de bandă. îmi arată o altă cicatrice, de această dată pe mână, de când, în urma unei provocări, şi-a tras un glonţ în palmă, în uralele membrilor bandei. Voia să le dovedească faptul că era dat naibii în ciuda vârstei şi a constituţiei costelive.

— Ce anume îl face pe un tip dat naibii să fie dat naibii? întreb eu.

A răspuns printr-un singur cuvânt:

— Violenţa.

Când gardienii nu se uită, Lil' GQ îşi descheie nasturii din faţă ai salopetei şi-mi arată o întreagă hartă a cicatricilor, tatuajelor şi urmelor de arsuri de pe piept, fiecare cu povestea sa. îmi povesteşte despre o altă rană pe care şi-a provocat-o singur cu arma, în coşul pieptului. însă în această poveste nu există spectatori care să ovaţioneze. în loc să devină un gangster respectat, aşa cum îşi imaginase, când avea cincisprezece ani

ajunsese „cea mai josnică formă de viaţă din cartier” – un traficant de droguri devenit dependent, care fura din propria marfă. într-o zi, în timp ce mergea singur pe stradă, şi-a scos arma, a ţintit spre propriul piept şi a tras. S-a trezit la urgenţă, când îi suturau rana.

— De ce-ai făcut asta? întreb eu.

— Când cineva în care ai încredere te abuzează, asta te tulbură. Când eşti tulburat, începi să te urăşti.

Tace un minut, iar o umbră îi întunecă faţa. Mi se pare că e momentul potrivit să-l întreb cum de-a ajuns aici. Lil' GQ îmi spune fără ocolişuri că omuciderea pentru care este condamnat la moarte nu este singura pe care a comis-o.

— Nu-mi pare rău de celelalte omoruri fiindcă erau legate de bande, spune el. Când trăieşti unde am trăit eu, legea junglei funcţionează în felul următor: dacă nu împuşti tu, te împuşcă ei pe tine. Asta-i situaţia. Cât despre ultima crimă, cea pentru care m-au condamnat, asta a fost încurcată, fiindcă a fost o persoană pe care o iubeam. Eram drogat şi aveam nevoie de mai mult. însă nu dau vina pe droguri. A fost vina mea, şi multă vreme am crezut că merit pedeapsa cu moartea.

Nu ştiu cât din ceea ce-mi povesteşte Lil' GQ este adevărat. Nu caut lacune şi inconsecvenţe, contradicţii şi repetiţii; doar ascult. Acest bărbat a fost deja judecat pentru ceea ce a făcut, şi oricum nu pentru asta am venit aici. Aşa că dau din cap şi la răstimpuri intervin cu o întrebare sau un „înţeleg”, dar în cea mai mare parte ascult. Nu pot pretinde că înţeleg multe despre această realitate, dar faptul că Lil' GQ simte nevoia să-mi împărtăşească toate acele poveşti şi încearcă să găsească logica lucrurilor care i s-au întâmplat, chiar şi acum, chiar şi aşteptându-şi execuţia, este ceva ce pot înţelege. Când eşti obligat să te confrunţi cu propria mortalitate, indiferent dacă este din cauza unui diagnostic sau a unei sentinţe stabilite de stat, simţi nevoia imperioasă de a-ţi revendica viaţa, de a-ţi structura moştenirea în propriii termeni, în propriile cuvinte. A-ţi

povesti viaţa înseamnă să refuzi să te identifici cu hazardul propriei existenţe. în timp ce stau acolo, ascultându-l pe Lil' GQ, îmi aduc aminte de o replică a lui Joan Didion: „Ne spunem poveşti ca să putem trăi”. Numai că, în cazul lui Lil' GQ, el îşi spune poveşti pentru a-şi uşura trecerea în moarte.

— Câte apeluri ţi-au mai rămas? întreb eu.

— încă unul, spune el.

O vână îi pulsează pe frunte în timp ce-mi explică procesul care duce la executare. Documentul juridic care îţi este livrat în celulă, prin care eşti anunţat că s-a fixat o dată. Unitatea specială în care sunt transferaţi deţinuţii în cele şaizeci de zile dinainte de execuţie, ca să fie ţinuţi permanent sub supraveghere deoarece sunt atât de multe tentative de sinucidere.

— Unii îşi roagă familia să fie acolo atunci când sunt executaţi, dar nu şi eu. Vreau să-şi aducă aminte de mine aşa, nu stând întins, legat de vreo masă şi omorât ca un câine cu o injecţie. Nimeni nu are nevoie să rămână cu o asemenea imagine în minte. Am venit singur pe această lume şi voi pleca singur. Când mă întorc în dimineaţa următoare, vin pregătită. Am numărul de identificare al deţinutului Lil' GQ scris pe un post-it, o pungă de plastic transparent pentru portofel şi douăzeci de dolari în monede pentru automatele cu mâncare în cazul în care am nevoie de o gustare. Navighez prin labirintul de holuri şi puncte de verificare şi, spre uşurarea mea, nu ţipă la mine nici unul dintre gardieni. Totul pare să meargă lin până când apare Lil' GQ de cealaltă parte a separatorului unsuros din plexiglas. Arată agitat şi are cearcăne pe care ieri nu le avea.

— Cum te simţi? am întrebat.

— Sincer? N-am dormit, îmi spune el, jucându-se cu firul receptorului. Eram atât de emoţionat ieri, încât am început să dau din gură ca prostul, încercând să te impresionez şi câte şi mai câte. Când ai plecat, am crezut că sigur te-am jignit sau ai crezut că sunt un ucigaş nebun, îmi spune el. I-am zis prietenului meu din celula alăturată că sunt sigur că nu te mai întorci. Am

stat toată noaptea să-mi scriu gândurile şi să le organizez ca să mă exprim mai bine în caz că vii.

Lil' GQ se apleacă şi îşi duce mâna la pantofi. Scoate de acolo o foaie de hârtie împăturită. O desface şi văd că este acoperită de însemnări. începe să citească o listă de întrebări. Mă întreabă de sănătatea mea şi a familiei mele. Mă întreabă care-i cartea mea preferată, ca s-o citească şi el. Mă întreabă ce rasă e Oscar şi ce fel de muzică îmi place. Mă întreabă ce-am făcut cât am stat în spital.

— Am devenit foarte bună la Scrabble, îi spun.

— Pe bune? Şi eu! Adică nu sunt chiar atât de bun, dar mai joc când şi când.

întreaga faţă i se luminează în timp ce-mi explică cum el şi deţinuţii din celulele vecine cu a lui îşi creează propriile jocuri din hârtie şi îşi strigă mutările prin fantele din uşă când primesc tăvile cu mâncare. îmi spune că pot juca tot felul de jocuri astfel, cum ar fi table şi cărţi.

Lil' GQ zice că nu a fost niciodată bolnav în viaţa lui – face o mie de flotări în fiecare dimineaţă –, dar poate rezona cu experienţa mea. înţelege cum este să te simţi blocat în purgatoriu, aşteptând veşti despre soarta ta; înţelege singurătatea şi claustrofobia pe care ţi le dă izolarea îndelungată într- o cămăruţă; cum este obligatoriu să devii inventiv ca să nu-ţi pierzi minţile. Aceste paralele neaşteptate sunt cele care l-au îndemnat iniţial să-mi scrie.

— Tu te-ai confruntat cu moartea în propria închisoare, la fel cum eu mă confrunt cu moartea în a mea, spune Lil' GQ. Până la urmă, moartea este moarte, nu contează sub ce formă vine.

încercăm din greu să ajungem unul la altul prin acel plexiglas, să ne întâlnim pe un teritoriu comun pe care îl putem înţelege amândoi, dar asemănările dintre experienţele noastre au limitările lor. Să găseşti ecou în povestea altcuiva fără a-ţi reduce suferinţa la similitudini e o operaţiune complicată. în afară de diferenţele evidente, care ţin de culoarea pielii şi privilegii, gen

şi educaţie, însuşi faptul că îl vizitez pe Lil' GQ în timpul unei călătorii cu maşina sugerează o diferenţă colosală: corpul meu este în mişcare; al lui este după gratii. însă, pe durata vizitei, pretindem că lucrurile stau altfel şi ne purtăm de parcă am fi într-o cafenea, pur şi simplu doi oameni care stau de vorbă, încercând – cât de cât – să se înţeleagă unul pe altul.

O bătaie pe umăr mă face să tresar. Este un gardian care a venit să ne spună că e ora 15.00.

— Mi-a expirat timpul, spune Lil GQ .

înainte de a pleca, îmi pune o ultimă întrebare:

— Dacă ai putea da timpul înapoi, ai face-o?

Dacă aş putea da timpul înapoi? Sunt uimită.

— Nu ştiu, spun eu încetişor.

Aceştia sunt ultimii kilometri. Conduc prin bayou-urile nămoloase ale Louisianei, şi tot felul de gângănii mi se izbesc de parbriz. Pe coasta Alabamei mă prinde o furtună, am probleme cu motorul fiindcă uit să schimb uleiul şi stau la un Comfort Inn, total greşit numit astfel, din apropiere de Daytona Beach, unde mă trezesc a doua zi şi descopăr că m-au ciupit puricii peste tot. Sărbătoresc Anul Nou printr-o noapte glorioasă în camping, pe Insula Jekyll din Georgia, în vreme ce sunetul valurilor mă leagănă şi mă adoarme. Stau cu un fost iubit în Charleston şi primesc prima amendă din viaţa mea pentru depăşirea vitezei, iar mama mă avertizează că aş face bine să fie şi ultima. înainte de a porni din nou în sus pe Coasta de Est, fac o scurtă oprire ca să bifez ultimul nume de pe lista mea: o adolescentă mititică pe nume Unique, care şi-a petrecut cea mai mare parte a vieţii prin spitale, dar care acum se pregăteşte să se alăture din nou restului lumii. La prânz, o întreb ce vrea să facă în continuare. Se uită la mine peste masă, radiind de bucurie, cu un zâmbet atât de mare, încât mi se pare că stau direct în bătaia soarelui:

— Vreau să merg la facultate! Şi să călătoresc! Şi să mănânc mâncăruri ciudate cum ar fi caracatiţă, de care n-am mâncat niciodată! Şi să vin să te vizitez la New York! Şi să merg

cu cortul, dar mi-e frică de gângănii, dar tot vreau să merg cu cortul!

O fi optimismul ei, sau drumul lung până aici, sau poate înţelegerea faptului că excursia mea se apropie de sfârşit – dar bag în gură un cartof prăjit şi sărat şi mi se pare cel mai delicios cartof prăjit pe care l-am mâncat vreodată.

în timp ce conduc, continui să mă gândesc la întrebarea lui Lil' GQ. Mi-l imaginez pe Will, în pragul camerei mele la Paris, amândoi atât de nevinovaţi şi plini de speranţă. îmi aduc aminte de chipul devastat al mamei în timp ce medicul îmi pune diagnosticul şi de ochii injectaţi ai tatălui meu ori de câte ori se întorcea din plimbările prin pădure. Mă gândesc la notele slabe ale fratelui meu în ultimul an de facultate, la presiunea pe care a simţit-o ca donator, la felul în care nevoile lui erau permanent trecute pe planul al doilea, în liniştea dinainte de a adormi, aud ecouri: gemetele înăbuşite de suferinţă, strigătele animalice de durere. Bineînţeles, aş face orice îmi stă în puteri pentru a-i cruţa pe cei dragi de toată durerea, groaza şi amărăciunea. Evident, ar fi fost mai uşor dacă nu m-aş fi îmbolnăvit niciodată.

Apoi, gândurile mi se-ntorc la toate cuvintele compuse în pat, la scrisorile primite, la prieteniile neaşteptate pe care le-am legat. La un semafor, mă întorc să-l mângâi pe Oscar, adormit pe bancheta din spate. Mă gândesc la Max, la Melissa – şi la toţi cei pe care nu i-aş fi întâlnit niciodată dacă n-ar fi existat singurătatea rezervelor de spital şi celulele maligne care ne-au adus împreună. îmi derulez în minte traseul parcurs în ultimele trei luni – calcule, autostrăzi şi campinguri. îi văd pe Ned, Cecelia, Howard, Nitasha, Bret,
Salsa, Katherine, şi pe toţi ceilalţi care m-au îndemnat să sondez noi profunzimi. Aud ramurile de sequoia cum scârţâie la înălţime, în aerul rece al oceanului, cârâitul unei găini roşcate şi grase fugărite în jurul unui şopron, şuieratul vântului pe câmpiile din Pine Ridge şi sunetul plăcut al conurilor de brad zdrobite sub ghete în timp ce-mi ridicam cortul pentru prima dată.

Deşi perioada dintre douăzeci şi treizeci de ani a fost dureroasă, derutantă şi dificilă – într-atât încât uneori suferinţa mi-a devenit insuportabilă –, a fost totodată cea mai formativă din viaţa mea, o perioadă impregnată de graţia divină extraordinară a celei de-a doua şanse, precum şi de un val de noroc, dacă un asemenea concept chiar există. Amestecul de cruzime şi frumuseţe mi-a transformat viaţa într-un peisaj straniu şi dizarmonic. M-a lăsat cu o conştiinţă de sine acută, care bântuie pe la marginile câmpului meu vizual – totul se poate răsturna într-o clipă –, dar mi-a oferit de asemenea şi privirea unui bijutier.

Dacă mă gândesc la boala mea – făcând abstracţie de impactul asupra oamenilor din jurul meu –, atunci răspunsul este: Nu, dacă aş putea, nu mi-aş anula diagnosticul. Nu aş da timpul înapoi

.Epilog

Viaţa nu este un experiment controlat. Nu ai cum stabili exact când s-a transformat un lucru în altceva, nu poţi cuantifica cine are un impact asupra ta şi în ce fel, nu poţi determina ce combinaţie alchimică de factori duce la vindecare. Nu există nici un atlas care să cartografieze bucata de autostradă singuratică, neluminată de lună, care se întinde între cel care erai la început şi cel care ai ajuns să fii. însă, în momentul în care New Yorkul se profilează la orizont, cu siluetele strălucitoare, incredibile ale clădirilor ştergând stelele de pe cer, ceva se schimbă în mine, poate chiar la nivel molecular.

în timp ce trec podul George Washington, am mintea plină de visuri. Chiar dacă nu le pot distinge sau exprima încă în cuvinte, unele lucruri sunt deja limpezi. Las maşina, mă duc la

medicul meu pentru o consultaţie şi mă mut în căbănuţa de lemn din Vermont, unde locuiesc de mai multe luni, începând să scriu aceste pagini. Citesc la gura sobei, mă plimb prin pădure şi stau pe veranda din spate. Pe acea verandă, într-o după-amiază târzie către sfârşitul verii, primesc vestea că Max a murit. „Raiul", a scris el într-una dintre ultimele sale poezii,

este de fapt doar un spital pentru suflete.
Când ajung acolo, ajung acolo
şi nu va fi complicat
Nu sunt chiar atât de bolnav în Rai.

Ori de câte ori mă pomenesc ducându-le dorul prietenilor mei, îi simt aproape prin cuvintele şi acuarelele lor.

Sistemul meu imunitar continuă să dea rateuri. îmi forţez trupul prea mult. Sunt internată în spital din cauza unor complicaţii cauzate de o gripă care s-a transformat în sepsie. Sunt nevoită să-mi accept limitările şi încetineala – o lecţie pe care trebuie s-o învăţ iar şi iar. Mă descurajez. O vreme nu mai scriu. Mă odihnesc, mă recuperez, încep din nou.

Ne ia mult timp şi câteva ocoluri, dar Jon şi cu mine reuşim în cele din urmă să facem lucrurile să meargă. Ne mutăm pe o stradă liniştită, mărginită de copaci, din Brooklyn. în prima noastră noapte acolo, sărbătorim la lumina lumânărilor cu mâncare comandată de la restaurant, printre cutii cu lucrurile mele. îmi desfac contrabasul, îl şterg de praf pentru prima dată după mulţi ani, iar Jon cântă câteva acorduri la pian, de încălzire. începem să cântăm împreună.

Fratele meu, acum profesor la clasa a patra, locuieşte în vechiul meu apartament din East Village şi şi-a zugrăvit pereţii cu propriile poveşti, amintiri şi suferinţe din dragoste. Părinţii mei s-au mutat temporar în Tunisia, unde revin pentru prima dată de la terminarea facultăţii. Mănânc celebrul cuşcuş al mătuşii mele Fatima, îmi petrec timpul cu verii mei şi sărbătoresc Anul Nou în Sahara. Tatăl meu se pregăteşte de pensionare şi, după aceea, are de gând să plece într-o călătorie cu maşina prin

ţară de unul singur, urmând itinerarul meu. Mama, care nu mai este părinte sau îngrijitoare cu normă întreagă, şi-a reorientat energia spre pictură şi şi-a reluat cariera de artist, dobândind succes şi sentimentul că deţine controlul, despre care credea că nu mai există de mult.

Sunt anumite visuri pe care nici măcar nu îndrăznesc să le visez. în săptămâna de după ce împlinesc treizeci de ani, alerg la semimaraton. Mă întorc la Ojai, unde îmi petrec trei luni ca profesor invitat la şcoala lui Katherine. Inspirată de experienţa întâlnirii lui Lil' GQ, scriu primul material, nu din pat, ci de pe teren, despre un ospiciu-închisoare din nordul Californiei, într-o după-amiază, în timp ce amânam lucrul la aceste pagini, am dat peste un anunţ „de vânzare" pentru o dubiţă Volkswagen din 1972, de culoare galbenă. îi scriu proprietarului, un ofiţer pensionat din Forţele Aeriene americane, care se dovedeşte că se află sub tratament la Sloan Kettering şi îmi recunoaşte numele din rubrica ziarului *New York Times,* scrisă cu mulţi ani în urmă.

— Spune un preţ şi e a ta, zice el. Nimeni nu a cumpărat vreodată una dintre aceste bătrâne doamne din raţiuni practice.

Ţin dubiţa la cabana din Vermont şi încerc să învăţ cum să conduc cu schimbător de viteze. Bâjbâi şi lovesc în volan de frustrare, în timp ce mi se opreşte motorul de prea multe ori ca să le mai număr. Mergând hurducăit pe cărările din apropierea cabanei, bag din viteza întâi în a doua, motorul bolboroseşte şi şuieră în timp ce conduc spre vârful unui munte din

apropiere, încă acoperit de zăpadă. Când ajung sus, drumul devine neted şi plat. Merg cu viteză constantă pe un drum de pământ, accelerez când trec de nişte brazi acoperiţi de ţurţuri. Oscar stă pe scaunul din dreapta şi se uită la imaginea neclară a copacilor pe lângă care trecem în viteză. în cutia frigorifică am pus un pui afumat, o sticlă de vin şi o carte. A trecut o vreme de când n-am mai plecat la drum, şi în următoarele zile vom fi numai noi doi. Oriunde mă aflu, oriunde mergem, casa mea va fi întotdeauna undeva la mijloc, între două lumi, o pustietate pe care am ajuns s-o iubesc

.Mulţumirile autoarei

Lui Richard Pine, un rege printre agenţii literari, şi lui Carrie Cook, care m-a ajutat să transform un şerveţel de la bar într-o carte – le sunt pe veci recunoscătoare. Editorului meu, Andy Ward, îi mulţumesc pentru imensa grijă, bunătate şi îndrumare, iar regretatei Susan Kamil, devenită o legendă, îi mulţumesc pentru că a crezut în mine din prima clipă. Le mulţumesc vechiului meu prieten şi editor-adjunct, Sam Nicholson, precum

şi numeroşilor oameni minunaţi de la Penguin Random House, şi mai ales lui Susan Mercandetti, Carrie Neill şi Paolo Pepe, dar şi editorilor mei din străinătate, în special Andrea Henry. Mulţumiri deosebite lui Ben Phelan, care a avut sarcina dificilă a verificării informaţiilor din această carte şi a făcut asta dând dovadă de o delicateţe de neegalat, de compasiune şi de umor.

îi sunt îndatorată lui Lizzie Presser, cea mai dragă prietenă a mea, cea care a citit prima manuscrisele şi care a promovat această carte cu mult înainte ca eu să am încrederea s-o scriu. Lui Carmen Radley, o tovarăşă extraordinară de carantină, scriitoare şi cititoare, care m-a împins să ajung la final. Inegalabilei Lindsay Ryan, care a îmbunătăţit nemăsurat aceste pagini, şi Vrindei Condillac, care a văzut de ce anume aveau nevoie şi m-a ajutat să descâlcesc iţele. Şi multe mulţumiri primilor cititori şi mentorilor mei: Glenn Brown, Lisa Ann Cockrel, Chris McCormick, Jenny Boully, Peter Trachtenberg, Esme Weijun Wang, Lily Brooks-Dalton, Katherine Halsey şi Bonnie Davidson. Grupului meu de scriere, pentru că a fost o companie excepţională în timpul acestui demers singuratic şi întotdeauna obositor: Jordan Kisner, Jayson Greene, Frank Scott şi mai ales Melissa Febos şi Tara Westover, care mi-au oferit sfaturile lor nepreţuite.

Pentru darul timpului şi al liniştii atunci când era cel mai necesar, sunt recunoscătoare Fundaţiei Ucross, Proiectului Kerouac, Bibliotecii Publice din New York, Bursei Anacapa şi Fermei Stone Acres, precum şi cabanei din Vermont, unde au fost scrise multe dintre aceste cuvinte. Seminarelor de scriere literară din cadrul Colegiului Bennington, pentru că mi-au oferit o comunitate iubită. Mulţumiri din inimă Christinei Merrill pentru generozitatea ei fără margini, lui Gideon Irving pentru că mi-a încredinţat maşina sa, precum şi familiilor Presser, Nelson-Greenberg şi Ross pentru că mi-au dăruit un refugiu şi susţinere atunci când aveam mai mare nevoie de ele. Mulţumirile mele lui

Erin Allweiss, Marissa Mullen, Lindsay Ratowsky şi Maya Land pentru eforturile lor neobosite din spatele scenei.

O ultimă plecăciune până la pământ pentru cei care fac ca lumea mea să fie posibilă: părinţilor mei – cea mai profundă dragoste şi cele mai mari mulţumiri – şi fratelui meu, Adam, pentru că realmente mi-a salvat viaţa. Dr. Holland, dr. Navada, dr. Silverman, dr. Castro şi dr. Liebers, precum şi asistentelor mele Alli Tucker, Abbie Cohen, Sunny şi Younique, dar şi multor altor specialişti din domeniul medical, deoarece, în lipsa lor, nu aş mai fi aici. Lui Jon Batiste, care m-a învăţat să cred din nou şi care a făcut faţă cu eleganţă şi răbdare lungilor perioade în care am fost plecată. Lui Tara Parker- Pope, care mi-a dăruit primul succes, precum şi profesorului meu Marty Gottlieb, pentru că mi-a făcut cunoştinţă cu ea. Lui Mara, Nathatalie, Kristen, Erika, Michelle, Lilli, Behida, Ruthie, Azita, Kate, Sylvie şi multor altor femei, mult prea multe pentru a le putea trece numele aici, care mi-au ridicat moralul prin prietenia lor. Şi, în cele din urmă, celor care au avut grijă de mine de-a lungul drumului, pentru că m-au primit în casele lor şi mi-au împărtăşit poveştile lor de viaţă. Vă mulţumesc pentru că m-aţi îndrumat în timpul celei mai dificile perioade din viaţa mea.